

yeni demokrasi

KASIM 88 SAYI: 16 YIL: 2

Aylık Siyasi Dergi

Fiyatı: 1500 TL (KDV Dahil)

Tuzla Katliamı ve Gerçekler

'Yeni Demokrasi'mizi Destekle ve Güçlendir!' Kampanyasına aktif katılalım!

İşçiler, köylüler, emekçiler, dar gelirli memurlar, gençler! Devrimci, demokratlar!

Yaklaşık iki yıldır her türlü zorluğa, tehdit ve baskıya, toplatma ve gözaltılara karşın yayın yaşamını en ufak bir taviz vermeden sürdüren Yeni Demokrasi'mizi destekleyelim, güçlendirelim.

Çeşitli milliyetlerden mazlum emekçi halkımızın baskısız, sömürsüz bir dünya kurmasında, bu zifiri karanlıktan kurtulmasında, emperyalist zinciri kırarak tam bağımsızlığa kavuşmasında, feodalizmi tasfiye etmesi ve toprak sorununu çözmesinde, ezilen milliyetlere tam hak eşitliğinin sağlanmasında, halk demokrasisi ve sosyalizm yolunda yürünmesinde, kendi çapında ve gücü oranında yayın yaşamını sürdürmeye çalışan dergimiz YENİ DEMOKRASİ'yi destekleyelim, güçlendirelim.

Çeşitli milliyetlerden emekçi halkımızın bilinçlenmesi ve aydınlatılmasından başkaca bir görevi olmayan dergimiz, yayın hayatına atıldığından bu yana dostluğun, kardeşliğin, doğrunun ve emeğin yanında olmasından dolayı bugüne kadar baskılar, tehditler eksik olmadı. İşçi sınıfının bilimsel dünya görüşü olan Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung Düşüncesi ışığında içinde yaşadığımız hayatın çelişkilerini, çözüm yollarını ve nedenlerini gördüğünden ve gösterdiğinden dolayı egemen sınıfların sürekli gazabına uğradı.

Genelde devrimci-demokrat ve sosyalist basın üzerinde; özelde de dergimiz Yeni Demokrasi üzerindeki baskılar günlük bir hal almıştır. Okuyucularından ve halkından başka hiçbir güç ve kaynağı olmayan dergimiz; tüm bunlara inat yayın hayatını sürdürmeye kararlıdır. Dergimizin arkasında ne bir holding, ne bir mafya babası, ne de bir hayali ihracatçı vardır. Dergimizin arkasında onbinlerce okuyucusu ve milyonlarca ezilen halkı vardır.

Dergimize vereceğiniz her yönlü maddi ve manevi destekle, zifiri karanlığın aydınlatılması mücadelemizin daha da güçleneceği bilinmelidir. Bu destek herşeyden önce devrimci bir görevdir. Her devrimci engin bir duyarlılık ve sorumluluğa sahip olmalıdır. Abone bulmadan dağıtımına yardımcı olmaya, ulaşılamayan alanlara ulaşabilmemiz için bir bilgiye, çevremizdeki ufak bir olaydan haberdar edilmeye, resim, karikatür, şiir, belge vb. arşiv kaynağa, gönüllü muhabirliğe kadar geniş kapsamlı bir destektir. Tüm bunlardan da öte maddi destekte, başışta bulunmak halk demokrasisi mücadelemize, karanlığın aydınlanmasına hizmet edecektir.

Yabanellerde çalışmak zorunda bırakılan işçiler, emekçiler; dergimiz Yeni Demokrasi'nin yaşatılmasında, güçlendirilmesinde, bulunduğumuz ülkelerde dağıtımında, abone olup, abone bulunmasında, gönüllü muhabirlik ve bürolar açılmasında yapacağımız en ufak katkının değeri büyüktür. Yeni Demokrasi'mizin, işçileri, köylüleri, gençleri, aydınları, memurları, tüm milliyetlerden emekçileri Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung düşüncesi temelinde aydınlatma mücadelesine hizmet edecek, bu mücadelede daha da güçlenecektir.

Bu kampanyamızda hedefimiz, dergi net satışının 15.000 bine ulaştırılmasıdır. Bu doğrultuda tüm okuyucularımızdan aktif destek bekliyoruz.

Tüm İnsanlığın Özgür Sesi, Mutlu Günlerin Habercisi,
Yeni Demokrasi Susturulamaz!

"Yeni Demokrasi'mizi Destekle ve Güçlendir!" Kampanyasına Aktif Katılalım!

Yeni Demokrasi

İÇİNDEKİLER

<i>Güzel ve güçlü mücadele mirasları bırakarak yürümek .....</i>	4
<i>Tuzla katliamı ve gerçekler ...</i>	6
<i>Kemal Soğukpınar'ın kızkardeşi N. Yüksel ile röportaj .....</i>	17
<i>"Asmayıpta besleyecekmiyiz" ve Kenan Evren .....</i>	20
<i>Teritoryal Savunma Birlikleri .....</i>	23
<i>Türk hakim sınıfınının ve kapitalistlerin çıkmaz sokağı .....</i>	24
<i>Ekonomik gidişat ve yüksek faiz politikası .....</i>	27
<i>Özgürlük Mahkumlarının direnişi sürüyor .....</i>	31
<i>Zoraki göç politikası .....</i>	34
<i>Türk-İş Ocak-Şubat 88 kararları ve gelinen nokta ...</i>	36
<i>Türkiye'den Haberler .....</i>	39
<i>Sümerbank İşçisi Nuray Kaya'ya yapılan saldırı ve gelişmeleri .....</i>	48
<i>Yılmaz Güney'e Özgürlük Kampanyası sonuçlandı .....</i>	51
<i>Şili'de Kanlı Diktatörlüğe yeni biçim .....</i>	63
<i>Proletaryanın Eylembirliği sorununa genel yaklaşımı ve günümüz somutunda bunun anlamı .....</i>	66
<i>Revizyonizm nedir? Revizyonizmle nasıl savaşıılır .....</i>	72
<i>Yalnızca tarihsel bir ilgi olarak Troçkizm ve Stalin ..</i>	75
<i>Okuyucudan-Okuyucuya ....</i>	80

Emperyalistler arasında son dönemlerde gözlemlenen "yumuşama" ve "barış" havasının aksine, emek-sermaye çelişkinin giderek emperyalist ülkelerde de yoğunlaştığı ve bunun açık devrimci savaflara dönüştüğü yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerdeki ekonomik ve siyasi krizin arttığı görülmektedir. Emperyalizmin genel bunalımı, bu iktidarlara verilen ekonomik ve siyasi destekte sorunlar yaratmakta, bu durumun yarattığı pazar kavgası kızışmaktadır. Yoksulluğun, açlığın, sefaletin giderek arttığı, hayatın dayanılmaz bir hal aldığı bu ülke halklarının uyanışı da hızlanmıştır.

Ülkemiz ciddi bir alt-üst oluşa doğru adım adım ilerlemektedir. Cezaevleri kaynayan bir kazan durumundadır. 2000'e yakın Özgürlük Mahkumu ayağa kalkmış, cezaevi yönetimlerinin şekerli su ve tuz vermemesi sonucu yer yer ölüm orucuna dönüşen Süresiz Açlık Grevleri hâlâ devam ediyor. Ailelerin, demokratik kişi ve kuruluşların Özgürlük Mahkumlarını destek mücadeleleri daha geniş kitleleri kucaklayan genişleyip, yaygınlaşarak daha üst biçimlere doğru ilerliyor. Yeni öğretim yılının açılmasıyla, öğrenci gençliğin sorunları yeniden alevlendi. Alternatif açılışlardan, çeşitli akademik-demokratik talepler doğrultusunda protesto gösterilerine uzanan eylemlilikle hava iyice ısınmaya başladı. Petkim işçilerinin direnişi açık grevle devam ediyor. Onlarca işyerindeki yemek boykotu, işi yavaşlatma eylemi siyasal atmosferi olumlu yönde etkiliyor. SEKA grevi hâlâ sürüyor. Teritoryal savunma birlikleri oluşturmadan, Komünist Parti tartışmalarına kadar geniş yelpazedeki tartışmalar yanında Kürt sorununda da olumlu gelişmeler gözlemleniyor.

Bu sayımızda kapak konumuz Tuzla katliamı ve gerçekler. Türkiye insanı ve devrimci demokratları açısından yaşamsal bir öneme sahip Tuzla Katliamı üzerinde durmak, bunun dava açılmasına rağmen kamuoyunu ilgilendiren yönlerini tartışmak bir basın görevidir. Her insanın hâlâ kendi arasında, kahvelerde, otobüslerde tartıştığı bu olay üzerine dergimizin de ciddiyetle durması bir zorunluluktur. Amacımız mahkemeyi etkileme olmadığı gibi, gerçeklerin açığa çıkarılması için her kesim gibi biz de düşüncelerimizi belirtmekteyiz.

Bu sayımızda özellikle güncel sorunlara ağırlık verildi. Yarı askeri örgütlenmeler olan Teritoryal Savunma Birliklerinden, Komünist Parti Tartışmalarına, yüksek faiz politikasından Türk-İş Ocak-Şubat 88 kararlarının ele alınmasına, Eylembirliği sorunundan Şili'deki gelişmelere kadar çok geniş ve canlı sorunlar işlendi.

Ayrıca bu sayımızla birlikte "Yeni Demokrasi'mizi Destekle ve Güçlendir" kampanyası açmış bulunmaktayız. Bu kampanyamız yeni yılın ilk ayında son bulacaktır. Sonuçlarını da kamuoyuna açıklamaya çalışacağız. Tüm okuyucularımızdan, devrimci, demokratlardan kampanyamıza aktif katılmalarını bekliyoruz...

Dostlukla... □

Umud Yayıncılık ve Basım San.Ltd.Şti. Adına Sahibi:
Yusuf Uygun
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Murat Tunç
Yönetim Yeri:
Piyerloti Cad. 33-35/37
34400 Çemberlitaş - İstanbul
Tel: 528 09 33
Ankara Bürosu:
Necatibey Cad. No: 80/12
Maltepe - Ankara
Kars Bürosu:
Kazım Karabekir İş Hanı
Kat. 2 No. 217 Kars

Dizgi:
Maraton Dizgievi
Baskı:
Yeni Doğu Veb Ofset
Dağıtım:
Hürriyet Holding A.Ş.

Hesap No:
Yusuf Uygun
Akbank Bahçelievler İst. Şubesi
Hesap No: 6720-7/DHN

Yurtdışı Hesap No:
Akbank Bahçelievler İst. Şubesi
Döviz Tevdiat Hesabı No: 6764-5

İlan Koşulları:

Arka Kapak/SB : 400.000 TL.
Kapak İçleri/SB : 300.000 TL.
Tam Sayfa/SB : 240.000 TL.
1/2 Sayfa : 120.000 TL.
1/4 Sayfa : 60.000 TL.

Abone Koşulları :

6 Aylık : 9.000 TL.
1 Yıllık : 18.000 TL.

Yurtdışı Abone Koşulları:

6 Aylık 30 DM - 15 \$
1 Yıllık 60 DM - 30 \$

Güzel ve güçlü mücadele mirasları bırakarak yürümek

Sermaye gruplarının, tekellerin, yani ekonomide çatışan devlerin karşılıklı pozisyonlarını, görüşlerini, taktik ve stratejilerini, hırs ve entrikalarını iyi gözlemleyebilmek için onların politik arenadaki temsilcilerinin, partilerinin manzarasına bakacaksınız. Ama dev komprador holdinglerin taktik ve manevra kıvraklığı şaşırtıcı derecede zengindir. Her holdingin bir temel siyasi hattı vardır. Bu hatta sadık kalır. Bazen öyle manevralara başvurur ki, kendi temel politik hatıyla çatışan güçlerin safında arz-ı endam eyer. Birçok insan holdingin temel hattını değiştirdiğini sanır. Ama yanıldığını çok geçmeden anlar.

Koç Holding, İş Bankası ve OYAK mihreri etrafında kümelenen blokun hattına dikkat edin. İsterseniz bunların kökünden başlayarak yüz yıllık politik hattını çizelim. Kompradorlaşan İttihat ve Terakki (devrimi yapan İttihat ve Terakki değil) -Müdafai Hukuk (Kuvayi Milliye değil) - (Suphi'nin, Halk İştirakiyun Fırkasının ve Kuvayi Seyyarenin yokedilişinde ve Takriri Sukûnda ve Saraçoğlu ve Milli Şefte ifadesini, gerçek kimliğini bulan) CHP-CGP-Milli Güvenlik Kurulu (MGK). Bu blokun şeflerinden Vehbi Koç'un tutumunu izliyor musunuz? İktidarın değişmez milli şeflerinden birisidir ama istisnasız her hükümetle de yağlı-ballı, can çığır kuzu sarmasıdır. Ülkemizin bu ünlü Karun'u görünüşte hükümetler arasında ayırım yapmaz, hepsine "tarafsız", "milli" bir duyguyla yaklaşır.

Sabancı Holding, Enka, Narin ve benzeri grupların etrafında kümelenen blokun hattına dikkat edin. Bunların yüz yıllık politik hattı ise şudur: Hürriyet ve İtilaf -Terakkiperver-Serbest Fırka-DP-AP-ANAP ve DYP. Modern Midas'ımıza şaklabanlığın ve babacan görünümü kâr hırsızının yıldızı Sakıp ağamı-

zın tutumunu izliyor musunuz. İktidarda önemli bir güç, dikkate alınan önemli bir odaktır. Ama Sakıp ağa tüm hükümetlere "Vatanperver" duygularla yüklü basit bir vatandaş gibi yaklaşır. Ve bunların istisnasız tümünü, anasını sevdiği kadar sever. Şu veya bu blokun ana hattına bağlı olan bir hükümet, rakip sermaye blokuyla çatışmayı, ona üvey evlat muamelesi yapmayı göze alamaz. Bugün bu iki ana blokun da kendi içlerinde çeşitli "çizgiler" şeklinde parçalandıklarını görüyoruz. Birinci blokun büyük ve köklü partisi olan CHP üç ana parçaya ayrıldı. İktidarda aslan payına sahip olan iri göbekçi kanat ya da askeri darbe babaları (CGP, MGK vb.), SHP ve DSP. İkinci blokun ana partisi olan AP ise iki parti şeklinde bölündü: ANAP ve DYP.

Çetin tarihsel geçitlerde partiler bölünür. Geçiti aşma ruhu, gerileme ruhu ve yerinde sayma ruhu. Eğer bunlar birbirlerini dönüştüremez, ikna edemezlerse üç ayrı merkez, üç ayrı parti haline gelirler. Güçlükleri aşmak zorunda kalan ama aşamayan bir partiyi güçlükler genellikle böler. Kalabalıkların dalgalı ilerleyişini, tarihin malzemesi olmaktan çıkıp tarihin, dirayetli insiyatifi haline gelişini yavaşlatamayan ya da durdurup kıramayan bir düzen partisi ya bölünerek ya da yok olup yeniden doğarak kendisini inkâr etmek zorunda kalır.

Bugün ülkedeki manzara nedir? Hayat, yorgun ve küfürbaz bir amele gibi düzen partilerinin kuyusunu kazıyor. Halk ve ekonomi, eli kazmalı birer kazıcı rolündedir. Ve düzen partileri birbirlerinin kuyusunu kazıyor. İki yıl öncesine nazaran kazmacılık aşkında iyi bir ilerleme var. Herkes birileri için bir kuyu kazıyor. Proletaryanın doğuşuyla birlikte burjuva için kazmaya başladığı gayya kuyusu gibi yoğun kazma sesleri geliyor. İlerleyi-

Egemen sınıfların kendi aralarındaki mücadeleler, devrimci güçler arasında mücadeleler ve devrimle karşı-devrim arasındaki mücadele ne kadar yoğun ve amansız olursa o kadar iyidir. Sağlıklı bir devrim bu yoğun mücadeleler zemini basarak yükselcektir. Tüm devrimci güçlerin ideolojik alanda birbirine saldırmaları yararlıdır.

şin ve karşı koyuşun sesleridir bunlar.

Son referandum hengamesinde burjuva muhalefet kendisini hükümete hazırlamış de-ğildi. Özal'ın çekilme tehditini gizli bir şaşkınlık ve zoraki memnuniyetle karşıladılar. Burjuva muhalefetin arzusu, Özal'ın hem referandumda hem de Mart'taki yerel seçimlerde ağır darbeler ararak güç yitirmesi, tecrit ol-ması ve itibardan düşerek genel seçimleri er-kene almak zorunda kalması idi. Onlar, ANAP'ı en zayıf anında bir erken genel seçi-me sokma taktiğini izliyorlar. Gelecek yılın başlarından itibaren bu taktikte yoğunlaşa-caklardır.

Devrim, egemen sınıflar arasındaki parça-lanmalara, çelişiklere ve çatışmalara tahlilci bir gözle bakmak, bu durumu sistemli bir şe-kilde izlemek zorundadır. Her blokun politi-kasını doğru tespit etmek, bu politikaların kaynaklarına inmek zorundadır. Hasmın iz-lediği hattı ve muhtemel planlarını bilmeyen bir devrim kendi yenilgisinin koşulunu hazırlamış olur.

Egemen sınıfların kendi aralarındaki mü-cadeleler, devrimci güçler arasında mücade-leler ve devrimle karşı-devrim arasındaki mü-cadele ne kadar yoğun ve amansız olursa o kadar iyidir. Sağlıklı bir devrim bu yoğun mü-cadeleler zeminine basarak yükselecektir. Devrimci güçler arasında ideolojik mücade-lenin yoğunlaşarak sürmesi iyi olacaktır. Tüm devrimci güçlerin ideolojik alanda birbirine saldırması yararlıdır. Proletarya partisi yoğun ideolojik mücadeleler potasında pişerse da-ha iyi yönetir ve yolunu daha iyi görür. Çe-kişilmeyince pekişilmez. Proletaryanın, her alanda çatışmayı seven kurmaya ve kadrola-ra ihtiyacı vardır. Bu konuda iki tür aşktan söz edebiliriz. Yıkma ve dönüştürme aşkı. Halk güçleri arasındaki çatışmalarda merke-ze dönüştürme aşkı konulmalıdır.

Son referandumda halk Özal'a büyük bir darbe vurmadığı için bazı "ileri" kesimlerin küfürlerine hedef oldu. Halk büyük bir kü-fürbazlar topluluğudur ve bu bakımdan kü-fürlerden fazla etkilenmez. Fas, Tunus, Mı-sır ve Cezayir'de halkın zamlara karşı hissim-la ayağa kalktığını ve her ayağa kalkışta bi-zim halkın yine küfürlere hedef olduğunu bi-liyoruz. Bazı ülkelerde direniş, uzun bir bek-leyiş ve sonra da patlayış şeklinde ortaya çı-kıyor. Bizim gibi bazı ülkelerde ise direnişler uzun bir zaman şeridine yayılıyor ve pek göze batmıyor. Birçok insan 12 Eylül öncesinde grevlerin daha yaygın olduğunu sanıyor. Hal-buki grevlerde kaybedilen işgünü sayısının 1979 ve 1980 yıllarında 1987 ve 1988 yılların-dan daha az olduğunu ortaya koyuyor. Kay-bedilen işgünü sayısı 1979'da 1.147.721, 1980 yılında 1.303.253, 1987'de 1.961.940 ve 1988'de (12 Ekim'e kadar) 1.057.550'dir. Sözkonusu ayaklanmaların olduğu ülkelerde böy-lesine iyi bir durum pek görülmez.

Devrim saflarında -liberalizm ve inkârcılık semirdi. Dünya çapında liberal bir rüzgâr esi-yor. Kuzey komşumuz güçlü bir revizyo-libe-ral rüzgâr estiriyor dört bir yöne. ABD-Rus zirvesini, Çin-Rus zirvesi izliyor. Avrupa ken-di başkentini, resmi dilini ve pasaportunu tes-pit ederek gümrükleri kaldırmaya hazırlanı-yor. Ama geri ülkelerde liberalizm çatışma ya da patlama öğelerini içdiş edemiyor, sustu-ramıyor. Türkiye'de gelecek liberalizmin mi-dir? Dağın ve sokağın hükmünü liberal rüz-gâr iptal mi edecek? İşte buna egemen sınıflar da dahil hiç kimse inanmıyor. Doğrudan konuşmayı çok seven o tarıfsız, mağrur güç, Evren'i bile "ülkede bir gün Komünist Par-tisi kurulabilir" şeklinde konuşturabiliyor. Li-beralizm, birlikte harlanan üç tür çatışmaya yenilecektir. Karşı-devrim içindeki çatışma-ya, devrim içindeki çatışmaya ve devrimle karşı-devrim arasındaki çatışmaya...

Ortalıkta yığınlar halinde değişim ve dev-rim isteyen genç insan dolaşiyor. Kentleri ku-şatan gecekondu işsizliği, sorunlarını çözememenin derin krizini yaşıyor. Köylülüğün bir bölümü pazarda amansızca soyularak kabu-ğuna daha çok çekilirken, diğer bölümü mil-li meseleye yöneliyor. Kredi ve faiz politika-sı küçük patronları lokma lokma yutuyor. Fa-izlerin serbest bırakılması, enflasyonu değil aşağı çekmek daha da yükseltiyor. Sanayici mevcut krizden kurtulmanın çaresini, küçül-mekte, yatırımlardan kaçmakta buluyor. Çünkü kredi faizleri yangın halini alıyor. Ban-kaların birbirleriyle ve bankaların orta ve kü-çük sanayicilerle savaşı kızıyor. Vehbi Koç, "Bizde ekonomi zayıf olduğu için siyasi sar-sıntılardan çabuk etkileniyor. Ekonomik ko-nularada en çok tek partili dönemlerde daha fazla yararlı işler görülüyor" diye konuşuyor. Baykal, büyük patronların tam desteğini al-mak için TUSİAD önünde Özal gibi konuş-mayı tercih ediyor ve bir tekstil patronu "Bay-kal'ın dediklerine baktım da SHP'den eskisi kadar korkumuz kalmadı" diyor.

Devrim, kendisini geniş yığınlarla birleşti-recek kanalları bulmak zorundadır. Sendika-lar içinde çalışmayı hızlandırmaya, örgütsüz yığınları çatıştı altına çekecek demokratik kitle örgütlerini kurmaya ihtiyacı vardır. Mücade-lenin düello karakterinden çıkıp daha kitle-sel bir karakter arz etmesi için bu şarttır. Dağ kendi mantığıyla bildiği yolda yürümelidir. Ama kentlerin şimdi devrimci demokratik kit-lesel uğultulara ihtiyacı vardır. Geniş bir per-spektife sahip olmalı ama Spartaküs ruhuy-la yürümeliyiz. Olağanüstü dünya şartlarına, mucizelere ve kurt dumunanı umut bağlaya-mayız. Cesur, kararlı ve sabırlı yürümek zo-rundayız. Genel barış zamanında doğan dev-rimler, emperyalist savaşların doğurduğu devrimlerden daha sağlıklı olacaktır. Yeter ki kendi güçlerimize, kendi kafamıza ve yüre-ğimize dayanarak, sabır ve kararlılıkla yürü-yelim. □

Tuzla Katliamı ve Gerçekler!

Türkiye Cumhuriyeti tarihi 7 Ekim 1988 günü bir katliam daha devrim tarihine kanla yazıldı. Bir katliamı daha gördü halkımız. Dört yiğit evladını kaybetmenin acısıyla içi burkuldu. Bu, halkın ne ilk acısıydı, ne de son acısı olacaktı. Yıllardır devletin baskısı, işkencesi, zammı, zulmü altında inim inim inlediği yetmezmiş gibi, bir de; birer birer, ikişer ikişer, üçer üçer, dörder dörder, yedişer yedişer, dokuzar dokuzar, biner biner pusulalarda, idam sehpalılarında, işkencelerde, ölüm oruçlarında, açlık grevlerinde, meydanlarda, dağlarda, hayatın her alanında alıp götürüyordu evlatlarını kahpe düzenin kanlı dişlileri. Acıyla kavru lan yürekler, göz yaşının ötesinde bilenmiş bir kine, öfkeye dönüşüyordu.

İnfaz mangası, Tuzla köprüsünde çok önceden pusuya yatmış, aldıkları emir gereği Alman plakalı, Kırmızı renkli arabayı gördükleri anda imha edeceklerdi. Elden kaçırılmamak amacıyla da kademeli pusular ve hazır bekletilen özel hareketimine, helikopterler temin edilmişti. Emir büyük yerden gelmişti. Çünkü Kırmızı arabanın içinde olanlar egemen sınıflar için öylesine tehlikeli düşünceler taşıyorlardı ki, atom bombasından daha da tehlikeliydiler. Bu nedenle infaz, sorgusuz-yargısız hemen oracıkta yapılmalıydı. Efendiler böyle buyurmuştu eli silahlı bekçilerine. Bekçiler ise düşmanlarını diri diri yerceesine parçalamakla görevliydi. Efendileri böyle öğretiyordu onlara. "Parçalayın, yiyin, öldürün, bu devran bizim." Bekçiler efendilere hiyanetlik edemezlerdi. Çünkü efendiler, her kırmızı düşünceli adam başına bir büyük kemik veriyorlardı bekçilerine. İşte Tuzla köprüsündeki vahşetin edebi öyküsü böyle...

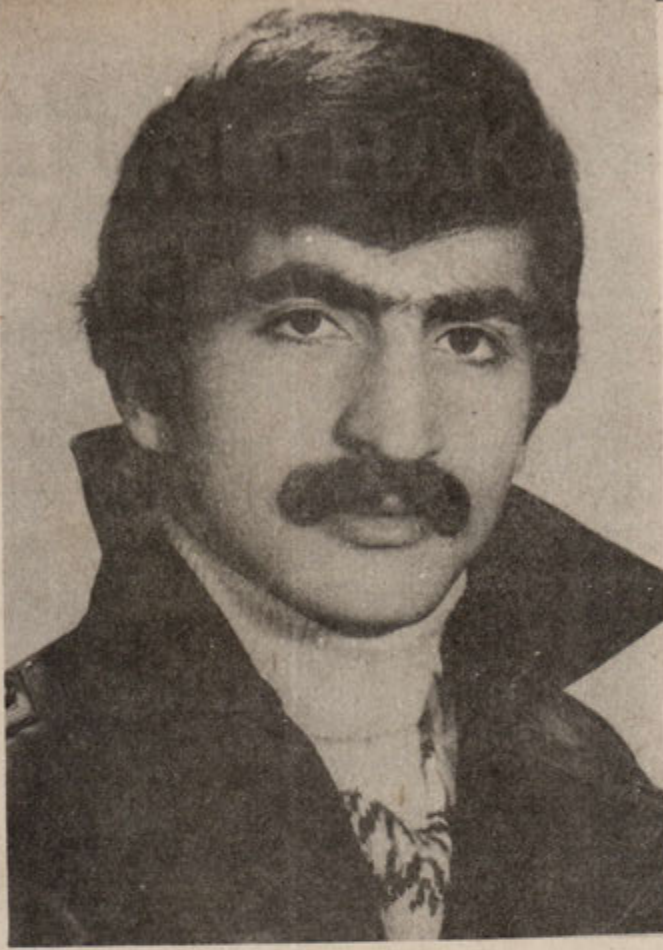
Egemen sınıflar dört yiğit devrimciyi katletmelerine gerekçe olarak her zaman bilinen yalanlarını söylediler. "Öldürülen teröristler, (en büyük teröristin kendileri olduğunu gizlemeye çalışırcasına) Valiliği, Selimiye Kışlasını, Kadıköy Emniyet Amirliğini, Gayrettepe Emniyet Binasını" bombalayacaklarmış. Ve bilmem daha neler neler yapacaklarmışta, mışta, mışta, ondan dolayı kurdukları pusuda silahlı çatışma

sonucu öldürülmüşler de, böylece İstanbul düşman işgaline karşı başarıyla savunulmuş. Bu denli büyük yerleri ve hem de çok sıkı korunan yerleri neyle basacaklar mış? Öldürülen devrimcilerin yanında bulunduğu söylenen iki küçük dandik tabancayla. Buna kargalar bile güler. Katliamı haklı çıkarmak için ne den-

li kuyruklu yalanlar üretseler de başarılı olamadılar, katliamın üstünü örtemediler.

Aklarını vermeyen görgü tanıklarının hem diğer basın organlarında çıkan anlatımları, hem de arabanın park etmişcesine yolun sağında durması polisin verdiği bilgilerin tam aksini ispatlamaktadır. Araba arama noktasından iki yüz metre kadar gittikten sonra köprü'nün altında duruyor. Anlatımlara göre de yol önceden tırlarla kapatılmış, yan yollar sağa kaçışı engellemek için de kamyonetlerle kesilmiştir. Polisler araba durmak üzereyken ateşe başlıyorlar. Araba durduktan sonra da esas katliam başlıyor. Sağdan-soldan çaprazlama, köprü üstünden ve arkadan yüzlerce mermi sıkıyorlar. Polis durmak üzere olan arabaya ateş açmıştır. Araba durduktan sonra da yaralı yakalayabileceği halde bunu yapmamıştır. Çünkü başından beri planı arabanın içindekileri öldürmektir. Ama Türk polisinin karakteri gereği, devrimci, demokrat ve sosyalistleri sağ değil ölü yakalamaktır. Bu salt polisin zihniyeti değil, devletin başında bulunanların

zihniyeti de aynen böyledir. Bir devletin polisi, o devletin başında bulunanlardan ayrı düşünemez ve hareket edemez. Bu devletin Cumhurbaşkanı'nın zindanlardaki tutsak devrimci, demokrat, sosyalistler için söylediği "onları asmayıp ta besle-

yecek miyiz" sözü, polislerin katliamına ışık tutmaktadır. Bu nedenle polisin Tuzla'da dört fidanı sorgusuz-yargısız katletmesine ülkemizde pek şaşırılmamalıdır.

Bu olayın üzerinde ciddiyetle durulması gerektiği çok açıktır. İnsan-

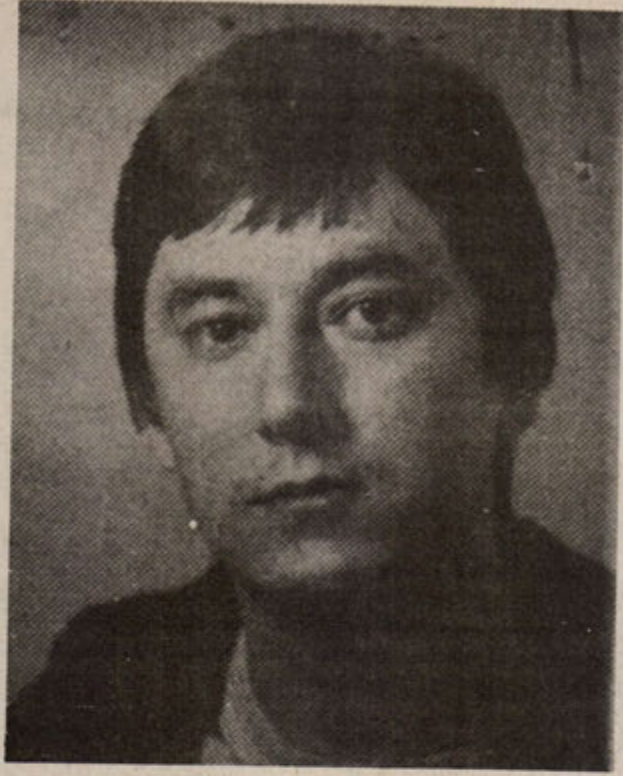
ların yaşamı sözkonusudur. Kırmızı renkli arabaya binmekten çekinir hale gelen toplumumuzun bu olay akabinde sorduğu sorular aydınlatılmak zorundadır. 300'ün üzerinde kurşun sıkılarak eleğe çevrilen bir arabadan dört insanımızın parçalanmış, tanınmaz hale getirilmiş cesetleri, toplumda yarın bizim de başımıza böylesi bir olay mı gelecek? sorusunu sordurmak zorunda bırakmıştır.

Türkiye'de ilk katledilen sadece bu dört güzel insan da değildir. TC. tarihine şöyle bir göz gezdirdiğimizde sayısız katliam ve öldürme olaylarını görebiliriz. Daha 1921'lerde TKP'nin Başkanı Mustafa Suphi ve ondört yoldaşı Karadeniz'de Türk devletinin kurucuları tarafından katledildi. Ağrı'da, Dersim'de, Zilan'da, Koçgiri'de katledilen insan sayısı yüzbinleri aşmaktadır. İşkence ile öldürülenlerin ise kendi hesabı yoktur. Özellikle 12 Mart ve 12 Eylül süreçleri ülkemizde yüzlerce devrimci, demokrat ve sosyalistin katledildiği dönemlerdir. 12 Mart faşizmi döneminde Deniz, Yusuf ve Hüseyin'in asılarak öldürülmesi bir cinayettir. Sadece bu cinayete yasalık süsü verilmiştir. Mahir Çayan ve dokuz arkadaşının katledilmeleri, Sinan Cemgil ve arkadaşlarının katledilmeleri, birer cinayettir. Türkiye toprağında şafak yıldızı gibi parlayan İbrahim Kaypakkaya'nın Diyarbakır işkencehanelerinde katledilmesi cinayet değil de nedir?

Özellikle 12 Eylül faşizmi döneminde işkence ile işlenen cinayetler geçmiş dönemleri kat kat geçmiştir. Süleyman Cihan, Hasan Hakkı Erdoğan, Ahmet Karlangaç, Ekrem Ekşi, Zeki Yumurtacı, Ali Sarıbal, Necdet Oynargil bunlardan sadece birkaçıdır. 12 Eylül faşizmi sürecinde beşyüze yakın devrimci işkencehanelerde öldürülmüştür. İki milyona yakın insan işkenceden geçirilmiştir. Onlarca devrimci asılmıştır. Çocukları sevdiğini söyleyen dönemin generalleri, 17 yaşındaki Erdal Eren'i alelacele acımasızca idam ettirmişlerdir. Yasal olarak ilerici insanları öldürmek egemen sınıflara pahalıya mal olduğundan, işkencehanelerde, pusularda, evlerde, sokak ortalarında çatışma süsü verecek öldürmeyi yeğlemişlerdir. Bu kadar cinayet işleyenler, bu cinayetlerin işlenmesi için emir verenler terörist olmuyor da, ülkesinin bağımlılığını savunan, demokratik hak ve özgürlüklerin gaspına karşı çıkan, sosyalizmi, sınıfsız toplumu savunanlar, faşizme emperyalizme, sömürüye karşı nasıl "terörist" oluyor? Egemen sınıflar bu tür yalanlar ile halkımızı kandıramazlar, aksine halkımızın kinini daha bir bili-

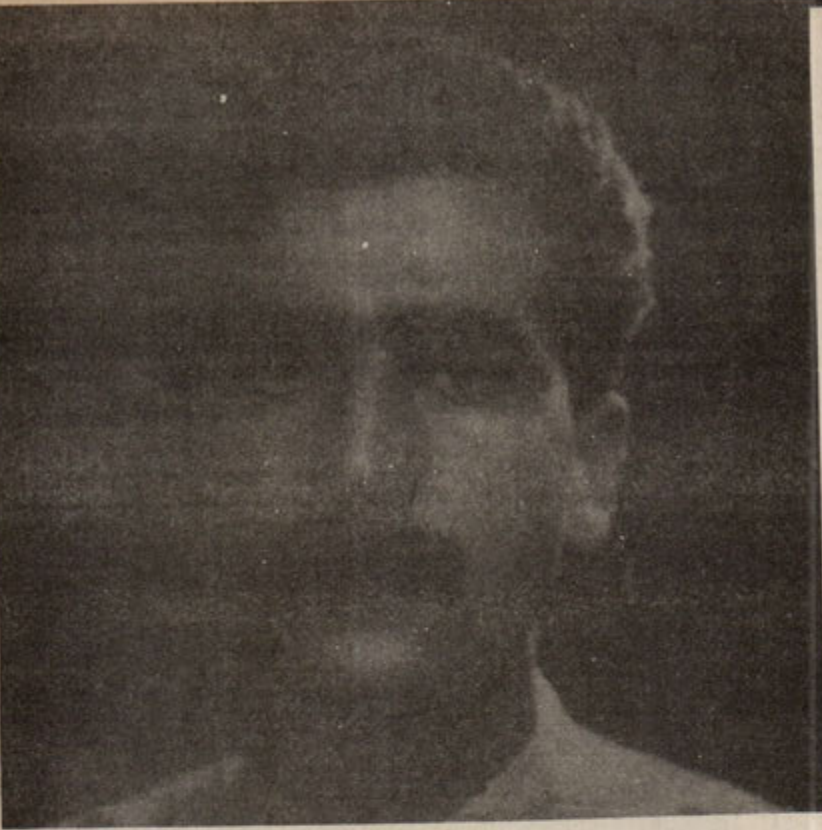
yorlar böyle yalanlarıyla... katliamlarıyla...

Türk hakim sınıfları ve onların yeminli uşakları kendi çıkarlarına ters düştüğünde öz evlatlarını dahi

kaybetmekten çekinmezler. Bunun örnekleri çoktur. 1977 Ağustos'un da polisle girdiği çatışmada yaralı olarak yakalanan Cemil Oka, bizzat babası general (şimdiden emekli) Nazif Oka'nın emri ile öldürülmüştür. Ya da öldürülmesine göz yummuştur. Çünkü oğlunun sosyalist olması onun terfi etmesini engelleyecekti. Yaralı yakalanıp, sonradan polisler tarafından öldürülmesi karşısında soruşturma açmaması ve açılmasını engellemesi düşündürücüdür. Ne var ki, halkımızın bağına bastığı evlatların katledilmesi, öldürülmesi, onların yaşamasına engel olmuyor. Bugün Nazif Oka'nın halkın gözünde hiçbir değeri yokken, Cemil halkımızın yüreğinde bir kahraman gibi yaşıyor. Her ölüm yıldönülerinde halkımız Cemil'i anarak yaşıyor. Ama General Nazif Oka öldüğünde mezarına sadece ailesi gidecektir. Üstelik ne kadar yaranmaya çalıştıysa da Orgeneralliğe terfi etmeden emekliye ayırdılar. Cemil babasının verdiği ve vaadettiği tüm şaşaalı yaşamı ("buna halkımızın kanı karışmış" diyerek) reddedip halkın yanında saf tutmuştu. İşte öldürülmesine neden olan olay da budur.

Daha önceleri ve 12 Eylül sürecin-

de bunca cinayet işleyen kolluk kuvvetleri, silahsız dört yiğit devrimciyi Tuzla'da vahşice katletmesi devde kulak bile değildir. Bugün doğuda katledilenlerin sayısı belirsizdir. Devletin politikası "yakala ve öldür" şeklindedir. Tuzla katliamı da bunun bir devamıdır.

Bu katliamda diğerleri gibi örtülme istenmesine rağmen, güpegündüz, yüzlerce insanın gözleri önünde meydana gelmiş olması, saatlerce önceden pusunun kurularak, ambulansların dahi hazır bekletilmesi, ilk önce yapılan açıklamanın aksine "terörist" olmadıkları gibi, sabıklarının daha bulunmayışı, bahsi geçen eylemleri teknik olarak yapmaktan uzak olan bu dört yiğit devrimcinin katledilmesinin üstünün örtülmesi bu şartlarda mümkün değildi. Hürriyet katliamının ilk günü verdiği haberin aksine ortaya şu beş soruyu atmıştı: 1) Siyasi polis pusu kurduğu, yani daha önceden planlı şekilde beklediği halde, otomobili neden tavanından yalın ateşine tuttu. Önce lastiklere ateş edilip, araç durdurularak içindekilerin sağ ya da yaralı olarak ele geçirilmeleri imkanı neden denenmedi. 2) Polis teröristlerin bir ya da birkaçını sağ olarak ele geçirip yapılacak eylemler hakkında geniş bilgi alma imka-

nını, ya da geniş bir örgütü ortaya çıkarma şansını neden yok etti? 3) Yapılan açıklamalarda otomobili kullanan Reha Şen'in Almanya'da TIKKO içinde görev aldığı ileri sürüldü. Ancak Reha Şen'in Siyasi Şube'de kayıtlarına rastlanmadı, sabıkası da çıkmadı. O halde, polis Reha Şen'in önemli bir TIKKO üyesi olduğunu nereden saptadı? 4) Tuzla'daki operasyondan sonra, olay yerine acil olarak bomba ekibinin gelmesi istendi. Ancak otomobilden bomba çıkmadı. Üstelik ele geçirilen silahlarda polisle çatışmak için yeterli değildi. Buna rağmen polisin eleğe çevirdiği otomobil, acaba ihbarda belirtilen ve beklenen hedef miydi? Yoksa bir tesadüf mü bu sonu doğurdu? 5) İstanbul polisindeki son tayinler nedeniyle "sinirlerin bozuk" olduğu bir günde pusu kurulmuştu. Bozuk sinirlerle kurulmuş bir pusuda acaba fazla mı sinirli davranıldı? Hürriyet'in sorduğu bu soruların dışında. Aileler de yüzlerce soru sordular evlatlarının katline dair? Avukatlar sorular sordular? Demokratik kamuoyu sorular sordu? Tüm bu sorular yanıt beklerken, İstanbul Emniyet Müdürü Hamdi Ardalı "dört dörtlük bir operasyon" diyerek katliamı savunmuştur. Polisin elinin armut toplama-

madığını, devletin prestijini kurtarmak için silaha başvurabileceğini, hatta devletin polise silahı süs için vermediğini açık beyan etmiştir. Bu beyanat, sıradan insanlar tarafından verilmiyor. Bu düşünceli Emniyet Müdürlerinin verecekleri kararlarda bu doğrultuda olur.

Polis, olayın gelişimi hakkında basını yanılttığı gibi, akabinde de yanıltmaya devam etmiştir. Basın ve demokratik kamuoyu polisin istihbaratta yanıltıldığını, böylesi bir istihbaratı nasıl ve nereden elde ettiğini araştırırken, Hürriyet'e telefonla yapılan "büyük ihbar"ın 5 gün sonra yayınlanması kafaları daha da karıştırmıştır, kuşku ve şüpheler, spekülasyon haberlerle dağ gibi büyümüşür. İçişleri Bakanı ve emniyet mensupları ilk önce "Kırşehir Firarileri" diye açıklamış, akabinde TKP/ML-TIKKO'cu olduklarını beyan etmişlerdir. İlk önce yakalanan bir militanın anlatımları doğrultusunda operasyonun başlatıldığı söylenirken, mahkemede polislerin verdiği ifade telefonla gelen, ama çok somut olmayan Kırmızı renkli, Alman plakalı araba ihbardır. Bunların dışında basında ve 2000'e Doğru dergisinde çıkan polis kaynaklı haberlerde ise örgüt içinde çalışan ajan, ya da ajanların verdiği bilgilerden hareketle operasyonun daha geniş eylemleri önlemek veya denetimi kaçırmamak için başlatıldığıdır. Ama ne hikmetse bazı iddialardaki bu kadar "sağlam" kaynağa rağmen nasıl polisin yanıltıldığı açıklanmamıştır. Bazı iddialar ise; 15 gündür Ankara ve İstanbul'da ortak yürütülen, hatta Mete Altan'ın başında bulunduğu Terörle Mücadele İstihbarat Teşkilatının fiilen İstanbul'a gelerek yürüttüğü operasyonlar sonucu elde edilen bilgilerle katliamın yapıldığıdır. Bir de yakalandığı söylenen bir dizi insana ne olmuştur? Niye kamuoyuna bu insanlar açıklanmamıştır. Anlaşıldığı kadarıyla olay karmaşıklıktan büyümüş, bu tür kargaşalıklardan çıkarı olanlar da köşelerinden kıs kıs gülmüşler, nasıl da kanyorlar diye neşelenmişlerdir. Herhalde bir senarist sizin yalanlarınızı yazsa, yaman bir polise dizi film ortaya çıkar. Maalesef kimliğinizi ele veriyorsunuz. Sizin düzmece yalanlarınız sayesinde halk

devlet dairelerinde dönen dolapları rüşvetleri, ihbar ettiğinde kılı kıpırdamayan polisin, nasıl oluyor da Alman plakalı, Kırmızı rengi arabanın İzmit yönünden İstanbul'a gelip eyemler yapacağı varsayımıyla hareket geçilip 4 devrimci insan katledilebiliyor. Her kafasına esenin böyle ihbarlarda bulunabileceği açıktır. Bundan dolayı da her telefon ihbarında dört insanın ölmesi muhtemeldir. Artık Kırmızı renkli arabalara binmekte tehlikeli... Halkın en büyük endişesi de budur.

Tüm bunlardan sonra geriye 5. kişi kalıyor. Bu 5. kişi hakkında Güneş gazetesi olayın ilk günleri haber yapmıştı. Akabinde ne Güneş, ne de diğer gazeteler 5. kişi üzerinde pek durmadılar. Poliste böyle bir açıklamada olayın uzaması üzerine bulunmadı. Ne de kamuoyuna böylesi bir insan gösterildi. Ama bu insanın verdiği bilgiler kesin ve net idiyse, niye düşünülen gibi olmadı sorusunu sormak gerekiyor. Yalnız bu ihtimalin daha somut olabileceğini, daha gerçekçi olabileceğini düşünürüz. Ama bu düşüncemizin de somut bir dayanağı yok. Lakin bu 5. kişinin olup olmadığının netliğe kavuşması, veya bir başka yukarıda saydığımız iddiaların doğruluğunun ispatlanması halinde bu ihtimalde ortadan kalkar.

Silahsız dört yiğit insanın katledilmesinin akabinde kamuoyu bu soruları sordu, tartışmaya, aydınlatmaya çalıştı. Lakin henüz tam bir netliğe kavuşmuş değil. Bu kavuşmamışta olsa bu vahşi cinayetin sorumluları ortadadır, mutlaka hesap sorulmalıdır.

Geri bırakılmış ülke halklarının kaderi nedense hep birbirine benzer. Yoğun baskı ve sömürü koşullarında yaşatılmak. Ama halk kendilerini ezenleri ezmesini de biliyor. Ucunda ölüm de olsa başkaldırmasını biliyor. Kendisini ezen ve sömüren azınlık egemen sınıflarını zamanı geldiğinde binlerce ölü verme pahasına iktidardan alaşağı ediyor. Zalimlerin sonları hep kötü olmuştur ve olacaktır da. Bir avuç kan emici ömür boyu iktidarda kalamaz. Şah, Samoza, Hitler, Mussolini, Galtari, Bokassa, İdi Amin, Enver Sedat, Kenan Evren'in "biraderim" dediği Ziya, bunlardan sadece bir kaçıdır. Ülkeyi emperyalizme peşkeş

çekenler, peşpeşe cuntalarla halka kan kusturanların sonu bu. 15 yıldır kanlı elleri ile iktidarda olan Pinochet'in ise saltanatı sarsılmaktadır. Bunun da sonu diğerleri gibi olacaktır. Bundan dünya halklarının hiç kuşkusuz yoktur.

Yarı-sömürge ülke kararları kendi egemen sınıfları tarafından hep vahşice ezile gelmişlerdir. Bugün ülkemizde olanların benzeri Şili vb. gibi ülkelerde de yaşanmaktadır. Demokratik hak ve özgürlüklerin kafa kaldırılması, insanların zindanlara tıkmaları, sokak ortasında sorgusuz-sualsiz-yargısız öldürülmesi, grevlerin yasaklanması, bir avuç kan emicinin çıkarı için yapılan şeylerdir. Latin Amerika'daki ölüm mangaları ülkemizde resmi olarak çalışmaktadır. İsrail'in Filistin'lilere uyguladığı yöntem, biraz farklı olarak ülkemizde devrimci-demokrat ve sosyalistlere uygulanmaktadır. İsrail siyonizmine karşı çıkarken, Türk hakim sınıflarının yönetimine, katliamlarına ve tüm uygulamalarına karşı çıkmamak sahtekarlıktan başka bir şey değildir. Türk burjuva basını da bunu yapmaktadır. Tuzla'da silahsız dört devrimcinin katledilmesini büyük puntolarla "Teröristlerin sonu" diye verdi. Bir tarafta demokrasi yanlısı kesilen kesilen boyalı basın, öbür yandan da birbirinin bürosunu kurşunlamaktan, gazete sahiplerine silah çekmekten çekinmezler. Sabah gazetesinin kurşunlanmasına ses çıkarmayan boyalı basından, halkın çıkarlarına sahip çıkması beklenemez. Ellerinden gelse birbirini acımasızca boğazlayacak olan gazete tekellerinden demokrasiyi savunmalarını beklemek hayaldir. Ne var ki, bu gazetelerde köşe yazarlığı yapan bazı sözde "demokrasi" yanlıları, efendilerinin dediklerinin dışına çıkamıyorlar. Cunta geldiğinde ise hepsi cunta şakşakçılığı yapmaktan geri kalmıyorlar. Bunların "demokratlığı" bu kadar. Halkın kanı karışmış para miktarına göre kalem oynatan "şör"ler.

Dört devrimci; İSMAIL HAKKI ADALI, REHA ŞEN, FEVZİ YALÇIN ve KEMAL SOĞUKPINAR sorgusuz, yargısız kalleş bir pusuda can verdiler. Onların suçu, devrimci olmaktı. Onların suçu sömürüye, baskıya, zulme ve emperyalizme karşı çıkmaktı. Onların su-

çu, egemen sınıfların kan emiciliğine karşı olmaktı. Onların suçu, işçi sınıfı ve tüm ezilenlerin safında yer almaktı. Onların en büyük suçu insanların insanca yaşamasını istemektir. Bu nedenle egemen sınıfların kemik yalayıcıları tarafından vahşice katledildiler. Onların dördü de işçi idi. Kemal Horzum gibi halktan vergi olarak toplanılan milyarlarca lirayı kaçırmamışlardı. Böyle yapsalardı ölmeyecek, aksine ödüllendirileceklerdi. Hayali ihracat yapsalardı Turgut Özal tarafından "kahraman ihracatçılar" olarak ilan edileceklerdi. Ama onlar alın teri ile çalışan birer emekçiydiler. O nedenle öldürüldüler. Reha iş gücünü on yıldan fazla Alman emperyalizmine satıyordu ve Türk egemen sınıfları da onun alın terini döviz olarak cebine indiriyorlardı. İsmail Hakkı, bir konfeksiyonda çalışıyordu. Fevzi, bir elektronik iş yerinde iç gücünü satarak yaşamını sürdürmeye çalışıyordu. Kemal ise sendika ağalarına şoförlük yapıyordu. İşçe suçları buydu. Yani işçi olmak, halktan yana olmaktı. İş yerlerindeki tavırlarından dolayı MİT'in gözüne batmışlardı. Reha ise Almanya'daki devrimci faaliyetlere ATİK (Avrupa Türkiye'li İşçiler Konfederasyonu) saflarında katılıyordu. Türk konsolosluğu Reha'yı MİT'e bildirmiş de olabilirdi. Reha'nın öldürülmesi de bundandır. Almanya'da yürüyüşlere katılmak, Türk hakim sınıflarına göre "suç"tu.

İsmail Hakkı, Fevzi, Kemal, Reha öldüklerine üzülmemişlerdir. Kalleşçe bir pusuda öldüklerine üzülmüşlerdir. Ama onlar ölmedi. Taşıdıkları devrimci düşünceler yaşayacaktır. Çünkü onlar bilime inanan insanlardı. Bu nedenle sonsuza kadar halkımızın kalbinde yaşayacaklardır. Diğer ölen evlatları gibi onları hep anacaklar ve mücadelelerinde yaşatacaklardır. Ama onları katledenleri hep naletleyeceklerdir. İsmail Hakkı, Fevzi, Reha ve Kemal'in resimleri, afişleri, mitinglerde, yürüyüşlerde halkın elinde bir bayrak gibi dalgalanacaktır. Ama onları katledenler, öldüklerinde sadece toprağa gömülüp kalacaklardır. Ve onları öldürenler yaşamaları boyunca öldürdükleri devrimcilerin suletini bir gölge gibi yanlarında taşıyacaklardır.

Tüm Yurtseverler ve Demokratlara Çağrı

Hepinize Merhaba!

Bildiğiniz gibi, 7 Ekim günü Tuzla'da, dört masum ve suçsuz, günahsız, polis tarafından katledildi. Katledilen bu gençlerin aileleri olarak bizler, bugün üzüntümüzün ve sevincimizin doruk noktasındayız. Üzüntümüz büyük, çünkü: Yavrularımızı yitirdik. Sevincimiz büyük, çünkü: Masumlardan ve suçsuzlardan yana ne kadar yurtsever ve demokratın var olduğunu gördük. İşte onlar, sizlersiniz, buradaki meclistir. Masumların aileleri adına, sizlere teşekkür ediyorum, değerli demokratlar.

Değerli demokratlar, hayat pahalılığından dolayı insanlarımız ekmek kavgası veriyorlar. Kimi insanlar da burada sizler gibi demokrasi mücadelesi veriyorlar. Benim oğlum İsmail Hakkı Adalı, kendi çapında bir imalathane sahibiydi. Fevzi Yalçın ise, işsiz olduğundan, zaman zaman oğlumun atölyesinde çalışan bir insandı. Kemal Soğukpınar ise, oğlumla hasbelkader tanışmış, oğlumun imal ettiği iplikleri Almanya'ya ihraç etmek için çaba sarfetmiş bir insandı. Refa Şen'de, Kemal'in Avrupa'da tanıdıklarından biriydi.

Değerli dostlarım, işte ekmek kavgasının biraraya getirdiği bu dört günahsız insan, 7 Ekim günü, polisçe 283 kurşun sıkılarak, canice katledildiler. Kardeşlerim, çocuklarımızın anarşi, terör ve silahla hiçbir ilişkisi yoktu ve olmadı da. Eğer olsaydı, onları terörist diye katleden polis, bugüne kadar bu ilişkileri açığa çıkaramaz mıydı? Memleketim olan Tunceli'de ana rahminde dahi terörist arayan İstanbul Emniyet Müdürü Hamdi Ardalı, neden bu ilişkiyi kanıtlayamıyor? Çocuklarımızı katlettikten sonra, arabalarına silah bırakarak, evime aramaya geldiklerinde, evime gizlice silah bırakmak isterken, suçüstü yakalanan polis teşkilatı, suçlarını örtmek için kimbilir ne senaryolar sergileyeceklerdir? Kardeşlerim, bana göre polisin 283 kurşunu 7 Ekim günü yalnız bizim çocuklarımıza değil, benim gibi topal olan, TC adaletine de sıkılmıştır. Çünkü, biz mazlum aileler ne yaparsak yapalım, dört yavrumuzu geriye getiremeyeceğimizin bilincindeyiz. Bizim amacımız, bundan sonra suçsuz insanlara bu memlekette kolluk güçleri tarafından kurşun sıkılmamalıdır. Çünkü, yarınlarda sizler de ailenizle ya da yakınlarınızla, kırmızı ve-

7.10.88 günü "Tuzla'da katledilen, İSMAİL HAKKI ADALI, FEVZİ YALÇIN, KEMAL SOĞUKPINAR, REHA ŞEN'ler için açmış olduğumuz maddi ve manevi kampanyamıza katılmaya çağırıyoruz.

Yapı Kredi Bank.
Kadıköy Şub.
Hsb. No: 1531080
T.İş Ban. Kadıköy Şb.
Hsb. No: 2395729

AİLELER ADINA
Ahmet Adalı

ÇAĞRI

7-10-1988 günü E-5 Karayolu'nda, "TUZLA" köprüsünde polisin kurmuş olduğu, insanlık dışı "ÖLÜM KISKAÇ" operasyonunda DÖRT genç fidanımız "KATLEDİLMİŞTİR."

24 Kasım Perşembe günü saat 9.30'da "Kartal Adliyesi" Ağır Ceza Mahkemesi'nde, katliama katılan "28 KİŞİLİK" "CELLAT MANGALARININ" yargılanmalarında, tüm demokrat ve yurtseverleri, davayı izlemeye, dayanışmaya çağırıyorum.

AİLELER ADINA
AHMET ADALI

ya sarı bir arabayla geliyorsanız, polis de bu renkte bir araba ihbarı almışsa, sizler de sorgusuz sualsiz, 283 kurşunla katledilebilirsiniz.

Kardeşlerim, çocuklarımız Tuzla Köprüsüne geldiklerinde; polisin 'dur' ihtarına uyararak, sağa geçip durdular.

2) Otomobilden polise hiçbir şekilde ateş edilmedi. Çünkü, arabada ve çocuklarımızda silah yoktu.

3) Sağa geçip duran çocuklarımızın üzerine, geçit üstünde mevzilenmiş çok sayıdaki polis tarafından yüzlerce kurşun yağdırıldı; ve çocuklarımız katledildi.

4) MIT'ten, Kırşehir Cezaevi firarisi dört terörist istihbaratı alan polis kendine o kadar çok güveniyordu ki, daha katliam yapılmadan, bazı basın mensuplarına, Genel Müdürleri Çakmaklı'ya, Bakanları Kalemlî'ye operasyon bilgisini vermişlerdi. Nitekim, operasyondan sonra, gerek Bakan Kalemlî, gerekse Emniyet Genel Müdürü Çakmaklı, "Kırşehir Cezaevi firarilerinden dört terörist ölü olarak ele geçirildi" diyerek ilk beyanlatılarını verdiler.

5) Ölümler üzerinde yapılan kimlik tespitinden sonra, bunların Kırşehir Cezaevi firarileri olmadığı anlaşılınca, İstanbul Emniyet Müdürü Ardalı, kendisini kurtarmak için çocuklarımızın arabasına silah bırakarak, 'bunlar TIKKO mensuplarıdır.' dedi.

6) Operasyondan sonra neden savcı ve tabip beklenmeden çocuklarımızın cesetlerini kaldırdılar?

7) Neden sağ olarak yakalayamayıp, 283 kurşunla katlettiler? Ben 20 yıl polislik yaptım. Örgüt üyelerinin öldürülmeyip, sağ ele geçirilerek örgüt uzantılarına gidilmesi gerekmez mi? Hani, nerede örgüt?

8) Çocuklarımızı, sabahleyin saat 8-9 sularında İstanbul'un çeşitli semtlerindeki evlerinden çıktılar. Bunu görgü tanığıyla kanıtlarım ve kanıtlayacağım. Bunların, bırakın Ankara'ya gidip dönmeleri, İstanbul'a en yakın kent olan İzmit'e dahi gidip gelmeleri için ışık hızından daha büyük bir hızla sahip olmaları gerekmez mi?

9) Yetkililer ve kamuoyu, suçlu durumundaki polis yetkililerine inanıyor da, mağdur olan biz ailelere neden inanılmıyor?

10) Demokraside Hukuk Devletininkalemi olarak gördüğümüz İlhan Selçuk'lar, Uğur Mumcu'lar ve diğerleri nerede? Neden bugüne kadar tek satır yazmadılar?

Burada bir baba olarak, babalar olarak ve aileler olarak, evlatlarımızı yitirdik. Bunun karşısındayız. Daha önce de açıkladığım gibi, tabii ki yavrularımız

geri gelmez. İsmail'lerle, Kemal'lerle. Refa'larla, Fevzi'lerle bitmiş olsa, bugün burada noktalarız ve peşine düşmeyiz. Ama daha nice nice Kemal'ler, İsmail'ler, Fevzi'ler, Refa'lar böyle canice katliamlara kurban olup gidecekler. O da neden biliyor musunuz? Birbirimizden kopuk olduğumuzdan... Biraraya toplanıp haşır neşir olmadan, kendimizi bunlara peşkeş çekmeye devam edersek, bu tabloyu daha nice kezler yaşayacağız...

Sizlere sesleniyorum ve basına, kamuoyuna... Görgü tanıkları vardır. Konuşmuşuz. Korkutulmuş, tehdit edilmişlerdir. Bundan dolayı gelip tanıklık yapamıyorlar. Sindirilmişlerdir! 'Söylerseniz sizler de yok olursunuz.' denilmiştir. Basın mensupları da görgü tanıklarıyla ko-

nuşmuşlardır. Yazarak veya cüret edip tanıklık yaparak, yavrularımızın nasıl katledildikleri hakkında bildiklerini açıklayamıyorlar. Bu da başka bir acı gerçek... Şimdi, yurt içi ve yurt dışında tüm demokrat ve yurtseverler tarafından, yavrularımız için bir kampanya açılmıştır. Burada size sesleniyorum ve duyurmak istiyorum. Toplanan bu maddi yardımlar, gelip ifade verecek saygıdeğer, yurtseverlere ödül olarak verilecektir. Vereceğimiz ödül karşılığında beklediğimiz, sadece gelip ifade vererek, gerçeklerin açığa çıkarılmasına yardımcı olmalarıdır. Aslında bu, bir vicdan borcudur. Burada sözlerimi noktalarken bizi dinleyen, ilgilenen tüm demokrat ve yurtseverlere sonsuz teşekkürlerimizi sunuyorum. ■

BASIN AÇIKLAMASI

KAMUOYUNA: GERÇEK TERÖRİSTLERİN TAKİPÇİSİ OLMAYA ÇAĞIRIYORUZ! Faşizmin devrimcilere yönelik terörüne 7 Ekim günü bir yenisi daha eklendi. Tuzla'da TKP-ML militanları eylem hazırlığı içinde oldukları iddiasıyla dört devrimci planlı bir komplo sonucu katledildi.

Devrimcilere karşı yıllardır sürdürülen katliamları gözardı ederek "Terörizm" demagojisine sarılan egemen sınıflar terörün bizzat uygulayıcısının kendisi olduğunu; gerçekleştirdiği son katliamla bir kez daha sergiledi. "TKP-ML TIKKO üyesiydiler", "Eylem hazırlığı içindeydiler", "Dur ihtarına uymadılar", "Polis armut mu toplayacaktı" türü savunmalar artık bu ülkede de kamuoyunun kısmi de olsa hassasiyet göstermesini, tepkilerini yükseltmesini engelleyememektedir.

Yıllardır aynı senaryoları bizler çok yakından gördük. Senaryonun "sessiz oyuncuları" olarak bizlere işkence tezgahlarında, darağaçlarında ve cezaevlerinde çeşitli "roller" biçilmeye çalışıldı. Cezaevlerinde sürdürdüğümüz dışı dışı mücadeleyle faşizmin oyununu bozup, gerçekleri haykırma görevimizi unutmamak. Bugün halkımız egemen sınıfların demagojileri karşısında devrimci sloganlarla halk düşmanlarının karşısına katiller diye çıkabiliyorsa, devrimci yurtseverin her koşulda gerçekleri haykırma kararlılığının bir devamı olduğu kadar, "terörizm" demagojisinin de akıbetini sergilemektedir aynı zamanda.

Egemen sınıfların bunalımı derinleştikçe devrimcilere yönelik vahşeti de

kendini dizainlememekte oyunun kurallarını her ar. yok sayabilmektedir. Bugün ANAP iktidarı bir yandan "demokrasi" demagojileriyle halkımızı kandırmaya çalışırken diğer yandan en küçük çıkar hesabında dahi göstermelik olarak muhafaza edilen hukuk kurallarını rahatlıkla yok sayabilmektedir. İşte Tuzla'da yaratılan vahşet tablosu, kamuoyunda da irdelendiği gibi, her türlü insani-hukuki ilkeleri yok sayan gerçekten kana susamış katiller çetesi için işleyebileceği bir cinayetten başka bir şey değildir.

12 Eylül'ü devam ettiren bu katiller sürüsü, elleri yüzlerce devrimci kanına bulaşmış sadist, işkenceci insan müsveddelerinin çökelediği İstanbul emniyeti, dört devrimciyi daha katledecek belki 'şanlarına' şan kattıklarını sanabilirler ama devrimcilerin ve Türkiye halklarının kinlerini bir kez daha bilemekten başka bir şey yapamamışlardır.

Kemal SOĞUKPINAR, İsmail Hakkı ADALI, Fevzi YALÇIN, Reha ŞEN'İ "terörist" diye katleden, Metin Günaydın'ları, Ali Rıza Atak'ları, Mete Altan'ları, Hamdi Ardalı vb. adlı halk düşmanları ergeç halkımıza hesap vereceklerdir.

Tüm demokrat kamuoyunu; Yüzlerce devrimci yurtseverin kanları üzerine oynanan "terörist" demagojisinin üzerine gitmeye, katillerden hesap sorulması için sorumluluklarımızı yerine getirmeye çağırıyoruz. Devrim mücadelesinde şehit verdiğimiz dört devrimciyi saygıyla anıyoruz. ■

METRİS'TEKİ SİYASİ TUTUKLULAR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ANKARA

7 Ekim 1988 tarihinde Tuzla'da eli silahlı insan avcılarının tüylerini ürperten vahşi bir cinayet daha işlediler. İstanbul polisi Tuzla'da çevirdiği bir arabaya yüzlerce kurşun sıkarak otomobilde bulunan dört devrimciyi kurşunlarla parçalayarak katletmiştir.

T.C. bir hukuk devleti midir, yoksa canilerin elde silah insan avına çıktıkları eşi menendi görülmemiş bir zorbalk devleti midir? Bu sorular şimdi basın tarafından sorulmaktadır. Kendine hukuk devleti diyen, ağızlarını açtıklarında demokrasizis konuşmayan yetkililer bu ve benzeri sorulara ne yanıt vermektedir? Katliamın bütün delilleri ortadayken polis teşkilatının bağlı olduğu merciler çetireli açıklamalar yaptılar. Bunlar içinde en dikkati çeken ve mantık olarak en vahşi mantığı ileri süren Mustafa KALEMLİ'nin mantığıdır. Diyor ki: "Ölenlerin cezaevi firarisi olduğu..."

Mustafa KALEMLİ ne demek istiyor? Sorulması ve muhakkak yanıt alınması gereken sorular bırakmıştır Kalemli. Sorulması gereken:

1. Otomobil içindekiler cezaevi firarileri sanılarak mı vurulmuş?

2. İçinde cezaevi firarisi bulunma ihtimaliyle kaç araba daha taranacaktır?

Kalemli'ye bir soru daha sormak gerekiyor: "Cezaevi firarileri için imha emri var mıdır? Yakalandıkları an öldürülecekler midir?"

Mustafa KALEMLİ bu soruların yanıtlarını muhakkak vermelidir.

Devletin görevi "suç"lu saydığı, "terörist" saydığı kişiyi yakalamak, mahkeme önüne çıkarmaktır, diye açıklanıyor. Açık ki, bu olayda böyle yapılmamış, yüzlercesini sayabileceğimiz olaylardan birini daha gerçekleştirmiştir. Emniyet Genel Müdürü'nün kafası bu yönde çalışmaktadır, diyor ki: "Ölenlerin sabıkasız olmaları eylem yapmayacakları anlamına gelmez..." Emniyet Genel Müdürü'nün mantığına göre, "Her sabıkalı eylem yapacaktır... öldürülmelidir."

Sormak gerekiyor o zaman, "Hukuk devleti" neyle açıklanıyor bu memlekette? Eşkiyalar, yol kesip otomobilleri kurşunlayıp, kurşunlarla biçerek, paramparça ederek adam öldürüyorlarsa, orada hukuk devletinden söz edilebilir mi?

Halkımız sömürü düzeninin yasalarını tanımak zorunda değildir. Yasalara kar-

şı çıkma hakları, kendisini bu düzenin çarkları içinde ezen yasaları ortadan kaldırmak için onlara karşı çıkma hakları vardır. Ancak, o yasaları koyanların kendi yasalarını çiğneme hakları yoktur. Nitekim hiçbir yasa da yoktur ki, yoldan geçen arabayı durdur, kurşun yağmuruna tut, içindekileri vahşice katlet.

Şimdi sorun, sokak ortasında katledilen dört devrimcinin katilleri ellerini kollarını sallayarak yeni avlar peşine mi düşecektir, yoksa halkımızın vicdanında cezaların en ağırına çarptırılmış olan bu vahşiler kendi yasaları önünde cezalandırılacak mıdır?

Kartal Cumhuriyet Savcılığı katillerin ifadelerini almaya başlamıştır, ancak müdahale vardır. Mesela, savcı, ilk demecinde, "silah"tan söz ederken basından öğrendiğimiz ikinci açıklamasında "silahlar"dan söz etmiştir. Yarın ortaya mesela bir kasa bomba çıkarsa şaşmamak gerekir.

Arabada ister silah olsun ister silahlar, ister aranan kişiler olsun ister "teröristler", isterse de cezaevlerinden zindanların kalın kirli duvarlarını yarıp gitmiş devrimciler, soru hiç değişmiyor: Devletin görevi nedir? Hukuk devleti olduğunu söyleyen, ağızdan demokrasi sakızını düşürmeyen devletin görevi nedir, onun memurlarının görevi nedir ve ne yapmışlardır? Kendi yasalarını çiğneyen bu caniler ne olacaktır? İnsanlık, halkımız, kanı canı pahasına kazandığı haklarını yani yasalara geçmiş haklarını kullanacak, canlarına kastedenlerin

yargılandığını görecektir midir, yoksa katiller sırtları sıvazlanarak yeni katliamlar düzenlemeleri için sokağa mı salınacaklardır?

Biz, Metris Cezaevinde bulunan bir grup siyasi tutuklu olarak, katilleri lanetliyoruz.

Katiller hakkında dava açılıp cezalandırılmalarını istiyoruz.

Bu düzende bu katillere gereken cezalar verilmesi de halkımız er geç gereken cezayı verecektir. Hiçbir halk düşmanının yaptıkları yanlarına kâr kalmayacaktır. ■

Hüseyin YAMAN Memik HOROZ,

Alaattin ÇELİK

Hüseyin KARAKUŞ

Nesimi ŞAHAN

Gazanfer YILDIZ

Zeynel KARAHAN

Yadigar KUYU

Ali YILDIZ

Mehmet ERGÜN

Osman ÖZDEMİR

G.Köksal YILDIRIM

Erhan İNAL

Baki CEYLAN

Ramazan ÖKTÜLMÜŞ

H.Ali YALÇINKAYA

Mehmet DAL

Ahmet SEL

İsmet ÇOLAK

Haldun KARYOL

Ramazan SALCAN

S.Hayri YILDIZ

Cemal TEMEL

Atilla ŞİMŞEK

MEHMET ZEKİ ŞERİT

24 Kasım 1977'de İstanbul Altıyol'da katledilen MEHMET ZEKİ ŞERİT'i Kızıl Direnme Ruhuyla Anıyoruz!

Devrimci Arkadaşları

İSA DEMİRBAŞ

Bafra'da 23 Kasım'ı 24 Kasım'a (1979) bağlayan gece, bir yiğit halk evladı daha düştü toprağa. Hüseyin Bayraktar, Dursun Yapıcı, Nebi Gök, İnce Mehmet, Komiser Timur ve adını bilemediğimiz 2 polisin pususunda can verdi İSA DEMİRBAŞ.

Devrimci Arkadaşları

Anısı önünde saygıyla eğiliriz!

Tuzla Operasyonu ile İlgili Basın Açıklaması

Tuzla Operasyonunun değerlendirilmesi esnasında İçişleri Bakanı ve Emniyet Örgütünün çelişkili beyanları operasyonun karanlık noktalarının bulunduğu göstermektedir. Bu karanlık noktaların açığa çıkarılması için SHP olarak etkin girişimlerde bulunacağımızı bildiririz.

Polis infaz mercii değildir. Görevi suç işlenmesini önlemek ve suçluları adalete teslim etmektir. Suç işleme ihtimali de

olsa insanların sokak ortasında öldürülmesi partimiz tarafından hiçbir şekilde kabul edilemez.

SHP olarak ülkemizde demokrasinin bütün kurum ve kurallarıyla yerleşme-

sini sağlama uğraşı verirken Emniyet teşkilatının ve Hükümetin İnsan Haklarına ve yaşama hakkına her türlü müdahalesinin takipçisi olacağımızın bilinmesini istiyoruz. □

SP
İstanbul İl Örgütü
İnsan Hakları Komisyonu
Başkanı
Muharrem SARIGÜL

SHP
İstanbul İl Örgütü
Hukuk Komisyonu
Başkanı
İbrahim SİNEMİLLİOĞLU

BASIN AÇIKLAMASI

Eşim REFA ŞEN, iznini geçirmek için gittiği Türkiye'de 7 EKİM 88 Cuma günü saat 13.30 sıralarında, Polisin İstanbul-Tuzla'da düzenlemiş olduğu canice bir katliam sonucu öldürüldü.

Eşim, 15 yıldır Batı-Almanya'da ikametgah etmekte ve işçi olarak çalışmaktaydı. Yıllık iznini geçirmek için gittiği bir sırada, Polisin hazırladığı bir senaryo sonucu, diğer 3 kişiyle birlikte kurşunlanarak öldürülmesi, Polisin imhacı ve katliamcı yüzünü bir kez daha açığa çıkarmıştır. Eşim REFA ŞEN, ilericisi ve halktan yana bir insandı. O'nun polis tarafından kurşunlanarak öldürülmesinin altında bu gerçek yatmaktadır.

Polisin "bunlar eylem yapacaktı" gibi, açıklamaları herhangi bir Kanıt ve bulgudan yoksundur. Ve bir yalandır. Türk Polisi yaptığı caniliği gizleyebilmek ve kamuoyunu yanıltmak için böyle bir yalana başvuruyor.

Eşim REFA ŞEN ve arabasında bulunan diğer 3 kişi, eylem yapacaktı... şeklinde lanse ediliyor.

- Polisin elinde nasıl bir kanıt var. Niye açıklayamıyor?

- Polisin böyle bir delili varsa, neden sağ olarak yakalayayıp, yüzlerce, kurşun sıkıldı?

- Polisle çatışmaya girildiği iddia ediliyor. Dur ihtiarına uyulmadığı söyleniyor. Arabanın yolda değil, TIR parkında olması nasıl açıklanabilir?

- Olay yerine savcılık ve basının gelmesi beklenmeden, neden alelacele cesetler kaldırıldı? Ne gizlenmeye çalışıldı?

- Arabada bulunduğu iddia edilen silah, onlara mı aitti? Olay sonrasında Polis tarafından arabaya konulmuş olmaz mı?

- Bu güne dek hiç bir eylemi ve poliste kaydı bile olmayan eşim REFA ŞEN'in TKP/ML TIKKO'nun üst düzey askeri sorumlusu olduğu yolundaki açıklama neye dayandırılıyor?
Baskı ve zulmün eksik olmadığı ül-

kemizde, insan hakları ve demokrasi-den bahsedilmesini gülünç buluyor. Polisin Canice katliamını nefretle kınıyorum. Bütün Kamuoyu ve basından Eşim REFA ŞEN ve diğer 3 kişiyi topluca imha eden, Polis ve Yetkililere tavır almaya, suçluların ortaya çıkarılmasına yardımcı olmaya çağırıyorum.

Filizet ŞEN
12 Ekim 1988

Onlar ölmediler yok,
Ateş fitiller gibi:
Dimdik ayakta,
Barut ortasındalar!

Karıştı, bakır tenli
Çayır-çimen'e,
Karıştı,
O canım hayalleri;
Zırlı bir rüzgar.

Perdesi gibi:
Bir set gibi:
Kızgın çehrelisi.
Göğüs gibi:
Göğün görünmez göğsü gibi!

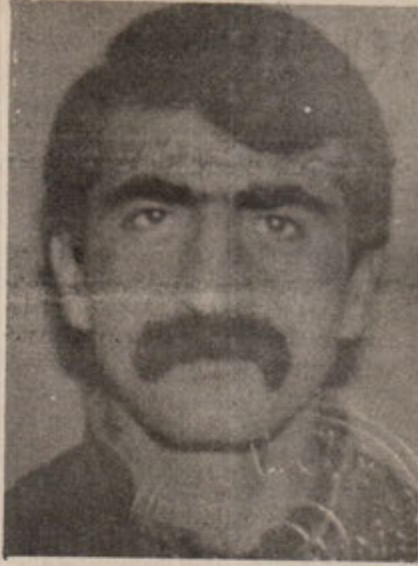
Analar, onlar ayakta,
Buğday içindeler, onlar,
Yücelerden yüce dururlar:
Dünyayı doruktan seyreden,
Bir öğle güneşi gibi.
Bir çan darbeleri gibi,
Onlar.

Ölmüş gövdeler arasında,
Zaferi çekiçleyen bir ses gibi
Onlar,
Kara bir ses gibi.
Ey canevinden vurulmuş,
Toz-duman olmuş bacılar!
İnanın oğullarınıza.
Kök oldular onlar,
Sade kök:

Kan suratlı,
Taşlar altında.
Karışmadı toprağa,
Dağılmış kemikçikleri.
Ağızları ısırır hâlâ,
Kuru barutu;
Ve demir bir okyanus gibi,
Titreşirler hâlâ.
Ben ölmedim der,
Yumrukları;
Yukarı kalkık yumrukları,

NERUDA

Kemal Soğukpınar'ın Kızkardeşi Nebahat Yüksel ile Röportaj

Yeni Demokrasi: Kemal'in geçmi-
şinden, küçüklüğünün bazı karakter-
istik özelliklerinden bahsedebilir mi-
niz?

N.Yüksel: Çocukluğumuz çok
güzel anılarla dolu. Dört karde-
şiz, en büyüğümüzdü. Bize bilmiş bir
abi gibi değil de arkadaşımız, akra-
nımızmış gibi davranırdı. Özellikle
ikimizin ilişkisi çok iyiydi. Ortaokul
sıralarında hem çalışır, hem okurdu.
Ben akşamları onun yemeğini hazırlar,
çayı da yapar, işten dönmeyi beklerdim.
Gelirdi ve bana gününü anlatırdı,
sohbet ederdik. Onun bana, benim ise
ona karşı olan davranışlarımızda saygı
sınırlarını aşmıyorduk, gerek aramızdaki
ilişkide, gerekse de diğer kardeşlerimle
olan ilişkide çok rahattık. Hep ağırbaşlı,
olgun, olaylara akılcı yaklaşırdı, bir
anlaşmazlık söz konusu olduğunda
kırmadan hallederdi. Çocukluğundan
beri bu gibi davranışları beni kendisine
hayran bıraktı. Annem ve babamla olan
ilişkilerimizde gayet rahattık. Onlar bize
yakın ve anlayışlı davranırlar aynı şekilde
biz de onlara. Onun evde ayrı bir yeri
vardı. Hem ailenin ilk, hem de erkek
çocuğu olduğu için. Bilirsiniz Doğu'lu
ailelerin bir özelliğidir.

Yeni Demokrasi: Kemal'in dünyası,
hayalleri, umutları, beklentileri ve geleceğe
bakışı nasıldı?

N.Yüksel: Abimin dünyası tümüyle
demokrat bir insanın dünyasıdır. Özel
yaşamının tüm alanla-

rında içtendi, insanlara ve insanlığa
karşı yapılan tüm haksızlıklar onu çok
etkilerdi ve duygusal yapısının etkisiyle
bu gibi insanlara karşı yoğun nefret
duyardı.

O'nun duygularını anlatması çok kolaydı.
Çünkü, gerek yüz ifadesi gerekse de
dobra dorba oluşu bunu sağlıyordu. Belki
de bu yüzden in-

sanlarla kurduğu ilişkiler yalansız,
dolansız ve sağlam oluyordu. Kolay ilişki
kuramazdı, ama kurunca da uzun süre
yürütürdü. Ta ki karşısındaki insanlarla
ve haksızlıklara karşı duyarsızlıklarını görene
kadar. Hemen her türden insanlarla olabileceği
bir insandı. Çevresine uyum

sağlamakta zorlanmazdı. Bu yüzden de
oldukça değişik ilişkileri yaşayabiliyordu.
O'nu bazen işçilerle tartışırken, bazen
mahallede top koştururken, bazen de
birahane de içki masasında görmek mümkün
dü. Bu anlamda ilişkileri geniş bir insandı.
Abim duygusaldı, örneğin evlendiğinde
beni artık daha az göreceği için ağlayabili-
yordu, ya da oğlunun okula başlayacağı gün
onu görememiş olmak alabildiğine hüzün-
lendiriyordu. Veya onu bir an için dik-
kate almamak onun kırılmasına neden
olabiliyordu.

Özveriliydi, her şeyi herkesle paylaşmayı
isterdi. Bu kendisinin zor duruma girmesine
neden olsa bile. Yine zaman zaman kendisinin
insanlar için bir şey ifade etmediğini düşünerek
eziklik duyar ve kendince gördüğü boşluğu
doldurabilmek için okur, düşünür ve onu yaşama
uygulamaya çalışırdı. Örneğin çalıştığı
sendikadaki işçilerin sendikalaşmaya çalışmaları
onu heyecanlandırıyordu. Bir yerde oturup
pineklemeyi sevmezdi. Hep çalışmak, hep
çalışmak derdi. Karamsar değildi ve insanların
şimdiki yaşam düzeylerinin kötü olması onu
şaşırtmazdı, bu durumun sonunda kesinlikle
değişeceğine inanırdı. Gecekondu mahallesindeki
yaşamımız ona ve hepimize insanların yoksullukları
karşısında şaşırılmamayı, insan emeğinin ne kadar
değerli olduğunu öğretmişti. Çalışan insana
duyduğu saygı bu

yüzdendir. Evet çevresindeki bazı insanlar onu lümpen bilirdi. Oysa o çalışan insanların özelliklerini taşır ve yansıtır. Yapmacık olan, çığlık kokan, içten olmayan ve çıkarıcı tüm davranışlardan nefret ederdi. Yalın bir gerçekçiliği yaşırdı. Olumsuz değerlendirmelerin hemen tümü arkadaşlarının geniş olması ve çevresinde bulunan insanların, onun arkadaşlarının davranışlarını da ona mal etmesindedir. Örneğin onu içki sofrasında görenlerin hemen "sarhoş", "serseri" demeleri, sendikalarda işçilerle konuşurken görenler ya da Ruhi Su'yu dinlerken görenler ve şiir yazarken görenler de onu "komünistlikle" suçlayabiliyorlardı.

Doğru bulmadığı şeyleri ona zorla yaptırmak mümkün değildi. Ama inandığı, doğru bulduğu bir şeyse, hiç çekinmeden ve sonuna kadar yapardı işini. O konuda taviz vermezdi.

Yeni Demokrasi: Siyasete, sanata bakışı, sosyal yönü hakkında da biraz bilgi verir misiniz?

N.Yüksel: İnsanın sanatsal yönünde bir etkinliği ya da sanatın her hangi bir dalına yönelimi var ise, bu mutlaka etkilenme sorunudur diyorum ben. Abimin şiir yazma, karikatür çizme ve fıkra üretme konusunda yetenekleri vardı. Şiire özellikle ağırlık veriyordu. Tabi amatörce bir çalışmanın ürünleriydi. Belki teknik açıdan pek kaygı taşımıyor, eksiklikleri vardı. Bu da şiiri bir meslek olarak almayı ve geliştirecek zamanının olamayışından kaynaklanıyordu. Ama, şiirlerini inceleme fırsatı bulursanız, yazdıklarının hepsinin yaşamla iç içe oluşunu ve içtenlik taşıdığını göreceksiniz. Yani belki benim anlattığım Kemal'i orada bulacaksınız aslında. İki-üç şiiri bazı dergilerde yayınlandı. Ayrıca çalıştığı sendikanın aylık dergisinde şiirleri çıkardı. Onunla sanatla ilgili sohbetlerimiz olurdu. Şiirlerini incelememle başlardı sohbetlerimiz genelde. Ben varsa eleştiririmi yöneltirdim. Sanatın hiç bir zaman halktan kopuk olamayacağını, halkın özelemlerini, açılarını, yani onların yaşamlarını yansıtması gerektiğini, ayrıca halka öğretici ve halkı geliştirici nitelikte yazılmasını, çözüm yolları, çıkış noktaları sun-

• SÖYLEŞİ

**YANLIZ DEĞİLİM
GÜN KARIŞIMI GECEDE
KAN KALEM
ÇİZDİM DUVARA RESMİNİ
MEKAN HÜCRE
ÖZLEM SÖYLENCE,
DİNLENCE
GÖZ, KULAK
BEKLİYORUM BEKLEMEDE
OYNASIN DUDAKLARIN
KIPIRDASIN GÖZLERİN
MERHABA DERCESİNE
ŞAFAK ATIMI
BENDEN HAFİF, BENDEN
İNCE
CELLADIM İP İLMİKTEN
ÖNCE**

**KEMAL S. PINAR
18.8.1988**

ması gerektiğine inanıyordu. Yaşama ilişkin yazılar da yazardı.

Yeni Demokrasi: Vahşice katledilenlerden Kemal'in kardeşi olarak Tuzla cinayetine nasıl bakıyor, neler düşünüyorsunuz?

N.Yüksel: Evet, vahşice orada dört insanı katlettiler. Polis orada hem savcı, hem yargıç, hem de cellat görevini görmüş ve sokak ortasında dört masum insanı hunharca katletmiştir. Biz, yani tüm ailem, akrabalar, yakınlarımız düşünüyoruz; polis bu kadar pervasız nasıl davranır? Bu kadar geniş bir yetkiyi polis ve emniyet kuvvetlerine hangi barbar zihniyet vermiştir? Bu sorunun yanıtını Türkiye'de yaşayan ve yaşamaya çalışan ve ben insanım diyebilenlerin vermeleri gerekiyor. 300-400 kurşunu dört gencecik fidana sikan ellerin sahipleri bir çiçeği, bir çocuğu, bir insanı hiç sevdiler mi? O kurşunlar Kemal'in, İsmail'in, Fevzi'nin, Reha'nın geleceklerine, umutlarına, özelemlerine sıkılan kurşunlardı. Olayın teknik yönüne girmek istemiyorum. Çünkü yeterince diğer yayın organlarında bu konuda gerek biz, gerek diğer aileler açıklamalarda bulunduk. Benim artık öldürülen bir insanın kardeşi olarak düşündüğüm şey, Türkiye'de insanın en temel hakkı olan yaşama hakkının bile hiçe sayıldığıdır.

Bundan böyle gönül rahatlığıyla güneşli güzel bir günde taksiiyle, özellikle de kırmızı bir taksiiyle gezmeye çıkmayacağım. Ben otobüslerde ve sokakta kendi kulaklarımla duydum. İnsanlar bu konuyu tartışıyorlardı. Hem de büyük hayretler içinde. Okuduysanız Hürriyet gazetesinin aktüalite sayfasında Tuzla cinayetiyle ilgili bir söz vardı: "KIRMIZI ARABAYA BİNME ÇOCUK, ÖLDÜRÜRLER" diye. Çok şey düşündürüyor, çok şey ifade ediyor. Bizlerin artık hangi koşullarda yaşadığımızın güzel bir ifadesi.

Evet "dört dörtlük" dedikleri bu operasyon bizce bir cinayetti. Acısı hep yüreğimde kalacak ve abimi hiçbir zaman unutmuyacağım. Benim için o ölmedi. Belki ölümü algılayamama sorunu, birlikte çok şeyler paylaştık, acılarımızı, sevinçlerimi-

• NE ZAMAN NİÇİN

Ülkem
Boyun
Egmeye
Hazırlanırken
Faşizme
Gerçek
Kurşun
Gibi
Saplandı
Birden
Bire
Yüreğime
İşyanım
Büyüdü
Devleşti
Sığmadı
Bendime
İşte
O
An
Karar
Verdim
Devrim
İçin
Ölümüne
15.12.1987
KEMAL S.PINAR

zi, özlemlerimizi birlikte tattık. Aynı yatağı paylaşıp, aynı tabaktan yudumladık çorbamızı. Onu olay sa-bahı öperek uyandırmıştım. O güzel yanağından, sızısı hâlâ dudaklarımında ve hiç gitmeyecek, gözlerim hâlâ buğulu. O benimle yaşıyor artık. Onun için saksıda bir çiçek eke-

● Emretmiş
Anayasamızın
Evet
Dediğimiz
Ceza yasası
Halkını
Sevmenin
Mükafatı
Ölüm cezası
Kimine
İdam
sehpaşı

Kimine
Kurşun
Yarası

10.1.1988

KEMAL S.PINAR

ceğim. O da onun gibi taptazeydi. Bir çiçek, bir fidan gibi.

Ama gözleri kin ve nefretle kaplı, dünyaya öyle bakan bu cinayetin sorumluları dört gencecik fidanı katletmişlerdir. Bu bir vahşet değil de nedir sizce? AT'ye böyle mi üye olmayı düşünüyorlar? Böyle mi Avrupa'da Türk lehine puan toplayacağı? Yoksa Türkiye'nin puan hanesine bir eksi daha mı eklenecek. Sadece abimde 36 kurşun yarası var. Ön, arka, sağ, sol ve kafadan yaralar almış. Yani herkes insanlık adına artık otursun ve düşünsünler. Bunları düşündükçe içimi tuhaf bir acı dolduruyor, ağlamak istiyorum. Ama "abim böyle yapmazdı" deyip kendimi ikna ediyorum. O kurşunları hissetmek, ne demek bilir misiniz? Olay anını ve öldürülenler aklına geldiğinde sanki o kurşunlar bana saplanıyor. Ben artık nasıl herşeye sempatik bakarım, nasıl artık o cinayeti işleyenlere sevgiyle bakarım. Benim canımdan can alıyorlar, sonra onlara güvenmemi istiyorlar. Masum insanları sokak ortasında sorgusuz ve yargısız öldürüyorlar ve sonra da onlara inanmamızı bekliyorlar. Bu kadar güzel insanları katledebilmek, nasıl bir yürek ister. Davaya açıldı, mahkeme günü belirlendi,

fakat bu cinayetin asıl sorumluları olarak sadece olayı gerçekleştiren, silah tutan eller değil, emri veren ve bunları yetkili kılanların da yargılanmaları gerekir.

Yeni Demokrasi: Kemal hakkında basında çıkan "saygısızdı", "dayı", "babasının yanında ayak ayak üstüne atar", "içine kapanık biri" gibi görüşleri gerçekleri yansıtıyor mu? Bunları onaylıyor musunuz? Biz bunu Kemal'in en yakın tanıdığı olan sizden öğrenebilir miyiz?

N.Yüksel: Bu iddialar sadece cahilce ve dar görüşlülükle yapılmış iddialardır. Abim babamın yanında ayak ayak üstüne atıyordu, ayaklarının arkasına da basıyordu. Ama o bunları hiçbir zaman ne babama, ne de bir başkasına saygısızlık olsun diye yapmıyordu. Bu sadece bizim ailemizde çocuklar ve anne, baba arasındaki ilişkinin samimi olmasındandı. Ne annem, ne babam, ne de biz bu tür davranışların saygısızlık olduğunu kabul etmiyoruz. Ve hiç kimse için de böyle bir değerlendirme yapmayız. Ve yine o mükemmel iddianın aksine "dayı" değildi, ama bürokrat ta değildi. Abim bir memur değil, işçiydi ve işçi gibi davranıyordu, rahat bir insandı. Ancak onu memur gibi görmek isteyen mantığın iddiası olabilir "dayılık". Oysa abim alabildiğine alçak gönüllü bir insandı. Gittiği evlerde gerekirse önlüğü takar bulaşık yıkardı. Gerçekten hayranlık veren

değerlere sahip olduğu halde, hiçbir şey bilmediğini iddia ederdi. İçine kapanık ve bunalımlı deniyor. Oysa bana ve samimiyetine inandığı insanlara pekala dertlerini, sevinçlerini büyük bir içtenlikle anlatabiliyordu. Aslında yaşama sevinciyle dolu bir insan için bunalımlı yakıştırmasının üzerinde durmayı gereksiz görüyorum.

Yeni Demokrasi: Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ederiz...

N.Yüksel: Ben de teşekkür ederim... ■

Genel olarak PUSU'larda gidenlere, özel olarak da DÖRT GENÇ FİDANIN pusulanışına...

benim dört genç fidanımı
koparan kahpeleri
kahpelere ibret olsun
oy fidanım oy oy
benim dört güzel türkümü
susturan çıyanları
çıyanlara ibret olsun
hey türküm hey hey
benim dört yavru kuşumu
pusulayan kalleşleri
kalleşlere ibret olsun
asacağım tepesine
pusu yollarının
boynumdan kestiğim
o şah damarımla.

EKİM 1988
Oğün K.ÜNAL

“Asmayıp da besleyecek miyiz” ve Kenan Evren

Ali Ekber Selim

Son günlerde Komünist Partisi “kurulmalı mı? kurulmamalı mı?” tartışması yeniden gündeme geldi. Tabi buna bağli olarak 141-142 maddelerin anayasadan kaldırılması tartışması da yeniden alevlendi. Bu konuyu gündeme getiren Orgeneral Kenan Evren oldu. Çoğu insan Kenan Evren’in ağzından böyle bir şey işitince şaşırđı: “Acaba” sorusunu sormaya başladı. Çünkü kamuoyu Evren’i çok iyi tanıyordu. Ve Evren’in kendine yaraşır şü ünlü sözü hala kulaklarda çınlıyor. “ASMAYIP DA BESLEYECEK MİYİZ”. Bu söz, hayvanlar için söylenmemiş. Faşistler içinde söylenmedi. Hayali ihracatçılar, soyguncular, halkı sömüren kan emici patron ve büyük toprak ağaları için de söylenmedi. Bu söz, komünistler, devrimci, demokratlar ve ilericiler için söylenmişti. Bu söz, bağımsızlık, halk demokrasisi, sosyalizm için mücadele eden emperyalizme ve faşizme karşı çıkan devrimciler için söylenmişti. Yani “asın-kesin” emri verilenler için söylenmişti. Kolluk kuvvetleri de bu “asın-kesin” emirlerini çok iyi yerine getirdi. 12 Eylül sürecinde yüzbinlerce insana işkence yaptılar, işkence yaparak öldürdüler, kurşunladılar, cezaevlerine tıktılar. Esat Oktay Yıldırım, Raci Tetik, Muzaffer Akkaya, Ömer

Kavlak, Adnan Özbay vb. gibi “vatan sever” subaylar tarafından cezaevlerinde “asmayıp da besleyecek miyiz” emrinden hareketle gerekeni yaptılar ve binlerce tutsağı işkenceden geçirirken, yüzlercesini de öldürdüler.

Evren ünlü 12 Eylül askeri darbesinin baş mimarlarından. 12 Eylül faşizminin uygulamalarının, eski bir deyimle icraatının birinci derecede sorumlularından biridir. Evren son zamanlarda ne kadar liberal gözükmeye çalışsa da, 12 Eylül icraatı hiçbir zaman unutulmayacaktır. Halkın geri kesimi belki unutulabilir, ama devrimci-demokrat ve ilerici kamuoyu hiçbir zaman unutmaz, unutamaz. Nasıl unutulabilir ki; 15’i aşkın devrimci idam edildi. Bir milyonu aşkın insan polis karakollarındaki işkencelerden geçti. Beşyüzü aşkın devrimci işkence ve cezaevlerinde öldürüldü. Bir bu kadarı da kayıp edildi. Okulların bir çoğu askeri kışla oldu ve kışlaların çoğu cezaevine dönüştürüldü. Her türlü demokratik hak ve özgürlükler zorla halkın elinden alındı. Ücretler donduruldu. Sendikalar kapatıldı ve yöneticileri içeri atıldı. Grevler yasaklandı. Kitaplar yakıldı ve yasaklandı. Aydınlar üzerinde baskı kuruldu, susturuldu ve içeri atıldı. Mahkeme kapılarında süründürüldü. İlerici ve demokrat öğretim üyeleri görevlerinden alındı, üniversitelerden uzaklaştırıldı. Üniversiteler tam bir

askeri kışlaya dönüştürüldü. YÖK sistemi ile her türlü hakları ellerinden alındı.

1961 anayasasındaki bazı kısmi demokratik haklara bile tahammül edemeyen Evren ve general arkadaşları, ünlü 82 anayasası ile her türlü baskıyı yasallaştırdılar. Ülkeyi tam bir kışlaya çevirdiler. Ama öbür yanda komrador burjuvazi ve toprak ağaları için tam bir bayram havası yarattılar. Zenginler daha da zengin oldu. TISK başkanı Halit Narin bu durumu şü sözleri ile dile getirmek zorunda kaldı. “Geçmişte biz ağladık, şimdi de işçiler ağlasın.” İşte general Evren, egemen sınıfları böylesine mutlu etti. Öbür yandan 45 milyon halk ise kan ağladı. Her geçen gün yoksullaştı.

Evren deyince 12 Eylül akla geliyor. 12 Eylül faşizmi deyince kara bir gün akla geliyor. Yani Hitler ve Mussolini’yi aratmayan uygulamalar akla geliyor. General Ziya birader, Pinochet vb. akla geliyor.

Burjuvazi hiç bir zaman kendini yıkacak güçlere yasal hak tanımaz. En “demokratik” burjuva devletlerinde dahi bu böyledir. Ama toplumsal muhalefetin dayatması sonucu burjuvazi (isterse faşist olsun) demokratik hak ve özgürlükleri vermek zorunda kalmıştır. Yani demokratik hak ve özgürlükleri egemen sınıflar gönül rızası ile hiçbir zaman vermemişlerdir. Halkın mücadelesi sonucu zorla alınmıştır. Grev hakkı, sendika, toplu sözleşme, ör-

gütlenme vb. gibi demokratik haklar bütün burjuva ülkelerinde halkın can ve kan pahasına binlerce ölü vererek, uzun mücadeleler sonucu, burjuvaziden zorla alınmıştır. Başka bir deyimle söke söke alınmıştır. Fransa, İngiltere, Almanya, ABD vb. ülkelerde de bu böyle olmuştur. Aksine burjuvazi demokratik hak ve özgürlükleri genişletme yerine her zaman kısımaya gitmiştir. Burjuvazi kısma ve hatta ortadan kaldırma mücadelesini verirken, halk bu haklarını sürekli genişletme mücadelesi vermiştir ve veriyor. Ezilen yığınlar demokratik hak ve özgürlükleri kazanmak için çok ölü vermiştir. Kimi yerlerde kanlı iç savaşlar ve ayaklanmalar olmuştur. Kimi ülkelerde uzun yılları alan zorlu mücadeleler yaşanmıştır. Şimdi Şili'de olduğu gibi. Burjuvazi de demokratik hak ve özgürlükleri vermemek için silah zoruyla halkın mücadelesini kanlı bir şekilde bastırma yolunu izlemiştir. 12 Mart ve 12 Eylül'de ülkemizde olduğu gibi. Bugün de Özal aynı politikayı izliyor.

Evren'in ayakları havada iken "idamlar kalkabilir", "Komünist Partisi kurulabilir" demesi, varolan tartışmayı daha da alevlendirdi. Evren bu söylediklerinde samimi değil. Burası şüphe götürmez. Yani burjuva demokrasisine inandığı için değil, bazı baskıların zorlaması sonucu bunu gündeme getirmiştir. Daha düne kadar bizzat devrimcilerin idamını onaylayan, komünist propaganda yaptığı için binlercesini tutsak eden bir generalin aniden bunların tersini savunması samimi olmadığını gösteriyor. Zaten ne diyor: "Komünistler en fazla yüzde beş oy alır. İktidara gelemezler" diyor. Yani iktidara seçimle gelmeye kalktıkları zaman bir 12 Eylül daha olur demek istiyor. Ya da Allende'nin başına gelenler Türkiye'de de "komünistlerin başına gelir" demek istiyor. "Demokrasinin" gereği madem Komünist Parti kurduyorsunuz, seçimle iktidara gelirse neden mücadele etmiyorsunuz? İşte Evren'in samimi olmadığını ifadesi bu.

Komünist Partisinin kurulmasına ya da komünizm propagandasını yasaklayan 141-142. maddelerinin kalkmasını sadece Evren istemiyor. Egemen sınıfların merkezci kligi,

SHP ve ANAP'ın liberal (Özal'da dahil) kanadı dile getirmiyor. Egemen sınıfların bazı kanatlarının görüşlerini de dile getirmiş oluyor.

Evren'in bu görüşünü Almanya'ya uçarken açıklamasının birçok nedeni var. Birincisi; Avrupa ülkelerinden olumlu puan toplamak. Avrupa kamuoyunda varolan olumsuz imajını silmek. İkincisi; AET'na girmek için destek toplamak. Uzun yıllardır Avrupa'lı emperyalist devletlerde Türk hakim sınıflarını komünist partisinin kurulması konusunda sıkıştırıyorlardı. Çünkü kamuoylarından büyük bir tepki görüyorlardı.

Türk hakim sınıflarını bu konuda en çok sıkıştıran iç kamuoyudur. Yani dış baskılardan çok iç sorunlardır. Dış baskılar ikincildir. Çünkü, TC tarihinden bu yana komünistler ve devrimci-demokratlar üzerinde yoğun baskı uygulamalarına rağmen, devrimcileri ve komünistleri yok edememişlerdir. Her zaman halkın belli bir kesiminin muhalefeti ile karşılaşmışlardır. Komünist propaganda ve örgütlenme yasak olmasına rağmen, komünistler hiçbir zaman çalışmalarını durdurmamışlar ve örgütlenmelerini illegal olarak sürdürmüşlerdir. Bugün egemen sınıflar illegal örgütlenmenin önüne geçmeye çalışıyor. Tabii buna bağlı olarak silahlı mücadeleyi önlemeye çalışıyor. Legal komünist partileri kurulursa, egemen sınıflar halkın militan mücadelesini pasifize etmeyi de planlıyorlar. Böylece kendileri için önemli bir sorun olan devrimcilerin ve komünistlerin illegal mücadelesinin önüne geçmiş(!) olacaklar. Ne var ki, Türk egemen sınıflarının yasallaştırmak istediği Komünist Partisi, Haydar Kutlu'nun sosyal-faşist nitelikli 'TBKP' ve reformcu düzeydeki "Komünist" partileri olacaktır. Programında proletarya diktatörlüğü olan gerçek Komünist Partisi'ne izin verilmeyecektir. Programında proletarya diktatörlüğü olmayan bir partinin komünist olması mümkün değildir. Ya reformcudur, ya da Rus sosyal-emperyalizminin uşağı niteliğindeki partiler olur. Bugün Avrupa'da yasal olan Komünist Partilerin büyük bir çoğunluğu emperyalist burjuvazinin partileridir. Türkiye'de de istenen

bu tip partilerdir. Adı komünist ama özünde burjuva partileri.

Türk hakim sınıflarının komünist propaganda ve örgütlenmeyi yasallaştırmaları mümkündür. Bunun nedenlerine (iç ve dış) kısaca değindik. Son yıllarda Türk hakim sınıflarının Avrupa'ya yöneldiğini daha önceki sayılarımızda değinmiştik. Bunda hem ekonomik hem de siyasi çıkar görüyorlar. Ayrıca sürekli bir istikrar istiyorlar. Örneğin, Yunanistan, Portekiz ve İspanya gibi olmaya çalışıyorlar. Ancak gözden kaçan, Türkiye'nin bu saydığımız Avrupa ülkelerine benzemediği çok açıktır. İktisadi, sosyal ve siyasal açıdan önemli farklılıklar vardır. Buna rağmen, yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkelerde hakim sınıflar çeşitli nedenlerle Komünist propagandayı ve örgütlenmeyi (yukarıda açıkladığımız biçimde) serbest bırakabilirler. Kendileri açısından devrimi geciktirmenin, devrimci muhalefetin gelişmesini daha fazla önlemek için bunu yapmaları normaldir. Bugün birçok yarı-sömürge ülkede bunlar olmuştur. Peru, Hindistan vb. gibi...

Komünist propagandanın ve örgütlenmenin kalkması komünistlerin ve devrimci-demokratların yararınadır. Halka daha geniş propaganda yapma imkânları doğacağı gibi, çeşitli örgütlenmelerle halkı, işçi sınıfının partisine daha da yakınlaştırır ve onun safında örgütlenmeyi kolaylaştırır. Ancak burjuvazinin yapmak istediği devrimci ve demokratları, komünistleri sadece parlamento cenderesine hapsederek, mücadeleyi bununla sınırlamaktır. Bu oyuna birçok siyasi akım gelecektir. Zaten birçoğu yıllardır bunun mücadelesini veriyor. Yani esas mücadeleyi bir kenara itip, halkı tamamiyle burjuvazinin çizdiği sınırlar içine hapsedmektedirler.

ML'ler yıllarca komünist propagandanın ve komünist örgütlenmenin üzerindeki yasak ve baskıların kalkması için mücadele etti ve edecektir. Bu devrim mücadelesinin yanında demokratik bir mücadeledir. Bu mücadele devrim mücadelesine tabi kılınmalıdır. Ama salt bu mücadele öne çıkarılır, devrim mücadelesi ikincil duruma indirgenirse reformizme düşülür. Bugün birçok revizyonistin yaptığı budur. ML'ler

reformlar üzerine mücadele etmez diye bir anlayışımız yok. Ama reformlar uğruna mücadele hiçbir zaman devrim mücadelesinin önüne çıkarılamaz. Reformistler ile ML'leri birbirinden ayıran önemli kıstaslardan biri de budur.

Reformculuğun amacı burjuva düzeninin aşırı yanlarını törpülemektir. Oysa proletaryanın amacı ise, iktidarı burjuvaziden almaktır. Bunun için çalışmasını ve örgütlenmesini buna göre yapar. Reformizm dünyayı değiştirme mücadelesi değil, bu mücadeleyi veren sınıf bilinçli proletaryanın önünde önemli bir engel olarak durur ve bu anlamda özünde burjuvazinin yedeği durumundadır.

Diğer yandan ML'ler burjuva parlamentosunda çalışmaya karşı değildir. Koşulları olduğunda, burjuva parlamentosunu bir kürsü olarak kullanmaya çalışır ve burjuva parlamentosunu proletaryanın dünya görüşü ile yargılayarak teşhir ve tecrit etmeye çalışır. Ama parlamentarist mücadele, devrim mücadelesinin yerine konursa bu, tasfiyeciliğin, burjuva kuyrukçuluğunun tâ kendisidir. Bu tür akımların devrim ve proletarya iktidarı diye bir sorunu yoktur. Her ne kadar proletarya adına hareket ettiklerini söyleseler de, işin aslı burjuva düzenini korumaktır. Doğu Perinçek'lerin kurduğu "Sosyalist Parti" bu nitelikte bir partidir. RSE uşağı "TBKP" ise komünizm ile uzaktan yakından bir ilişkisi yoktur. Sadece adı "komünist"tir. Bunların amacı iktidara gelerek ülkeyi Rus sosyal-emperyalizmine peşkeş çekmektir. Türk hakim sınıfları komünist partisinin kurulmasına izin verirse, "TBKP" gibi gerici partilere izin verecektir. Gerçek Komünist partisinin kurulmasına izin vermezler. Daha doğrusu yasallaşmasına... Bugün ülkemizde illegal komünist partileri vardır. Bunlar, zaten savundukları ideoloji gereği barışçıl yollardan iktidarın alınmasına burjuvazinin mücadele etmeyeceğini söylemektedirler.

Sosyal-faşist "TBKP"nin cezaevindeki önderleri daha şimdiden alkışlanmaktadırlar. Onların tek sorunu yasallaşmak ve diğer burjuva-feodal partiler gibi seçimlere katılarak düzene hizmet etmektir. Ne var

ki, Türk hakim sınıfları çok gaddar "proletarya diktatörlüğü" gibi "kötü" niyetli olmayan bu tür "demokrasi" âşıklarına bile izin vermiyorlar. Oysa bunların AET ve NATO gibi kuruluşlardan bile çıkmaya niyetleri yok. Çünkü Gorbaçov efendileri böyle buyurdu.

Kenan Evren'i alkışlayanlar sadece bunlar olmayacak, devrimci-demokrat saflardan da alkışlayanlar olacaktır. Ve alkışlamaya başladıkları anda devrim davasına ihanet edeceklerdir. Çünkü bunlar, Kruşçev dönüğü gibi, "barış içinde geçiş" teorilerine sarılacaklardır ve Marksizmi "çağımıza" uyduracaklardır. Bu tehlikeler daha şimdiden görülmelidir. Özellikle reformist ve modern-revizyonist akımlar bunu körükleyeceklerdir. Parlamentarist mücadele yerine devrimci mücadeleyi ve ML mücadeleyi esas alanlara yarı, burjuvaziden çok bu akımlar saldıracaktır. 12 Eylül askerî darbesinin gelmesinin nedeni olarak ML'leri ve devrimci-demokratların çalışmasını gösteren sosyal-faşistler, yine aynı saldırılarına bu kez devletin daha fazla desteğini alarak sürdüreceklerdir. Bundan kimsenin kuşkusu olmasın...

Türk hakim sınıfları, 141-142. maddelerinin kaldırılmasına kolay kolay yanaşmayacaklar. Ancak içten ve dıştan gelen baskılar sonucu bu yönde eğilimleri olduğu açık. İdamların kaldırılmasına da taraftar olacaklardır. İdamları kaldırmaya yanaşırken, esas olarak işkenceler sonucu ve kontr-gerilla vasıtasıyla karanlık(!) cinayetlerini sürdüreceklerdir. Bugüne kadar zaten bunu yapıyorlar. Son Tuzla cinayetinde olduğu gibi. Kırsal alanda ise zaten bunu yapıyorlar. Gerillaları öldürmeleri yanında köylü çocukları bile çeşme başında, yolda rahatlıkla öldürüyorlar. Ve peşinden "yanlışlıkla jandarma ateş açmış" diye açıklama yapıyorlar. Bu nedenle yasal idam onların teşhirini daha fazla getirdiği için, sokak ortasında kurşunlamak onların işine geliyor. Peru'da da yasal "Komünist(!) Partisi" var. Ama cinayetler, yani Peru devletinin işlediği cinayetler her geçen gün artıyor. Bu yarı-sömürge ülkelerdeki "demokrasinin" karakteristik özellikleridir.

Kenan Evren'in son Almanya gezisindeki açıklamasının bir nedeni de gelecek yıl yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimine yatırımdır. Evren ikinci defa seçilmeyi canı gönülden istiyor. Bu nedenle "ılımlı" gözükmeye çalışıyor. Egemen sınıfların bir kanadı da bunu istiyor. ANAP (bir bölümü), SHP, DYP ise şimdilik Evren'in adaylığına karşılar. Eğer Özal aday olmazsa ANAP'ın liberal kanadı Evren'i destekler. Kutsal-İttifak'ın Evren'i desteklemesi ANAP içindeki dengelere bağlıdır. SHP ve DYP ise 12 Eylül'deki tavırlarından (kendi partilerine karşı) dolayı Evren'i desteklemeleri zor gözüküyor. Yine bu kesin olmayabilir. Egemen sınıfların kendi aralarında (Evren konusunda) uzlaşma olabilir.

141.-142. maddelerin ve idamların kaldırılması konusunda, ML'ler ve devrimci-demokratlar mücadelelerini sürdürmelidirler. Salt bunlarla yetinilmemeli, tüm demokratik hak ve özgürlükler için devrim mücadelesi perspektifini yitirmeden mücadele etmelidirler. Demokratik hak ve özgürlükler uğruna mücadele küçümsenmemeli, ama bağımsızlık, halk demokrasisi ve sosyalizm mücadelesinin önüne de geçirilmemelidir. Bugün komünist propaganda ve komünist örgütlenme (141-142) üzerindeki her türlü baskıların kalkması, grev hakkı üzerindeki her türlü kısıtlamanın ve baskıların kalkması, sendika örgütlenmeleri üzerindeki baskıların kalkması, her türlü devrimci-demokrat örgütlenmeler üzerindeki yasakların kaldırılması, memurların özgürce sendikalaşması ve örgütlenmesi, YÖK'ün kaldırılması, idamların kaldırılması, ulusal baskıya son verilmesi vb. gibi demokratik hak ve özgürlükler doğrultusunda mücadele sürdürülmelidir. Ulusal sorun ülkemiz açısından bir devrim sorunu olmasına rağmen, bugün için teşhiri önem kazanmaktadır.

Egemen sınıfların kendi gönüllü rızaları ile demokratik hak ve özgürlükleri vermeyeceklerinin bilincinde olarak kitleleri bu mücadelelerin içine sokmak en önemli görevlerimizden birisidir. Kitlelerin güçlü sesleri yükselmedikçe egemen sınıflar bir adım bile geriye atmazlar. ■

Para-militer örgütlenmenin yeni biçimi

Teritoryal Savunma Birlikleri

Son Milli Güvenlik Kurulu toplantısının ardından Cumhurbaşkanı, Genel Kurmay Başkanı ve Milli Savunma Bakanı'nın ayrı ayrı yaptıkları açıklamalarda yeni bir savunma sisteminin kuruluş çalışmalarının ve yasal hazırlıklarının son aşamaya geldiğini açıkladılar. "Anavatan Ordusu" veya "Teritoryal Savunma Birlikleri" adı verilen bu yeni para-militer örgütlenme, bir "iç güvenlik örgütü" olan Jandarma Komutanlığı'nın denetiminde gönüllü veya tespit edilen kişilerden oluşacaktır. Teritoryal Savunma Birliklerinin jandarma, polis, özel güvenlik örgütleri, gayri nizami harp ve istihbarat birlikleriyle birlikte koordineli olarak hareket edecekleri ve sinai, ekonomik ulaştırma, haberleşme tesislerinin korunmasında görev alacakları belirtilmektedir. Bu birliklerin savaş şartlarında bir iç savunma ordusu olarak işlevini yerine getireceği ve bu şartlarda savunma görevlerinin yanısıra düşmanı etkisiz hale getirmek için muhabere görevlerini de üstleneceği özel harp dairesi eski başkanlarından Cahit Akyol tarafından hazırlanan "gayri nizami kuvvetlere karşı hareket" başlıklı Genel Kurmay yazısında belirtilmektedir.

Teritoryal Savunma Birlikleri Türk devletinin mevcut silahlı güçlerine (ordu, jandarma, polis) ek olarak oluşturulan "köy koruyucuları" gibi para-militer bir örgütlenme olacaktır. Köy koruyucuları sisteminin üç yıllık işlevi ve icraatı bulunduğu için, yeni oluşturulacak bu örgütün de işlevinin ve icraatının ne

olacağı bellidir.

Yapılan açıklamalarda sık sık yeni oluşturulacak Teritoryal Savunma Birliklerinin savaş zamanında görev yapacakları açıklanmaktadır. Geriye dönüp Türkiye tarihine bir göz atıldığında ordu dahil bütün silahlı örgütlenmelerin esas meşguliyetlerinin içe yönelik olduğu görülür. Okul kitaplarında yurdu düşmanlara karşı koruduğu öğretilen ordu Cumhuriyet tarihinin üçte ikisinde bilfiil iç görevler yüklenmiştir. Ayrıca Teritoryal Savunma Birliklerinin bağlı olacağı jandarma esas işlevi "iç güvenlik" olan askeri bir güçtür. Böyle bir teşkilatın denetimindeki güçler de gayet doğal olarak içe yönelik kullanılacaktır.

Türk hakim sınıfları ve Türk devleti böyle bir örgütlenmeye niçin başvurmaktadır? 1960'lı yılların sonlarında, özellikle de 1970'li yıllarda yükselen halk hareketine ve devrimci yönelime karşı MİT, Kontr-Gerilla, polis gibi resmi kuruluşların yanısıra Ülkücü adı verilen sivil faşist cinayet örgütlerini devreye sokan ABD emperyalistleri ve Türk hakim sınıfları bu faşist saldırı odaklarını hem örgütlemiş, hem de kullanmışlardır. 1970'li yılların sonunda halkın gözünde teşhir olan bu sivil faşist güçler, 12 Eylül'den sonra geri çekilerek, ordu bilfiil devreye girmiştir. 12 Eylül 1980 darbesinden sonraki azgın gericilik ve vahşet dönemine damgasını vuran ordunun gerçek yüzü, niteliği, en geniş kitleler nezdinde açığa çıkmış ve teşhir olmuştur. Bugün hâlâ olağanüstü hal uygulaması olan böl-

geler başta olmak üzere ordu, iç politikanın bir aracı olarak işlev görmektedir. Görünen odur ki, ordu, teşhir olmuşluğunun, yıpranmışlığının ötesinde işin içinden de çıkarmaktadır. Ülke genelinde işçilerin, köylülerin, gençliğin ve tüm halkın mevcut düzene karşı kin ve öfkesinin kabardığı, halk hareketliliğinin yeni bir yükseliş içinde olduğu görüldüğünden Türk hakim sınıflarının mevcut resmi silahlı güçleri ve sivillerden oluşan aylıklı köy korucuları dışında yeni örgütlenmelere ihtiyaç duymaktadırlar. Türk hakim sınıfları ve onların akıl hocaları üçüncü devrimci dalga adı verdikleri bu devrimci yükselişin daha öncekilerden yaygın ve güçlü olacağını şimdiden görmektedirler. Bundan dolayı da yeni bir para-militer milis güç olan "Anavatan Ordusunu" örgütlemeye ihtiyaç duymaktadırlar. Bu birliklerin jandarma denetiminde MİT, polis ile koordineli çalışacağı bilindiğinden 1980 öncesi sivil faşist cinayet şebekelerinin üstlendiği gibi, bunlar da jandarma, MİT ve polisin birtakım sorumlulukları ve görevlerini üstleneceği açıktır. "Yurt savunması" demagogisi adı altında örgütlenen Teritoryal Savunma Birlikleri adı altındaki "Anavatan Ordusu" halka devrimci güçlere karşı oluşturulan ülke çapında yeni bir milistir. İşçiler, köylüler ve tüm emekçiler kendilerine yönelik bu yeni milis örgütlenmesine karşı sessiz kalmamalı, her yerde teşhir etmeli, bu örgütlenmenin engellenmesi yönünde sesini ve mücadelesini yükseltmelidir. ■

TÜRK HAKİM SINIFLARININ VE KAPİTALİSTLERİN ÇIKMAZ SOKAĞI

Kenan Yıldırım

Burjuvazi; tüm dünyada sosyalizmi kötölemek ve onu halklara bir öcü olarak göstermek için tüm çabasını yıllardır sürdürdü. Kapitalizmin bulunmaz bir nimet olduğunu vurgulamaktan geri durmadılar. Burjuvazi ortaya daha ilk çıkışında "Özgürlük" şiarını feodalizme karşı atarak ortaya çıktı. Ama iktidar burjuvazinin eline geçtikten sonra, feodal düzenden pek geri kalmadığı görüldü. Burjuvazinin herkeşe "özgürlük" isteği salt kendisi için "özgürlüktü". "Bırakınız yapınlar, bırakınız geçsinler" derken, üretim araçlarını elinde bulunduran burjuvazi için bir slogandı. Çünkü üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf iktidarı da elinde bulunduruyor ve çalışan geniş kesimler üzerinde bir diktatörlük kuruyordu. Burjuvazi feodalizmin elinden iktidarı zorla aldıktan sonra, sahip olduğu devleti sayesinde ezilen geniş kesimler üzerinde sürekli bir baskı aracı oluşturdu.

Hürriyet aşkı ile ortaya çıkan burjuvazi, işçilere, köylülere, memurlara, küçük esnafa baskı uygulayarak ayakta kalmaya çalıştı. Burjuvazinin elde et-

tiği kâr, bu nedenle daha doğuşundan itibaren ezilen kesimlerin kan izlerini taşır. Burjuvazinin saltanatı ezilen yığınların sömürülmesi ve tüm haklarının baskı altında tutulması ile mümkündür. Burjuva devletlerinde burjuvazi için hiçbir şey yasak değilken, işçiler, köylüler ve diğer halk kesimi için ise yasaklar zinciri boylarına kadar sarılıdır.

Sosyalist ülkelerde geriye dönüşler sonucu, emperyalistler ve uşakları "sosyalizm iflas etti" gibi demagojilerle kendi düzenlerinin iyiliğinden ve sağlamlığından sıkça dem vurmaya başladılar. Rusya'da Ekim Devrimi'nden sonra halkın refah düzeyi hızla yükselirken ve halk, açlık, sefalet, işsizlik, enflasyon, fuhuş nedir bilmezken, Stalin'in ölümünden sonra iktidarın bürokrat burjuvazinin eline geçmesinden sonra: SB'de de emperyalist ve kapitalist ülkelerde sıkça görülen bozukluklar görülmeye başladı. Çin'de de durum aynıdır. Dünya proletaryasının büyük öğretmenlerinden Mao'nun ölümünden sonra iktidarı eline geçiren bürokrat burjuvazi kapitalizmin tüm öğelerini yerleştirmeye başladı. Sonuç, açlık, sefalet, hayat pahalılığı, fuhuş ve ekonomik dengesizlik... Emperyalist burjuvazinin bugün Stalin'e küfür et-

mesi boşuna değildir. Çünkü o, ML adına emperyalist burjuvazinin büyük bir düşmanıdır.

Emperyalizmin karakteri gereği sıkça yaşanan bunalımlar yarı-sömürge ve sömürge ülkelerde daha şiddetli yaşanır. Kapitalizmin bu karakteri var olduğu sürece değişmeyecektir. İşte bu yapısı onun sonunu, yani işçi sınıfının iktidarı almasını hazırlamıştır ve hazırlamaya devam edecektir. Emperyalist burjuvaziyi ve bunların yarı-sömürge ve sömürgelerindeki uşaklarını, büyük kurtarıcı olarak dönem dönem ortaya çıkan ekonomistleri de kurtaramayacaktır. Yeni yeni Keynes, Milton Friedman vb. de çıksa ekonomik ve siyasi bunalım onların yakasını bırakmayacak ve ölümlerini hazırlayacaktır.

Türk hakim sınıfların bir türlü ekonomik bunalımlardan çıkamayışını burjuva klikleri değişik yorumluyorlar. Bir klik "ithal ikameci" politikayı kurtuluş olarak görürken, bir kısmı ise, "ihracata yönelik üretim"i tek çare olarak görüyorlar. Bu iki politika da Türkiye'de uygulandı ve hakim sınıfları çıkmazdan kurtaramadı. Bazı "demokrat" görünümlü aydınlarımız ve reformistlerimiz "devletçilik" dedikleri modeli savunuyorlar. Oysa "devletçilik" dedikleri mo-

del Türkiye'de yıllardır uygulanagelen bir politika idi. 1980'den sonra kısmen değiştirildi. Onların "devlet" kapitalizminden anladıkları, büyük sanayi işletmelerinin devletin elinde olması. Büyük sanayi işletmelerinin devletin elinde olması devletin niteliğini değiştirmez. Önemli olan devletin kimin elinde olduğudur. Yani üretim araçlarını hangi sınıf elinde tutuyor. Bugün KİT'lerin devletin elinde olması, ekonominin düzeleceği anlamına ya da halkın refah düzeyinin yükseleceği anlamına hiç gelmez. Nitekim bunun böyle olmadığı görüldü. Çünkü devleti elinde bulunduran sınıf, toplam milli gelirin çok yüksek bir kısmına el koyuyor. Bugün % 20'lik en zengin kesim milli gelirin % 65'ten fazlasını alıyor. Nüfusun % 61'i (en yoksul kesim) ise milli gelirin ancak % 19'unu alabiliyor.

Yarı-sömürge ülkelerin en büyük özelliği emperyalizme göbekten bağlı oluşlarıdır. Emperyalizm ise tefecilik demektir. Nitekim büyük miktarda borç para vererek bu ülkeleri iyice kendilerine bağıyorlar. Borçlar azalma yerine her geçen gün artış gösteriyor. Emperyalizme bağımlılık sadece ekonomik düzeyde kalmıyor elbette. Kültürel, askerî ve siyasi bağımlılığı da beraberinde getiriyor. Bunlar konumuz dışı. Borçların artması emperyalist sömürünün düzeyinin bir göstergesidir.

Komprador burjuvazi ve toprak ağalarının sözcüsü Turgut Özal, "alternatifim" yok dese de kendi açılarından doğru söylüyor. Çünkü egemen sınıfların hangi kanadı hükümete gelirse gelsin sonuç aynıdır. Bugün SHP de hükümete gelse uygulayacağı ekonomik politika IMF patentli olacaktır. Yine kazanan emperyalistler ve komprador burjuvazi ve toprak ağaları olacaktır. Özal'ın ve bu düzenin alternatifi, **proletarya önderliğinde demokratik halk iktidaridir.**

Egemen sınıflar "başka alternatif yok" derken bu gerçeği halktan gizlemeye çalışıyorlar. Ama halkımız bu gerçeği yavaş yavaş görmeye başladı. Zamanı geldiğinde göstermesini de bilecektir.

12 Eylül faşizminden bu yana (bu, daha önce faşizmin olmadığı anlamına gelmesin.) egemen sınıflar halka her yönüyle daha fazla saldırdı. Bugün Özal bu baskıyı sivil görünüm altında sürdürüyor. Sonuç ise kendileri açısından tam bir hüsrân. 12 Eylül politikası ile "her şeyin düzeleceğinden" dem vuranlar, bugün ne yapacaklarını bilmez durumdadırlar ve içlerini sosyal patlama korkusu sarmış durumdadır.

1980 başlarında 12 milyar dolar olan dış borç bugün 60 milyar dolara dayan-

mış durumdadır. İç borçlanma 20 trilyon TL civarındadır. Ve bu rakamlar düşmek nedir bilmemesine gün gün yükselme gösteriyor. Halkın alım gücü ise gün gün düşüyor. İşte örneği: Cum. 19/10/1988.

politikasının doğruluğuna egemen sınıfların kendileri de inanmıyor. Ancak döviz talebi azaltıp, TL'nin bankalara akmasını sağlamak, yatırımların daraltılması ve bütçe açığını aza indirebilmektir. Enflasyonu düşürme ama-

Gerçek İşçi ve Memur Ücretlerindeki Değişim

	gerçek günlük sigortalı ücreti (endeks)	gerçek günlük memur ücreti (endeks)
1963	100.0	100.0
1970	126.7	115.4
1975	130.6	69.0
1976	149.9	64.9
1977	151.1	66.9
1978	132.6	56.0
1979	114.7	56.8
1980	85.7	41.0
1986	65.9	32.3
1987	59.2	29.2

Halkın alım gücü düşerken, toplam gelir dağılımındaki adaletsizlik payı 12 Eylül generaller yönetiminden bugüne daha da hızlı bir şekilde arttı. Özal hükümeti bu artışı daha da tırmadı. Gelir dağılımında en büyük pay kâr, faiz ve kira'nın oldu.

cını içerse de bunun olmayacağı çok açık. Aksine enflasyon daha da yükselecek, yıl sonuna kadar yüzde yüzleri aşacaktır. Çünkü Özal'ın amacı enflasyonu düşürmek değildir. Enflasyonun düşürülmesi belli palazlanmış kesimlerin spekülâtif kârlarını azaltacaktır.

Türkiye'de Toplam Gelir Dağılımı

	tarımın payı	maaş ve ücretin payı	faiz, kira, kâr payı
1963	41.19	21.50	37.31
1970	31.08	31.15	37.77
1975	30.76	31.51	37.73
1976	31.28	33.11	35.60
1977	29.12	36.81	34.07
1978	26.66	35.19	38.15
1979	24.33	32.79	42.88
1980	23.87	26.66	49.47
1986	18.09	17.00	64.21
1987	17.06	17.00	65.04
1988*	16.30	15.60	69.10

x İlk altı aylık verilere göre tahmin.

Yukarıdaki istatistiklerde de görüldüğü gibi, halkın alım gücü ve toplam gelirdeki payları en alt noktalara düşerken, komprador burjuvazinin ve toprak ağalarının kârları giderek yükselmiş ve en üst noktaya varmıştır. İşsizlik ise % 20'leri aşmış durumdadır. Bu politika egemen sınıfların çıkmazını gösteriyor, Özal'ın her iki ayda bir "ekonomiyi kurtarma" paketleri hazırlaması ve kamuoyuna "kurtarıcı" pozlarla gözükme çalışması onun son çırpınılarından başka bir şey değildir. Ne var ki hazırlanan paketler bir haftasını geçmeden miadını dolduruyor. Son olarak "yüksek faiz" paketi daha birinci haftasında iflas bayrağını çekmiştir. Dolar ve mark düşme yerine yükselme aşamasına yeniden girmiştir. Zaten bu

Enflasyondan zarar gören ezilen kesimdir. Büyük patronlar ve büyük toprak ağaları bundan zarar görmüyor. Ayrıca orta burjuvazide önemli bir zarar görüyor. İflasların çoğalması, küçük esnafın kepenk kapatması bu politikanın sonucudur. Yüksek faiz politikası işsizliği daha da artıracaktır. Kredi faizinin % 120'lere dayandığı bir ortamda yatırımdan söz edilmesi sahtekârlıktır. Aksine iflasları daha da arttıracaktır. Bu da işsizliğin daha fazla artmasını beraberinde getirecektir. Aynı zamanda ikinci bir "bankerler olayı" gündeme gelmesi ihtimali güçlüdür. Bugün bankerlerin yerini "bankalar" almıştır. Yeni yeni Kastelli'lerin ortaya çıkmaması için hiçbir neden yoktur. Bu da elinde üç-beş kuruşu olup banka-

ya yatırmış olan binlerce dar gelirinin üç-beş kuruşunun uçması anlamına gelir. Yine kazanan egemen sınıflar olacaktır. Büyük bankalar daha fazla büyürken, küçük bankalar faiz yüklerinin altından kalkamayacaktır.

OECD ve IMF'nin Özal'a doğru yolda olduğunu söylemesi normaldir. Çünkü bunların amacı verilen borçların karşılığının alınması ve daha fazla sömürüdür. Özal'ın uyguladığı ekonomik politikada borç ödeme politikasıdır. Egemen sınıflar borçları ödemek içinde halkın sırtına daha fazla binmek zorundadır. Yaptıkları da budur.

Türk hakim sınıfları ekonomiyi "grevlerin batırdığı" nı ileri sürerek 12 Eylül generalleri yönetimi altında grevleri yasaklamışlar ve 1982 Anayasası'yla grev yapılamaz hale getirilmiştir. Ne var ki uzun bir süre grevlerin yasaklanması ve ücretlerin düşürülmesine rağmen ekonomi yine bataktan kurtulamadı. Oysa bugünkü grev sayısı ve iş günü kaybı 1980 öncesinden daha fazladır. 1979'da 1.147.721 iş günü, 1980'de 1.303.253 iş günü, 1987'de 1.961.940 iş günü kayıp olmuştur, 1988 Ekim ortalarına kadar ise grevlerde kayıp edilen iş günü 1.057.550 olmuştur. Bu rakamlar da gösteriyor ki sorun grev değil, bizzat ekonominin kendisindedir. Örneğin iş kazaları sonucu kayıp edilen işgünü sayısı, grevde kayıp edilen işgücü kaybının her zaman iki katı olagelmıştır.

Dünya ekonomisi emperyalist ekonominin birer zinciri haline gelmiştir derken, Stalin bir gerçeğe parmak basıyordu. Emperyalist ülkelerdeki bunalım yarı-sömürge ülkelerde daha şiddetli olur. Türk ekonomisinde olan da budur. Emperyalizmin öksürmesi, Türkiye gibi yarı-sömürge ülkelerde sıtma dönüşüyor. Emperyalist sistem var olduğu sürece bu daha da derinleşecektir.

Sosyalizmden geriye dönen ülkelere de baktığımızda sonuç aynıdır. Kapitalizmin iflah olmaz ekonomik ve siyasi krizine yakalanmak ve ondan kurtulamamak... Tek kurtuluş yolu iktidarın proletarya eline geçmesidir. Sovyetler Birliği, Çin, Doğu Avrupa ülkelerinin sosyalist olduğu dönemlerdeki ekonomik ve siyasi durum ile bugünkü sahip oldukları kapitalist ekonomi-politik altında ne hale geldikleri çok rahat gözlemlenebilir. Sosyalizm altında enflasyon, hayat pahalılığı, işsizlik, utusalcılık nedir bilmeyen halk bugün bu sıkıntıların tümünü yaşıyor. Hem de bazı küçük burjuva devrimcilerinin inatla "ekonomisi sosyalist" diye idrettikleri (Gorbaçov, Tito, Deng, Jarulesky "sosyalizmi" galiba) Rusya, Polonya, Çin, Macaristan vd. ülkelerde yaşanan olgular kapitalist ülkelerde yaşanan olgulardır.

Reformistler, sosyal faşistler ve birçok küçük-burjuva siyasi akımları, yarı-sömürge ülkelerdeki ekonomik krizin sü-

rekli olduğunu yadsıyageldiler. Biz Türkiye ve Türkiye gibi ülkelerde ekonomik ve siyasi kriz sürekli'dir dediğimizde "ak-kara" ikilemi içinde boğulduğumuzu söylüyorlardı. Ama Türkiye ekonomisinin gelişimi kurulduğu günden bu yana incelendiğinde hep aynı çıkmaz içinde olduğu çok rahat görülür. Bu anti-Marksist-Leninist kesimler ekonominin iyi gitmediğini her dönem söylemelerine rağmen adlandırmaya gelince gerçeği söylemekten korkuyorlar. Bazı dönemler geçici olarak ekonomik ve siyasi istikrar kazanmaları Türk ekonomisinin sürekli bir kriz içinde olmadığını göstermez. Nitekim T.C.'nin tarihinde bu dönemler çok azdır. Sürekli baskırı uygulamaları da ekonominin ve ülkenin sosyo-ekonomik yapısından kaynaklanmaktadır. İşte ülkedeki faşizmin temel koşulları da bu olgulardır.

Sonuç olarak Türk hakim sınıfları Özal'ın yerine başka bir Özal'ı da hükümete getirselere, manzara değişmeyecektir. Siyasi ve ekonomik kriz beraber yürüyecektir. Yeni cuntalar da eskileri gibi onları kurtaramayacaktır. Daha büyük bataklığa saplanacaklardır. Ne kadar zor uygularlarsa uygulansınlar, grevler sürececek, ulusal sorun daha üst boyutlara sıçrayacak, sosyal devrim mücadelesi gelişip güçlenecek (Tuzla katliamları gibi yeni katliamlar da bunu durduramayacak) köylülerin bugünkü sessizliği sesliliğe dönüşürken, gençlik her zamanki duyarlılığını daha da artıracaktır. ■

Ekonomik Gidişat ve Yüksek Faiz Politikası

Ekim ayının ikinci haftası ülke çapında birinci dereceden bir "deprem şok"una tanık oldu. 24 Ocak ekonomik kararlarına yama yapma ihtiyacının artan bir şekilde dayattığı koşullarda yapılan bu "yeni operasyon" ekonomik, sosyal, siyasal planda toplumun tüm katmanlarını derinden etkilemektedir. "Serbest kur ayarlaması", "serbest piyasa ekonomisi"nin yanı sıra "serbest faiz" uygulamasına geçişi öngören "yeni operasyon" sifıra doğru hızlı bir grafik çakılma içinde olan ülke ekonomisini debelendiği bataklıktan kurtarmayı amaçlamaktadır. Bugün Millet Meclisi'nden Semra Hanım'ın kokteyllerine, banka genel müdürlüklerinden gecekondu semtlerindeki kahvehanelere kadar geniş bir kesimde tartışılan faiz oranlarının serbest bırakılmasına ilişkin "yeni operasyon" geniş halk kitlelerini gelecek felaketin etkilerine karşı adeta içgüdüsel bir savunma ve panik psikozuna itmiştir.

Toplumun tüm katmanları da "Operasyon"un ampirik sonuçlarını merakla izlemektedir. Herkesin ortak sorusu: Ne olacak bu durum? Nereye?dir. Elbette bu "şok" altında insanların bu soruda birleşmelerinden doğal başka bir şey olamaz.

Mimari öznesi By-Pass'lı yürüğü emperyalistler ve uşakları için çarpan Özal'dan bu operasyonun amaçları, hedefleri ve şimdiki durumundaki sonuçları üzerinde bir irdeleme yapmak ve muhtemel toplumsal etkilerine işaret etmek, dönen dolapları deşifre etmek, kitlelerin düşüncelerini devrimcileştirmek açısından oldukça önemlidir. Ben mümkün olduğunca bu "yeni çıkış"ın iktisadi sosyo siyasal sonuçlarını ele alıp incelemeye çalışacağım.

Faiz oranlarının serbest bırakılmasını öneren "yeni operasyon" neleri amaçlamaktadır? "Üstteki"lerin hangi dertlerine çare olacaktır. Bu cevap verilmesi gereken birinci temel konudur.

Bilindiği gibi Özal hükümeti faiz oranlarını enflasyonun yükselmesine engel olmak amacıyla 1 Temmuz 1987'de serbest bırakmıştı. O dö-

nemde faizler yüzde 57'ye çıkmıştı. Ancak enflasyon yükselme yönünde grafik izlemeye devam ettiğinden 4 Şubat 1988'de serbestliği kaldırmış ve faiz oranını da yüzde 65'e yükseltmişti. Böylece Temmuz 987'den Ekim 988'e kadar bir serbest bırakmış, bir vazgeçmişti bu karardan. Ekim ayının ikinci haftasında ise yeniden faiz oranlarını serbest vaziyete sokmuştur. Hükümetin bu çelişik kararlarından sonra tekrar serbest faize geçme yönündeki ısrarlı adımları öncelikle enflasyonu engellemeyi asıl hedef olarak belirlemiştir. Piyasaya oldukça fazla enjeksiyon edilen para muazzam ölçüde bir emisyon hacminin şişmesine neden olmuştur. Seçimler, politik hesaplar vb. dürtüler. Piyasada cirit atan yüklü miktarda karşılıksız para yığını yaratılmasında etki faktörü olmuştur. Zaten ülke ekonomisinin reel vaziyeti enflasyonist karakterini her zaman korumaktadır. (Bu durum ABD'den batılı emperyalistlere kadar aynıdır. Oralarda da yüzde 10-20 arası enflasyon mevcuttur.) Buna politik hesaplar eklendiğinde yüzde 90'larda seyreden bir enflasyonla ekonominin çekip çevrilmesinin koşulları da ister istemez azalmaktadır. Resmi ağızlarla yüzde 80 olarak ilan edilen enflasyonun piyasanın dolaşım kanallarında hareket eden her yüz TL'nin 80'inin karşılığı yoktur anlamına gelmektedir. Bu durum korkunç bir durumdur. Elbette bu duruma engel olunması gerekmektedir. Bunun için piyasadaki likid parayı azaltmak en önemli çözüm olarak görülmektedir. Yine TL'den özellikle artan enflasyonla birlikte ciddi bir kaçış mevcuttur. TL'si ülke içinde bile "geçer akçe" olma özelliğini koruyamamaktadır.

Döviz, serbest kur, yabancı sermayeyi teşvik gibi önlemler artık ülkede döviz ile alışverişi de beraberinde davet etmiştir. Dolayısıyla TL yerine döviz piyasasına karşı büyük bir ilgi gelişmiştir. Bu duruma da bir son verilmesi için döviz yerine TL'nin etkinliğini de tesis için faiz oranlarını yükseltip TL'ye karşı ilgiyi arttırmak en temel öğelerden biri görülmüştür.

Yine bankalara taze mevduat akışını sağlamak, bankacılık sistemini daha sağlam kazıklar üstüne oturtmak "Bankerler ve bankerzedeler" olarak sahneye konulmasını engellemek için yüzde 85 gibi büyük bir limitte faiz oranı tutmak bu operasyonun en temel hedefleridir. Bankalar için operasyon "ya kül kesilirsin ya da daha bir güçlü tekelleşirsin" direktifini vermektedir.

Serbest faiz konusunda çeşitli çevrelerden yapılan mırın kırınlara rağmen Özal'ın ısrarlı oluşu oldukça önemlidir. Faiz oranlarının serbest bırakılması koşullarında bu "şok"tan "kül kesilecek" olan işyeri, banka vb. kurumlar için "hastahaneler" dahi açılmasını planlayan Özal operasyonunun külfetine katlanacağını iddia etmektedir. "Banka hastahaneleri"nin acilen duruma müdahalede aracı olacağını belirten Özal aynı zamanda "Kafanızı iyi kullanın, sağlam bankalara paranızı yatırın" uyarılarını da sık sık tekrarlamaktadır. Merkez Bankası Genel Başkanı Saracoğlu, Yapı ve Kredi Bankası Genel Müdürü Karaçam, Garanti Bankası Genel Müdürü Betil, hatta Koç gibi işadamları da bu son operasyonun rizikolu karakterinden dolayı mesafeli yaklaşımı yeğlemeyi tercih etmektedirler. Birçok iktisatçı, işadamı bu operasyo-

nun zamanlamasının erken olduğundan dolayı da Özal'ı eleştirmektedirler.

Faiz oranlarının serbest bırakılması ardından panik ve hareket diyalogunun içiçe geçerek yürümesi en tipik özellikler olarak göze çarpmaktadır. Faiz oranlarının serbest bırakılmasının ardından, memurlardan esnafa, borçludan yatırımcıya, işçilerden üretici köylülere, bankalardan bir zamanların korsan döviz, şimdilerde ise ciddi bir resmiyeti olan Tahtakale'ye kadar her yerde ciddi bir kargaşalık baş göstermiştir. Sadece ampirik sonuçlara bakmak yeterlidir "Operasyon" ardından. Merkez Bankası dolar kurunu yüzde 1,18'e düşürdü. Altın yüzde 3,32 değer yitirdi. Fedral Alman Markı yüzde 0,99, İsviçre Frangı 2,37, İngiliz Sterlini 2,51, ABD Doları 4,5 değer kaybına uğradı. Yine İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisse senetleri yüzde 12,66 gerileme gösterdi. Yukarıdaki basit sonuçlar bile bugünkü bunalımın yalnızca ve göstermelik istendiği gibi "parasal bunalım" değil ekonominin en temel direklerinden muazzam çöküntünün yarattığı bunalımdır.

Mali sermayenin finans kuruluşları localarından Türkiye için önerilen İMF, Dünya Bankası gibi kuruluşların gözde elemanı, güvenilir dostu(!) Özal tarafından da uygulamaya sokulan bu yeni "Operasyon" koca bir fiyasko ile sonuçlanmaya bugünken mahkumdur. Çünkü sermayenin dinamizmi, ülke ve ekonomisinin içinde bulunduğu durum, en önemli ülke ekonomisine yön veren konjonktürün bugünkü hali Özal'ın hedeflerine ulaşmasına asla izin vermemektedir.

Öncelikle Özal'ın bu tedbirlerle "Enflasyonu önleyeceğiz", "Enflasyon yüzde 30'lara kadar düşecek", "Enflasyon sürekli düşüyor" vb. şeklindeki iddia ve 'toz pembe' tabloların gerçeği yansıtmadığını bugün artık kendisinin bile kabul ettiğini görmeliyiz. Özal "bugünkü enflasyon geçen yıldan sarkmadır, önümüzdeki aylarda mutlaka düşecektir." (Milliyet 10 Mayıs 1988) Odalar Birliği genel kurulunda enflasyonun yüzde 60 olduğunu belirten Ozal 1980'de bu oranı yüzde

30'a indireceğiz" (Cumhuriyet 29 Mayıs 1988) vb. şeklindeki vaatlerinin TV ekranlarında birer "yalan belgeseli" oluşturduğunu hep birlikte kabul etmeliyiz. Çünkü bu durum hayatın zengin pratiği içinde ortaya çıkan gerçekliklerdir. O zaman Özal'ın uyduruk(!)ları ile fazla zaman kaybetmeye gerek yoktur.

Enflasyon Türkiye'de devlet politikası haline gelmiştir.

Enflasyonun önlenmesi, emisyon hacminin daraltılması, likid parayı toparlayabilmek, dövize karşı ilgiyi azaltmak, bankacılığı sağlam sütunlar üzerine dikebilmenin biricik yolu hatta tek yolu faiz oranlarının yükseltilmesi, bu ekonomik politikanın ana unsuru halindedir. Ama hayatın gerçeklikleri çeşitli kez kanıtlamıştır ki faiz oranlarının yükseltilmesi ile enflasyona çözüm bulmak imkansızdır. Özellikle kapitalizmin bunalımının "parasal" kesitle olduğu dönemlerde kısmi etki faktörü olarak başvurulan bu yöntem kapitalizmin muzdarip olduğu hastalığa çare olmaktan oldukça uzaktır. Piyasaya enjeksiyon edilen yığınlarca karşılıksız para, dolaşım kanallarında hareket halinde olan paranın dolaşım kanallarının dışına taşan bir hacimle hareket etmesini beraberinde getirmektedir. Bu durum oldukça zorluklar getirmektedir. Çünkü emisyon hacminin karşılıksız para basımı yapılarak şişirildikçe şişirildiği için dolaşım kanalları dışına taşan bir hareket getirmektedir. Bu durum muazzam tıkanıklıklar yaratmaktadır. Karşılıksız basılan her lira reel dolaşımı fersah fersah aştığından bu tıkanıklığın olması dolaşım kanallarının ve yan kollarının tahribe uğraması, bu durumun doğal sonucu olmaktadır. Ülke ekonomisinin içinde bulunduğu gerçek durum karşılığında ona denk düşecek miktarda basılan para kendisi için ancak hareket sahası bulabilir. Onun fazlasına çakıldığında bu durum tepetaklak bir değişime girer. Bu demektir ki enflasyonist bir ekonomide operasyon esas olarak ekonominin iyileştirilmesi, yatırımların derinlemesine ve genişlemesine geliştirilmesi için tıkanık-

lığın olduğu alanlarda yapılması sayınınin daha da geliştirilmesi zorunludur. Ekonomi geliştikçe ona düz orantılı bir şekilde emisyon hacminin arttırılmasının da bir sakıncası olmayacaktır. O nedenle dikkatler ekonominin durumuna çekilmek zorunludur. Boğazına kadar dışa bağımlı bir ekonomide nereye kaç adet tuvaletin dahi yapılacağı emperyalistler tarafından belirlenen bir ekonomide bahsi geçen ekonomiyi sağlam temellere oturtacak operasyonların yapılması da zaten mümkün değildir. Demek ki ekonominin vaziyeti kaçınılmaz olarak Özal'a sadece para kesimindeki önlemlerle bunalıma çözüm arama zorunluluğu dayatmıştır. O nedenle yüzde 85'lere varan bir faiz oranı belirlenmemektedir.

Piyasadaki likid paranın çekilmesi elbette belli sorunları halletme amacındadır. Ne var ki likid paranın bankalarda toplandığını varsayacak bile (bugüne kadar olağanüstü bir ilgi yoktur.) en fazla para darlığı geçici olarak gündeme gelecektir. Ama öte yandan yatırımlarda, iç tüketimde hissedilir bir düşüş olacaktır. Bir yandan para darlığı, öte yandan yatırımdaki düşüş ve hissedilir bir tüketim azalması, dert içindeki sermayeyi daha da kronik dertlere itmektedir. Büyüyen sermayenin pompalanması ve rahat hareketle yeniden büyük ölçekli üretime geçişi, hem üretim için tüketimi hem de ihtiyaç için tüketimi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durumda sermayenin dışa ihracı iyi bir çözüm olabilir ama o da muazzam bir gerileme içindedir. Bu durumdan hükümet öteden beri şikayetçi, aynı zamanda da TL'nin sürekli gerilemesi nedeniyle de dertlerini fazla halledememektedir. O halde Özal'ın iş adamlarına "Aklınızı kullanın, mallarınızı satın" uyarıları da çaresizlik içindeki birinin akıl vermesinden öteye bir anlam taşımamaktadır. O nedenle "Aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık" pozisyonuna yol açan asıl unsur sermayenin dinamizmine ilişkin kanunlarıdır. Boğazına kadar batağa batmış ekonomiye bir yandan rahatlatma önlemleri alınmaya çalışılırken öte yandan daha büyük belalarla yüzyüze gelmektedir. Komprador kapitalizmin

garip cilveleri, böylesine çarpık durumları bir arada taşıyabilmektedir.

Yine likid paranın toparlanması ile enflasyonu önleyebilmek bir halyaldır. Topladınız piyasadaki parayı, ne yapacaksınız? Bankalardaki para-sermaye üretim sürecine girmedigi sürece bu sermaye bir "malik hane" bir "kuru arazi"den hangi noktalarda farklı olacaktır. Para sermaye üretim sürecine sokularak artı değer gaspı ile daha büyük para sermayeye dönüşebilir. Bu yapılmadığı takdirde de daha sonraki zaman diliminde karşılıksız para basımı zorunlu olacaktır. Dolayısıyla daha büyük bir enflasyon yangını tehlikesi de artar.

Meselenin bir diğer yanı da, yatırım olayının öyle rahat olmadığı gerçeğidir. Şayet konjonktürün hali iyi olsaydı yatırım konusunda iyimser olabilirdik. Hemen söylemeliyiz ki, bu konuda da tablo oldukça karamsardır. Yatırımların makro düzeyde gerçekleşmesini bir tarafa bırakalım, mikro düzeydeki hali bile bugün Türkiye'de aranmaktadır. Cafe, Hamburger, Yol, Turizm, altyapı tesislerindeki yatırımlarda kuşkusuz birer yatırımdır, ama bu yatırımlar daha çok atıl durumdaki yatırımlardır. Durağan olan bu pasif yatırımlar yeniden büyük ölçekli üretim için yeterli öğeler olamamaktadır. Yine yabancı sermayeye her türlü kolaylık tanınmasına rağmen sanayi alanındaki yatırımlar beklenenden azdır. Çünkü Türkiye ekonomisinin ekseni etrafında döndüğü emperyalist sermayenin durumu da iç açıcı değildir. Wall Street'in Kara Salı'sı hâlâ şokunun etkisini göstermektedir. Hisse senetlerindeki düşüş yüzdelerle hesap edilen büyük rakamlar içermektedir. Dünya çapında emperyalist sermayenin yatırımlarında ciddi bir düşüş vardır. Dolayısıyla krizi derinleşen emperyalist sermayenin ülkemizdeki kahyalarının da rahat içinde olmaları mümkün değildir. Konfonktür İkinci Dünya Savaşı'nda sermayenin "yeniden yapılanma" döneminin 60'lı yılları yaşamıyor. Sermayenin, Engels'in deyimiyle "Tırıs kalkma dönemi gerilerde kalmış, daha çok çatlama" döneminin belirtilerini yaşamaya doğru girmektedir. Wall Street'in Borsa Krizinin

1929 bunalımından daha derin olduğunu kabul edersek bunu yaşayan bir emperyalist dünyanın yürüngenindeki ülkemizin ekonomisini düze çıkmasını beklemek herhalde safdillik olur.

Yine enflasyonu önlemek, dövizin hızlı bir tempo ile değer kazanması, TL'nin "geçer akçe" özelliğini yitirmesi, TL'den kaçışı faiz oranlarını yükseltmekle halletmenin yolu yoktur. Bugün yeni operasyon ardından döviz piyasası da ciddi sarsıntı geçirmektedir. Ama bu sarsıntıların sarsma süreleri ve sarsıntı derecesi oldukça zayıftır. Çünkü bunca yüksek faiz ilanından sonra rantıye bir kesimin faizle para satışı cazip olabilir -ki- bugün açısından kısmen öyledir. Bu durum fazla sürmeyecektir. Dövizden fazla para getirilen faizli para hem pul olması bakımından hem de bu tür suni yöntemlerle döviz karşısında TL'nin korunması mümkün olmadığından bu çarenin etkisi oldukça zayıftır. Yüzde seksen beş olan faizin reel durumu yüzde 76 civarında olacaktır. Bir milyonluk yatırım 6 ay sonra 760 bin TL faiz getirecektir. Ancak paranın reel değeri de o zaman verilen faiz oranından düşeceğinden bu faizin hiç de olmadığı görülecektir. Yine dolar karşısında TL'nin rezil vaziyeti daha fazla faizle önlenemez. ABD ekonomisi karşısında sürekli gerileyen Türk ekonomisi kaçınılmaz olarak döviz karşısında TL'nin değer kaybını körükleyecektir. Paraya ekonominin reel durumuna göre değer biçildiğinden ötürü döviz karşısında başarı sağlayabilmek ancak ve ancak ekonominin iyileşmesiyle mümkündür. Bu yapılamayacağından ve yapılamadığından ötürü de döviz karşısında bir "faiz cimanastığı" ile başarı sağlanmasının yolu yoktur. Kaldı ki sürekli dalgalanmaya bırakılan TL, serbest kurun basıncı altında kuruşunu çoktan kaybetmiştir. Sıra sıfırların çoğalmasına gelmektedir. Hem TL'yi serbest kura sokmak için can atmak, hem de TL'yi döviz basıncından kurtarmaya çalışmak sermayenin garip arzularını tipik olarak sergilemektedir. Sigara için, yağ için, arsa, arazi, daire için dövizin değişim aracı olduğu ülkemizde şimdi kalkıp "dövizin etkisinden TL'yi kurtar-

malıyız" çılgınlıklarına kim inanır? Boğazına kadar emperyalizme bağimli bir ülkede dövizli alış veriş örgütleyen devletin şimdi dövizin basıncından şikayet etmesi ve karşı tedbirlere başvurmaya çalışması, hem bugüne kadarki ekonomi politikanın, hem de daha önemlisi bugün hakim sınıfların içinde buldukları muazzam çıkmazı deşifre etmesi bakımından oldukça önemlidir. Var olan cılız sermayenin örgütlülük ve anarşist karakteri arasındaki çelişkiyi tipik olarak yansıtan bu durum aynı zamanda operasyonun rizikolarını göstermesi bakımından da önemlidir. Bu arada bir noktaya daha değinmek gerekiyor. Bu yeni operasyon sonucunda dövizdeki fazla gerilemenin asıl nedeni de Özal'ın sivri zekalılığı değildir. Aynı zamanda yukarıda belirttiğimiz gibi dünya çapında olan biten gelişmelerdir. Dolar uluslararası para borsalarında da muazzam gerileme içindedir. Mark karşısında 1,81, Yen karşısında 1,27'ye kadar olan değer kayıpları ister istemez bizi de etkilemektedir. Çünkü dolar da artık güvenilirliğini yitirmektedir. ABD'deki ticaret açığının geçtiğimiz ay 12,18 milyar dolar olması doların değer kaybına uğramasını körüklemiştir. Dolayısıyla döviz piyasasındaki alçalma hareketine doların uluslararası durumunu da eklemek gerekir. Yine Tahtakale piyasasının sendelemesi de giderek etkisini yitirmektedir.

Devam edelim, Bankacılık sistemini sağlama alma çabalarının bir parçası olarak gösterilen faiz oranlarının yükseltilmesi o kadar ciddiye alınacak gerekçe değildir. Zaten bu ekonomik politika küçük bankaları u gibi ufalamıştır. Es Bank, Hisar Bank, Tütün Bank vb. gibi ufak bankaların yerinde yeller esmektedir. Bugün birçok küçük banka yanı sıra orta düzeydeki bankalar bile bazı şubelerini kapatmak zorunda kalmışlardır. "Yarışa dayanamayan banka batmak zorundadır" mantığı doğal tezahürünü böyle işletmektedir.

Yeni operasyonun biçtiği siyasi fatura oldukça ağırdır!

Özal operasyonunun hedefleri ve

altındaki gerçeklik üzerinde yukarıda durmaya çalıştık. Ortadaki çıkmazın külfeti kime ödetirilecek? Bu önemli bir sorundur. Yatırımların daha da azalması işsizliği körüklemesi, bir çok işletmenin kapanmasını beraberinde getirecektir. Yatırımcı yüzde 140'a varan kredi faizi için ürettiği mallara kaçınılmaz olarak zam yapacaktır. Özellikle üretici köylülerin Ziraat Bankası'na olan borçları daha da artacak tarımda daha etkin kullanım zayıflayacaktır. Kredi faizinin yüklü oluşu gübreleme, sulama vb.'ni oldukça olumsuz etkileyecektir. Ekmekten sigaraya, yağdan tuza kadar gelen zamlarla kapatılmaya çalışılan açıkların külfeti emekçi halka daha şimdiden ödetirilmişdir. Dahası 6 ay sonra verilmesi planlanan yüzde 85'lik bir değer kaybı TL'yi beklemektedir. Bu politika ile TL'nin "geçer akçe" olmayışı daha da hızlanacaktır. Yine dışa bağımlılık alabildiğince artacak, boğazına kadar borçların faizleri bile ödenemeyecek, dolayısıyla bağımlılık daha da artacaktır. Memur ve emeklilere brüt yüzde 22'lik artış yapıp oradan da faiz oranını yüzde 85'e çıkarma toplumun alt tabakalarını ciddi ölçüde yoksulluğa ve daha katmerli sefaletle itecektir. Yine bedelin ödetirileceği kesim halktır.

Bu durum kuşkusuz siyasal tansiyonu etkilemektedir. Zamlar, artan hayat pahalılığı kitleleri ciddi ölçüde tedirgin etmektedir ve arayış içine itmektedir. Bugün herkesin neye, ne olacak bu durum? sorusunda birleşmesi var olan durumun doğal sonuçları olarak kendisini göstermektedir. O nedenle bilinç unsurunun bu durumu iyi gözlemleyebilmesi, duruma bilimsel ve oturaklı bir biçimde müdahale etmesi bir zorunluluktur. Halk burjuva muhalefete derdini dökmekte ve onlardan çözüm beklemektedir, ama somut bir çözüm bulamadığından her geçen gün daha radikal çözümlere ilgi ile bakmaktadır. Sosyalist hareketin daha hızlı derlenip toparlanması ciddi tehlikeler ve devrimci fırsatlar sürecine müdahale açısından zorunludur. Bugün kitlelerdeki radikal çözüme olan ilgi düzeni de düşündürmektedir. Bugün sık sık sözü edilen "ihtilalci sosyalizm" umacası bir

çok problemi anlatmaya yetmektedir. Egemen güçler bugün toplumdaki bu hoşnutsuzluğu provake edecek güçleri gayet açık vurgulamaktadır. Zayıf ve cılız olan Marksist-Leninist, Maoist hareket ile ulusal sorun, düzenin Jakoben eleştirisini icra ettiğinden en fazla kaygı unsuru olmaktadır. Zaten Jakoben teşhir faaliyeti bahsettiğimiz tedirginlik ve sefalet içindeki kitleleri muazzam ölçüde ilgilendirmektedir. O nedenle İçişleri Bakanı Kalemlinin "Zabita önlemler yeterli olmuyor, ekonomik önlemleri zaman geçirmeden almalıyız" şeklindeki beyanları yukarıdaki görüşlerimizi doğrulamaktadır.

Sonuç itibarıyla ekonomiyi bekleyen zor koşullar konjonktür ile ilişkisi içinde doğal ürünlerini birer birer sergilemektedir. Ekonomik krizin daha da grafik çakılmaya devam edeceği önümüzdeki sürecin önemli tipik özelliği olmaya devam edecektir. Sosyal ve siyasal çalkantıların bu batık düzlem üzerinde artma-

sı kaçınılmazdır. Mao'cu sosyalist hareketi ciddi tehlikeler ve büyük devrimci fırsatlar beklemektedir. Döneme müdahale hem karşı-devrim, hem de devrim tarafından kaçınılmazdır. Lenin'in dediği gibi "Kazanmaya çüret edecek miyiz". Sorunun özü budur. Stratejiyi bir an bile kaybetmeden ona uygun zengin taktiklerle sosyalist hareketin planı adım adım uygulanmalıdır. Bu planın gerekli adımlarını atma konusundaki en önemli engel olan fiile geçme konusunda karamsarlık ve ertelemeci tutumlardır.

Marksist-Leninist-Maoist sosyalist hareket düzenin tüm çirkeflerini geniş çaplı siyasal ajitasyon faaliyeti ile deşifre etmeli, yığınları düşüncelerini devrimciyeştirmelerinde öncü rolünü layıkıyla oynamalıdır. Özal ve komprador-ağa sisteminin son operasyonlarını da her yerde deşifre, açığa çıkarma ve Mao'cu sosyalistler ne istiyorlar? sorusu konusunda kamuoyunu aydınlatmalıdır.

FİRARI TÜRKÜSÜ

hey be postu
bir akçe etmez adam
sen kalemini kırıp
bana yazarsan idam
ve düşmanıysan genç ömrümün
ve ölümden korkmuyorsam
ben de mapus duvarını
deler kaçırım

hey be düzeni
zincirle tutan adam
benim suçum değil
övgümdür döğüşmek
bu zincir dayanmaz bana
istediğim özgürlük ya
ben de mapus damlarından
kuş olur uçarım

hey be cellat
ne beklersin darağacını
mapushane avlusunda
toprağa indi hayat
demiri-betonu deldi hayat
günleri sayarım
toprağı kazarım
ben de mapus damlarına
bayrak açarım

Bielefeld/16.4.1988

Asi Yar

Sağmalcılar, Diyarbakır, Şanlıurfa, Bursa, Ceyhan, Adana, Amasya, Aydın, Nazilli, Gaziantep, Ergani Cezaevlerindeki

ÖZGÜRLÜK MAHKUMLARININ DİRENİŞİ SÜRÜYOR!

Özgürlük Mahkumlarının, tel örgüler, taş duvarlar, demir parmaklıklar ardında başlattıkları hak gasplarına yönelik direniş dalga dalga yayılarak sürüyor. Yıllardır kan-can pahasına mücadelelerle elde edilmiş hakların 1 Ağustos genelgesinin ardından yeniden budanmaya çalışılmasıyla, tüm Türkiye cezaevlerindeki Özgürlük Mahkumları ayağa kalktı. Yıllardır işkence, baskı, tecrit, sürgünlerle iç içe yaşayan bu dingin vücutlar yeniden ayağa doğruldu. Yer yer ölüm oruçlarına dönuşen Süresiz Açlık Grevleri Sağmalcılar, Diyarbakır, Şanlıurfa, Bursa, Ceyhan, Adana, Amasya, Aydın, Nazilli, Gaziantep, Ergani cezaevlerindeki 1000'in üzerinde Özgürlük Mahkumunun katılımıyla sürüyor.

Fetvalarla yönetmeye alışılmış bir iktidarın fetvalarla yönetilen bir toplum arzusu hiçbir zaman mümkün olmamıştır ve olmayacaktır da. Tek tip kafa, tek tip insan yaratmayı amaçlayan tüm bu uygulamalar, her zaman olduğu gibi bugün de Özgürlük Mahkumlarının şanlı direnişleriyle karşı karşıyadır. Bedenlerini ortaya koymaktan başka mücadele yolunun olmadığı cezaevleri, özellikle son 8-9 yıldır toplumun bağrında kanayan bir yaradır. Düzenin kaleleri durumunda olan bu kara zindanlar, aynı zamanda düzenin gerçek yüzünün sembelleri durumundadır. Özgürlük Mahkumlarının şanlı direnişlerinin emekçilere verdiği me-

sajların anlamı büyüktür. Dört duvar arasında dişiyle-tırnağıyla direnme geleneği yaratanların, devrim mücadelesinin şafağına yönelen yolun taşlarını döşedikleri, teslimiyet değil mücadele şiarıyla inanç ve azmi pekiştirdikleri, devrim mücadelesinin ivmesini yukarıya doğru çektikleri açık bir gerçektir.

Bugün 1 Ağustos genelgesinin geri çekilmesini amaçlayan Açlık Grevlerinin özetle genel talepleri şöyledir:

- Tek tip elbise uygulaması kaldırılın,
- Sevk zinciri takılmasın,
- Keyfi infaz yakma uygulamalarına son verilsin,
- İlaşé bedelleri günün koşullarına göre arttırılsın,
- Her türlü dayak ve işkence tü-zükle yasaklansın,
- Yayın ve haberleşmede sınırlama kalksın,
- Anadil ile konuşma serbest olsun,
- Sağlık sorunlarıyla ciddi ilgilenilsin,
- Aramalarda talan ve yağma yapılmamasın,
- Baskı aracı olarak keyfi sevkler yapılmamasın,
- Radyo, teyp, daktilo yasağı kaldırılın,
- Ailelerin getirdiği yiyecekler alsın,

- Avukatla yüz yüze görüşme sağlansın,

- Kantindeki fahiş fiyatlar, piyasa seviyesine indirilsin.

Bu taleplerden de görülebileceği gibi, süresiz Açlık Grevlerinin amacı cezaevi koşullarının iyileştirilmesidir. Bu talepler karşısında kör ve sağır olan Özal iktidarının Adalet Bakanı; "Özellikle anarşist ve terörist vasıflı hükümlülerin sorun yaratmak maksadıyla konu ettikleri tek tip elbiselerin model, renk ve kumaşlarında yenilik yapılarak değişik beden kalıplarında imalata geçilecek" diyerek, binlerce hükümlü, tutuklu ve bunların yakınlarıyla alay edercesine konuşmaktadır. Sözüm ona sorun yaratmak maksadıyla insanlar Açlık Grevlerine gitmekte, kendilerini yakmaktadırlar Bay Mehmet Topaç'a göre. Sorun yaratanın kimler olduğu açık ortada iken, kargaları bile kendisine güldüren Topaç'ın hangi yüzle bunu söyleme cesaretini bulduğunu anlamak güçtür. Açlık grevlerinin amaçlarını saptırmak içinde demeç üstüne demeç, basın toplantısı üstüne basın toplantısı düzenleyen Adalet Bakanı Mehmet Topaç, "12 Eylül yargılamalarının bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasını", "savaş esiri statüsünü", "askeri mahkemelerin (sıkıyönetim) kaldırılmasını." iste-

diklerini, bundan dolayı da taleplerin "kabul edilemeyeceği"ni belirtmektedir. Elbet bunlarda birer demokratik talep olmasına rağmen, (hiçbir talebin sizin zaten hoşunuza gitmediği apaçık ortada), bugünün acil sorunu olan "ya bizim her dediğimize uyarınız, ya da cezaevinden çıkamazsınız" mantığını ifade eden (sizin imzanızla yayınlanan) 1 Ağustos genelgesinin geçmişte alınmış hakların gaspına yönelik sonucunu Açlık grevleri başlamıştır. Bu tür açıklamalarınızla ne açlık grevlerinin özünü saptırabilir, ne de cezaevleri sorununu kapatabilirsiniz. Her insanın, her demokratın bu açlık grevlerini desteklemesi bir insanlık görevidir.

Uluslararası sözleşmelerinde altında olan bu talepler, AT katılma doğrultusunda yürüdüğünü söyleyen Özal iktidarının gerçek yüzünü sergilemektedir. Sözüm ona sosyal-demokrat olduklarını beş vakit yineleyen ana muhalefet partisi SHP'nin bu açlık grevleri karşısındaki tutumu, Özal iktidarının farksızdır. Milletvekillerine cezaevleriyle ilgili demeç yasağı koyabilen bir partinin iktidara geldiğinde ne yapacağı çok açıktır. Kendi içinde dahi demokrasiye tahammülü olmayan bu partinin, iktidar olduğunda demokrasinin geleceğine inananların hayal-

lerinin kursaklarında kalacağını bugününden göstergesidir bu yasaklar. Açlık grevlerine son verilerse ilgileneceklermiş. Daha önceleri neredeydiniz baylar...

Özgürlük mahkumlarının direnişlerini desteklemek amacıyla ailelerin yürüttükleri açlık grevleri de sürüyor. Diyarbakır'da 30'u kadın 35 tutuklu ve hükümlü yakının sürdürdüğü destek açlık grevi sürüyor. Ailelerin Ankara'da Adalet Bakanı Mehmet Topaç'la görüşme istemlerinin reddedilmesiyle gelişen olaylar

da 30 aile gözaltına alındı. Akabinde Özal'a görüşme istemleri de geri çevrilip polislerce dağıtılmaya çalışılan ailelerin tüm girişimleri polis zoruyla bastırılmaya çalışıldı.

İstanbul'da İHD, TAYAD, Sendikalar, DEMKAD, Sosyalist Basın, Yeşil Parti ve demokratik kişi ve kuruluşların ortaklaşa yürüttükleri destek mücadeleleri açlık greviyle sürüyor. Sağmalcılar Cezaevi önündeki basın toplantısıyla devam eden destek faaliyetleri, Açlık Grevinin Sultanahmet parkında oturma eyle-

miyle sürdürülmek istenmesi karşısında Çevik Kuvvet'in tekme, tokat, joplariyle tartaklanan 300'e yakın kitleden 40 kişi gözaltına alındı. İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi'nde 150'ye yakın ailenin sürdürdüğü açlık grevi, gözaltına alınan ailelerin serbest bırakılmasına kadar sürdürülecek.

Özgürlük Mahkumlarının direnişlerini destekleyelim. Sessiz kalmayalım. Kendine devrimciyim, demokratım diyen tüm insanları harekete geçirelim.

İŞKENCEYE AÇIK BELGE SUNUYORUZ...

Cezaevleri yine kamuoyu gündeminde!..

Hemen her ay Bakanlıkça çıkartılan yeni bir genelge ile devrimci tutuklu ve hükümlüler üzerindeki keyfi yönetim ve baskı politikası son zamanlarda açıkça terör ve işkenceye dönüştürüldü.

Nitekim, çeşitli bahanelerle Bursa ve Gaziantep Özel Tip Cezaevleri'nde yüzlerce devrimci toplu işkenceden geçirilmiştir. Adalet Bakanlığı'nın bilgisi dahilinde yapılan işkence operasyonlarını bizzat cezaevi infaz savcıları ve cezaevi müdürleri yönetmişlerdir. İşkence sonucu onlarca devrimci arkadaşımız yaralanmış ve sakat kalmıştır.

Bir çok insanın işkence sonucu yaralanması ve sakat kalmasını belgeleyen doktor raporu olmasına rağmen, Adalet Bakanı, bakanlık yetkilileri ve Cumhuriyet Savcıları her zaman olduğu gibi kamuoyuna gerçek dışı beyanlar vererek olayı örtbas etmeye çalışmaktadırlar. Aslında bakanın beyanlarının ne derece tutarlı (!) olduğunu kamuoyu çok iyi bilmektedir. Bir önce söylediğini bir sonraki gün rahatlıkla inkâr edebiliyor. Adalet Bakanlığı cezaevlerinde yasal sorumlu merci olmasına rağmen, etkili güçler hâlâ siyasi

polis ve jandarmadır. Bursa Özel Tip Cezaevi'ndeki son gelişmeler bunun açık örneğidir.

Kamuoyuna gerçekleri aktarmak ve işkencecileri teşhir etmek için bizlerin de içinde bulunduğu Bursa Özel Tip Cezaevi'ndeki Gelişmeleri kısaca aktarmaya çalışacağız.

30 Eylül 1988 günü sabah saat 07'de başlarında infaz savcısı Olcay, II. müdürler, Recep Çolak, Nazmi Ballı ve Selahi olmak üzere yüzlerce gardiyan ve asker koşularımıza saldırdılar. Ellerinde ağaç sopa ve joplar bulunan işkenceciler kin ve intikam duygusu içinde rastgele vuruyorlardı. Öglene kadar süren işkence operasyonu sonucu hepimizi hücrelere doldurdular. Sonuçta birçok arkadaşımız yaralanmış ve sakat kalmıştır. Yaralı arkadaşlarımız hastaneye götürülmüyorlardı. Götürülen arkadaşlar ise Bursa Devlet Hastahenesi Başhekiminin işkenceyi onaylar tavrı sonucu tedavi edilmeden geri gönderiliyorlardı.

Cezaevinde bulunan tüm devrimciler, işkenceyi protesto etmek ve gasp edilen haklarımızı elde etmek için süresiz açlık grevine başladılar.

Açlık grevinin beşinci gününde on bir kişi hiçbir eşyamız verilmeden sevk edildik. Bu sevkler de diğerle-

rinde farklı değildi... Yine sevk zinciri, yine insanlık dışı uygulamalar!..

Sevk edilenlerden üçümüz (SALİM TAŞ-ALİ AKGÜN - AYHAN TURAL) kötü koşullar altında Çanakkale E Tipi Cezaevi'ne getirildik. Bursa Özel Tip Cezaevi'nde yapılan işkencenin üzerinde sekiz gün geçmesine rağmen, 7 Ekim günü Çanakkale Devlet Hastanesi Sağlık Kurulu'nun yaptığı muayene sonucu işkence izleri tespit edilerek 15'er gün iş göremez raporu verildi (Rapor No: 7.10.1988 gün 29109, 29110, 29111). Raporların fotokopisi Çanakkale Cezavi Dış Koruma Amiri Üsteğmen İsmail Kılıç tarafından gasp edildiği için basına ulaştıramadık. Üsteğmen İsmail Kılıç bilinçli olarak işkencecileri koruyor, suç ortaklığı yapıyor..

İşkence gördüğümüze dair raporlarla birlikte işkenceciler hakkında suç duyurusunda bulunduk. Bursa Özel Tip Cezaevi'nde bize işkence yapıldığı raporlarla belgelenmiştir. "İşkence yapılmamıştır" diyen yetkili (!)leri işkenceciler hakkında yasal işlem yapmaya çağırıyoruz.

İNSANLIK ONURU İŞKENCEYİ YENECEK.

Baskının, zulmün, işkencenin ve isyanın diyarı DERSİM'de

ZORAKI GÖÇ POLİTİKASI

Açlığın, yoksulluğun, sefaletin ve zulmün kol gezdiği Tunceli'de kişi başına 3 'güvenlik görevlisi' düşmektedir. Yıllardır, umudun filiz filiz kabarıp budandığı, ama bir türlü kökünden sökülemediği Tunceli'de, 12 Eylül'le birlikte yeni yeni baskı, işkence ve Zoraki Göç Politikaları hayata geçirilmeye başlandı. Balığı yakalamak için suyu kurutma politikası da diyebileceğimiz bu politika, son dönemlerde yeniden ciddi boyutlar almıştır. Türkiye nüfus ortalamasına bakıldığında, normalde yükselmesi gereken Tunceli nüfusunun her yıl, her nüfus sayımında biraz daha düş-

tüğü göze çarpmaktadır. İnsan Türkiye'de yaşama ölümünün çok, doğumların az olduğu gibi bir saçmalığa varabilir. Ama biz Türkiye'de yaşadığımıza göre bunu anlamakta zor olmasa gerek; insanların şiddetli baskı ve zulümden geçici de olsa göçerek kurtulduklarıdır.

Zoraki göç nasıl anlatılır? Hele çocukların gözleri önünde yaşanmışsa. Karayoluna 9 saat hayvan sırtında taşınan birkaç yatak, birkaç kap-kacak. Zoraki göçün adı bu mudur? İnsanların zoraki evlerinden, topraklarından, yurtlarından sürülmesinin adı nedir? Hangi terörün ifadesidir? 52 haneli bir köyün

48 hanesinin baskılara dayanamayarak göçmek zorunda bırakılması hangi politikanın sonucudur. Nedir bu insanlardan istenen? Bu taktikler Vietnam'da da, Latin Amerika'da da uygulandı, ama sökmedi, amacına ulaşmadı. Her gittikleri yere yeni demokrasi mücadelesini de beraberinde götürdüler... Etle tırnak gibi birbirinden koparılması mümkün olmayan bu insanların mücadeleleri, gittikleri yerlerde de sürdü, sürüyor... Benlikleri unutturulmak istendi... Ama her doğan bebennin adını hemen koydular... Doğacakların da adları hazırды...

Bu sayımızda, Pülümür'ün yakın

köylerinden birinden zorla göç ettirilen köy muhtarı ve aynı köyden 4 aileyle, geldikleri İstanbul'da, köyün muhtarı ile yaptığımız bir röportajı yayınlıyoruz:

Yeni Demokrasi: İlk baskılarla ne zaman karşılaştınız?

D.H.: 1980'in Ekim ayıydı. Bolu'dan askeri birlikler gelmişti. Bu tarihten itibaren sürekli baskı altında kaldık.

Yeni Demokrasi: Bu operasyonlar nasıl gelişti? Sizin köyünüz ne gibi uygulamalara maruz kaldı?

D.H.: Karargâhları Kığı'daydı. Uzun süre orada kaldılar. Bizim köye operasyon düzenleniyordu. 3 gün sürdü. Sabahın erken saatlerinde operasyon başladı. Önce bir helikopter geçti, ardı ardına 2 helikopter daha geçti. O güne kadar hiç helikopter gelmemişti. Çoluk çocuk korktu. Kadınlar ve çocuklar ağlamaya başladılar. Askerler birdenbire köyü sardılar. Silahlarını bize doğrultmuşlardı. Ben askerleri karşılamaya gittim. "Burası Çınar mezarı mı?" diye sordular. Cevaptan sonra, kadın, çocuk ve erkekleri aşağı tarlaya topladılar. O sırada köyde üç hane vardı. (30 kişi kadar). Hava oldukça soğuktu. Komutan; "buraya beş terörist gelmiş, birisi kızmış" dedi. "Komutanım biz işinde gücünde çalışan fakir insanlarız, şerefim üzerine yemin ederim ki biz kimseyi görmedik" dedim. Komutan; "Lan doğru söyle, onlar benim amca oğlumu vurdular. Ben onların da, sizlerin de burnundan getireceğim" dedi. Altmış yaşlarında kadın bir komşumuz vardı, hiç Türkçe bilmez. Asker nedir onu da bilmez. Askerler onu kolundan çekmeye başlayınca ağlamaya başladı. Askerler onu ikide bir çepere vurmaya başladı. Sonra hepimizi sıraya dizdiler. Komutan Cemal ve Davut isimli erlerini çağırdı. Beni de önlerine katıp, "Ev arayacağız" dedi.

Önce benim evimi aradılar. Cemal isimli erle ahırları arıyorduk. Yukarda bantları dinleyen asker aşağı indi. Asker "Ulan bu bant yasak" deyince, bende "Bu bandın yasak olduğunu bilmiyordum. Bu Rıza Aslandoğan'ın kasedi. Eğer yaksaks götürün mahkemeye verin"

dedim. Çeneme dört yumruk vurdu. Üsteğmen'in yanına götürdü. Üsteğmen "Bütün köyün bantlarını toplayın" dedi. Bütün bantlar toplandıktan sonra. "Bizi Gavuzu Göl mezarına götür, biz yolu bilmiyoruz" dediler. Ben ve bir komşum onları oraya götürdük. Beni yüzbaşının yanına çıkardılar. Yüzbaşı; "Oğlum, bunların içindeki yasak bantları bul, bunlar bulamıyorlar" dedi. Ben de; "Yüzbaşım ben hangisini bulayım. Ben hepsini türkü biliyorum" dedim. Bir iki tokat attı. Esas duruşta bekletti. Hepsini tek tek çaldılar. Rıza Aslandoğan'ın kasedini avırdılar. Dediler ki; "Bu kaset yasak." O gece bizi ahıra attılar. Sabah telsizle bildirerek Kığı'ya götürdüler. Kığı'da 29 gün işkence yaptılar. Sürekli "Köyünde hangi örgütler var?" diye sordular. Ben de; "İki örgüt var" dedim. "İyi arkadaş, söyle bakalım, hangi örgütler varmış?" deyince, ben de; "Kimimiz AP'sine, kimimiz CHP'sine oy veririz. İki tane örgüt bunlar" dedim. 6 gün süreklili bu soruyu sordular. 6. gün komutanım dedim, "Siz söyleyin, aynısını ben de söyleyeyim." Bir daha aynı soruyu sormadılar. O kadar işkence yapmışlardı ki beynimde bir damar tıkanı. Elazığ'a gittim. Bana işkence yaptılar. Zaten halimi görüyorsunuz. Rapor istedim, korkudan vermediler. Bir yıl İstanbul'da tedavi gördüm. 1985'in Temmuz ayında; Balpayan karakoluna bir tebligatla çağırıldılar. Komutan "Sen anarşist besliyorsun" dedi. Ben de "Komutanım, ben anarşist beslemiyorum, madem ki anarşistler geliyormuş evime; bunlar kaç kişilermiş? Nereden gelmişler? Evimden nereye gitmişler" diye sordum. Cevap vermediler. Oradan nezarethaneye atıldılar. Üç gün orada yemek vermediler. Aradan 3-4 ay geçti. Pülümür'de askerlerin vurulduğu zaman beni tekrar çağırdılar. Yine işkenceye başladılar. Üsteğmene; "Sen niye görevini yapmadın, elinde telsiz vardı. Arkandan cemsenin gelmediğini gördün. Cemseye dönüp geldiğinde anarşistlerin silahları alıp kaçtığını gördün. Niye telsizle bildirmedi? Erzincan'la Tunceli askeri birlikleri 4 dakikada bütün dağı kordona alıyorlar. O zaman anarşistleri baş-

ta sen besliyorsun" dedim. Beni nezarethaneye atıldılar. 48 saat su vermediler. 48 saat sonra, 8 askerle birlikte beni Yol Çatıya indirdiler. Tunceli'liler arabasına bindirdiler. O araba da kaza geçirdi. Bir baktım ki Erzincan Devlet Hastanesi'nde yim.

Yeni Demokrasi: Kaç yılında muhtar seçildiniz. Bu dönemde ne ler oldu?

D.H.: 1986'da muhtar seçildim. 52 haneli köyün 48'i baskılara dayanamayarak göçtü. Şimdi 4 hane kaldı. Ne bir yol geldi, ne de başka bir hizmet. 1986'nın Mayıs ayında Pülümür Bölük Komutanı Yüzbaşı İbrahim, helikopterle 11 Mayıs'ta Pülümür'de olmamı isteyen bir not yollamıştı. Aynı tarihte Pülümür'e gittim. Jandarma Bölük Komutanlığının bulunduğu yerin bodrum katında işkence yaptılar. Bir hafta beklettiler. Bu süre zarfında, helikopterle köye gidip, söylemediğim sözleri söyleyerek, aileme bunları kabul ettirmeye çalışmışlar. Evimi arıyorlar. Samanlığa giriyorlar. Samanlığı hallaç pamuğuna çeviriyorlar. 8 tane kuzu saman altında kalarak boğuluyor. Sonra samanlığa bir şarjör boşaltıyorlar. Çocuklara şeker, leblebi vererek çeşitli sorular soruyorlar. Bu baskılarla ilgili olarak 4 tane dilekçe yazdım. Başbakanlığa, Cumhurbaşkanlığına, İçişleri Bakanlığı'na ve Vali Hayri Kozakçıoğlu'na. Hiç birinden cevap alamadım. Mahalli seçimler dolayısıyla bana mektup yazan ANAP yetkilileri, nedense dilekçeme cevap vermediler.

En sonu artık köyden göçerken 4 bal peteğini bir komşuma sattım. Ben göç ettikten sonra bütün bal peteklerimi kırdılar. Herşeyi göze alarak, bir kaç yatak, bir kaç kapkaçağı hayvan sırtına vurduk. 9 saat gittikten sonra yola vardık. Mezarlarımız geride kaldı. Ata toprağımız, evlerimiz, bahçelerimiz, herşeyimiz geride kaldı.

Bunları söylerken amcanın gözleri dolmuştu. Bizler bu acıları tekrar yaşatmamak için diğer baskı ve işkenceleri sormadık. Gördük ki en büyük işkencelerden birisi, insanları yurdundan zorla koparmaktı...

Türk-İş

Ocak-Şubat '88

Kararları ve

Gelinen Nokta

Zafer Demir

Ülkemizde siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel ve kısacası her yönüyle bir dönüm noktası olan 12 Eylül askeri darbesiyle birlikte, komprador burjuvazi ve büyük toprak ağalarından oluşan egemen sınıfların top yekün yönelttiği saldırılardan en çok nasibini alan kesimlerin başında hiç şüphesiz işçi sınıfı ve örgütlülükleri olan sendikalar gelmektedir.

12 Eylül öncesi en ağır koşullar altında sürdürülen mücadeleler sonucu elde edilen hak ve kazanımlar bu süreçte bir çırpıda yok edilmiş, işçi sınıfı aleyhine bir dizi yeni yasal düzenlemelere gidilmiş, toplumdaki reorganizeye paralel olarak sendikal alanda da tek tip sendika oluşturma amacı doğrultusunda Türk-İş dışında kalan, başta DİSK olmak üzere bir dizi sendika kapatılmış, yönetici kadroları bir bir gözaltına alınarak ağır takibatlara uğratılmış, mal varlıklarına el konulmuştur.

Başta DİSK olmak üzere, bir çok sendikal kuruluşun kapatılması ve yöneticilerinin tutuklanmasından sonra, bu alanda meydan Türk-İş'in gerici sarı sendikacılarına kaldı. Başta komprador patronlardan TİSK Başkanı Halit Narin'in gözdesi işçi düşmanı Şevket Yılmaz olmak üzere, 12 Eylül yönetimine methiyeler düzen sarı-sendika ağaları, işçi sınıfının gaspedilen bütün hak ve kazanımları orta yerde dururken, kurulan yeni hükümete en has adamlarından Sadık Şide'yi bakan olarak

vererek, işçi sınıfına karşı işlenen suç ortak olmaktan bir an dahi tereddüt göstermemişlerdir.

İşçi sınıfının büyük bir bölümünü bağrında toplamış bulunan DİSK'in ve bazı bağımsız ilerici -devrimci sendikaların faaliyetlerinin yasaklanması, giderek kapatılması, bu örgütlülük bünyesinde yer alan işçi tabanını örgütsüz bırakmış; bu dönemde en çok ihtiyaç duyulan örgütlü işçi sınıfı mücadelesinin en azından orta vadede geri bir seviyeye düşmesine nesnel zemin yaratılmıştır.

Türk-İş'in başında bulunan sarı sendika ağalarının nitelikleri gereği işçi sınıfı mücadelesine katacakları en ufak bir olumlu katkıları yoktur. Yaşandı ve görüldü ki, tam tersine bunlar 12 Eylülcüler tarafından işçi sınıfının gelişecek olan muhalefeti / mücadelesini kontrol altında tutma, mücadelelerini mümkün olan en geri seviyeye hapsedme, giderek bu potansiyeli hakim sınıfların bir kesiminin potasına aktarmak göreviyle görevlendirilmiş olup, bizzatı buna uygun da davranmışlardır.

Ancak yaşamın diyalektiği gereği, toplumda yaşanan gelişmeler ister istemez en vurdum duymazları bile şöyle veya böyle etkilemektedir. Bu, sarı nitelikli sendika ağalarının bile "harekete" geçirilmesinde zorlayıcı birer nesnel faktör olabilmektedir. "Bir daha seslerini çıkarmasınlar, verilenle yetinsinler" diye her türlü tedbirle elleri kolları bağlanan işçi sınıfı yine de başlarındaki

yöneticileri zaman zaman zorlayarak "yağmasalar bile güreleme"lerini sağlayabiliyor.

Sınıf mücadelesinin ivmesinin giderek gelişme göstermeye başlamasına bağlı olarak Türk-İş içinde de yeni arayış ve kıpırdanışlar, buna bağlı olarak da yeni eğilimler kendini dayatmaya başladıktan itibaren, sağda solda boy gösterme ve bir şeyler yapıyormuş havası ve görüntüsü verme çabaları da hızlanmaya başladı. Hakim sınıfların ayyuka çıkan kimi ekonomik saldırılarına karşılık zaman zaman hükümeti "tehdit" etmeler, Cumhurbaşkanı'na şikâyet etmeler ve sahte eylem programları bir biri peşi sıra gazete sayfalarında yer almaya başladı.

Hayat pahalılığının, enflasyonun, açlığın, zülmün ve bilumum saldırıların dizginsiz artışının işçi sınıfında dinamizm oluşturmaya başlaması, toplumdaki hoşnutsuzlukların homurtulara dönüşmeye başlamasına denk düşüyordu. İşçi sınıfı görünüşte de olsa sahip olduğu örgütlülüğü harekete geçirmek için fiili bir takım eylemler gündeme getiriyor, sakal bırakma eylemlerinden tutun da, servis araçlarına binmeyerek topluca yürüme gibi eylemlerle Türk-İş'in başında bulunan kaşarlanmış sarı sendika ağalarını ister istemez bir şeyler yapmaya zorluyordu. Kendilerine kalsa kıllarını bile kıpırdatmayacak olan Türk-İş yönetimi, bu durumda daha fazla tepki almamak için bazı çıkışlar yapmaya başladı. 1988 yılı ilkyaylarında Başkanlar Kurulu'nun almış olduğu

kararlar da bunun birer yansıması oluyordu.

Türk-İş'in niteliğinden söz ederken, bu bünyede yer alan her sendika ve yöneticinin aynı nitelikte olduğunu söylemek istemiyoruz. Hiç şüphesiz Türk-İş bünyesinde reformist nitelikli sendikalar ve daha ilerisinde şubeler mevcuttur. Bunu teslim etmemek açıkça inkârcılık ve Türk-İş bünyesinde zorlayıcı faktör olan demokratik güçlerin yok sayılması demek olur ki, bu yanlış bir tutumdur.

Ancak bu güçlerin varlığı bile görülmektedir ki, Türk-İş'in kaşarlanmış yöneticilerini bir bütün olarak harekete geçirmeye ve tutarlı kararlı olmalarını sağlamaya yetmiyor.

Bilindiği gibi 12 Eylülle birlikte ülkemizde estirilen yoğun saldırı ve katliamlar sonucunda devrimci hareket ağır bir yenilgiye uğradı. Sub-

luşun istese yapamayacağı bir şey maz. İşçi sınıfının gücü buna kadirdir. Ancak TÜRK-İŞ bu süreçte yaşanan onca olumsuz gelişmeye karşılık kılını bile kıpırdatmadığı gibi, mücadele eden güçlere karşı tavır içinde olmaktan da geri kalmadı. En basitinden DİSK'in ve diğer sendika kuruluşların kapatılması karşısındaki tutumu onun niteleğini göstermeye yeter de artar.

Eğer bugün egemen sınıflar istedikleri gibi meydanlarda at oyanatabiliyorlarsa, buna olanak tanıyan ve dahası işini daha da kolaylaştıran güçlerden biri de işte bu TÜRK-İŞ yönetimidir. Bir dizi ekonomik-demokratik, siyasal, sosyal hak ve kazanımların bu denli geri bir seviyeye çekilip bırakılmasının sorumluluğunu işçi sınıfının yani tabanın hiçbir şey yapmadığına ya da yapmak istemediğine bağlamak hiç doğ-

ğu ve sonuçlarını üzülerek görmekteyiz.

Tabanın zorlamasıyla alınan kimi kararların da aradan birkaç gün geçtikten sonra tozlu raflara kaldırılmasının ya da çekmecelere kilitlenmesinin işçi sınıfına kaybettirdiği yığınca sonucu olmaktadır.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun Ocak 88 ve ardından Şubat 88'de yaptığı olağan ve olağanüstü toplantılarında alınan kararlar ve bunu takip eden süreç işte bu durumun yanı sıra yukarıdaki tespitimizin en canlı örneğini oluşturmaktadır.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu ne tür kararlar almış ve aldığı bu kararlara karşı pratik tutumu nasıl olmuştur?

Ocak-Şubat 88 Kararları

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun aldığı kararlara göre, öncelikle sendika tabanında bölgesel (yerel) temsilciler toplantıları yapılacak, ardından -ki bu ikinci aşamadır- tüm yurt çapında geniş katılımlı yemek boykotu gerçekleştirilecek ve bunun devamı olarak da başta işçi sınıfının yoğun olduğu bölgeler olmak üzere değişik illerde geniş katılımlı mitingler düzenlenecekti. Tabii kararlar bundan ibaret değildi. Bunların ötesinde genel işi yavaşlatmadan tutunda iki saatlik işi bırakma ve giderek genel grev uygulamasını gündeme getirmeye kadar bir dizi kararlar.

İlk bakışta oldukça "radikal" görünen bu kararlar, kim tarafından alındığına bakılmaksızın işçiler ve emekçiler arasında büyük bir heyecan ve dalgalanma yaratmadı değil. İşçiler bu kararları candan destekliyor ve hemen, pratiğe geçilmesini istiyordu. Bu şevkle programın ilk maddesi olan bölgesel toplantılar yer yer yapılmaya başlandı. Ve ardından yemek boykotu gündeme geldi. 11 Mart'ta ülke çapında 1 milyon aşkın işçi aynı anda büyük bir kararlılıkla bu eylemi gerçekleştirdi. Bu eylemin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi işçi sınıfı dahası emekçi yığınlar içinde büyük bir şok kaynağı oldu.

İşçi sınıfının eylemlerini giderek geliştirip yaygınlaştırma istemi egemen çevreleri telaşa düşürür. Türlü demagoji, karalama ve saldırılar bo-

Istanbul'da faaliyet gösteren
Türk-İş üyesi Sendika
Şubesi Yöneticilerin ortak açıklamasıdır;

" TÜRK-İŞ EYLEM KARARLARI
BELİRLENEN HEDEFLERE ULAŞILINCAYA KADAR
KESİNTİSİZ VE EKŞİKSİZ UYGUNALMIDIR"

10 Şubat 1988 tarihinde olağanüstü toplanan Türk-İş başkanlar kurulunda alınan kararlar ve belirlenen hedefler çok açık ve nettir.

Belirlenen hedef:

- Çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin tüm kurum ve kurullarıyla işlerlikte kavuşturulması,
- İşçi hak ve özgürlüklerini hedef alan, demokrasi ile bağdaşmayan kısıtlama ve uygulamaların İLO ilkeleri ışığında kaldırılması,
- Özgür sendika, özgür toplu pazarlık ve grev hakkına işçilerlik kazandırılması,
- Haksız ve keyfi işten çıkarmaların durdurulması,

jektif ögedeki bu olumsuz durum işçi sınıfı mücadelesine de yansımada edemedi. Yığınla işçi ve emekçiyi derinden etkileyen bu durum karşısında TÜRK-İŞ'in tavrını anlamak pek zor değildi. TÜRK-İŞ bugün ülkenin en büyük işçi kuruluşudur. 12 Eylül sonrasında DİSK ve diğer kimi sendika tabanının katılmak zorunda bırakılmasıyla, işçi sınıfının önemli bir kesimini bünyesinde toplamış durumdadır. Burjuvaziye karşı kendi sınıfının önemli bir mevzisi olması gereken bu kuru-

ru değildir. İşçi sınıfı içten içe horurdanmasının ötesinde her vesileyle tepkisini şu veya bu biçimde, şu veya bu oranda çeşitli "fiili" eylemlerle göstermiştir. Yer yer kendiliğinden, özellikle de örgütsüz gelişen bu durum iyi bir önderlik tarafından doğru bir rotaya sokulmuş olsaydı bugünkü seviyenin daha da ilerisinde bir durum yaşanıyor olacaktı. Burada devrimci bir önderliğin olmayışı ve subjektif güçlerdeki dağınıklığın henüz tam anlamıyla ortadan kalkmamasının yarattığı boşlu-

şa çıkarılmaya ve etkisiz kılınmaya çalışılırken, bu çaba bir türlü Türk-İş yönetiminde gerçek yankısını bulmuyordu. Günler ilerledikçe alınan kararlar unutulmaya ya da hasıraltı edilmeye çalışılıyordu. Açıkçası TÜRK-İŞ yönetimi kıvrmanın yollarını aramaya koyulmakta gecikmedi. İşçi sınıfının kararlı tutumunun en güzel örnekleri olarak bir-iki ilde yapılan mitingler dışında alınan kararlar masa çekmecelerinde kilitlendi. İşçilerin kararlı tutumları karşısında şaşkına dönen egemen sınıflar yaptıkları demagoji ve saldırıların beş para etmediğini görünce sendika ağalarının ruhlarını okşayan kimi değişikliklerden ve diyalogdan yeniden bahsederek Hükümetin malum taktiklerini gündeme getirerek "karşılıklı diyalog" ile sorunların çözümlenebileceği ve "sendikacılara dört dönem daha seçilme hakkı" verilmesi gibi bilinen oyalam taktiği ve manevraları karşısında tam bir uşak edasıyla burjuvaziden medet umar durumuna gelen sendika ağaları, özellikle hükümetin kendilerinin daha fazla dönem sendika yönetimlerine seçilmelerine olanak tanıyan yasanın yeniden düzenlenmesi için göz kırpmasıyla teslim bayrağını çekmekte gecikmediler. Buna da "diyalogun yeniden başlatılması" adını verdiler utanmadan.

İşçi sınıfı dört bir yandan tam bir cendere içinde sıkılmaya maruz kalmaktadır. Biryandan en doğal yaşamsal hakları bir bir yeniden gaspedilmeye çalışılırken, bir yandan yaygınlaşan grev ve direnişleri yasal olmayan yollarla ortadan kaldırılmaya çalışılıyor. Bir yandan işneden işliliği yapılan zamlarla yağmır çekilmez hale getirilirken bir yandan kendi sendika yöneticilerinin kıvrımları karşısında güvensizlik ve moralsizlik içinde çalkalanıp duruyor. Doğru bir devrimci önderliğin uzığında olması işini daha da zorlaştırıyor. Üzerindeki ölü toprağını silkeleyip bir yana atması ile bugün esasında öyle çok bir zamanda geçmedi. Sürecin giderek olumluya yönelik gelişmesi umut edilirken sarı sendika yöneticilerinin onları yarı yolda bırakıp alınan kararları pratiğe geçirmekten tutunda hoşnut olunmayan toplu sözleşmeler imzalamaya kadar vardırılan olumsuz tu-

tum umudu çeviren gelişmelerin kilometre taşlarını oluşturmaktadır.

Bu durum karşısında Türk-İş tabanında ciddi tepkiler oluşmasına rağmen yönetim vurdu duymaz tavrını bir türlü değiştirmek istemiyor. Kimi kendiliğinden gelişen taban muhalefeti yer yer kimi sendikalar ve şubeler düzeyinde birlikte zorlayıcı tavır oluşturma şeklinde ortak açıklamalara kadar vardırıldı. Aşağıda bir belgesini sayfalarımıza aldığımız bu tür ortak açıklama ve tavırlar bile başında Şevket Yılmaz'ın bulunduğu yönetici kesimi hiç mi hiç ilgilendirmiyor anlaşılır. Bugüne kadar alınan kararların pratiğe geçirilmesi bir-iki nokta dışında pek mümkün olmadı. İşçilere ve sendikalara yönelik her türlü baskı ve yasklamalar sürerken onların düşündüğü birkaç dönem daha sendika yönetimine seçilerek ağıllıklarını korumak "hakkını" garantilemek olmaktadır.

Zaten bilinen ve defalarca kanıtlanan bir şey var ki oda Türk-İş yönetiminin istemi ve arzusunun alınan, daha doğrusu alınmak zorunda bırakıldıkları kararların kâğıt üzerinde hiçbir çelişki doğsun istemiyorlardı. Zaman zaman ola gelen "kükremeler"de görünümü kurtarmak içindi. Zaten bu kükremelerin hemen ardından yanlış anlaşılmasın diye iktidara kuyruk sallamalar ek-sik oluyordu.

Öyleyse ne yapılmalıdır?

Bilinmektedir ki doğru ve devrimci bir önderliğe sahip olmayan bir örgütlülüğün işçi sınıfına, emekçi yığınlarına kazandıracağı pek fazla bir şey yoktur. Bugün hiç kimse, daha doğrusu hiçbir aklı-selim bir yönetim altında işçi sınıfı mücadelesinin doğru bir temelde gerçek hedefine yönelik gelişeceği ve gasp edilen hakların yeniden elde edileceği ve yeni mevziler kazanacağı ham hayalinde değildir - olmamalıdır. İşçi sınıfı, sınıfına uygun davranmak için bunlardan bir an önce kurtarmalıdır kendisini. Bunun için herkese görev düşüyor. Türk-İş'i bu tür yöneticilerden arındırıp, onu demokratik bir mevziye çekmek için doğru temelde bir taktik çizgi izlemenin

önemi bir kez daha ortaya çıkıyor. En büyük işçi kuruluşu -örgütü olan Türk-İş'i terk edip gitmek onu sendika ağalarının pençesinde bırakmak olur ki bu da doğru bir yaklaşım olmayacağı gibi kolaycı bir yaklaşımdan da öte bir şey değildir.

Eğer bugünkü süreçte Türk-İş içinde kalınması ve o bünyenin içinde çalışılması ve yekvücut olunması isteniyorsa; bu mevcut Türk-İş yönetiminin devrimci bir niteliğe sahip iyi bir önderlik olduğundan değil, bugünkü süreçte işçi sınıfı güçlerinin sendikal örgütlülük konusunda kendiliğindencilğe bırakılmaması, dahası dağınıklıktan bir an önce kurtarılıp daha ileri mevzilere taşınmasına bir araç olarak yaklaşılması düşüncesinden başka bir şeyden kaynaklanmıyor. "Çalışılabilen her alanda ve mevzide çalışmak" doğru yaklaşımı bugün pratik olarak bunun temel kaynağını oluşturmaktadır.

Bütün bunlara rağmen bir yandan devrimci önderlik için ML ve devrimci güçlere görev düşerken bir yandan da Türk-İş tabanında yer alan işçilere de önemli görevler düşmektedir. İşçiler kendi davalarına sahip çıkıp, bunun için mücadelelerini geliştirirken aynı zamanda kendi önünde engel olan sendikal yönetimleri de tepeleyip geçmek için ML, devrimci güçlerle birleşme, bütünleşme adımlarını atmak zorundadır. Bu orta ve uzun vadede gerçekleştirilecek olan bir adım olurken kısa vadede ise yapacağı şey alınan doğru kararlara sahip çıkıp, bunları sınıflarına yaraşır bir tarzda bir bir pratiğe geçirilmesi için sendika yönetimlerini sıkıştırıp harekete geçirmeye çalışmak olmalıdır.

Bu yapılmalıdır ki aynı zamanda bu kararları alan Türk-İş yöneticilerinin aldıkları kararlara ne denli sahip çıktıkları ve bu konuda ne denli samimi olup olmadıkları ve sınıf düşmanı nitelikleri de kolaylıkla anlaşılabilir.

Kısacası işçi sınıfı bu temelde mücadelesini ivmelendirmeli ve sendika yöneticilerini bu mücadelede alanlara çekme ve onları zorlama görevlerini unutmamalıdır. Böylelikle egemen sınıfların "Verilenle yetinme" yönündeki yaklaşımı da boşa çıkarmış olur. ■

İzmir Atatürk Öğrenci Yurduna Çevik Kuvvetin Gece Baskını!

İzmir İnciraltı Atatürk Öğrenci Yurdu, yaklaşık olarak 1000 kız ve 2000 erkek öğrenci mevcuduna sahiptir. Yurt, 1972 yılında Akdeniz Olimpiyatları için yapılmış ve daha sonra Yurt-Kur'un bünyesinde, öğrenci yurduna çevrilmiştir. Yapılış nedenine paralel olarak oluşan yurt konumu ve biçimsel yapısı ile Türkiye'nin en iyi öğrenci yurdu görünümüne sahiptir. Aynı ayrı oluşmuş kız ve erkek öğrenci yurtlarına göre kıyaslanırsa, yurt çağdaş bir düzeydedir. Yazımıza sebep olan olayın ilk safhası 16.10.1988 tarihinde oluştu. Olayın sebebi: Kız öğrencilerin, hafta içi ve hafta sonu yurt içerisinde, bloklarına çekilme saatleri ve yurda giriş saatlerinin, idare tarafından 20.30 olarak belirlenmesidir. Alınan bu karara tepki, Yurt İdaresi'nin kendi başına aldığı, gerici nitelikli kararı protesto etmek şeklinde gösterilmiştir. Yaklaşık 300 kadar kız ve erkek öğrenci, oturma eylemine başladı. Protestoya neden olan sorunlar ise, yemek sorunu (yemek hem çok pahalı, hem de çok kalitesiz olup, içinden haşareler çıkmaktadır.), ulaşım sorunları (yurttaki öğrenci mevcuduna, sabah okullara giderken ve akşam yurda dönerken rezillikler çektiren, öğrencileri canından bezdiren bir ulaşım karmaşası vardır.), yurda giriş ve çıkış saatleri, yurt gecesi düzenleme vb. istemlerdi.

İdareden, bu sorunlara sahip çıkması ve olumlu, somut çözümler getirmesi istenmiş, Yurt Müdürü Osman Çalışan, öğrenci temsilcileri ile görüşmüş, acil sorunlara çözüm getireceğini söylemiş olmasına rağmen, değil sorunları çözmek, çözümler için girişimlerde bile bulunmamıştır. O günkü olay

Müdür Bey'in verdiği bu olumlu cevap(!) nedeni ile kapandı. 20.10.1988 tarihinde temsilciler dahil 14 kişiye yurttan 15 gün uzaklaştırma cezası verilmiş ve daha sonra, Müdür Bey tarafından yurttan atılacakları söylenmiştir. Bunun üzerine aynı gün bazı arkadaşların yurttan çıkarılması nedeni ile, Yurdum Cura ve Gülay Yılmaz adlı kız öğrenciler, kendilerine yönelen gerici baskı ve uygulamaları protesto etmek amacıyla, 21.10.1988 günü açlık grevine başlamışlardır. Başka öğrencilerin eylemi desteklemek amacı ile açlık grevine katılmaları ve grevdeki öğrencileri ziyaret etmeleri, polis tarafından engellenmiş ve bu arkadaşlar, tüm ilericilerin anlayacağı bir üslup ile tehdit edilmişlerdir. Eylem, kitleselliğe dönüşmeden, istenilen boyuta ulaşmadan boğulmuştur.

21.10.1988 de saat 20.00 civarında Yurt-Kur İzmir Bölge Müdürü yurdumuza gelmiş ve Yurt İdaresi ile öğrencileri kapsayan bir toplantı düzenlemiştir. Toplantıda öğrencilerin yoğun baskı ve istemlerine cevap veremeyen Bölge Müdürü, yurtta ışıkların kestirilmesi ile birlikte kaçmıştır. Bunun üzerine öğrenciler, büyük bir kalabalık oluşturarak; "Yurt Müdürü istifa", "Genel sorunlarımız çözülsün", "Yurttan atılmalara son" vb. sloganlar atmaya başladılar. 700-800 civarındaki protestocuların eylemi sürerken, içkili olduğu ağız kokusundan anlaşılın İzmir Emniyet Müdürü Muavini geldi. Kendileri ile görüşülmesi için, temsilciler seçilmesini ve diyalog ilişkisi (!) ile sorunlara çözüm getirebileceklerini söyledi. Ancak, öğrenciler, aralarından temsilci seçtikleri arkadaşlarının yurttan uzaklaştırılmalarını

neden göstererek, buradaki tüm öğrencilerin temsil sıfatı taşıdığını söyleyip, temsilci göndermemişlerdir. Sinirlenen Emniyet Müdür Muavini, eyleme son verilmediği takdirde herkesi toplayıp götürüleceğini söylemiştir. Bu tehdite rağmen, kız ve erkek öğrenciler protestolarını ısrarla sürdürmüşlerdir. Saat 21.00'den 23.00'e kadar süren eylem. 23.00 civarlarında, çevik kuvvetlerin yurdu basması ile hazırlıksız olmanın ve yeterli tecrübeye sahip olamamanın verdiği dezavantaja, dağılmış ve protesto hareketi polis tarafından bastırılmıştır.

Olayların başlayışı ve seyri bu yöndeyken, üzerinde durmadan edemeyeceğimiz bir başka olayı da aktarmak istiyoruz. Yurt öğrencileri, genel sorunlarını tartışmak üzere 19.10.1988'de bir araya gelmişlerdi. Tartışma çok güzel devam ederken, yurtta kalmayan ve yurda öylesine uğrayan iki kişi bu tartışmayı görmüş, hemen müdahale etmişlerdir. Çoğunluğun tanımadığı bu kişiler, kendilerini ne kadar iyi niyetli göstermeye çalışmışlarsa da tartışma bireysel sorunlara dönüşmüş ve bu iki arkadaş yüzünden sonuç alınmadan dağılmıştır. Bu iki arkadaşın Yeni Çözüm Dergisi'nden olduğu sonradan anlaşılacaktır. Daha sonraki gün, bu arkadaşlar yurttaki eylemleri kendi kontrollerinde geliştirmeye çalışmışlar ve bu öğrenciler arasında tepkilere yol açmıştır. Kitlesel olarak yapılacak işler, gruplar halinde yapılmaya başlanmıştır. Kısacası, bu arkadaşlar eylem bütünlüğünü kırmışlar ve henüz filizlenen öğrenci başkaldırılarını olumsuz bir biçimde etkilemişlerdir.

Diyalektik bir yaklaşım gösteril-

diğinde, henüz çok geri olan, zayıf bir hareketi ileri ve kuvvetli bir aşamaya kanalize etmeye (anında) çalışmak, hem maceraperestlik, hem eylemin başarısızlığı hem de

gereksiz sektörleri içereceğinden dolayı yanlış. Bu arkadaşların yanlışlığı, tartışma ortamındaki yurt öğrencileri tarafından anlaşılmalı ve sonuç itibarı ile gereksiz ve olum-

suz olgular ortaya çıkmıştır. ■

**Atatürk Öğrenci Yurdu'ndan
Bir Grup
Yeni Demokrasi Okuru**

BASIN AÇIKLAMASI

Tüm antidemokratikliğine rağmen gerçekleşen, güdümlü gençlik şurasının ilk gününde, kendilerine söz verilmeyen insanların doğal tepkisine copla, dayakla cevap verilmesini CÜÖD olarak kınıyoruz.

C.Üniversitesi Rektörlüğü'nce güdümlü gençlik şurası üyeliği için CÜÖD Yönetim Kurulu üyelerinden biri de çağırılmıştır. CÜÖD Yönetim Kurulu ve üyeleriyle birlikte toplanarak, gençlik şurasının antidemokratik, güdümlü bir nitelik taşımasından dolayı gençlik şurasına katılma kararı almıştır.

Biz üniversite gençliği olarak sorunlarımız gözler önünde durmakta iken, bir SÜRÜ bürokratinin bu sorunları saptamak için toplanmasına gerek yoktur diyoruz.

Ö. derneklerin, en ufak bir çalışmasında polis bulunmasını isteyenler; Ö. derneklerini yasadışı örgütlerle ilişkisi olan örgütlenmeler olarak gösterip kapatmak isteyenler, gençliğin akademik-demokratik haklarını ve her türlü örgütlenme haklarını gasp edenler; şurada istemlerini belirtmek isteyen gençlere söz hakkı vermeyenler, salonda gençliğin sorunlarını saptayanların

salon kapısında gençlerin coplanıp, tekmelenmesine, yerlerde sürüklenmesine göz yumanların sorunlarımızı ne derece saptayacakları besbelli ortadadır.

Biz, CÜÖD olarak coplanan, dövülen yerlerde sürüklenen ve tutuklanan arkadaşlarımızın yanındayız. Gençlik adına yola çıkan ve başından sonuna kadar antidemokratik bir yapıya sahip olmasına rağmen demokratiklik ve meşruluk iddiasında bulunan güdümlü gençlik şurasını reddediyoruz... ■

**CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİ DERNEĞİ**

Üniversitelerde alternatif açılışlar!

Geçtiğimiz ay içinde egemen sınıf klikleri üniversitemizi görkemli (!) bir şekilde açtılar. Marmara Üniversitesi'nin açılışı 4 Ekim Salı günü rektörlük binasında yapıldı. Bir grup demokrat öğrenci yapılan açılışa katılmak ve söz alarak kendi sorunlarını dile getirmek amacıyla gitti. Ancak egemen bürokrat burjuvazinin temsilcileriyle dolu olan salonda bir tek öğrenci bile yoktu. Söz hakkı alamayan ve sayılarının az olması nedeniyle tepkilerini dile getiremeyen öğrenciler salonu terk ettiler.

Daha sonra bazı fakülteler açılışlar düzenledi. 10 Ekim Pazartesi günü Rektör Orhan Oğuz, Teknik Eği-

tim Fakültesi'nin açılışı için Haydarpaşa Kampüsü'nde idi. Açılışta söz hakkı isteyen ve bu amaçla ortak bir metin hazırlayan devrimci-demokrat öğrencilere bu hak tanınmayarak öğrenci sorunlarını ortaya koymaları engellendi.

Açılışta Dekanın kısa bir konuşmasının ardından Rektör tarafından malum konuşmalardan bir tanesi daha gerçekleştirildi. Rektör yalan ve yanlışlarla dolu olan bu konuşması ile yüzde sekseni (% 80) yeni olan öğrencileri belli oranda etkiledi ve onlara pembe hayalleri işaret etti.

Aynı gün 13.30'da Atatürk Eğitim Fakültesi'nde bir grup öğrenci

sazlı sözlü türküler söyleyerek, halaylar çekerek kendi açılışlarını (alternatif açılış) yapıyorlardı. O sırada oradan geçen rektör halaya çağırıldı ama rektör öğrencilere haince gülmekle yetindi.

Ertesi gün de Haydarpaşa Kampüsünde bir grup devrimci-demokrat öğrenci kantinde saz çalarak türkü söyleyerek birbirlerine yeni öğretim yılında başarılar dilediler. ■

ÖĞRENCİSİZ AÇILIŞLARA HAYIR.

YÖK'E HAYIR.

YAŞASIN ÖZERK DEMOKRATİK ÜNİVERSİTEMİZ.

Yıldız Üniversitesi'nde alternatif açılış:

Egemen sınıfların üniversitelere bakış açısının ve uyguladığı politikalarının bir ürünü olan YÖK ve türevlerinin işlevi ortadadır. İstenen, kısmen de olsa gerçekleşen "kişilsiz", "pısrık", "akademik demokratik haklarını korumaktan aciz", "büyük"lerinin direktiflerini harfiyen uygulayan, kısaca tek tip birey ve gruplar. Fakat yaşam her zaman, egemen sınıfların istediği yönde gelişmiyor. YÖK'e ve diğer anti demokratik uygulamalara karşı, kendi öz örgütleri olan öğrenci derneklerinin çatısı altında toplanan demokrat-devrimci öğrenciler, dernekler aracılığıyla egemen sınıflara ve uygulamalarına karşı du.uyorlar.

Bu anlamda, diğer üniversiteler de olduğu gibi Yıldız Üniversitesi'nde de yeni öğretim yılının başlama-

sı nedeniyle rektörlük bir açılış düzenleyecekti. Yıldız Üniversitesi Öğrenci Derneği (YILDIZ-DER) de açılışa katılmak için rektörlüğe başvurdu. Rektörlük olumlu bir yanıt vermeyince, devrimci-demokrat öğrenciler kendilerinin düzenlediği ve meşru açılış olan "alternatif açılış"ı gündemlerine aldılar.

5 Ekim günü Üniversite Konferans salonunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut'un da bulunduğu açılış, rektörün üniversiteleri toz pembe gösteren, hiçbir sorunun bulunmadığı vb. konuşmasıyla başladı. Rektörün ardından kürsüye gelen İmren Aykut, sözlerine henüz başlamıştı ki, salonun arkalarından bir alkış tufanı koptu. Alkışlarla birlikte konuşması kesilen Aykut, bir şaşkınlık nöbeti geçirdi. "Öğrenciye söz hakkı" ve "YÖK'E

HAYIR" sloganlarıyla salondan ayrılan demokrat-devrimci öğrenciler, peşlerindeki birtakım sivil giyimli malum kişilerle birlikte orta bahçeye geldiler. Öğrencilerin gelmesiyle birlikte, davul-zurna eşliğinde halay çekildi. Davul-zurna sesi ve halayın coşkusu diğer öğrencilerin de dikkatini çekti. Halay ekibinin çevresinde geniş bir çember oluşturdular. YILDIZ-DER'den bir arkadaş alternatif açılışın anlamını ve öğrenci derneğinin istemlerini kitleye bir konuşmayla aktardı. Konuşmasının sonunda da izleyici öğrencileri halaya davet etti. Öğrencilerin bir kısmı halaya katılırken bir kısmı da alkış ve sloganlarıyla desteklerini verdiler. Alternatif açılışın sonuna doğru sivil polisler fotoğraf çekmeye kalkıştırsa da devrimci öğrencilerin müdahalesiyle tartaklandılar.

Sonuç olarak, bir küçük burjuva radikal kesiminin kendiliğindenci, insiyatifsiz davranışlarına rağmen "alternatif açılış" başarıyla gerçekleştirildi. YILDIZ-DER'in bu öğretim yılındaki etkinliklerine olumlu bir ilk adım oldu. ■

Öğrenci yurdu mu? Kışla veya cezaevi mi?

Gençliğin toplumsal dinamik içerisinde kapladığı önemli yerin bilincinde olan egemen sınıflar, 12 Eylül dönemi ve sonrasında gençliği azgınca saldırdılar. İşkenceler, idamlar, zıندانlar gençlik önderlerini yoketmenin ve gençliğin yıldırılmasının en önemli aracı olarak kullanıldı. Bugüne kadar devam eden bu faşist-gerici baskılar, gençliğin harekete geçmesini, örgütlenmesini engelleme, onları güdülen birer koyun yapma isteğinin gereği idi. Üniversite gençliği, sınıfsal kökeninden yapısından kaynaklanan ve genç olması-

aydınlığı ile şekillenen yapısıyla toplum içerisinde özel bir yer tutmaktadır. Genel baskı ve yıldırma politikasından nasibini alan öğrenci gençlik ayrıca Y.Ö.K. cenderesinde sıkılmakta ve bugünkü esas konumuzu oluşturan, yurtlarda askeri disipline tabi tutulup tek tipleştirilmeye çalışılmaktadır.

Geçmişte çok bariz bir biçimde görülen, sivil faşistlerin resmi ellerce devrimci-demokratik güçlere karşı kullanılması, bugün yine gündemdedir. Yurt idaresiyle işbirliğinde sivil faşistler, tüm öğrencilere baskı uygulamakta,

yurtları gerici-faşist bir kale haline getirmeye çalışmaktadırlar. Zaten yurt yönetmelikleri sonucu birer kışla görünümü arzeden yurtlar, faşist baskılarla daha da olumsuzlaşmakta ve yaşanamaz hale gelmektedir.

Abdi İpekçi Erkek Öğrenci Yurdu'nda, faşist baskı, gözdağı, yıldırma politikası, ikisi de geçmişte Ülkü Ocaklarında faaliyet gösteren, iki faşist idareci (eski Md. Şehabettin Kaya ve Md. Yrd. Burhanettin ...)'nin yönlendirmesi ve faşist öğrencilerle işbirliği ile yıllardır uygulanmaktadır. Örnek olarak ya-

şananlardan birkaçını sıralarsak:

İki faşist idarecinin gözü önünde on-onbeş faşist, demokrat bir öğrenciyi dövüldü. Polise intikal eden olay sonucu, o öğrenciyi faşistlere saldırdığını söyleyen idareciler, dövülen öğrenciyi yurttan attılar. Faşist öğrenciler süreleri dolduğu halde yurttan barındırılıyor, bu süre 7. yıla kadar uzayabilmektedir. İdarece kontenjanların onlara ayrılmasının dışında kontenjan dışı kalmalarına da göz yumuluyor. Faşistlerin ispiyonu sonucu devrimci demokrat öğrenciler yurttan atılıyor, yerlerine seçilmiş faşistler yerleştiriliyor. Bu konuda faşist Md. Şehabettin'in faşist öğrencilere söylediği şu sözleri aktarmak yeter sanırız; "Korkmayın, gidin satışa çıkartın, biz onları atıp yerlerine sağlam (yani faşist)larını alırız."

Yurttan faşistlerin her türlü faaliyetine olanak tanınmaktadır. Kantinde toplantılar düzenlemek, sportif kültürel faaliyetlerde bulunmak vs. yalnız onların ayrıcalıklarındandır. Ayrıca yemekhane, banyo vs.de bu ayrıcalıkları devam etmektedir.

Bunların dışında hemen her yurdun sorunlarından olan, giriş çıkış saatleri, izinsiz dışarıda kalınmaması, sürekli aramalar, dolap anahtarlarının bir yedeğinin idarede bulunması, ansesörün çalışmaması, kaloriferlerin yanmaması, yurtların pisliği (öyle ki yurttan fareler cirit atmaktadır), banyo saatlerinde keyfi olarak sıcak su verilmemesi vs. vs. bunların en başında da gerici-faşist nitelikteki yurt yönetmeliği, bizim sorunlarımız arasındadır.

Bu koşulların düzeltilmesi ve özellikle sivil faşistlerin yapması olası saldırılar karşısında, tüm kamuoyunun dikkatini birer kışla/cezaevi haline gelen yurtlara çekmek istiyoruz.

Özellikle ilk başlarda psikolojik savaş şeklinde süren mücadele sonrasında, reformist, pasifist anlayışların hareketsizliğinin de etkisiyle, faşistler burada belli bir başarı elde ettiler. Biz faşist etkinliğinin kırılabilmesinin yolunun, devrimci-demokrat öğrencilerin önderliğinde, faşist, gerici söven olmayan unsurları kapsayacak şekilde örgütlenmeden geçtiğini söylüyoruz. Öğrenci dernekleri ile koordineli bir biçimde örgütlenecek/çalışacak yurt birimlerinin oluşturulması en acil görevlerden birisi olarak, önümüze konulmalıdır. Unutulmamalıdır ki üniversitelerin yaşanılır hale gelmesinde yurtların hayati bir önemi vardır.

Yurttan verilen mücadeleye tüm devrimci-demokrat kamuoyunun desteğini ve özellikle üniversite gençliğinin

desteğini isterken, belirleyici olanın yurt öğrencilerinin örgütlenmesi ve mücadelesinin olduğu bilinciyle, diyoruz ki...

YURT'lu arkadaş!

- Yurttan faşist baskıya karşı,
- Faşist-idare işbirliğine karşı,
- Yurt temsilciliğini almak için,
- Cezaevi/kışla değil, öğrenci yurdu için,

ÖRGÜTLENELİM ve MÜCADELE EDELİM.

Şurası iyi bilinmelidir ki ancak örgütlü gücün mücadelesi başarıya ulaşır.

KAHROLSUN GERİCI-FAŞİST YURT YÖNETMELİĞİ

FAŞİST-İDARE İŞBİRLİĞİNE SON YURTLARDA FAŞİST BASKILARA SON

YAŞASIN ÖZERK DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE MÜCADELEMİZ.

Not: Bizler faşist baskının mimarlarını ve uygulayıcıları olan idareci ve elebaşı öğrencileri unutmadık, unutmayacağız. Er ya da geç onlardan yaptıklarını hesabı sorulacaktır. ■

Abdi İpekçi Yurdu'ndan bir grup devrimci öğrenci.

ÇUKUROVA'DA KİYİM

Derginizi uzun bir süreden beri takip etmekteyiz. Bazı eksiklikler ve hatalar olmasına rağmen genel yaklaşımı ve olayları değerlendirmesini biz kendimize çok yakın gördük. Fakat şimdiki kadar dergiyi yazı yazmayı düşünmedik, bu da bizim bir eksikliğimiz olarak görülmelidir. Bizim de içinde yaşadığımız şartlar ve fabrikamızda gelişen olayları sizin aracılığınızla kamuoyuna ulaştırma ve duyurma, sorunlarımızı sahne çıkarmada, onun mücadelesini yürütmeye içine düştüğümüz "işten eve, evden işe can sıkıcı mücadelenin" içine hapsolmanın sorunlarımızı çözemeyeceğimizin bilincine vardık. Olayın diğer bir yönü ise, böyle bir derginin yazı, haber, makale, şiir v.b ile desteklenmesinin gerektiğini kavramış bulunmaktayız. Sizin de sayılarınızda belirttiğiniz gibi, her dergi okuyucusu aynı zamanda kendisini sorumlu hissederek dergiyi her yönüyle desteklemesi gerektiğini vurgulamanıza rağmen biz şimdiki kadar bunu beceremedik. Biz bütün bu olumsuzlukların bilincinde olarak, bundan sonra gerek fabrikamızda gerekse çevremizdeki gelişmeleri belli periyodlarla size ulaştırmaya çalışacağız. Özellikle son sayıdaki işçi sınıfı içindeki kendiliğindencilik olayını ortaya koyuşunuz bize ba-

zı gerçekleri kavramamızı beraberinde getirdi...

Fabrikamız Çukurova'da özellikle bu dönem çok ilginç gelişmeler olmakta ve yaşanmaktadır. Bildiğiniz gibi ekim ayında 120 bin işçinin kapsadığı -bizim de içinde olduğumuz- Teksif dalında Türk-İş bir sözleşme imzaladı. Belki de işçi sınıfı günümüz şartlarında bu kadar ekonomik, demokratik hakları çiğnemedi veya satılmadı. Görüşmeler ağustos ayında başlamasına rağmen Türk-İş ve hükümet süreyi uzatıp nabız yokladılar. Sözüm ona görüşmeler çıkmaza girmiş ve Türk-İş 'cesur bir atak' yaparak bünyesindeki işçi kitlesine 'greve hazır ol' çağrısında bulundu. Bizim açımızdan bu bir blöf-tü ve işçi sınıfının muhalefetine derecesini öğrenmek içindi. Sonuç itibarıyla sözleşme bizim çok çok tahminimizden altında yani % 65 artı 55 gibi gülünç bir rakamla sonuçlandı. Ve bütün işçi sınıfını hayal kırıklığına uğrattı, tansiyonun daha da artmasına ve Türk-İş'e verip verişindeki daha da yükseldi. Durum böyle olmasına rağmen pratiğe dönüşmedi ve bu sineye çekilmek zorunda kaldı.

Sözleşmeden önce başlayan onar kişilik işten atmalar hâlâ devam etmektedir. 1200 işçinin çalıştığı fabrikada işçi sayısı kapatıyoruz gereğiyle 800'lerin altına

indi. Ve işçiler hangi gün atılacağı, sıra bize ne zaman gelecek korkusuyla beklemekte. Bu durumu sendika temsilcisine bildirmemize rağmen, "adam kapatıyor bir şey yapamayız" vb. sözlerle patronun ağzıyla konuşmaktadır.

İşyerinde bunu bilmeyen yoktur, işçiler arasında hoşnutsuzluk had safhada olmasına rağmen, alternatifsizlik durumu işçileri aktif bir pozisyona sokmamaktadır. Patronun baskısı ise olayın diğer bir yönüdür. Sarı sendika Türk-İş ağa-

ları işçi düşmanı yüzlerini bir daha sergilediler. Yayın hayatınızda başarılar dileriz. ■

MERSİN

ÇUKUROVA FABRİKALARINDAN
BİR GRUP YENİ DEMOKRASİ
OKUYUCUSU

HALKIMIZA DEMOKRAT KİŞİ VE KURULUŞLARA VE BASINA AÇIKLAMA

Son günlerde özel olarak idari ve kolluk güçlerinin demokratik örgütlenmeler üzerinde hırçın ve tahammülsüz davranışlarına dikkatinizi çekmek istiyoruz. Bu antidemokratik uygulamaların, demokrasi kelimesinin dillerden düşmediği şu günlerde, gelecekteki çift standartlı ve samimi olmayan anlayışı bir kez daha sergilenmesi bakımından anlamlı buluyoruz.

Dayım yerindeyse her yasal örgütlenmenin ardında bir yasadışı örgüt arama mantığı, kolluk güçlerinin ve idari görevlilerin görev anlayışlarının temeli olmuştur. Yürütme güçleri, kendilerini yasa ve yargı kuvvetleri üzerinde görmekte ve keyfi davranışlarını rahatlıkla uygulamaktadırlar. Bu durum özellikle polis görevlilerinde bir gelenek haline gelmiştir.

Nitekim derneğimizin kuruluşundan beri maruz kaldığı aşağıdaki uygulamalar bu düşüncelerimizi pekiştirmektedir.

— 24.4.1988 tarihinde Şişli Kültür Merkezi (ŞKM) güvenlik güçlerince "baskına" uğramış üyeler lokalden soaka çıkarılarak içeride suç unsuru bulabilmek amacıyla yasalara aykırı arama yapılmıştır. Suç unsuru bulunamayınca, dernek yöneticileri ve üyeler "suç unsuru" bulundurmamaklarından dolayı görevlilerce azarlanmıştır. Olay esnasında bir görevlinin kullandığı cümlele-

ri kara mizaha örnek olması bakımından aktarıyoruz. "Burası ne biçim bir dernek, burada en azından 18-20 tabanca olmalıydı."

— 9.9.1988 günü aynı güvenlik güçleri "geçerken şöyle bir uğramış" benzer tavırlarını bu kez tehdit ile takviye etmişlerdir.

— 16.9.1988 günü ŞKM yeniden basılmış dernek lokalinde bulunan 16 kişi "Referandumda Hayır" toplantısı yapılıyor, asılsız gerekçesi ile göz altına alınmış dernek defter ve belgelerine el konulmuştur. Derneğimize işçi sağlığı derneğine hediye edilen ecza dolabı ve içindeki sağlık malzemeleri için "bunları çatışmalardan sonra kullanacaktınız değil mi?" değerlendirmesini yapan görevliler bunlara bile el koymuşlardır. Dernek lokali tahrip edilerek dernekte bulunan kitapların hepsine el konulmuştur.

— Tüm bunlar idari görevlileri tatmin etmemiş olmalı ki, 26.9.1988 tarihinde derneğe gelen güvenlik kuvvetleri "Valiliğin kararı" ile dernekler yasasının 54. maddesine istinaden ve şubeye taşınan dernek kitapları içerisinde haklarında toplatılma kararı bulunduğu iddia edilen dört adet kitap gerekçe gösterilerek derneğimiz 90 gün süreyle kapatılmıştır.

Dernekler yasasının 54. maddesinde "Devletin ülkesiyle, milletiyle bölünmez bütünlüğünün, milli güvenliğinin, milli

egemenliğin, kamu düzeninin, genel ahlakın veya başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunması veya suçların önlenmesi bakımından gecikmesinde sakınca bulunması şartıyla ilgili valiliğin gerekli kararı ile dernekler faaliyetten alınabilir" denilmektedir.

Kültürel amaçlı çalışmaların ve örgütlenmelerin devletin güvenliğini kamu düzenini ne derecede etkileyeceğini takdirlerinize bırakıyoruz.

Diğer yandan söz konusu dört kitaptan yazar Demir Özlü'nün "Bir Uzun Sonbahar" kitabını Nedim Gürsel'in "Uzun Sürmüş Bir Yaz" kitabıyla karıştırıldığı birisi hakkında herhangi bir takibatın olmadığı, ikincisinin ise yargılanmış ve aklanmış olduğunu, Nazım Hikmet'in "Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim" kitabının hiçbir takibata uğramadığını ve devlet kitaplıklarında yararlanmaya açık bırakıldığını; "Che'nin Ardından" ve "Nasıl Bir Demokrasi İstiyoruz" adlı kitapların da yargılanmalarının devam ettiğini belirtmek istiyoruz.

Kaldı ki yasak olsa dahi kitaplardan birer adet bulundurulmasının suç unsuru teşkil etmediği yargıtay kararı ile sabit olduğunu hatırlatmak istiyoruz.

Bu uygulamaların amacı bizzat açıktır. Amaç demokratik örgütlenmeleri işlevsiz kılmaktır.

T.C.
Yargıtay
Birinci Ceza Dairesi
Esas No: 1971/3973
Karar No: 1971/3804
Tebliğname: 1.3.3518

YARGITAY İLANI

Komünizm propagandası yapmak-
tan sanık Abdullah Kaya'nın yapılan
duruşması sonunda BERAATINE, E-
manette kayıtlı sanığın evinden alı-
nan kitapların, evinde bulundurul-
ması, suç olmaması yönünden bu ki-
tapların sanığa iadesine dair NEV-
ŞEHİR Ağır Ceza Mahkemesinden ve
16.7.1971 gün ve 1970/130 esas
ve 1971/109 karar sayılı hüküm Yar-
gıtayca incelenmesi Cumhuriyet sav-
cısı tarafından istenilmiş olduğundan,
dava evrakı Cumhuriyet Baş Savcılı-
ğında tebliğname ile Yargıtay 1. Ce-
za Dairesine gönderilmekle, iş anla-
şıldıktan sonra gereği konuşuldu ve

aşağıdaki karar tespit edildi.
1. Sanıktan elde edilen kitapların
kendisine atılan suçla ilgili bulunma-
dığı gibi, yasak kitabın evde bulun-
durulması da suç teşkil etmeyeceği ve
müsaderevi gerektirmeyeceği cihetle
sanığın evinde elde edilen kitapların
yasak kitapların olup olmadığının a-
raştırılmasına ilişkin bozma sebebi-
ne iştirak edilmemiştir.

2. Elde edilen delillerin hükümlü-
ğüne yeter nitelik ve derecede bu-
lunmadığı, gerekçeleri gösterilerek
mahkemece kabul ve takdir kılınmış
olduğundan, Cumhuriyet Savcısının
subuta yönelttiği takdire ilişkin ve ye-
rinde görülmeyen temyiz itirazlarının
reddine hükümün tebliğnamedeki boz-
ma isteğinin reddiyle ONANMASINA
17.11.1971 gününde oybirliğiyle karar
verildi.

Karara uygundur.
Başkatip
(İmza)
Aşlının aynıdır.
(27.12.1971)
Resmî Mühür ve İmza

Amaç asosyal ve aorganize bir toplum yaratmaktır.

Amaç depolitazyasyonun baskı ve yıldırma yöntemiyle kalıcılaştırılmasıdır. Amaç düşünmeyi hak aramayı engellemektir.

Amaç emperyalist ve gerici bir kültürre karşı alternatif bir kültürün yaygınlaşmasını engellemektir.

Tüm bunlar bize yabancı değildir. Kültür lafını duyunca tabancasını çeken Hitler'in propaganda bakanının tavrından farklı değildir.

Demokrasi konusunda samimiyet de-

mokratik örgütlenmeyi serbest bırakmaktan geçer. Demokrasi en genel anlamda düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü içerir ve bunları ifade eder. Polisiye ve idari uygulamalarla ne demokrasi korunur ne de geliştirilebilir. Böylesi uygulamaları yapanların ve bu mantıkla hareket edenlerin geleceği ve varlığı bile demokrasinin varlığına bağlıdır.

Bu nedenlerle demokratik kitle örgütlerinin üzerindeki baskıları sindirme ve yıldırma yöntemlerini şiddetle kınıyoruz.

Demokrasi istemenin var olan demokratik kurumların sahiplenilmesinden, sa-

vunulmasından ve genişletilmesinden geçtiğini hatırlatarak tüm ilerici demokrat aydın insanlarımızı duyarlı olmaya ve tavır koymaya çağırıyoruz.

Yetkililerden de demokratik kurumlar üzerindeki tüm baskıları ve nesnel dayanaktan yoksun olan Şişli Kültür Merkezi'ni kapatma kararını kaldırarak bir an önce açmalarını istiyoruz.

Basın aracılığıyla tüm halkımıza saygılarımızla duyuruyoruz. ■

Nağı Kızıltaş
Şişli Kültür Merkezi Derneği

Gecekondu halkının yükselen sesi

Yoksul-emekçi kitleleri, her türlü baskı ve sindirme metoduna başvurarak pasifize etmek, kendilerine yönelen mücadeleyi bu şekilde bertaraf etmeye çalışmak, genelde tüm egemen sınıfların başvurduğu yoldur.

Bu baskıların en katmerlisine, en acımasızına, en çok yönlüsüne, halkın en yoksul kesimini oluşturan gecekondu halkı maruz kalmaktadır.

12 Eylül 1980'den sonra, egemen sınıflar, gecekondu bölgelerinin gelenek-

sel özelliklerini de iyi bildiklerinden, burarlarda her türlü yola başvurarak, sindirme politikalarını uyguladılar. Anadolu'nun çeşitli kesimlerinden, kötü yaşam koşulları nedeniyle, daha iyi bir yaşam umudunu da taşıyarak gelen bu yoksul insanların her şeyleridir gecekonducuları...

1982 yılında bazı holdingler, özellikle de Alarko, Boğaz'daki gecekondu arazilerini halkın elinden çeşitli yollara başvurarak alıp, yerine lüks konutlar yapma girişimlerinde bulundular. Özal Hükümeti bir yandan halka şirin görünmek, halkı aldatmak için gecekonduculara Tapu-Tahsis Belgesi dağıtırken, diğer

UYUM KOOPERATİFİ'nin ORTAKLARINA AİT LİSTEDİR

Ayseli Dalan (Bedrettin Dalan'ın eşi), Hikmet Bozanoglu (Eminönü Belediye Başkanı), Atanur Oğuz (Dalan'ın yardımcısı), Haluk Öztürk Atalay (Beyoğlu Belediye Başkanı), Eyüp Uçak (Eyüp Belediye Başkanı), Naci Ekşi (Bakırköy Belediye Başkanı), Mümtaz Kola (Beşiktaş Belediye Başkanı), Ali Duranoğlu (Kartal Belediye Başkanı), Osman Hızlan (Kadıköy Belediye Başkanı), Sedat Celasun (Konsey Üyesi), Tahsin Şahinkaya (Konsey Üyesi), Melahat Tümer (Konsey Üyesi Nejat Tümer'in eşi), Abdullah Tenekeci (Devlet Bakanı), Veyysel Atasoy (Devlet Bakanı), Elizabeth Özal (Yusuf Özal'ın eşi), Mustafa Taşar (ANAP Başkan Yardımcısı), Kaya Erdem (Başbakan Yardımcısı), A. Kurtcebe Alptemoçin (Maliye Bakanı), Altan Kavak (ANAP Milletvekili), Sadı Abbasoğlu (ANAP Milletvekili), Süleyman Yağcıoğlu (ANAP Milletvekili), İlhan Aküzüm (ANAP Milletvekili), Ekrem Pakdemirli (Ulaştırma Bakanı), Bülent Akarcalı (ANAP Milletvekili), Kazım Oksay (Devlet Bakanı), Necip Torumtay (Emekli Orgeneral), Vahit Halefoğlu (Dışişleri eski Bakanı), Mustafa

Kalemlı (İçişleri Bakanı), Mehmet Emin Sungur (Şişli Belediye Başkanı), Zahit Atakan (Konsey Üyesi), Ayten Kola (Mümtaz Kola'nın eşi), Leyla Yeniay Köseoğlu (ANAP Milletvekili), Osman Yonay (ANAP Milletvekili), Baki Albayrak (ANAP Milletvekili), Celal Demirölçen (ANAP Meclis Üyesi), Naile Damalı (ISKİ Genel Müdürünün eşi), Yalçın Tümer (Konsey Üyesi Nejat Tümer'in oğlu), Bozkurt Doğan (İETT Genel Müdürü), Zeynep Sayılan Tümer (Konsey Üyesi Nejat Tümer'in eşi), Tevfik Ertürk (Özal'ın Özel Kalem Müdürü), Saffet Çalarken (Semra Özal'ın kuzenisi), Cem'i Emiroğlu (İstanbul Üniversitesi Rektörü), Ali Coşkun (Türkiye Odalar Birliği Başkanı), Nevzat Ayaz (İstanbul eski Valisi), Ünal Erkan (İstanbul eski Emniyet Müdürü), Mehmet Ağar (İstanbul eski Emniyet Müdürü Yardımcısı), Kenan Koç (Boğaziçi eski İmar Müdürü), Tunca Yönder (İcraatın İçinden'in yapımcısı), Orhan Oğuz (Marmara Üniversitesi Rektörü), Nahiye Karaevli (Devlet Bakanı Karaevli'nin eşi), Vahit Erdem (Toplu Konut İdaresi Fonu Başkanı), Halil Özündoemir

(Nejat Tümer'in iş ortağı), Bülent Öztürkmen (DPT Müsteşar Yardımcısı), İsmet Acar (UYUM Kooperatifi Başkanı), Mehmet Ali Yılmaz (Güneş Gazetesi sahibi), Mehmet Barlas (Güneş Gazetesi Başyazarı), Ertuğrul Akbay (Gölge Adam), Bilge Emeç (Hürriyet'ten Emin Emeç'in eşi), Kemal Kınacı (Günaydın Gazetesi), Arzuhan Doğan (Milliyet Gazetesi'nin sahibinin kızı), Nilgün Dürüst (ALO'nun sahiplerinden), Tümer Özgenç (Ereğli Demirçelik Genel Müdürü), Seçkin Türesay (Hürriyet Gazetesi Yayın Müdürü), Leyla Umar (Gazeteci), M. Ali Kışlalı (Gazeteci), Zübeyde Kuşçulu (İTO Başkanının eşi), Halil Ata (Anadolu Bankası eski Genel Müdürü), Zeki Aytaç (Sanayici), Ali Taciroğlu (İşadamı), Şükran Ökdem (Demirören Grubu'ndan), Ahmet Beşler (Succukçu), Ayşe Mine Bezmen (Santral Holding), Bedri Toraman (Gazeteci), Nevzat Atlığ (Devlet sanatçısı), Oltan Sungurlu (Şişli Belediye Başkanı), Halil Şıvgın (ANAP Milletvekili), Ali Tanrıyar (İçişleri eski Bakanı), İmren Aykut (Çalışma Bakanı), Hasan Celal Güzel (Gençlik ve Spor Bakanı).

yandan Boğaz'daki gecekondu bölgesini "Uyum Kooperatifi Ortakları" adı altında, yeşil saha ilan etmiştir. Bu bölgedeki gecekondu halkına, gecekondu-larını boşaltmaları gerektiğini bildiren kâğıtlar göndererek, kimin yanında ve kim için var olduklarını bir kez daha, hem de daha önceki uygulamalarıyla çelişerek göstermişlerdir. Alarke, büyük paralar karşılığında, Boğaz'daki Arap işadamlarına, gecekondu-ları yıktırarak lüks villalar yaptırmaktadır. Bunun dışında, Özal Kabinesi, Milletvekilleri, Konsey üyeleri ve çocukları, Belediye Başkanları, çeşitli işadamları ve bürokratların ortaklığı olan "Uyum Kooperatifi"nin alt-yapı projeleri uygulanmaya başlanmıştır. Bütün bunlar son yıllarda

uygulanan gecekondu-ları kademeli olarak yıktırma politikasının aşamalarıdır.

Biz gecekondu halkı olarak, bize yönelen saldırıları, baskıları geri püskürtmek için direnmiyoruz, direneceğiz. Bunun için dayanışma komiteleri kurmuş durumdayız. Ayrıca, okul, su, kanalizasyon vb. sorunlarımız için de mücadeleimizi sürdürmekteyiz. Tankerlerle getirilen suyu alabilmek için kadın ve çocuklarımız, saatlerce kuyrukta beklemekte, üstelik de getirilen su, dere veya denizden alınmış, birçok mikrobik enfeksiyona neden olan mikroplu sudur. Kadınlarımız, ellerinde boş bidonlarla Sarıyer Belediyesi'ne gittiklerinde, Belediye Başkanı Ali Sandıkçı, "Suyunu denizden temin edin" diyerek alay et-

miştir. Öte yandan Belediye kendilerinden olanlara ve parası olanlara özel su getirerek, halkın birliğini bozmaya, böylece de yıkımları kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Halka, gecekondu-sunun çarptısını yapması için bile izin vermeyen aynı Belediye, sayıları her gün artan beyaz kadın tüccarlarınca yaptırılan gazinolara izin vermektedir.

Gecekondu halkı olarak, işçi sınıfının birlik ve dayanışma ruhuyla, zulme, sömürüye ve işkencecilere karşı mücadelede, günün koşullarına göre birliğimizi sağlamlaştırarak, kamuoyunun dikkatini çekmenin bir insanlık görevi olduğunu bildiririz. ■

Sarıyer'den Bir Grup Devrimci

AYLIK SİYASİ DERGİ

hedef

BİRLİK ★ MÜCADELE ★ ZAFER

BAYİLERDE

MERSİN KONUTLARINDA TOPLU KATLIAMIN PROVALARI

Hakim sınıflar halkın cebindeki beş kuruşu da nasıl alacaklarının hesaplarını yaparlarken, çeşitli yollar denemektedirler. Bunu yaparken de halkın sağlığını ve güvenliğini hiç düşünmeden, gelecekte onbinlerce kişinin mezarı olacak toplu konutlar yoluyla yapmaktadırlar. Hepsi de yoksul ve işçi olan bu kesim, başını sokacak bir konut uğruna ve "ödemedeki kolaylık" kendilerine cazip gelebilmekte, canından tırnağından biriktirdiği üç-beş kuruşunu da devlet bu yolla ellerinden almaktadır. Burda sömürü oranı % 100-150'ye varmaktadır.

Son dönemlerde devlet eliyle yapılan ve yaygınlaştırılan toplu konutlar Mersin'de de yaygın bir şekilde sürmektedir. Çeşitli defalar günlük basında konu yer almasına rağmen sorun üzerinde durulmamış, yine süratle yapımlarına devam edilmiştir. Sorunun özü ise şudur:

Şu anda Mersin'in iki bölgesinde, şehrin dışında Toroslar'a yakın mevkide Güney-Kent ve Akbelen bölgelerinde 12.000 mm²'lik konut yapımı sürmektedir. Bu yaklaşık 40-50 bin insanın yerleşim alanıdır, yaklaşık 3-4 bin işçinin çalıştığı bir yer.

Devlet hazine toprağını belediye vasıtasıyla parselliyor; müteahhite veriyor. Yapımıyla beraber kayıtlarda başlıyor. İlk konutlara yazıldığında ve üye olduğunda önce toplu para alıyor, sonra ise her ay taksitler yükselmek kaydıyla 80, 100, 150'yi buluyor. Ayrıca ara bono di-

ye tabir edilen ve yüz bin ile bir milyon arasında değişen toplu para belediyeye yatırılıyor. Bu işlem yaklaşık üç dört yıl devam etmekte ve girdikten sonra da yine toplu para almaktadırlar. Resmi olarak 7,5-10 milyona maloluyor, yani insanlar bu konutlara girmeden yarısından fazlasını ödemiş oluyor. Girdikten sonra da aylık (her ay yükselmek kaydıyla) ödüyor. Bu konutların gerçek maliyeti ise yaptığımız araştırmalar sonucu 3-3,5 milyondur. Bu sorunun bir yönü, esas yönü ise şudur:

...Konutlar üç dört katlı yapılmaktadır.

...Direksiz ve kolonsuzdur.

...Temeli oldukça yüzeyseldir.

...Malzeme yetersiz ve kalitesizdir.

...Genel olarak doğraması çok kötüdür.

...Harçta çimento oranı çok çok azdır.

...Sıvası ve badanası çok yetersizdir.

Balkonlar her an çökmekle yüz yüzedir, v.b., v.b....

Kısacası, devlet, belediye ve müteahhit daha fazla kazanmaları için bütün malzemenin en kalitesizini ve çürüğünü kullanmaktadırlar. Hatta yapımı tamamlananların balkonlarının çöktüğünü, sivalarının döküldüğünü ev sahipleri tarafından dile getirilmektedir. Bazı ev sahipleri ise bu durumu öğrendikten sonra vazgeçtikleri ve şikayette bulduklarını, bazıları ise ödemelerdeki zorluklar ve artmadaki oran

yükseldikçe geri çekilmektedirler.

Burada çalışan işçilerin ise hiçbir sosyal ve sendikal hakkı yoktur. Belediye ve müteahhit işçileri en zor şartlarda çalıştırmasına rağmen; "sigortanızı yatırıyoruz" demesine rağmen, sigortanın yatırılmadığı sonradan açığa çıkmaktadır. İş güvencesinin olmayışı her an ölümle, haberi olmadan yüzyüze gelmekte, birçok insan bu şartlardan dolayı hayatını kaybetmiştir. Bu yazdıklarımızı işçiler ve müteahhitler söylemektedir.

Bütün bunlar gerçekleşen, sayın Özal, 31 Ekim'de burada rahat bir şekilde açılışı yapmakta ve tapu dağıtmaktadır, hem de hiçbir vicdan azabı çekmeden.

Sonuç itibarıyla diyeceğimiz şudur:

Yazmamızın nedeni, ezilenlerin ve yoksul kesimin bütün bunların bilinciyle hareket etmelerini, devletin kendilerini değil sömürülerini düşündüklerini, yarı, çökme, ufak bir sallantı ve herhangi bir tehlikede büyük bir katliamın olacağını, devletin buna bilinçli olarak göz yumduğunu, insanlara değer veren bizlerin böyle bir katliamı önceden sizlere duyurmanın, sizlerin bu oyuna gelmemeniz ve bu konuda duyarlı olmanız içindir. Burada çalışan işçilerin hakkını aramalarını sendikalaşmaya, sigortalarını zamanında ödettirmeyi ve bütün bunları teşhir etmeye davet ediyoruz. ■

Mersin'den Yeni Demokrasi Okuyucuları

Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan

Sosyalist basın mensupları derhal serbest bırakılmalıdır.

Dergimiz Yeni Demokrasi'nin Ankara büro temsilcileri Mehmet Ali Çakıroğlu ve Reşat Çetinbaş'la birlikte, Emegün Bayrağı'ndan Hatice Onat, Yeni Aşama'dan Nadir Nadi Usta, İşçi Dünyası'ndan Metin Faruk Tamer; Güney Kürdistan'daki faşist Saddam rejiminin vahşice kimyasal silahlarla yürüttüğü soykırımı protesto amacıyla düzenledikleri basın toplantısı ve akabinde Irak Konsolosluluğu'na bıraktıkları siyah çelenkten dolayı gözaltına alınmışlardı. 15 gün yoğun bir şekilde DAL ekibi tarafından yürütülen işkencelerden sonra da arkadaşlarımız Ankara DGM'since tutuklanmışlardı. Akabinde Medya Güneşi'nin İstanbul bürosu basılmış ve tüm çalışanları gözaltına alındıktan sonra, Can Çelikoğlu hariç tümü serest bırakılmıştı.

Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan Sosyalist Basın Mensubu tüm arkadaşlarımızın derhal serbest bırakılmasını talep ediyor, Ankara Büro Temsilcimiz M. Ali Çakıroğlu ve Reşat Çetinbaş'ın gönderdikleri mektubu yayınlıyoruz.

Sevgili dostlar;

Bildiğiniz gibi, bu ayın 17'sinde Irak Büyükelçiliği'ne siyah çelen bırakıldığı için, Reşat ve diğer dergilerden 4 arkadaş polisçe gözaltına alındı. Bizzat DGM savcılarında Ülkü Coşkun'un isteği üzerine bu işle ilgili olan di-

ğer dergilerden arkadaşlarla birlikte ben de gözaltına alındım. Yoğun şekilde işkenceden geçirildik. Bize yüklenilmek istenen illegal örgütlerle, partilerle bağlantıları kabul etmedik. Biz salıverilmemizi ya da tutuksuz yargılanmayı beklerken, ummadık şekilde tutuklandık. Üstelik siyah çelenkten dolayı da değil, yaptığımız basın açıklamasından dolayı. Yani tamamen keyfi şekilde tutuklandık. Bu hafta içinde itiraz dilekçesi yazacağız, ancak görünen o ki bizi 1.5-2 ay burada tutacaklar; mahkemede ise serbest bırakacaklar. Bizi üzen şey büronun bu süreçte işlevlerinin aksamasıdır...

Basın açıklamasının içeriğinde, bölücülük propagandası ile ilgili kuvvetli belirtiler bulunduğu gerekçesiyle TCK'nın 142/3-6 ihlalden dolayı tutuklandık. Ancak yukarıda da belirttiğim gibi bunlar tamamen saçma ve keyficedir. Bir avukatı daha önce incelemiş olduğumuz basın açıklamasından dolayı bize ceza verebilecekleri bir durum, içerik sözkonusu değildir.

Bulduğumuz cezaevinin koşulları iyi sayılabilir. İyi tarafı, burada oturmuş bir yapının olması ve siyasi tutuklular arasındaki ilişkilerin olumlu olmasıdır. Yani birçok insan buraya bir-iki aylığına kafa dinlemek üzere gelebilir. Bir sürü dost arasında zamanın nasıl geçtiğinin bile farkına varamadım şu ana değin. Özellikle DAL'dan sonra buraya gelmenin de üzerimizde olumlu etkisi olabilir, ancak yine de bekledi-

ğimizden iyi burası. Bu kesin.

DAL'da bize tazyikli su, askı, askıda elektrik, sandalyede elektrik, lastik içinde elektrik, falaka, kaba dayak gibi işkenceler yapıldı. Ancak esas olarak bu işkenceler kimseyi yıldırmadı, aksine bizi daha azimli olmaya itti. Bu denli pervasızca işkenceleri, bu denli rahat yapabilmelerinin, hem de basın çalışanlarına yönelik yapmalarının bizce iki esas nedeni sözkonusudur. Birincisi yaptığımız basın açıklamasının ve çelenğin Kürt'lerle ilgili olması, ikincisi ise bu kadar derginin biraraya gelecek böyle bir şey için uzun süre tartışması, eylem birliği yapmaya çalışması ve beş derginin bunu yapması Ankara gibi bir yerde polislin gözünü korkuttu. Ankara'da her türlü demokratik talebin karşısına en kaba metotlarla karşı koyan polis, elinde bulundurduğu denetimi kaybetmemek çabasıdadır. Bu amaçla da denetimlerini zaafa uğratmada etki oynayabilecek her türlü kıpırdanmaya karşı acımasız olan polis, bu yöntemle kitlelerin gözünü korkutmayı düşünüyor. Durum kısaca budur. Doğaldır ki bizim bu konuda yaptığımız hatalarda mevcuttur. Ancak bunları yazmayı gerekmez görüyoruz.

Diyeceklerimiz şimdilik bu kadar. Hepinize bolca selamlar. Mektuplarınızı bekleriz. Başarılar... ■

M. Ali Çakıroğlu
Ankara Merkez Kapalı
Cezaevi 4. Koğuş
ULUCANLAR/ANKARA

Sümerbank işçisi Nuray Kaya'ya yapılan saldırı ve gelişmeleri!

14.7.1986'da Bakırköy Sümerbank konfeksiyon fabrikasında çalışmaya başlayan Nuray Kaya, çalıştığı işyerinin zorluğu, geçim sıkıntısı vb.'nin yanında bir de 27.9.88 günü Muhasebe Müdürü Mehmet FİSKECI'nin sarkıntılığına maruz kalır. Yalnız Nuray bu olay karşısında sessiz kalmaz. Muhasebe Müdürü'nün verdiği saatte tekrar yanına gider. Bu defa çeşitli ikramlar, vaatlerde bulunur. Bunun üzerine olayı duyan kadın işçiler Muhasebe Müdürü Mehmet

FİSKECI'nin üzerine yürürler. Akabinde sendikaya, işyeri müdürüne şikayette bulunurlar. Bu duruma rağmen ve tamamen haklı bir konuda olmasına rağmen Nuray, 17. maddeden işten atılan bir işçinin tazminat talep etmesi olanaksızdır. Bu durumda hem tazminatsız işten atılır, hem de uğradığı saldırıya rağmen haksız konuma düşürülür. Elbette Nuray'ın işten atılması boşuna değildir. İşçiler arasındaki faaliyeti, uyanıklığı, devrimci fikirlere yatkınlığı sonucu,

diğer işçilere de bir göz dağımı amaçlayan Nuray'ın işten çıkarılması olayı, akabinde işçilerin de Nuray'a sahiplenmesi sonucu büyür. Çünkü işçiler durumun farkındadır. İş gücünü, alın terini sattığı, sömürüldüğü, kanını emirdiği yetmiyormuş gibi, bir de namusuna sarkıntılık edilen işçinin olayı büyüttüğü veya hakkını aradığı gerekçesiyle işten atılması durumunda elbette diğer işçiler de sessiz kalmayacaklardır.

İlk etapta işçiler yemek boykotuna dile getirirler protestolarını. Akabinde olayın giderek büyümesi sonucu tekrar işçiler yemek boykotuna giderler. Bütün bu haksızlıkları protesto amacıyla da Nuray Kaya, 13-15 Ekim tarihleri arası 3 günlük açlık grevine gider. Açlık grevi süresince fabrika önünden ayrılmayan Nuray Kaya, tüm çalışan işçilerin sempatisini ve aktif desteğini toplar. Bu dönemde Nuray'la yaptığımız röportajı aşağıda yayınlıyoruz.

Yeni Demokrasi: Açlık grevine neden başladın, neyi amaçladın?

Nuray Kaya: Uğradığım haksızlıktan dolayı başladığım açlık grevinin haklı bir temeli vardır. Uğradığım sarkıntılık ve ardından işten atılmam, Sümerbankta özelde bana olmasına rağmen, bugüne kadar bütün işçilere yapılanın bir uzantısıdır. Aslında bu ve benzeri olaylarla sermaye sınıfı ve onların yardakçıları sarı sendikalar kendi iğrenç, insanlık dışı yüzlerini sergilemektedirler.

Yeni Demokrasi: İşten atılmanız konusunda neler söylemek istersiniz?

Nuray Kaya: İşimden haksız yere atıldım. Ben 24 yaşında, bir çocuk annesiyim. Evimin geçimine katkıda bulunmak amacıyla emeğimi sermaye sınıfına satıyorum. Emeğimi ucuza satmam yetmiyormuş gibi bir de kadınlığımızı meta olarak kullandırmak istiyorlar. Bu demokrat bir insana yakışmaz, bırakın demokrathği, sıradan dürüst, namuslu bir insan dahi bunu kabul lenemez...

Yeni Demokrasi: Bu saldırı olayını anlatabilir misiniz?

Nuray Kaya: Kocama ait olan bir vergi iade fişinin tarafımdan kullanılıp kullanılmayacağını muhasebeye sormaya gittiğimde, muhasebe şefiyle karşılaştım. Yardımcı olması amacıyla konuyu ona açtım. Bana yakınlık gösterdi. Yanıma yaklaştı, elini omzuma koydu, iplik ve kıl alıyormuş gibi yaptı. Bana çikolata tutup, sigara uzattı. Aşâğılık herifin niyetini anladığım için hemen odadan çıkmak istedim. O sırada

sarkıntılık etmeye kalkıştı.

Olay sonrası sendika baştemsilcisi Çetin Yelken'e gittiğimde yoktu. 27.9.1988 günü bu olay basında çıktı. Baştemsilcinin yardımcısına anlattım. Bu sorunu hemen sendikaya götürüleceğini söyledi. Sendika şefiy-

le baştemsilcinin arası iyiymiş. Bu tür namussuzluklar çok olmuş, ama ört bas edilmiş.

Yeni Demokrasi: Somut bildiğiniz var mı? Kanıtlanabiliyor mu?

Nuray Kaya: Bana yapılan namussuzca saldırı, benden başka yedi bayan arkadaşaya yapılmış. Kanıtlarıyla var. Sanki şirket kurmuşlar.

Yeni Demokrasi: Sendikanın olay yaklaşımı, tepkileri nasıl oldu?

Nuray Kaya: Biz Teksif Sendikası'na bağlıyız. Bakırköy'de bulunan şubemiz bana sahip çıkmadı. Olayı sendikaya bizzat kendim götürmek zorunda kaldım. Sendika Başkanı İsa Yelken bizim Şube Başkanı Çetin Yelken'in amcasıdır. "İşçiler oradaki şeflerin, müdürlerin cariyesi mi olacak? Bu olaya sanmayın ki göz yumacağız, bu namussuzca saldırı sendikamıza yapılmıştır, dava açacağız, mahkemeye vereceğiz" dedi. Ben savcılığa gidip dava açacağımı belirttiğimde, "biz hallederiz, sen sendikanın Avukat Şevket Özbilge'ye vekaletini ver" dediler. Daha sonra ise sendika avukatı bana "kanunları araştırdım, olay üç saati aştıktan sonra savcılığa intikale ttiğinde dava kabul edilmez. Sen müsterih ol, biz onlardan hesap soracağız" dedi. Sendikanın oyunu, işten atılmam, üç saat önce işlediği suçtan kanun yardımıyla

haklı çıkan muhasebe müdürü + bizans oyunları. Bu durumda ben haksız konuma düşüp 17. maddeden fabrika disiplin kurulu başkanı imzasıyla muhasebe müdürüne iftira attığımı iddiasıyla işten atıldım.

Yeni Demokrasi: Siz bağlı olduğunuz sendikanızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

ortaya koydu. Türk-İş ve ağası Şevket YILMAZ'ı alkışlayarak kendini işçilere şirin göstermeye çalışıyor. Ne kadar işçi dostu olduklarını, benim haklı davama sahip çıkmayıp, onurlu işçi desteğini pasifize etmeye çalışmalarından anlıyoruz. Sendika basına yaptığı açıklamada bana aylığımın iki katı maaşla ve sigortalı olarak sendikada iş vereceklerini söyleyerek, gerçek yüzlerini kamufle etmeye çalışmışlardır.

Teksif Sendikasının ve Şube Başkanını kınıyorum. Sınıfsal özlemini gösterdiler.

Yeni Demokrasi: Tazminatınızı işyerinden verdiler mi?

Nuray Kaya: 17. maddeyle bir taşla iki kuş vurdular. İşten atıldığım gibi bu maddeye göre tazminatta talep edemiyorum. Sendikayla işveren bir elmanın iki yarısı gibi birbirlerini tamamlıyorlar. Sendikanın sarı sendika olduğu, işçi sınıfının safında değil, karşı tarafta saf tuttuğu bir kez daha gün ışığına çıktı.

Yeni Demokrasi: Bize Sümerbank işçilerinin bu olay karşısındaki tepkilerini anlatabilir misiniz?

Nuray Kaya: Bu olayda işçi arkadaşlar beni sonuna kadar desteklediler. Basında Nuray KAYA olayı varsa onların eseridir. Polis, İşletme Müdürü Sâime KOÇ ve Sivil Savunma uzmanı Kadir KOCADAĞ'ın baskılarına rağmen yüzde yüzlere

varan işçi desteği vardı. Bu baskılar işçileri bir an olsun yıldırılmamış ve onurlu birliğini kıramamıştır.

Yeni Demokrasi: Bazı kurumlar olaya sahiplenir bir tutum içerisindedir. Bu konuda ne söyleyeceksiniz?

Nuray Kaya: Basın geldiğinde Şube Başkanı ve Teksif Başkanı olayı sahiplenmeye çalışıyorlardı. Aynı zamanda SHP'lilerde boş durmuyorlardı. Olayı sahiplenmeye çalışanlar, üç gün süren açlık grevinde polis beni ve açlık grevine destek olan DEMKAD'lı iki bayan arkadaşımı götürmeye kalkıştıklarında neredeydiler? Basınla birlikte görünüp kaybolan işçi dostu maskeliler bir gün bunun cezasını çok ağır ödeyecekler.

Fabrika olduğumdan dolayı bazı kadın dernekleri de olayın sınıfsal boyutunu geri plana itip olayı çok farklı yorumladılar. Olay işçi olayıdır ve sınıfsal bir sorundur. Benim işten atılmam önemli değil, binlerce işçinin başına geliyor. Önemli olan burjuva anlayışının sergilenmesidir. Ben de onun mücadelesini yapıyorum.

Yeni Demokrasi: Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Nuray Kaya: Yeni Demokrasiye olaya gösterdiği ilgiden ve bana gösterdiği yakınlıktan dolayı teşekkür ederim.

Nuray Kaya: Şube Başkanı Genel Sekreteri basına yaptığı açıklamada ANAP hükümetine karşı olduğunu ama sermayeyi nasıl savunduğunu

Yılmaz Güney'e Özgürlük Kampanyası Kitlelerin Coşkunu Sevgisiyle Karşılandı!

A.Özgen Utku/Köln

TOHUM ve DSB (Demokrat Sanatçılar Birliği) tarafından başlatılan Yılmaz Güney'e Özgür-

lük, Kültür Emekçileri Üzerindeki Bas-kılara-Yasaklara Son adlı kampanya, devrimci kitleler tarafından büyük bir sevgi ve büyük bir coşkuyla karşılandı.

Ne demiştik çağrı bildirimizde: "İster hayatta olsunlar, ister olmasınlar, büyük

sanatçılar hükümetlerden daha etkilidirler, "Evet, bu belirlememizde ne kadar haklı olduğumuzu, Yılmaz Güney'e Özgürlük Kampanyamızda bir kez daha gördük, Y.Güney'in etkisi, kitleleri öylesine sarmış ki, egemen sınıfların bütün

çabaları boşa çıkıyor. Onlar hep Yılmaz'ın etkisini yok etmeye çalıştılar. Zindanlara tıktılar, eline ve kamerasına kelepçeler taktılar, sürgün ettiler, yurt dışına kaçmak zorunda bıraktılar, vandaşlıktan attılar, ismini ve resimlerini yasakladılar, ölüme terkettiler yine de para etmedi. Devrimci kitlelerle bütünleşen Yılmaz Güney sevgisini yok edemediler. Bugünkü hükümetlerin zora ve menfaate dayalı sevgisi yok olur ama, Yılmaz gibi büyük sanatçıların yaratmış oldukları etki ve sevgi asla!

Yurt dışındaki devrimci kitleler böylesine görkemli, büyük, büyük olduğu kadar da anlamlı bir kampanya daha yaşamamışlardır. Bir yandan bildiriler dağıtılıyor, bir yandan imzalar toplanıyor, afişler yapıştırılıyor, Y. Güney haftaları düzenleniyor, seminerler yapılıyor ve büyük gecelerin hazırlıkları sürdürülüyordu. Bu uğraş, hiç kuşkusuz ki, Y. Güney'in etkisinden ve de devrimci kitlelerin faşizme ve emperyalizme karşı oluşan kinlerinden kaynaklanıyordu.

Çünkü Y. Güney, ülkemiz sanatçılarının -N. Hikmet'ten sonra- dikbaşlılığın, dürüstlüğü ve özgür yaratıcılık tutkusunun simgesi haline gelmişti.

Çünkü Y. Güney, hayatı, gelişmeyi ve yönelimini çok iyi kavramış ve bu anlamda, sanatıyla mevcut durumu, geleceğin aynası yapmada üzerine düşeni yapmıştı.

Çünkü Y. Güney, tıpkı Nazım gibi, sınıf mücadelesinin en önünde olmuş ve halkıyla bütünleşmiştir. Geleceğe yöne-

lik mücadele etme gerçeğini iyi bir şekilde görmüş ve göstermiştir.

Çünkü Y. Güney, bağrında geleceğin kıvılcıklarını ve bilgeliğini taşımış ve halk hayatını ve aksiyonunu sanat aynasında ustaca ve gerçeklikle dile getirmiştir.

Çünkü Y. Güney, faşizme karşı mücadelede, proleter devrimci sanatın güçlü bir sesi, bir soluğu olmuştur.

Çünkü Y. Güney, bağlı bulunduğu Kürt ulusunun varlığını hiç bir zaman inkar etmemiş, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkını kayıtsız şartsız savunmuş, gereklerini yerine getirmiş enternasyonalist bir devrimcidir.

Çünkü Y. Güney, emperyalizmin ve faşizmin her türlüüne kararlı, karşı çıkmış, modern revizyonizmin sanat üzerindeki etkisini görerek bunu kırmaya çalışmış ender devrimci sanatçılarımızdandır.

İşte bu objektif gerçekliklerdir ki, Yılmaz Güney sevgisi destansı bir otoriteye bürünmüş ve büyük bir saygınlık kazanmıştır.

Bunun içindir ki, aydınlığa düşman tüm gerici ve faşist düzenler, geleceğin dili ve tercümanı olan sanatçıları ve bilim adamlarını sürekli susturmaya çalışmıştır. Katolik kilisesi, cesur bilim adamı Giordano Bruno'yu ve insanları iyileştirmek için uğraşan kadınları "Cadı" diye odun yığınları üzerinde yakarken, gelişmeyi ve geleceği engellemek istiyordu. Yine, Osmanlı sultanları, cesur Osmanlı bilim adamlarını, Nedajlı İbra-

him'leri, Molla Kaabızları astırırken, yine Pir sultan astırılırken kaçınılmazlığı katlediyorlardı kendi akıllarınca. Günümüz gericiler gürühu ise, bu ilkel metotlar yanında, ışıklı kafaları hapsedmeyi ve kafaların ışıklı ürünlerini yoketmeyi deniyorlar.

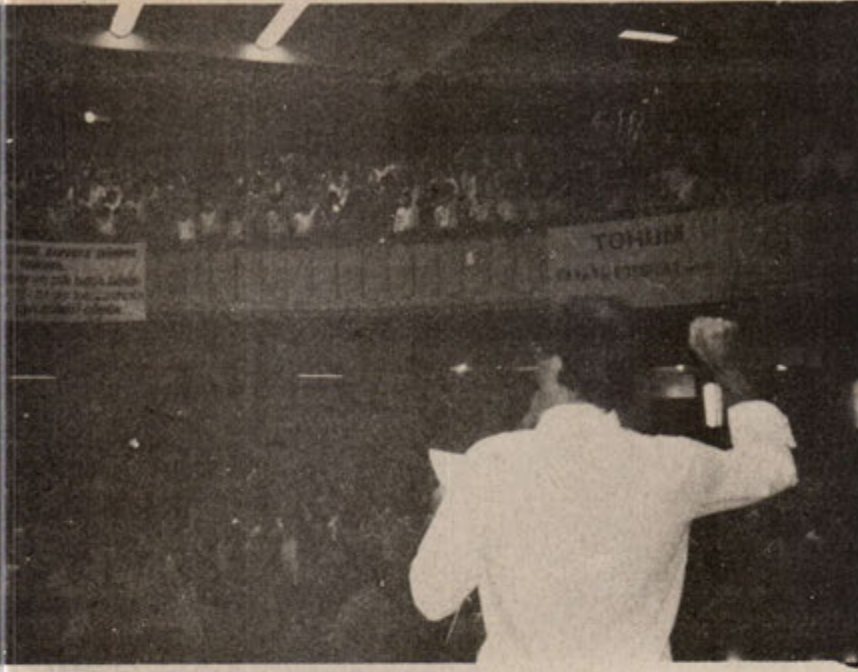
Yılmaz Güney'in hayatı gün ışığı gibidir. Ölümü Ağrı Dağı'ndan daha ağırdır. Rengini, Fransız proletaryasının bakışlarından alan o kocaman gökyüzünün altında, Komün mezarlığında yatan bu inatçı mimarın yaratmış olduğu etki anlaşılır bir şeydir. Bu anlaşılır şeydir ki, egemen sınıflar O'nun yapıtlarını yasaklıyor ve yakıyor...

YILMAZ GÜNEY SEVGİSİ BÜYÜYOR..

Yılmaz Güney'e Özgürlük Kampanyamız, sonuç aşamasına doğru giderek gelişti ve büyüdü. 3 Eylül 1988 günü Berlin'deki açılış bu görkemli ilk halkasını oluşturuyordu. Yer bulabilmek umuduyla, gece başlamadan yaklaşık iki saat önce, salonun önü devrimci kitleler tarafından doldurulmuştu. Gece başladığında ise, gece salonu tıka basa doluydu. 1500 kişilik salona 2000 kişi sığmış, yaklaşık 500 kişi geri gitmek zorunda kalmıştı.

Ve görkemli kampanya, şu konuşmayla açılmıştı:

"Aydınlığa düşman tüm gerici düzenler, geleceğin dili ve tercümanı sanatçı-

ları, yazarları, bilim adamlarını sürekli baskı ve zor yoluyla susturmayı denmişlerdir.

Günümüzün gerici ve faşist gürümları, orta-çağ yöntemiyle, ilerici, aydın, sanatçı ve bilim adamlarını fiziksel ortadan kaldırma yerine, devrimci ve aydın kafaları hapsedmeyi ve bu kafaların ezilenleri aydınlatan ışıklı ürünlerini yoketmeyi daha uygun görüyor.

Yılmaz Güney'in kitaplarını yasaklayan, filmlerini yakan, adını öcü haline getirmeye çalışan ve vatandaşlık hakkını elinden alan zorbalara ve gericilere sürüsü hakkında tarih, yargısını çoktan vermiştir.

Tarih, onları, şiddetin sabahında kurulacak olan O büyük çarşıya, unutkanlığın, ibretin ve lanetin çaprazına germe kararını çoktan vermiştir.

Yasaklanan, yakılan yapıtları selamlamak, Yılmaz Güney'in anti-empyrist anti-faşist ve anti-feodal devrimci sanatını yaşatmak ve O'nu toplumu değiştirmeye mücadelemizle bütünleştirmek; bir kez daha özgür, mutlu ve bağımsız geleceğe olan inancımızı tazelemek ve bilemek için, düşmanlarımıza karşı "Yılmaz Güney'e özgürlük" kampanyamızın bir halkası olarak düzenlemiş olduğumuz gecemize HOŞGELDİNİZ..." Bu kısacık açılış konuşmasından sonra, kitleler saygı duruşuna davet edildi ve yumruklar devrim şehitleri anısına daha bir sıkılarak havaya kalkmıştı.

Özgürlük gecesi, M.Ali Eren, Demirtaş Ceyhan, İlyas Salman, Onat Kutlar, Barış Pirhasan, Emin Tanrıyar ve Ozan Ceyhan'un katıldığı Panel'le devam et-

ti. Kürt ozanı Şivan Perver, Ferhat Tunç, Rahmi Saltuk ve Ozan Nezir'in programı kitleler tarafından ilgiyle izlendi.

Kampanyamızın büyüklüğü, Almanya'nın HEIDELBERG kentinde yaptığımız geceyle doruğuna ulaştı. Almanya'nın her köşesinden, Hollanda'dan, Avusturya ve Danimarka'dan akın akın gelen kitleler, beş bin kişilik salonu tika basa doldurmuşlardı. Salonu oturma yer bulamayan yaklaşık binbeşyüz kişi ise ayakta izlemek zorunda kalmışlardı. Yılmaz Güney ile bütünleşmek için çok uzaklardan gelen yaklaşık binbeşyüz kişi ise içeri girebilme imkanı bulamadıkları için geri gitmek zorunda kaldılar. Berlin gecesine ek olarak, ozan Nizamettin Arıç, Nihat Behram, ünlü Kabareci Şinasi Dikmen, Arif Sağ ve Ali Asker'in katılması geceye geniş bir boyut kazanmasına hizmet etti.

Değerli yazarımız, dost Aziz Nesin, tam Yılmaz Güney özgürlük gecesine geleceği sırada havaalanından geri çevrildi. Bu Türk hükümetinin kampanyamızı engelleme girişimiydi. Bunu protesto ediyoruz.

Aziz Nesin'in mesajını konunun anlaşılması için sunuyoruz. Hale Soygazi gecemize katılmadığı için bir mesaj ilettili. Ancak geceye katılması gereken Hakan Balamir'den bir haber alamadık.

Peşinden Fransa'nın Paris, İsviçre'nin Bazeli, Avusturya'nın Bregenz ve Viyana kentleri aynı görkemi yaşadılar ve adeta Yılmaz Güney ile bütünleştiler. Yine salonlar tıklım tıklım, yine salonlarda yer bulamayıp geri dönen binlerce in-

san.

Sonuç olarak, devrimci kitlelerin çoğunluğuyla karşılanan Yılmaz Güney'e Özgürlük kampanyamız, güçlü bir anti-faşist kitle gösterisine dönüştü. Kampanyamız, bir kaç aydının desteğiyle sınırlı kalmadı, bunu aşarak devrimci kitlelere mal oldu. Bu da, kampanyamızın içeriğinden, doğru ele alışımızdan ve iyi bir şekilde örgütlediğimizden kaynaklanmaktadır.

Bunun için Kampanyamız, şu dersleri açığa çıkarmıştır:

1- Kampanyamız, faşizme ve bugünkü temsilcilerine güçlü bir şamar; genelde ülke ve yurt dışı, özellikle yurt dışında, demokrat ve ilerici güçlerin, Y.Güney'e Özgürlük bağışında, güçlü anti-faşist bir kitle gösterisi vesilesiyle, kültür emekçileri üzerindeki baskıları protesto etme ve demokratik hakların söke söke elde edilmesi mücadelesine yığınları seferber etmiş ve başarılı olmuştur.

2- Kampanyamız, kitlelerin özgül talep ve istemlerine doğru bir yaklaşım sonucu yığınların nasıl harekete geçirileceğinin olumlu bir örneği oldu.

3- Türkiye ve yurt dışında, konu ile ilgili siyasal gündemin DSB, TOHUM, vb. üzerinden, sonuçta devrimci güçler tarafından belirlenmesine; burjuvazinin değişik katmanlarının konu hakkında tavır takınmasına; sonuçta tüm siyasal güçlerin, Yeşilçam cephesinin bir saf tutmasına hizmet etmiş, bunu zorlamıştır.

4- TOHUM ve DSB'nin bu politikası, yeni kitlelerle ve sanatçılarla bağ kurmasına hizmet etmiştir.

5- Sanat cephesinin, devrimci mücadeledeki hayatı önemini bir kez daha bilinç üzerine çıkarmış; bu mücadele silahının modern revizyonistlerin elinden alınmasına ve gelecekte daha ileri atımlar yapmasına hizmet edecek zeminin elde edilmesine hizmet etmiştir.

İşte beş ana başlık halinde özetlediğimiz dersler bunlardır. Görevimizin bitmediği bilincinden hareketle duyarlılığımızı koruyup mücadelemize devam edeceğiz. Ülke içinde de böylesi mücadelelerin yürütülmesi gerekli ve zorunludur. Çıkarığımız dersler dikkate alınarak, bu kampanya ülke içinde de güçlü bir şekilde örgütlenmeli ve sürdürülmelidir.

- Yılmaz Güney'e Özgürlük!
- Kültür emekçileri üzerindeki baskılara-yasaklara son!

- Yılmaz Güney'in vatandaşlık hakkı, koşulsuz, geri kade edilmelidir!

- Y.Güney ve Nazım Hikmet başta olmak üzere, vatandaşlık hakları elinden alınmış olanlara, bu hakları koşulsuz geri verilmelidir!

Not: Gecemizin tüm materyalleri (Konuşmalar, Mesajlar) TOHUM Dergisi sayı 13'de yayınlanacaktır. ■

TÜRKİYE'DE YILMAZ YASAKLARIN KALDIRILMASI

7 yılı aşkın bir zamandır sinemacı Yılmaz Güney'in eserleri ülkesinde yasaklanmıştır. Tüm dünya sinemaseverleri O'nun filmlerini özgürce seyrederek kendi öz yurttaşlarına bu hak tanımamaktadır. Demokrasiye dönme yolunda adım attıklarını söyleyen ve fikir suçunun mevcut olmadığı Avrupa demokratik topluluğu AET'ye üye olmak için başvuruda bulunan Ankara yönetiminin bu tutumu kabul edilemez. Demokrasi ve özgürlük ideallerine derinden bağlı ve her türlü horgörüye, sansüre karşı olan, aşağıda imzaları bulunan şahsiyetler, Türk hükümetinden Yılmaz Güney'in filmlerine konan yasakların derhal kaldırılmasını talep ederler.

Bu çağrı Yunanistan'ın Delfi şehrinde yapılan "Avrupa Sinema ve Televizyon Yılı" toplantısına katılan üyelere de imzalanmış ve bir örneği "Avrupa Halkları ve Kültürleri Komisyonu"na gönderilmiştir.

Ayrıca, Avrupa Yönetmenler Fe-

derasyonu, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e ve Başbakan Özal'a, çağ-

rının dikkate alınması konusunda telgraf çekmişlerdir.

SOCIETES DES REALISATEURS DE FILMS (DÜNYA FİLM YÖNETMENLERİ BİRLİKLERİ)

Directors Guild of America
"Special Projects" (Amerika Yönetmenler Birliği)

Société des Réalisateur de Belgique (Belçika Yönetmenler Birliği)

Délégué Général de la Quinzaine des Réalisateur du Festival de Cannes (Cannes Film Festivali "Quinzaine" Bölümü Yönetmenleri Delegasyonu)

Société des Réalisaeteurs de France (Fransa Yönetmenler Birliği)

Représentent des téléspectateurs de France (Fransa Televizyon Seyircileri Temsilciliği)

FIPRESCI (Uluslararası Eleştirmenler Birliği)

Société des Réalisateur de Grèce (Yunanistan Yönetmenler Birliği)

Société des Réalisateur de Pays-Bas (Hollanda Yönetmenler Birliği)

Association des Cinéastes Hongrois (Macaristan Yönetmen-

GÜNEY'İN FİMLERİNE KONAN İÇİN ULUSLARARASI ÇAĞRI

ler Birliği)

Société des Réalisateurs d'Espagne (İspanya Yönetmenler Birliği)

The Directors Guild of Great Britain (İngiltere Yönetmenler Birliği)

Société des Réalisateurs d'Italy (İtalya Yönetmenler Birliği)

Association des Téléspectateurs d'Italy (İtalya Televizyon Seyircileri Derneği)

Bureau Catalan du Cinéma d'Espagne (İspanya Katalan Sinema Birliği)

Délégation Générale du Québec Service Culturel (Kebek Kültür Servisi Delegasyonu)

LE MONDE DU CINEMA (SİNEMA DÜNYASI)

Javier AGUIRRE, Régisseur - Espagne

Claudine AUGER, Actrice, France

Doug AITKEN, Régisseur, Grande Bretagne

Téo ANGELOPOULOS, Régisseur, Grèce

Margot BENNCERRAF, Régisseur, Venezuela

Bernardo BERTOLUCCI, Régisseur, Italy

Fernando BIRRI, Régisseur, Cuba

Jacob BIJL, Régisseur, Hollande

Klaus Maria BRANDAUER, Acteur, Autriche

Lino BROCKA, Régisseur, Philippines

Christina BURNETTE, Régisseur, Angleterre

Michael CACOYANNIS, Régisseur, Grèce

Jaim CAMIN, Régisseur, Espagne

Henning CARLSEN, Régisseur, Danemark

Julie CHRISTIE, Actrice, Angleterre

Luigi COMENCINI, Régisseur, Italy

August CAPPOLA, Régisseur, Italy

Michele CONFORTI, Régisseur, Italy

Manuel CUSSO-FERRER, Régisseur, Espagne

Grigoris DANALIS, Directeur du Festival de Cinéma de Salonique, Grèce

Jean Paul DEKKIS, Régisseur, France

Hulio DIAMANTE, Directeur de Cinéma de Malaga, Espagne

Dimitri EPIDE, Directeur du Festival de Cinéma de Montreal, Canada

Kostas FERRIS, Régisseur, Grèce

Peter FLEISHMANN, Régisseur, Allemagne

Liz FORGAN, Directeur du programme

Brigitte FOSSEY, Actrice, France

Sabine FRANELE, Monteuse (Montajci), France

Marilyn GAUNT, Régisseur, Angleterre

Costa GAVRAS, Régisseur, France

Diego GALAN, Directeur du Festival de Cinéma de St Sebastien, Espagne

Dimitris GALANIS, Télévision ET2, Grèce

Wilfried GELTNER Régisseur, Allemagne

Andreeux GRIEBA Régisseur, Angleterre

Reno GIRONI, Acteur, Italy

Marilyne GOLDIN, Sénariste, Angleterre

Predrag GOLUBOVIC, Régisseur,

ur, Yougoslavie

Goutam GOHOSERE, Régisseur, Indian

Ulrich GREGOR, Directeur du Forum de Jeune Cinéma de Berlin, Allemagne

Glenn GUMPEL, Régisseur, U.S.A.

Carol HASLAM, Directeur du Festival de Cinéma d'Edinburg, Angleterre

Fernando HERRERO, Directeur du Festival de Cinéma de Valladolid, Espagne

Joris IVENS, Régisseur, Hollande

Roger KAHANE, Producteur, France

Kurohi KAZAO, Régisseur, Japon

Marine KARMITZ, Producteur, France

Donat KEUSCH, Producteur, Suisse

Mark KILROY, Régisseur, Irlande

Jaromil JIRES, Régisseur, Tchécoslovaquie

Stavros KONSTANTARAKOS, Régisseur, Grèce

Andras KOVACS, Régisseur, Hongrie

Micheal LAM, Directeur du Festival de Cinéma de Hong Kong

Titus LEBER, Régisseur, Autriche

Sergio LEONE, Régisseur, Italy

Yılmaz Güney dört yıl önce bugün öldü. Bize filmlerini ve dostluğunu bıraktı. Filmleri ülkemizin kültür mirasının parıltılı köşebaşlarından biridir.

Biz dostları, filmlerinin; onun çok sevdiği, anlamaya ve anlatmaya çalıştığı yurdunun insanlarına özgürce ulaşması için girişilecek bütün çabaları destekliyoruz.

Ona dostluğumuzu ve sevgimizi sunuyoruz.

Ali Özgentürk (Yönetmen), Tarık Akan (Aktör), Tuncer Selik, Can Yücel (Şair), Güler Yücel, Mehmet Uluşoy (Tiyatro Yönetmeni), Fatoş Sezer (Tiyatro Oyuncusu), Rutkay Aziz (Yönetmen - Aktör), Erol Demiröz

(Aktör), Savaş Yurttaş (Aktör), Mustafa Ekmeççi (Gazeteci), Şeref Gür (Yapımcı), Nevzat Şenol (Gazeteci), Oya Kayacan, Atif Yılmaz (Yönetmen), Deniz Türkali (Müziyen-Tiyatro Oyuncusu), Hüseyin Baş (Gazeteci), Cüneyt Canver (SHP-Adana Milletvekili), Ercan Karakaş (SHP-İstanbul İl Başkanı), Erdoğan Tokatlı (Yönetmen), Ömer Düzenli, Halil Ergün (Aktör), Fehmi Yaşar (Senarist), Yaman Okay (Aktör), Yavuzer Çetinkaya (Yönetmen), Mahmut Tali Öngören (Yazar-Öğretim Üyesi), Füsün Özbilgen (Gazeteci), Abdurrahman Keskiner (Yapımcı), Şükran Ketenci (Gazeteci), Işıl Özgentürk (Senarist), Meral Okay (Gazeteci), Atilla Dorsay (Eleştirmen), Necati Doğru

(Gazeteci), İsmet Bulak, Türkan Şoray (Sinema Oyuncusu), Aydın Güven Gürkan (SHP-Eski Genel Başkanı), Lütfi Akad (Yönetmen), Hale Soygazi (Sinema Oyuncusu), Behiç Ak (Karikatürist), Vivet Kanneli (Gazeteci), Leyla Özalp (Yönetmen Yardımcısı), Sabahattin Çetin (SHP-İstanbul Kültür Komisyonu Başkanı), Hüsnü Okçuoğlu (SHP-İstanbul Milletvekili), Mehmet Moğultay (SHP-İstanbul Milletvekili), Ümit Silan (SHP-Kadıköy İlçe Başkanı), Tuğrul Süer (Grafiker), Ayşenur Arslan (Gazeteci), İrfan Atasoy (Yapımcı-Aktör), Arif Keskiner (Yapımcı), Komet (Resam), Ağah Özgüç (Sinema Yazarı).

Elisabeth Waelchi, Monteuse (Montajcı), Suisse

Roland LETHEM, Régisseur, Belgique

Marceline LORIDAN, Régisseur, France

Antonella LUALDI, Actrice, Italy
Ahmet EL MAANOUNI, Régisseur, Algérie

Antonie MARKETAKI, Régisseur, Grèce

Francesco MASELLI, Régisseur, Italy

Marcello MASTROIANI, Acteur, Italy

Jane MILLES, Producteur-Régisseur, Angleterre

Yves MONTAND, Acteur, France

Patricio MORAZ, Régisseur Suisse

Christine OESTREICHER, Producteur, Angleterre

Panos PAPAKYRIAKOPOULOS, Régisseur, Grèce

Nikos PAPATAKIS, Régisseur Grèce

Clare PEPLOE, Régisseur, Angleterre

Dionyssi PHOTOPULOS, Directeur artistique, Grèce

Caroline PICK, Régisseur-producteur, Angleterre

Jonatham POWELL, Responsable du programme, Angleterre

Peter SCARLET, Directeur du Festival de Cinéma de San Francisco, U.S.A.

Philip SIMPSON, Directeur de British Film Institute, Angleterre

Fernando SOLANAS, Régisseur, Arjantine

Michael PILZ, Régisseur, Autriche

Alvin RAKOFF, Régisseur, Angleterre

Satrajit RAY, Régisseur, India

Raoul RUIZ, Régisseur, Amérique Latine

Jean ROUCH, Directeur de Cinémathèque, France

Paulo ROCHA, Régisseur, Portugais

Umberto ROSSI, Critique-cinéma, Italy

Massimo SANI, Régisseur, Italy

Osman SEMBENE, Régisseur, Sénégal

Mrinal SEN, Régisseur, India

Ettore SCOLA, Régisseur, Italy

James SCOTT, Producteur, U.S.A.

Christos SHIOPACHAS, Régisseur, Chypres

Wendy SMITH, Régisseur, Angleterre

Eliane STUTTERHEIM, Productrice, Suisse

Jean CHARLES TACHELLA, Régisseur France

Freres TAVIANI, Régisseur, Italy

Isabelle TISSANDRIE, Actrice, France

Terasa TROPA, Régisseur Portugais

Colin YOUNG, Directeur de l'E-

cole du Cinéma-Télévision, Angleterre

Michele VALLEY, Actrice, Grèce

Antonio VASCONCECOS, Régisseur, Portugal

Ian WALL, Régisseur, Angleterre

Christian ZIEWER, Régisseur, Allemagne

Victoria ZINN, Actrice, Italy

Margarethe VON TROTTA, Régisseur, Allemagne

Claude WEISZ, Régisseur France

Francine WINHAM, Producteur, Angleterre

Egalement (ayrica)

Patrick ANELLI, SACD-France (Sinema Yazarları Birliği)

Hubert ASTIER, SACD-France (Sinema Yazarları Birliği)

Guido ARISTARCO, Professeur-critique, Italy

Eduardo BAUTISTA, Compositeur (besteci), Espagne

Elias BREDSORFF, Professeur, Danemark

Thomas BREDSORFF, Professeur, Danemark

Gian-Piero Brunetta, Professeur d'Université, Italy

Fuensanta CANDELA, C.E.E., Belgique (Avrupa Ekonomik Topluluğu)

Elvira CARTENY, Expert Media (basin uzmanı), Italy

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI'NA

(Toplam imza sayısı 316 adetir)

Toplumu değiştirmeye yönelik, inancı ve bilincini ustaca sanata dönüştüren, ülkemizde proleter sanatın yüzüğü, büyük sinema sanatçısı ve yazar YILMAZ GÜNEY'i Demokrat Sanatçılar Birliği (D.S.B.) ve sanat ve edebiyat dergisi Tohum'un başlatmış olduğu kampanyayı destekliyoruz.

Bunun için YILMAZ GÜNEY'in vatandaşlık hakkı iade edilmelidir.

Filmleri üzerindeki yasaklar kaldırılmalıdır.

Kitapları üzerindeki yasaklar kaldırılmalıdır.

Kültür emekçileri üzerindeki baskılara ve yasaklara son. □

Birsen ÖZER -

Cağrı Akbol.

Hasan Akbol.

Hilme

Songül Akbol

Ali Akbol

Sergin

Baki Kılıç

Nihat Koç

Ali Adıgüzel

Şeker Zorlu

Ali Karabulut

Ali Yıldırım

Musa Karakent

Medim Özdırık

Sevim Otunç

Hilmi Zorlu

Songül Zorlu

Ali Adıgüzel

Şeker Zorlu

Ali Karabulut

Ali Yıldırım

Musa Karakent

Medim Özdırık

Sevim Otunç

Hilmi Zorlu

Michalis CHRISTODOULIDES, Compositeur (Besteci), Chypres
Michel CIMENT, Cinéma-critique, France

Ivano CIPRIANI Professeur d'Université, Rome-Italy

George CONCHON, Ecrivain (Yazar), France

Gérard CHALIAND, Sociologue (Yazar-Siyasal Bilimler Profesörü), France

Filippo de SANCTIS, Professeur d'Université, Florence-Italy

Frederick DESSAU, Producteur-Radio, Danemark

Michel DIMOPOULOS, Télévision ET1, Grèce

Antoine DUHAMEL, Compositeur (Besteci), France

Robin DUVAL, Independent Broadcasting Policy, Angleterre

Klaus EDER, Film-Critique, Allemagne

Michele Ange ESTRELLA, Compositeur (Besteci), Arjantine

Samir FARID, Film-critique, Egypte

Volf GEFION, Journaliste (Gazeteci), R.F.A.

Vitorino GODINHO, Professeur, Portugal

Maria GIACOBBE, Ecrivaine (Yazar), Danemark

Juan GOYTISOLO Ecrivain (Yazar), Espagne

Alicia HELMAN, Professeur Université, Pologne

Alcibiadis KAMMENOS, Professeur d'Université, Grèce

Franço KARAOGLAN, Journaliste (Gazeteci), Grèce

Philippe KEMT, Critique-cinéma, Angleterre

Ginette LE GOC, Parti Socialiste Français, France

Eduardo Lourenco, Ecrivain (Yazar), France

Derek MALCOLM, Film-critique, Angleterre

Helen MILLER, Journaliste (Gazeteci), Australia

Péricles NEARCHOU Directeur du Centre Culturelle Européen de Delphes, Grèce

Carol PRUNHUBER, Ecrivain (Yazar), Venezuela

Maxime RODENBSON, Professeur Université Sorbonne, France

Luiz REBELLO, Ecrivain-Avocat (Yazar-avukat), Portugal

Klaus RIFBJERG, Professeur, Danemark

Teresa ROGERS, Juriste, Angleterre

Umberto ROSSI, Journaliste (Gazeteci), Italy

Silke SVATUNEK, Journaliste (Gazeteci), Allemagne

Maria Barroso-SOARES, Professeur, Portugal

Roger TROPEANO, Professeur, France

Fernand WEIDES, Journaliste (Gazeteci), Luxembourg

Arline WHITTAKER, Ecrivain (Yazar), Angleterre

Nicos ZACHARADIS, Journaliste (Gazeteci), Grèce

Andonis ZIKAS, Journaliste (Gazeteci), Grèce

Lino MICCICHE, Journaliste (Gazeteci), Italy

Egalement (ayrıca)

Michel BLUM, Le Président du Comité Spécial des Droits de l'Homme auprès des Nations-Unis (İnsan Hakları Örgütlerinin Birleşmiş Milletler nezdindeki Özel Komitesi Başkanı)

Daniel JACOBY, Le Président de la Fédération Internationale des Droits de l'Homme (Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu Başkanı)

Yves JOUFFA, Le Président de la ligue des Droits de l'Homme-France (İnsan Hakları Ligi Başkanı-Fransa)

Pierre BERCIS, Le Président des Nouveaux Droits de l'Homme (Yeni İnsan Hakları Derneği Başkanı) ■

Yılmaz Güney'e Özgürlük

gecesinde TOHUM ve DSB adına
yapılan konuşma

Dostlar,
Yabanelerde işgücünü satan
işçiler,
Vatandaşlık hakları ellerinden
alınanlar,
Siyasi Mülteciler,
Ve çeşitli Milliyetlerden Emekçiler.
Bir Büyük insanı kaybettik 9 Eylül
1984 sabahı...

İşçisiyle, köylüsüyle; esnaf ve zanaat-
kârı, aydını, genci ve sanatçısıyla hep-
imizi derinden sarsan acı bir haber yan-
kılandı o günün sabahı... Yılmaz Gü-
ney'i kaybetmiştik...

Haber, dalga dalga Avrupa, Türkiye
ve tüm dünya ezilenlerini yasa boğuyor-
du. Evet O büyük insan bedenlen aramız-
dan ayrılmıştı artık.

Ölümler vardır dostlar, tüy kadar ha-
fif; ölümler vardır Tay Dağı kadar yü-
cedir. Alınları ve göznuşuyla geçinen ç-
lekeş çoğunluğun yanında saf tutmayan-
ların ölümü tüy kadar hafif ve değersiz-
dir. Ama düşünün ki, bir ömür sömürü
ve talan dünyasının bekçilerine, vahşet
ve zulmün kalelerine yönelmişse ve bu
uğurda tüm akıl almaz zorlukları göğüs-
lemişse ve nihayet düşünün ki, sanat ve
kültür cephesindeki savaşımıyla emper-
yalist ve yarı-feodal kültür karşısında,
her defasında yıkılmaz bir abide gibi di-
kilmişse, böylesi bir ölüm tüy kadar ha-
fif olabilir mi? "Halkın sanatçısı, hal-
kın savaşçısı olmalıdır" diyen bir büyük
devrimci sanatçının ölümü tüy kadar de-
ğersiz olabilir mi? Elbette ki O'nun ölü-
mü Tay Dağı kadar yüce ve anlamlıdır.

Sınıf düşmanlarına karşı verilen bu
göremli mücadeleye adanmış bir hayat-
tan daha değerli bir şey var mıdır? Sını-
fının ve bağlaşıklarının kurtuluşu için
yaşamak kadar güzel, yüce ve onurlu
olan bir başka şeyden söz edilebilir mi
dersiniz?

Yoksul bir doğu köylüsünün çocuğu

olarak hayata gözlerini açan Güney'in
hayatı, uzanan bozkırlarda silah sesle-
ri, kan ve barut kokusu ortasında geçer.
Bu durum, yalnız Yılmaz'ın değil, tüm
yöre halkının yazgısıdır da.

Güney, ilk, orta ve liseyi Adana'da bi-
tirdikten sonra, İstanbul İktisat Fakül-
tesi'ne kaydolur. Ama, üst üste gelen
mahkûmiyet ve soruşturmalar, fakülteyi
bitirmesini engeller.

Daha küçükçük yıllarda yaşamın acı ve

tardım, mektepten sonra da gazoz..."

Ve Yılmaz; daha liseli yıllarda sine-
ma seyircisiyle yüzyüze gelme ve onları
tanıma fırsatı kendisine sağlayacak olan
pursantaj memurluğu yapar. Bu yıllar,
Yılmaz'ın sinemayla haşır neşir olduğu
yıllardır. 1955 yıllarında da, amatör hi-
kâye yazarlığına başlar. Yılmaz'ın oyun-
culuktan senaryoculuğa geçişinde bu uğ-
raşının rolü büyük olacaktır. Hikâyele-
riyle yetinmeyen Güney, Doruk ve Pü-

zorluklarıyla yüzyüze gelen Yılmaz, şö-
le anlatır mektepli yıllarını:

"Ben ırgatlara suçluluk ettim. Çapa
çekiminde atçılık ettim. Pamuk topladım,
kazma dövdüm, terfi ettim bağ
bekçisi oldum. Bir yaz traktör sürücü-
lüğüne merak saldım. Sabahları simit sa-

ren adlı dergiler çıkarır. Nitekim Yılmaz,
"Onuç" adlı edebiyat dergisinde yayın-
lanan "Üç Bilinmeyenli Eşitsizlikler
Denklemleri" adlı öyküsüyle ilk mahkû-
miyetini alır: 7,5 yıl hapis ve 1,5 yıl sür-
gün...

"Boynu Bükük Öldüler" Yılmaz Gü-

ney'in yeni ve canlı dille yazılan ilk romanıdır. Roman, 1972 yılında Orhan Kemal Ödülü'nü kazanır. Ancak Yılmaz ödülü alamaz, zira dönem 12 Mart ko-yu faşizm dönemidir. Ve Yılmaz, ikinci kez siyasi bir "suç" dolayısıyla sıkıyö-netim tarafından tutuklanmıştır.

Sinema alanına gelince...:

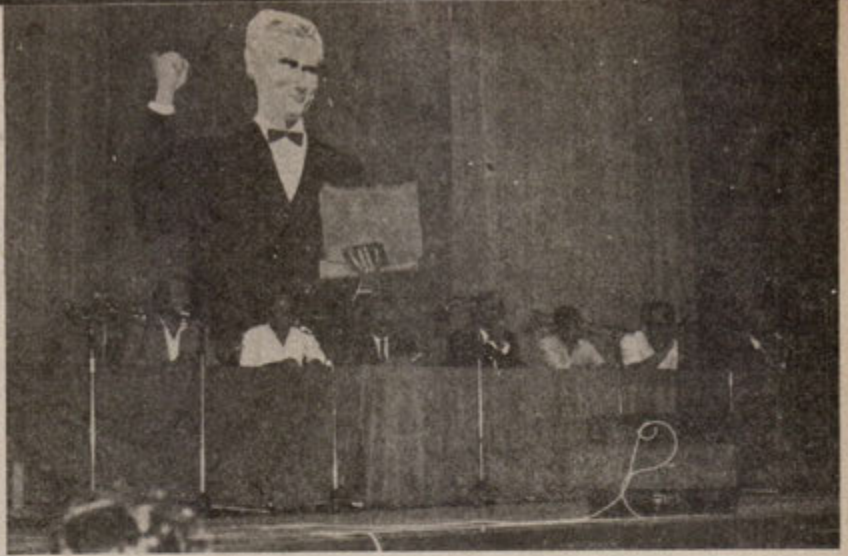
Sinema alanında Yılmaz, karşımıza senarist, oyuncu ve yönetmen olarak çı-kar. Hikâye yazarlığından senaryoculu-ğa, oradan da oyunculuğa, oyunculuk-tan da yönetmenliğe diyalektik bir ge-çiş yapar.

Film işçisi olarak işe soyunan Güney, figüranlıktan oyunculuğa geçerek, kısa sürede üne kavuşur. Onun filmlerini say-makla bitiremeyiz. Ortak senaryo çalış-malarının ürünü olan ilk filmi "Bu Va-tanın Çocukları"dır. İkinci filmi ise "Alageyik"tir. Üçüncü ortak senaryo çalışmalarının ürünü olan film, "Kara-caoğlan'ın Kara Sevdası"dır. Ve derken filmler birbirini izler, "İkisi de Cesur-du" filminde Yılmaz, kabadayı mitosunu ayrı bir bakış açısıyla ele alır. Ve ar-dından 9 film birden çevirir. Çevirdiği filmlerle halkına malolur. Halk Güney'e sahip çıkar. Zira O'nun filmlerinde halk, kendisini bulmaktadır, hayatını yaşamaktadır.

Güney, filmlerinde sürekli haksızlık-lara karşı çıkar. Kendisine seçtiği tipte, Yeşilçam koşullarının gereği yakışıklı, si-nek kaydı tıraşlı, ütülü pantolonlu tipi değil, sert, mahalle kabadayısı tipidir. Halkın özlemlerini, isteklerini filmlerin-de dile getiren Güney'i Güney yapan tem-el tema, onun halkın sanatçılığı işle-vini sıradanların saflarından biri olarak yerine getirmesidir.

Yılmaz Güney, 1970 yıllarında se-narist-oyuncu-yönetmen olarak yaptığı "Umut" filmi, Türkiye sinemasına bir soluk aldırır. Ve sinemaya ilk kez toplumsal-gerçekliği taşır. Toplumsal-ger-çekçi sinemanın ilk ve en etkin örneği ile bir dönemecin başlangıcını oluşturur. Ama ne yazık ki, dönemin baskıcı ko-şulları filmin yurtdışına çıkışını engeller. Ama Yılmaz, bunun da yolunu bulur ve filmi gizlice yurtdışına kaçıtır. Film ve Yılmaz Cannes Film Festivali'nde öv-güyle karşılaşır. Böylece Yılmaz, dışa açılmanın ilk örneğini verir ve ödülü hak eder.

Yılmaz Güney, artık yorulmak ve korkmak nedir bilmeyen bir çabayla si-nema uğraşını sürdürür. Kendi insanı-na ve öze dönük filmlerle sinemada bü-yük bir aşama yapar. Öyle ki, tek başı-na bir olay adam olur sinemada. 1972 yılı Yılmaz Güney Yılı olur. 3. Adana Film Şenliği'nde Ağır, Acı ve Umutsuz-lar sırasıyla en büyük ödülleri kazanır-lar. Bir yönetmenin aynı şenlikte 3 fil-

miyle ödüllendirilmesi dünyada eşine rastlanmayacak bir olaydır. Ve arkasın-dan Baba filmiyle 4. Adana Film Şenli-ği'nde birinciliği kazanır. Fakat Güney'in tutuklu bulunduğu bir sırada verilen bu ödül çeşitli entrikalarla geri alınır.

1974 yılında çıkan af kanunuyla ser-best bırakılan Güney, Zavallılar ve Ar-kadaş filmlerine başlar. Arkadaş'ta, toplumsal karşıtlıkları ele alır, inceler. Ve bu arada Hücrem, Salpa ve Sanık ad-

olur. Güney, Mamak, Isparta ve İmralı yarı-açık cezaevlerinde tutuklu kalır. Eli-ne vurulan kelepçe beynine vurulamaz. İçerdeyken bile durmadan çalışır. Sürü, Düşman ve Yol gibi önemli filmlerin se-naryolarını yazar.

12 Eylül 1980'de yeniden karanlık bir dönem başlar. Çeşitli milliyetlerden Türkiye halkı üzerine kara bulut gibi askeri dikta çöker. Öyle ki işken-ce, zulüm, baskı, katliamlar ve tu-tuklanmalar günlük yaşamın bir parça-sı haline gelir. Yaşam, halkımız için bir zindan haline çevirilir. Yılmaz Güney için ise, kötü günler bekliyordu. Artık Yılmaz'ın yurtdışına çıkmasından baş-ka çaresi kalmamıştı. O'nun gibi yüzler-ce aydınımız ve geleceğin temsilcileri in-sanımız yurtdışına kaçmak zorunda bı-raktırdı. Ülkemiz tarihine kara bir dö-nem olarak geçecek olan ve her anım-sandığında nefret ve kinle anılacak olan Askeri-Faşist diktatörlüğü, 8. yılında bir kez daha lanetliyoruz.

Yılmaz Güney yurtdışına çıktığında şunları söylüyordu:

"Arkadaşlar, yurtdışına çıkmak, sa-dece benim kişisel özgürlüğüm açısından önemli değildir. İnanın sadece bunun için çıkmadım, Türkiye devriminin iler-letilmesi için, üzerime düşen bütün gö-revleri yapacağıma inanın. Bunu zaman ve bizzat pratik canlı hayat içinde gös-terecek."

Paris'e yerleşen Güney, "Yol" filmi-nin tamamlanması için çalışmalara ka-tılır ve film Cannes Film Festivali'ne ye-tiştirilir. Halkının acılarını, özlemlerini en iyi bir şekilde sergileyen "Yol" filmi geniş emekçi katmanların da desteğini alarak Altın Palmiye Ödülü'nü alır. Yıl-maz'ın bu büyük başarısı, O'nu dünya sinema cephesinde hakettiği yere koyar. Festival bitiminde TV kamerası karşısın-da, faşizm, en büyük darbelerinden bi-rini Yılmaz Güney'den almıştı. Akabin-

li küçük romanlarını tamamlar ve yayın-lar. Tarım proleteriyası ve yoksul kö-yülerin sorunlarını işlediği Endişe filmi-nin çekimini yaparken, 13 Eylül 1974 günü Yumurtalık Belediye Gazino-su'nda, Yumurtalık Hakimi faşist Sefa Mutlu'yu öldürmek iddiasıyla yeniden tutuklanır. Endişe filmi ise yarım kalmış

de, ilerleyen hastalığına rağmen "Duvar" filmini de tamamlayarak halkına emanet etti.

"Duvar" filminden sonra o acılı gün gelir çatar ve Yılmaz artık ebediyen aramızdan ayrılmış olur. Yıl: 1984, Ay: Eylül, Gün: 9 Eylül ve de sabahtı. Aramızdan zamansız olarak göçüp giden Güney, ardından yalnızca Türkiye halklarına değil, aynı zamanda dünya halklarına da paha biçilmez bir miras bıraktı.

Değerli Dostlar!

Hiç şüphesiz ki, Yılmaz Güney adı, sanat ve kültür cephesinin, toplumsal gerçekçi sinemacılığın daima en ön safalarında yer alacaktır. O, gerçekçi sinemacılığın ve devrimci sanatın yerinden oynatılmayacak bir köşe taşıydı. O'nun devrimci sanat ve sinemacılık teorisini besleyen asıl kaynak, pratik hayat tara-

findan besleniyordu. Sinemada öylesine bir öz bulmuştu ki O, tükenmesi imkânsız, sonsuz bir kaynaktan akan gürül gürül bir çağlayandı bu kaynak. Halkın bizzat kendisiydi. Acısıyla, tutkusuyla, istem ve yaşama sevgisiyle bizzat sıradan insandı. İşte Yılmaz, bu insanı yakalamasını, konuşurmasını bilmişti. Hem de zulme ve eşitsizliğe karşı bir isyan olarak... Zaten Yılmaz Güney adı da ezilenlerin safında vahşet ve sömürüye karşı başkaldırının adı değil mi?

Devrimci sanatın halka ulaşmada, onu eğitmede bir araç, halkı haksızlığa karşı uyarmada önemli bir mevzi olarak kullanmasını bildi. Ve bilirdi ki, sanat, sınıflarüstü, onların dışında bir olgu değil, tarafgir olmak zorundadır. Bu tarafgirlikte Güney, tercihini hiç tereddütsüz halktan yana koymuştu. Bu uğurda da

her türlü zoru ve zorbalığı göze alarak işe koyuldu.

Yılmaz'ın sinema sanatı, emperyalist, yarı-feodal sinema sanatı değil, proletaryanın sinema sanatıydı. Sıradan insan tipiyle o, daima ezilenlerin yüreklerinde derin izler bıraktı. O'nun amacı, sinema tüccarlığı mantığıyla, sanatını burjuva-feodal sanat simsarlarına satmak değildi, çoğu burjuva sanatçısı gibi. O, yalnızca emekçi halkın toplumsal çelişmelerini ele alıp onları işlemekle, onları sınıf mücadelesinin bir aracı olarak kullanmakla yetinmemiş, aynı zamanda, sinema sanatı alanında bu işlevleri yüklenilecek yeni yeni insanların da ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur daima...

Sinema dünyasında Yılmaz, bir dönem "kenar mahallenin mert, iyi yürekli kabadayı" olarak ortaya çıkarken, bir dönem sonra bu çizgiyi de aşar. 1970'li yıllarda toplumsal çelişmeleri işleyen devrimci sinemacılığın silinmez yanlarıyla bütün gerçekliğiyle ortaya çıkar. Yaşam kavgasında bilinçle saf tutmasını bilmiş, bu uğurda her türlü zorluğu da göze alarak defalarca tutuklanmış ve en verimli yıllarını mahpuslarda geçirmiştir. Ama bu tutuklanma ve baskılar O'nu halkının yanından ayıramamış, aksine her mahpusluk, O'nu daha bilinçli kılmış ve daha da bilenmiştir. 1971 yılında devrimcilere yardımcı olduğu gerekçesiyle 12 Mart'ın koyu karanlık dönemlerinde hapishanelerde yatmış, ama bu tutukluluk onda, O'nun bilincinde önemli sıçramalar yaratmıştır. Ve içerden çıkarken artık daha da olgunlaşmıştır.

1974'lü yıllara gelindiğinde Yılmaz, artık eski Yılmaz değildir. Her şey gelişir, değişir ve olgunlaşır. Diyalektiğin

şaşmaz çarkları arasında o da nasibini almıştır. Bir yandan tutukluluk O'nun özgürlüğüne gem vururken, diğer yandan da bu tutsaklı yıllar, O'nu yeni çehreyle ortaya koymuştur. İşte "Arkadaş" filmi bu yeni çehrenin en çarpıcı ürünüdür.

Ama çok uzun sürmez...

Gözler Yılmaz'ın üstündedir... Baskılara, tehditlere maruz kalır. Ama yılmaz.. Ne tehdit ve ne de O'nu satınalma planları fayda etmez. Cesaretle, azim ve kararlılıkla bir abide gibi dikilir engellerin karşısına...

Yılmaz, yalnızca sanat ve edebiyat cephesinin gürleyen sesi, susturulamayan mitralyözü değil, aynı zamanda faşizme karşı başkaldırının da militan bir sesidir. Yılmaz'ı salt bir sinema sanatçısı olarak ele almak yalnızca böyle bir Yılmaz'ı düşünmek! Bu beyhude bir çabadır... O, herhangi bir sinema sanatçısı gibi bir sanatçı değildir. O, halkı için yaptığı sanatıyla, işkenceyi, mahpusluğu ve ölümü göze alabilen ender bir insandır..

Yalnızca bu mu?

Demiştik ki, dostlar! O, faşizme karşı susturulamayan sesiyle, halkının yanında olmasını bilmiş bir büyük devrimcidir. Mahpusluk yılları O'nu Bilimsel Sosyalizmin sorunlarına yönelmiş, kavrayışı bu yıllarda giderek derinleşmiştir. Mahkemelerdeki savunmalarında sık sık Demokratik Halk Devriminin propagandasını savunmasının merkezine koymasını bilmiştir.

25 Haziran 1975 yılında mahkemede sunuları söyleyecektir:

"İki yılı aşkın askeri cezaevi günlerinde, düşüncelerim tek bir noktada toplanmıştır. DEMOKRATİK HALK DEVRİMİ. Başta işçi sınıfı ve köylülük olmak üzere, tüm emekçi kitleleri, aydınları, sanatçıları, küçük iş ve küçük mülk sahiplerini ekonomik-toplumsal ve siyasal kölelikten kurtuluşa götürecek yeni Türkiye'yi kuracak ve sosyalizme götürecek Demokratik Halk Devriminin gerçekleştirilmesi... temel düşüncem budur."

Ama Yılmaz bununla yetinmez... Dünya ölçüsünde dostla düşman arasındaki ayrım çizgisinde Bilim Sosyalizmin yanında yer alır. Rusya'daki modern revizyonist gerçekliği kavrayarak karşı tavır alır. Bununla da yetinmez. Türkiye'deki uzantıları ve şakşakçılarına karşı da yazılarında tavır alır. Ve mücadelenin darbesinin doğrultusunun onlara da yönelmesi gerektiğini ısrarla vurgular. Dolayısıyla, Yılmaz Güney adı yalnızca devrimci sinemacılık alanında değil, halkının mutluluğu uğruna verilen mücadelede de daima ön sıralarda yerini alır. Artık O, kendini sanatçı savaşçılığıyla

la halkına adamıştır. En güzel, en anlamlı yaşam da, halka adanan yaşam değil midir ki?

Halka ve devrime adanmış, onu iletmemeye adanmış bir hayat... İşte Yılmaz Güney budur. Ve ezilen çoğunluk, kah O'nu Cannes'te Altın Palmiye Ödülü'nü alıpta, faşizmi yargılamak, kâh Strasburg'ta yürüyüş kadronun başında görecektir.

O, her şeyiyle içimizden biriydi...

Mücadelesi mücadelemiz, sesi sesimiz olarak kalacaktır...

Dostlar:

Çoğu kez yinelediğimiz bir hatadır, aramızdan ayrılanların arkasından onların hatalarından söz etmemek. Genellikle ve sıkça hep iyi yanlarından söz ederiz. Ama böylesi olumludur da. Ama bir başka olumlu yan daha da var ki, o da hatalarında onları aşma amacıyla söz edebilme cesaret ve kararlılığını gösterir.

rebilmedir.

Yılmaz Güney'in hataları yok muydu?

Evet, O bir insandı.! Ve de devrimci bir insan.! Yiğit ve büyük devrimci insan.! Hayatı tanımak ve onu değiştirmek pratiğine katılan herkes kaçınılmaz olarak hata da yapacaktır. Hata yapmadan öğrenemez çoğu kez insan. Hele hele Yılmaz Güney gibi sıkça hayatla haşır neşir olan biriyse...

O'nun hataları vardı. Ama bu hatalar, erdemlerinin yanında, başarılarının yanında öylesine küçük kalıyordu ki, çoğu kez başarıları O'nun bu yanını gölgeler olmuştur. Bu yan, bu hatalar, siyasal plandaki bazı kavrayış yetersizliklerin açmazlarıydı.

Ama şunu biliyoruz ki, bu hataları, aynı yolda yürüdüğümüz bir büyük dev-

rimci ve sanat adamının hataları niteliğindeydi; ve o gözle de bakılmalıdır. O, mücadelemizin, zulme ve sömürüye karşı mücadelede sanat cephesinin bir kartalığıydı ve hep öyle kaldı.

Unutulmamalıdır ki, bazen kartallar da tavuklar kadar alçaktan uçabilir ama, tavuklar hiçbir zaman kartalların yükseklğine erişemezler..

O, hep yalnız kayalarda ve doruklardaydı. Ondan hep öğreneceğiz...

Değerli Konuklar, Dostlar,

Ölüm Yılmaz'ı en verimli bir dönemde aramızdan koparıp aldı. Onun ölümüyle Türkiyeli emekçi yığınlar, proleter sanat ve edebiyatın çok önemli bir silahını, gericiğe karşı mücadelenin korkusuz ve yiğit bir militanını yitirmiş oldular. Yılmaz Güney bir bakıma ve bir başka görüş açısından Türkiye'nin Gorki'sidir...

Ve bizler, bugün hâlâ, böyle bir insa-

nın kitaplarının, sanat eserlerinin, filmlerinin ve hatta posterlerinin bile yasaklanmasıyla yüzyüzeyiz. Halkına bunca ve böylesine malolmuş bir insanın üzerindeki yasaklar kalksın istiyoruz. Bizler, onur ve ağırbaşlılığın, fedakârlık ve özverinin ve dahası devrimci toplumsal-sinemacılığın simgesi haline gelen Güney'in vatandaşlık hakkının geri verilmesini istiyoruz. Nazım Hikmet ve vatanşah hakları ellerinden alınmış yüzlerce aydınımızın bu hakkının koşulsuz olarak geri verilmesini istiyoruz..

İstiyoruz ki, tüm yazar-çizer sanatçılarımızın emeğinin ürünleri üzerindeki bütün yasaklar ve baskılar kalksın...

Bizler istiyoruz ki, herkes özgürce sanatsal faaliyetlerini sürdürebilsin ve özgürce düşünebilsin. Yılmaz Güney'i andığımız ve onun sanat ve kültür eserleri

üzerindeki tüm yasakların kaldırılması için toplandığımız bugünde, diyoruz ki, O'nu düşman güçlerin karalama ve saldırılarına karşı korumak, O'nun devrim ve sanat mücadelesi için yükselttiği bayrağı hep gönderde dalgalandırmak demek, Yılmaz Güney'i anmak demektir.

Geçmiş tarihsel süreç, Türkiye toprağında nasıl ki, bir döneme damgasını ba-

san Yılmaz Güney'i bize vermişse; umarız ki, yokluk ve yoksulluklar, vahşet ve işkence diyarı Türkiye, varlıksızlar ve ezilenler safında yeni maceraya damgasını basacak yeni bir Yılmaz Güney'i, Türkiye'nin yeni bir Gorki'sini bize verebilsin...

Özgür, mutlu ve ışıltılarla dolu, Yeni Demokratik Türkiye dileğiyle diyoruz ki,

— Kültür emekçileri üzerindeki baskılara ve yasaklara son!

— Vatandaşlık hakları ellerinden alınmışlara, bu hak koşulsuz yeniden geri verilsin!

— Nazım Hikmet'in vatandaşlık hakkı geri verilsin!

— Yılmaz Güney'e özgürlük!

10 Eylül 1988/Heidelberg

BASIN AÇIKLAMASI

18.10.1988 tarihinde dergimiz Yeni Demokrasi'nin Ekim 1988 tarihli 15. sayısı "Kürtçülük ve Komünizm propagandası" yapıldığı gerekçesiyle İstanbul DGM Başkanlığı'nca toplatılmıştır. Toplatmaya gerekçe teşkil eden yazılar; 1- Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi İyi Bir Döneme Girmiş Bulunuyor, 2- Celal Talabani ile söyleşi, 3- Niçin Kafa Yoralım Bir Bilene Soralım, 4- Kitleselleşme ve Kadrolaşma Üzerine, 5- Kendiliğinden Gelme İşçi Hareketleri ve Proleter Devrimci Siyasi Mücadele, 6- "İlerici-Yurtsever, Devrimci-Demokrat Kamuoyuna Çağrı" başlığıyla aylık sosyalist dergilerden Yeni Demokrasi, Medya Güneşi, Emeğin Bayrağı, Yeni Çözüm, Güneşe Çağrı ve Emek Dünyası'nın Irak Kürdistanındaki soykırımı protesto amacıyla yaptıkları çağrı metniyle birlikte 6 yazıda suç unsuru görülerek dergimiz toplatılmıştır.

Demokrasi aşığı Özal hükümeti ve TC. devletinin basına yönelik baskı politikası kâğıt zamlarıyla, getirdiği vergi artışlarıyla vb. kamuoyunca da bilinmektedir. Lakin özellikle de dergimiz Yeni Demokrasi ve Sosyalist Basının geneli üzerindeki keyfi, anti-demokratik baskılar çok yönlü bir biçimde sürmekte ve bu baskılarla çökertilerek yok edilmek istenmektedir. Toplatmalar, mahkemelerde yüzyılları bulan ceza istemleri, bürolarımızın basılması, bu esnada abonelerden yazılara, arşivden okuyucu mektuplarına kadar tüm belgelere el konulması, dergi yöneticilerinden çalışanlarına varıncaya kadar gözaltına alınması, işkencelerden geçirilerek illegal örgütlerden dolayı sorgulanmaları bunlara örnektir. Tüm bu uygulamalar başta demokrasiye, düşünce ve örgütlenme özgürlüğüne, basın özgürlüğüne, devrimci-demokrat ve sosyalist fikirlere düşmanlığın somut göstergeleridir. Ülkemizin yüz karası olan bu tür uygulamalar karşısında halkımızı, okuyucularımızı, devrimci-demokrat kamuoyunu duyarlı olmaya ve protestoya çağırıyoruz.

Yeni Demokrasi
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Murat Tunç

Şili'de kanlı diktatörlüğe yeni biçim

ABD emperyalizminin eli kanlı faşist uşağı Pinochet'in kanlı bir darbeyle 11 Eylül 1973 günü Allende'yi katlederek ele geçirdiği devlet iktidarında, 15 yıldır oturmaktadır. "Benden izinsiz yaprak kıpırdamaz" diyen Pinochet, 1997 yılına kadar kanlı saltanatını sürdürebilmek için 5 Ekim günü halk oylamasına gitti. Halk oylaması sonuçlarından % 45 evet, % 54 hayır çıktı. Referandum sonuçlarına göre Pinochet'in 1997 yılına kadar koltuğunda kalmasına hayır çıktı. Ancak 1980 Anayasası gereği Pinochet 1989 15 Aralık'ına kadar koltuğunda oturması ve genel seçimlere gidilmesi gerekiyor. Bu seçim sonuçlarına göre de Başkanlığın devir teslimi üç ay sonraya öngörüldüğünden 1990 Mart'ına kadar Pinochet'in yürürlükteki anayasaya göre koltuğunda oturması mümkün. Gerek referandum ve gerekse de Pinochet'in "demokrasiye geçiş" vaatleri sebepsiz değil. Tüm bu ABD patentli

senaryolar adım adım yürürlüğe konmaktadır. 1973'ten günümüze Şili'ye bir göz attığımızda bu planın ne olduğunu rahatlıkla görebiliriz.

Eli kanlı generaller cuntasını, 11 Eylül 1973'te askeri bir darbe ile yönetime el koymuştu. 1970'te iş başına gelen Salvador Allende'nin üç yıllık iktidarı sürecinde "sosyalizmi barışçıl yoldan inşa etmek" istediğini söyleyerek, madenleri, tarımı ve birtakım işletmeleri millileştirerek devletleştirmişti. Ancak ne var ki, Allende'nin bu tutumu ABD emperyalistlerini derinden rahatsız etmiş ve ordu içindeki uşaklarını devreye sokmuştu. Allende hükümeti General Carlos Prats'ı görevinden alarak yerine general Augusto Pinochet'i atamıştı. Allende'nin Pinochet'i ataması kendi açıklamalarına göre "taktik" bir atama idi. Allende'nin bu taktikle amacı, muhtemelen olabilecek askeri darbeyi önlemektir. Fakat askeri darbe önlenemedi ve Pinochet 11 Eylül 1973'te Allende'yi de-

virerek yönetime el koydu. Pinochet halk muhalefetini kanla bastırды, tüm örgütlenmeleri, dernekleri feshetti. Stadyum'lar artık futbol maçı izleyen seyircilerle değil, politik tutuklularla doldurularak toplama kamplarına dönüştürüldü. İşkence, gözaltı, katliam ve sürgünlerin haddi hesabı yoktu. Bütün demokratik haklar rafa kaldırıldı. Kısacası Pinochet'in iktidarı ele geçirir geçirmez Şili'ye getirdiği tek şey terör ve katliamdı. Askeri faşist diktatörlüğün uyguladığı terör Pentagon tarafından finanse ediliyordu. 15 yıllık bilanço Şili'nin mazlum halkına pahalıya mal oldu: 30.000 ölü, 150.000 tutuklu, 100.000 sürgün, 2500 kayıp, yoksulluk, açlık, işsizlik ve zulüm...

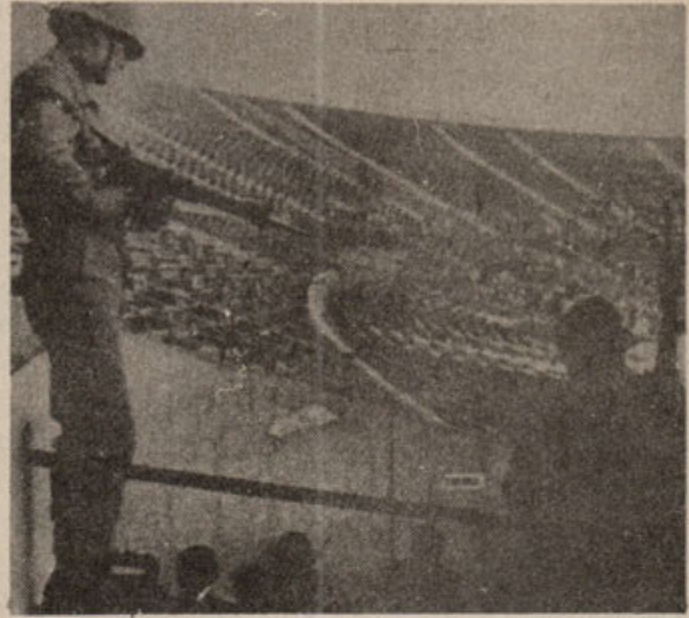
Pinochet yönetimi ile birlikte ülke ölüm sessizliğine dönüşmüştü. Sınırlı sayıda gerilla eylemleriyle karşı koymaya çalışan MIR ise fazla bir etkinlik gösteremedi. Fakat kanlı çizmelerin vampirliğine rağmen Şili halkı tekrar devrimci

mücadele için ayağa kalkmasını bilecekti.

Halk Muhalefedinin Gelişme Yılları

Uzunca bir sessizlikten sonra, 1978 yıllarında emekçi kitlelerin değişik seviyelerdeki muhalefetiyle bu durum tersine dönmeye başlamıştı. 1978'de politik tutukluların aileleri, tutuklu yakınları, evlatları, kardeşleri ve yakınlarıyla dayanışmak, onların mücadelelerini desteklemek üzere açlık grevi eylemine geçtiler. 1979 yılında sendikalaşma yasası çıkarılmasına rağmen, bunun sınırları önceden çizilmişti. Grev, siyasi faaliyetler yasaktı. 1980 yılında CODEPU (Tutuklularla Dayanışma Örgütü) kuruldu. 1982'de açlık yürüyüşleri adı altında korsan, dakikalık eylemler yapılmaya başlandı. Eyleme katılan bütün kitle, ellerinde alışveriş çantaları, mikrofonda "Pan, Trabajo, Justicia, Libertod" (Ekme, İş, Eşitlik, Özgürlük) sloganları atıldığında herkes biraraya toplanır ve hemen tekrar geri dağılırlar. 1983 CANT (Milli İşçi Sendikası) kurulur ve işçileri genel greve çağırır. 1983 yıllarından sonra, Şili'de kitle muhalefeti daha da boyut kazanır. Pinochet rejimine karşı yükselen muhalefetin bir bölümü "Hıristiyan Demokratlar", "Sosyal Demokratlar", kilise papazları ve RSE uşakları gibi, gerici faşist, modern revizyonist, sosyal-faşistler önderliğinde olurken, diğer bir bölümü de silahlı mücadeleyi savunan MIR cephesidir. MIR cephesi proletarya önderliğinde olmamasına rağmen devrimci bir niteliğe sahipti.

Pinochet rejimine karşı özellikle de son iki-üç yıldır mücadelenin boyutu daha da ivme kazanmıştır. Şili'de ölüm sessizliği çoktan yırtılmıştır artık. Sokak gösterileri, yürüyüşler, silahlı şiddet vs. eylem biçimleriyle Şili halkı mücadelesini yükseltiyor. Bu durum devrimin lehine olmakla birlikte objektif durumun devrimin lehine gelişmesi yetmiyor, aynı zamanda objektif zeminde gelişen devrim lehine durumu doğru bir ML politika ile dönüştürme, ülkenin özgül durumundan hareketle mücadelenin tali ve temel biçimlerini saptama ve duruma bilinçli müdahale ile yön verilmesi gerekiyor. Aksi takdirde reformizm, revizyonizm ve modern revizyonizm toplumsal mücadeleyi kendi potasında rahatlıkla eritebilecek ve kitlelerin mücadelesini düzen içi sınırlardan öteye taşırmayacaktır. Veya devrimci saflarda "sosyal demokrat" kılıflı düzen uşaklarına umut bağlayanlar çıkacak, bunun için "devrimci birikimin gelişmesini" savunanak mücadeleyi pasifize edeceklerdir.

Hakim Sınıflar Arasındaki Çelişki

Şili'de Şili halkının devrimci muhalefeti eli kanlı Pinochet rejimini rahatsız etmekle kalmamış, cunta içerisinde de çatlaklara yol açmıştır. General D. Viaux, "Pinochet politikası komünistleri güçlendirdi" diyerek eleştirilerini dile getirmektedir. Yine aynı şekilde General Marine ve Mathei'de Pinochet'i eleştirmektedirler. Bu durum kitle muhalefeti karşısında hakim sınıfların kendi aralarındaki dalaşı su yüzüne çıkarmaktadır. Bu açıdan "demokrasiye geçiş", "referandum", "seçimler" gibi birtakım tutumların takınılmasında bu çelişkiler etkili olmuştur. Hakim sınıflar ve cuntacı generaller arasındaki çelişkiler önmümüzdeki dönemde daha da kızışacaktır. Deniz Kuvvetleri'nin Pinochet'e desteği bugün çok zayıftır. Pinochet'in ömrünü doldurduğuna inanan hem içteki hakim sınıflar ve hem de ABD emperyalizmi alternatif arayışları içine girmişlerdir. Büyük bir ihtimalle de bu alternatifleri "bağ" bloku denilen Hıristiyanlardır. Askeri darbeyi zamanında desteklemiş olan Hıristiyanlar, 1989'da yapılacak seçimlerde önemli bir rol oynayacaklardır.

"Demokrasiye Geçiş" Aldatmacası ve Referandum Sonuçları

Şili'de "demokrasiye geçiş", referandum ve 1989 genel seçim planları emper-

yalist politikadan bağımsız uygulanmıyor. Uzun vadede Pinochet'in iktidarda kalması bir bütün emperyalizmin Şili'deki çıkarlarını tehlikeye sokacaktır. 1973 Eylül'ündeki kanlı darbe emperyalistler tarafından planlanıp desteklenmesine rağmen, bugün Pinochet emperyalistler açısından ömrünü çoktan doldurmuştur. Bu yüzden de kitle muhalefeti ni durduramamaktadır. Emperyalizm için ister askeri darbe, ister parlamenter maskeli biçimi olsun hiç fark etmiyor. Dönemin özgün şartlarına uygun alternatifleri kendi çıkarları açısından uygulamaya sokarlar. Bunun bir dizi somut örneğini hem yaşıyoruz ve hem de dünyadan vermek mümkün. Askeri faşist diktatörlükler kitleler nezdinde teşhir olduktan sonra, parlamenter maskeli faşizme başvururlar ve bunun adına da "demokrasiye geçiş" adı takarak, kitleleri düzen içinde sahte vaatlerle oylamaya çalışırlar.

1964 darbesi ile Brezilya'da işbaşına gelen Castelo Beraano, 1982 yılında "demokrasiye geçiş" ve parlamentonun işbaşına getirilmesiyle, yönetimden düşürüldü. 1976'da general Jorge Arjantin'de işbaşına getirildiğinde aynı şekilde "demokrasiye geçiş" ile birlikte hapse atıldılar. Haiti, Filipinler ve ülkemiz Türkiye'de aynı senaryolara sahne oldu. Bu senaryo emperyalizmin genel bir politikasından başka bir şey değildir. İşte Şili'de uygulanmaya konan senaryonun özü bundan ibarettir. Zira ABD emperyalistleri Pinochet rejiminden rahatsızlıklarını çoktan dile getiriyorlardı. Birleşmiş Milletler "İnsan Hakları" raporunda 1986 yılından beri Şili'de insan hakları çigneniyor eleştirisine ABD ay-

nen katılmıştır.

Aynı şekilde ABD'nin Şili Büyükelçiliği Harry Barnes, "Washington şimdi askeriye karşı alternatif arıyor" diyerek niyetlerini açıklarken, Dışişleri Bakanlığı Devlet Sekreteri Elliot Abrahams ise "sorun taktik bir sorundur. Haiti ve Filipinler'de başarılı oldu. Şili'de amacınız aynı uygulama" diyerek senaryolarını açık bir biçimde dile getirmektedir.

Bütün bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi yeni duruma göre yeni belirlemelerle emperyalistlerin planlarında değişiklik yaptıkları bir gerçektir. Ve bu senaryoların baş mimarı dünya halklarının Rus sosyal-emperyalistleriyle birlikte Baş Düşmanı olan ABD emperyalizmidir. ABD'nin Latin Amerika sorumlusu General Galvin "Şili ABD ve ABD askeri kuvvetleri için çok yüksek bir öneme sahip" derken dile getirdiği gerçek, "artık yüksek çıkarlarımıza uymayan her durumun karşısında" olacağını ve planlarının değişik bölümlerini uygulamaya koyacakları gerçeğidir. Bugün Şili açısından durum da aynen böyledir. ABD emperyalizmi açısından teşhir olmuş bir yönetimi iş başında tutmanın uzun vadede zararlı olacağını, halkın öfkesinin daha da artacağını bilmektedir.

Referandum sonuçları hakkında yenilgiyi kabul eden Pinochet 1990'a kadar iktidarda kalacağını açıklamıştır. "Anayasal düzeni değiştirmeye gerek yoktur" diyen Pinochet karşısında halk sevinçten sokaklara dökülmüştür. Faşist cuntanın bir başka temsilcisi General Eduardo Ibanez de "sadece bir muharebeyi kaybettik, savaşı değil" diyerek daha uzun vadeli iktidarda kalacaklarını, planlarını harfiyen uygulayacaklarını anlatmaya çalışmaktadır. Sokağa dökülen halk ise "Pinochet defol" diye bağırarak öfkesini dile getirirken "Pinochet, Paraguay'a gitmeye hazır mısınız?" diye Başkanlık Sarayına yürüyen göstericilerden 40'a yakını tutuklanı ve yüzlerce yaralanır. Muhalefet bloğu diye ifade edilen 16 ayrı parti ve örgütlenmenin oluşturduğu başını Hristiyan Demokrat Parti'nin çektiği bu muhalefet grubu hem batılı emperyalistlerce ve hem de ABD emperyalistlerince desteklenmektedir. Referandum sonuçları hakkında Hristiyan Demokrat Parti sözcüsü Eugenio Ortega "Zaferi korumaya özen gösterelim. Zira, bazı kışkırtmacılar olabilir. Biz bu demokrasi ve uzlaşma gününe gölge düşmesini istemiyoruz" şeklinde konuşarak emperyalist planlara uyulması çağrısında bulunuyordu. Referandum sonuçları hakkında TASS; "ağır bir darbe aldığını, ancak henüz devrilmediği" değerlendirmesini

yaparken, Fransız ve Alman emperyalistleri sonuçtan memnun olduklarını açıklıyorlardı. İtalya Başbakanı Ciriaco De Mita da "Şili halkının demokrasiyi kazanma savaşında İtalya'yı yanında bulacağımı" belirterek muhalefet bloğunu desteklediklerini açıklamıştır. "Demokratik muhalefetin zaferinden mutlu olduğumu"nu belirten Yunan hükümet sözcüsü Sotiris Kostopulos gibi bir dizi gerici, faşist ve emperyalist ülke hükümet sözcüleri de benzer açıklamalar yapmışlardır.

Sonun başlangıcı diye nitelenen referandum sonuçları, darbeyle gelen seçimle gider burjuva mantığının sergilenmesinden ibarettir. Elbette bugün kanlı diktatörlerin açıktan savunulması ve desteklenmesi güçtür. Bu durumu emperyalistler çok iyi bildiklerinden teşhir olmuş uşaklarına yeni planlar sunmaktadırlar. Ama bir de sunamadıkları da söz konusudur. Bunlara şöyle bir göz attığımızda Şah'ın hazin sonunu hatırlamakta yarar var... Enver Sedat'ı düşünmekte, yakın dönemin tanığı "devlet hırsız" di-

ye tanınan Markos'u görmekte yarar var. Kardeş Ziya'ya ne oldu? Soyguncu eli kanlı General Somoza'yı düşünmek istemeyenler çıkabilir. Ama Haiti'li kardeşi Duvaler'i halkın gazabından babaları da zor kurtardı. "Albaylar Cuntası'nın başı Papadopoulos cezaevinde ömür doldürmekte... Arjantin kasabı General Viola'ya ne olmuştu da yaptıkları bunca hizmetin karşılığını cezaevinde "Arjantin Tango"larını dinlemek zorunda bırakılmıştı... Hele o İspanya'nın ünlü diktatörü, kan içici faşist Franco'ya ne olmuştu, heykelleri dahi halkın gazabından kurtulamamıştı... Komşusu Portekiz'in diktatörü Solazar'ın adını halk sokaklardan bile sökmekte, adını lanetle anmaktadır... Hitler'i hatırlatmanın artık pek faydası olmasa gerek... Mussolini'nin sonu daha mı iyidir... Biz bırakalım bunları da günümüzdeki eli kanlı faşist diktatörüklerin ve diktatörüklerin durumunun ne olacağını soralım. Şili halkı da Pinochet'e soruyor, "nereye gitmek istersin" diye... Hiç bir diktatörün sonu, diğerininkinden iyi olmamıştır, olmayacaktır da... ■

Proletaryanın eylem birliği sorununa genel yaklaşımı ve günümüz somutunda bunun anlamı:

Adnan EMİNOĞLU

GİRİŞ:

Eylembirliği üzerine söyleyeceğimiz Şeyler yeni değil. Sorun geđmiŐte çok tartiřılmıŐ ve ML yaklaşımın ne olduğu daha önceleri de geniŐçe ortaya konmuŐtur. Proleter devrimcilerin konuya ilişkin gürüŐlerini derli toplu Şekilde ortaya koyup, eylem birliği ilkelerini açık ve net olarak formüle etmelerine rağmen, aynı yıllar zarfında, küçük burjuva devrimci hareketlerin genellikle muğlak gürüŐler ileri sürdükleri, Őekilsiz pragmatist politika izledikleri ve pratikte iŐlerine geldiği gibi hareket edip, iç tutarlılıktan yoksun, çelişkili tavırlar koydukları da bir gerçektir. Bunu söylemekle ML'lerin pratikte hiç yanlış yapmadıkları ve hiçbir zaman hiçbir yerde kendi politikasına ters düşen bir tavır göstermedikleri iddiasında değiliz. Aradaki fark M-L'lerin hatasızlığı değil, başka konularda olduğu gibi proleter bakış açısından ileri gelen berrak bilimsel bir gürüŐe, sağlam bir yaklaşıma sahip olmaları ve pratikte yer yer içine düŐülen hatalara rağmen esasta doğru, ilkeli ve tutarlı hareket etmiş olmalarıdır.

Bugün sınıf mücadelesinin yeniden kızıŐtıđı, devrimci durumun yükselmeye devam ettiği, içten içe bir köz gibi yanan yığınların yer yer parlayıp alevlendiği, işçi sınıfının önündeki her renkten barikadı zorlayarak kendini gösterdiği, öğrenci gençliğin içine sokulduğu cendeleri çatırdatarak kimliğini ortaya koyduğu, Kürt sorunu eskiye oranla daha radikal daha güçlü yeni bir baŐkaldırıyla varlığını gayri resmi planda Türk egemen sınıflarına bile kabul ettirmeye başladığı, dağların ulusal kurtuluş ateŐleri dışında henüz cılız da olsa- kızıl bir meŐaleyle aydınlanmaya devam ettiği, zindanların yeni direniŐlerle sarsılıp bir bir delindiği, devrimci güçlerin yaralarını sararak toparlanmaya ve hesap sormaya başladığı, ama devrimci hareketin eskiye göre daha çok parçaya bölünmüş bulunduğu bir ortamda, başta radikal bir yönelim ve ciddi pratikle sınıf mücadelesindeki varlığını tanıttıyanlar olmak üzere bütün bu güçlerin ortak noktalarda anlaŐarak mümkün olduğu birlikte hareket etmeleri büyük önem taŐımaktadır.

Bundan dolayı eylem birliği sorununu yeniden ele almak, M-L bakış açısından genel planda daha önce ortaya konmuş gürüŐleri bir kez daha

aktararak teorik düzeyde konuyu iŐlemek bir yerde tekrar olsa da gereksiz değil. En azından devrimci saflardaki yeni arkadaşların bunları öğrenmelerine yardımcı olacaktır... Tabii bunu yaparken eski tartişmaları, polemikleri, örnekleri bu sayfalara aktarmaktan kaçınacağız. Ders çıkarılması ve düzeltilmesi gereken olumsuzlukları örnekleriyle sıralamak yerine özlü bir değinmeyle sınırlı Şekilde koyacağız. Ve ikinci bölümde bugünün somutuna girerek konumuz açısından önem taşıyan bazı hususlara özel olarak dikkat çekeceğiz.

Eylem Birliği Nedir, Ne Değildir?

En kısa tanımıyla eylem birliği, farklı örgütsel yoğunlukların ortak noktalardan hareketle üzerinde anlaŐabildikleri bir eylemde güçlerini bir araya getirmeleri ve birlikte hareket etmeleridir. (Bu bir dizi faaliyet ve eylemi iğereren bir kampanya da olabilir.) Eylemin hazırlanması ve gerçekteŐtirilmesi sürecini kapsayan bu birlik eylemin sonuğlandırılmasıyla tabii olarak sona erer. Buradan da anlaşılacağı gibi eylem birliği dar kapsamlı, kısa vadeli ve geçici bir birliktir. Doğası gereği onun

platformu da eylemin yöneldiği ortak hedefin kapsamından ötürü dar ve kısa vadeli. Şu veya bu somut hedefe karşı mücadelenin sorunlarıyla uğraşan bir muhteva taşır.

Eylem birliği sınıflararası ittifak olan cephe gibi stratejik değil, tamamıyla taktik bir olgudur. İki arasında bu farklılık onların temelini oluşturan platformlara da yansır ve onları belirler.

Eylem birliğinin de bir platformu vardır. Ancak bu kesinlikle uzun vadeli, demokratik halk devriminin görevlerini üstlenmek durumunda ki bir platform değildir, olamaz. Eylem birliğinin platformu yapılması düşüncülen eylemle ilgili olarak, o eylem birliğinin oluşmasına temel teşkil eden, asgari seviyede üzerinde birleşmiş olan anlayışın kendisidir. Bu, bir eylem birliği oluşturma söz konusu olduğunda her siyasetin farklı bakış açılarıyla ve farklı amaçlarla da olsa eylemin yükselmesi gereken genel çerçevesi üzerindeki anlaşmalarını temsil eder. Taktik bir süreç içinde bile tek tek bu muhtevadaki birlik ve platformların ancak somut eylemlerle sınırlı kısa zaman dilimlerini kapsayacakları açıktır. Sık sık yinelenmeleriyle aralıklı olarak uzun bir süreçte yayılmaları da bu gerçeği değiştirmez.

Öncelikle böyle bir ayrımı yapmalı, uzun süreli olan ittifaklar ile, anlaşma olarak niteleyebileceğimiz dar kapsamlı, kısa süreli birliktelikler olan eylem birliklerini birbirlerinden kalın çizgilerle ayırmalıyız. Ve yine eylem birliğini, proletarya partisi içindeki irade birliğiyle kesinlikle karıştırmamak gerekir. Eylem birliği, M-L siyasi ve ideolojik hat üzerinde her yönlü birlik olan, demokratik merkezîyetçilik temelinde bu birlikten kesinlikle nitelik olarak ayrılır. Yalnız eylem birlikleri değil, daha geniş muhtevalı, daha uzun süreli birlikler, bir cephe örgütlenmesiyle gerçekleştirilen ittifaklar da, homojen parti örgütündeki irade birliğinden aynı şekilde farklıdır.

Proletarya Eylem Birliği Anlaşmalarından Neyi Anlar?

Eylem birliğinin genel olarak, so-

mut bir hedefe karşı daha güçlü, daha etkin mücadele ihtiyacından ileri geldiğini belirtmekle birlikte proletarya açısından bunun daha ayrı, özel bir anlam taşıdığını da vurgulamalıyız. Nedir bu? Proletarya partisinin disiplini altında olmayan kitleleri dolaylı şekilde ve bir ölçüde de olsa bu öncü müfrezinin faaliyetine katmaktır. Lenin bu gerçeği şöyle dile getirir:

“Anlaşmaktan, partili olmayanlar ‘bir taktik karar’ ya da çizgi saptamayı anlarlar. Partililer için anlaşma parti çizgisini sürdürme işine başkalarını katma girişimidir.” (Birlik üzerine)

Bu başka grup ve tabakaların “ben proletarya partisinin çizgisini sürdürme faaliyeti olarak kavradığı anlaşma olan eylem birliğine onun direktifleri doğrultusunda, onun önderliğinde katılıyorum” demesiyle gerçeklik kazanan bir olgu değildir. Açıktır ki taraflardan hiçbirisi kalkıp da bunu söyleyemez ve söylememesi de eylem birliğinin “partisiz kitleleri parti çizgisini sürdürme işine katmak” olmadığı anlamına gelmez... Peki öyleyse bu nasıl sağlanmaktadır?

Toplumdaki en devrimci sınıf olan proletaryanın öncüsünün siyaseti ML-MZD'dir. Dolayısıyla bilimsel gerçek bir öğretilerdir. Her somut dönemin sorunlarının tahlilinde ve yürütülen mücadeleyi doğru bir rotada hedefe yöneltmede sağlam bir fonksiyon oynayacak siyaset ancak ML-MZD olabilir. Bundan ötürüdür ki proletarya her gerçek devrimci eylemin siyasi öncüsüdür. Fiili önderlik pratik bir sorundur. Tabii ki “ben önderim” demekle gerçekleşen bir olgu değildir. Güçler dengesi, pratik önderlik tecrübesi fiili önderlikte temel düzeyde rol oynar. Buna ise ancak mücadele içinde proletaryanın güçlenmesi ve etkin hale gelmesiyle ulaşılabilir.

Eylem birliğinde proletaryanın gözettiği şeyler:

Proletaryanın eylem birliği anlayışının esasını devrimci halk güçleriyle birlikte oluşturur. Öncelikle de kendine en yakın olan güçlerle birlikte hareket etmesinin doğruluğu tartışma götürmez bir şeydir. Ancak bu genel politikadan yola çıkarak

her dönem dönem gündeme gelmesi muhtemel olan bazı özel durumları yadsımak, mekanik bir yaklaşımla esas olanı mutlaklaştırmak olacaktır. Bu konuyu ayrıca açacağız.

Bir diğer temel nokta da, bu anlaşmada proletaryanın örgütsel ve siyasi bağımsızlığını korumasıdır. Bizzat yığınlara kendi siyasetiyle seslenmenin tayin edici rolünü görmesidir. Böylelikle kitleleri ML-MZD çizgiye kazanma görevi bulanıklaştırılmamış olur. Örgütsel ve siyasi bağımsızlık eylem birliklerinde vazgeçilmez, üzerinde pazarlık yapılmaz bir ilke olan propaganda ve ajitasyonda özgürlük vasıtasıyla garantilenmiş olur. Ancak bu ilke “eylemde anarşizme başı boşluğa yol açacağı” şekilli demagogilerle genellikle yadsınmıştır. Böylelikle onlar kendi siyasi çizgilerine ve etkinlik alanlarında bulunan kitlelere nedensel güvendiklerini de ortaya koymuşlardır. Evet, bu tutumu anlamak zor değil. Siyasi çizgilerinin yanlışlığı, dayanaklarının zayıflığı ve çürüklüğü onların en büyük dezavantajıdır. İnançsızlık ve güvensizlikleri buradan kaynaklanır. Eylem birliğinde propaganda ajitasyon serbestliğine karşı çıkmaları da esasta bundan ileri gelir. Siyasi olarak doğru olduğuna inanan, her çeşit çizgiyle hesaplaşmakta tereddüt etmez, çekingenlik göstermez. Doğru olmak gerçek anlamda güçlü olmak demektir. Doğruların zaferi er veya geç ama mutlaktır. Oportünistler geniş katılımlı eylem birliklerinde yığınları kazanmak, diğer güçlerin etkiindeki devrim sempaticanlarını saflarına çekmek istemezler mi? İstemesine isterler, ama çürük silahlarla bunun gerçekleşemeyeceği, aksine ellerinde tuttuklarının da can sıkıcı olan propaganda-ajitasyon özgürlüğü koşullarında yitip gideceğinin kaygusunu taşıdıkları için demagogilerle işi kurtarma yolunu seçerler.

Her zaman açıkladığımız gibi, biz “hep birlik” biçimindeki sağcı oportünist anlayışın düşmanıyız. Nereye kadar, ne ölçüde birlik ve nelerde nasıl ayrılık konuları netliğe kavuşturulmadan soruna bilimsel bir çözüm getirmek mümkün olmayacaktır. Şiarımız hem birlik, hem mücadeledir. “Birlik ve

mücadele" bir bütünün ayrılmaz iki parçasıdır. Biri olmadan diğeri olmaz. Bu iki yan birbirini tamamlayan öğelerdir. İkisi birarada olmaz diyenler idealistlerdir. Zira onlar diyalektik ve tarihi materyalist dünya görüşünün özü olan çelişme sorununu anlayamazlar. Mücadele, birliği zayıflatmaz, aksine güçlendirir ve daha ileri seviyelerde birliğin yollarını açar. Çünkü ancak bu yolla doğruyla yanlış kalın çizgilerle ayırıştırılabilir, yanlış mahkûm edilebilir, doğru geliştirilerek daha geniş güçlere maledilip yaygınlaştırılabilir. Aksi yol, doğru ile yanlış ilkesiz bir şekilde bütünleştirmektir. Tarihte bunun üstatlığını Liu Şao-Şi, Buharin gibileri yaptı. Fakat onlar nasıl yanlışları mahkûmiyetten kurtaramadıysalar, onların izdaşları da kurtaramayacaklardır. Farklı farklı şeyler iradi zorlamalarla bütünleştirilip bir edilemezler. Çelişki objektif bir olgudur. Yanlardan biri diğerini mücadele yoluyla geriletecek, yiyecektir. Bunun önüne barikatlar dikmekle durum kurtarılamaz. Propaganda-ajitasyon özgürlüğünü, birliğin önünü karartıyor gerekçesiyle reddedenler esasta birliğin en büyük düşmanlarıdır. Onların lafta birlik şampiyonu geçinmeleri bu gerçeği zerrece değiştirmez. Çünkü ancak mücadele yoluyla çeşitli sapmaların etki alanındaki insanlar devrimci bir çizgi etrafında birleştirilebilirler. Ancak bu yolla sapmalar yok edilebilir ve gerçek birlik de budur.

Ayrıca ancak bu yolla çeşitli güçler hangi noktalarda ne ölçüde birlik zeminlerinin olabileceğini kavrar ve gereğini yerine getirebilirler. Lenin ve Stalin'den vereceğimiz bir iki örnekle propaganda-ajitasyon özgürlüğünün tayin edici önemini gösterebiliriz.

"Komünist Partisi, Henderson ile Snowden'e bir 'uzlaşma' bir seçim anlaşması önerir: Lloyd George ve muhafazakârlar koalisyonuna karşı birlikte yürürüz; parlamentodaki milletvekillerini, işçilerin, işçi partisine olsun, komünistlere olsun verdikleri oylarla orantılı olarak paylaşırız. (Genel seçimdeki oy değil, özel bir anlaşmada) biz, tam (aç. L) bir propaganda, ajitasyon ve siyasal eylem özgürlüğünü (aç.L) koru-

ruz. Bu sonuncu koşul olmadan, besbelli ki, blok da kurulamaz, çünkü siyasal eylem özgürlüğünü elde etmeden uzlaşmaya varmak ihanet olur. İngiliz komünistleri, tıpkı 1903'ten 1917'ye kadar 15 yıl boyunca (aç. L) Rus Bolşeviklerinin, Rus Henderson ve Snowden'lerine karşı, yani Menşeviklere karşı eleştirisi hakkını korudukları gibi, İngiliz komünistleri de kendi Henderson ve Snowden'lerini suçlayabilme yolunda tam özgürlüğe mutlak olarak sahip olmalıydılar." (Lenin, "Sol Komünizm, sf. 96, Sol Yayınları)

Görüldüğü gibi, Henderson ve Snowden'lerle seçim için yapılacak anlaşmada Lenin'in istediği temel şey propaganda-ajitasyon özgürlüğüdür. Açığı ki bu anlaşma George ve muhafazakârlar koalisyonuna karşı komünistlerle Henderson'ların eylem birliği yapmaları anlayışından ayrı değildir.

Yine Stalin'in;

"Yoldaşlar, 10 Haziran'da gösteri yapma girişimimizle Sovyetlerin Yürütme Komitesi ve Kongresi'ne, gösterilere duyulan ihtiyacı kabul ettirdik. Kuşkusuz biliyorsunuz ki Sovyetler Kongresi 18 Haziran için genel bir gösteri kararlaştırdı ve sloganlarda özgürlük olacağını önceden açıkladı." (Büyük Ekim Devrimine Doğru, sf. 82, Ülke yy.) sözleri bir gösteri için yapılmak istenen eylem birliğinde propaganda ajitasyon özgürlüğünün gerekliliğine açık bir tarzda işaret etmektedir.

Propaganda-ajitasyon (P/A) özgürlüğü olmadan ML'lerin kendilerini diğer güçlerden ayırması mümkün değildir. Sadece ML'ler değil diğer grupların da ayırım çizgilerinin belirlenmesi olanaksız olacaktır. Ancak "yok birbirimizden farkımız" diyenler için bunun önemi yoktur. Gerçekten de tüm oportünist, revizyonistlerin özü aynıdır. Belki onlar ayrımlarını ortaya koymamayı, hep beraber aynı sepette olmayı sineye çekebilirler. Fakat proletarya açısından bu kesinlikle mümkün değildir. Çürük ile sağlam meyve mutlaka ayrıştırılmalı, kimin ne mal olduğu yığınlar tarafından belirlenmelidir. ML'ler kendilerinden emindirler. Siyasal düşüncelerini hiçbir yerde gizlemezler. Emin olmaları için "hep kardeş görünmek"

teorisi anlaşılabilir bir şeydir. "Kitleler bizim ayrı olduğumuzu, birbirimizi yediğimizi görecektir ve aramızdan gelmeyecekler" gerekçesine sarılıp gerçekleri gizleyecek görüntülerle işi kurtarmak isteyenler aldatıcı pozisyonlara düşerler. Pratikte bunun çokca örneği görülmüştür.

"Eylemde birlik, propaganda-ajitasyonda serbestlik ilkesi saçmadır", "Böyle bir ilke olamaz" diyerek, küçük burjuva grubunun içine ML'lerin sesinin girmesini önlemek isteyen, ortak slogan vb.ni mutlaklaştırıp propaganda ajitasyona katı sınırlar çizerek, bir parti kuralını, çeşitli halk sınıflarına ait siyasetler arasında uygulamaya çalışan, "halk güçlerinin birliği" üzerine vaaz verdikleri bir dönemde halk saflarında görmelerine rağmen, örneğin "sosyal emperyalizm" tesbitinden dolayı bazı gruplarla "eylem birliği yapmama" kararını alan; bununla da kalmayıp, savunulmayan hatta üzerine gidilen bir olay üzerine ML'lere "adi bir cinayet şebekesi" damgasını vurarak, eylem birliği artık şöyle dursun, her türlü ilişkiyi kesme kararı alan, öte yandan ML'leri dışlamak için aralarında ilkesiz birlikler, sözümona "ittifak" ve "cephe" cikler kuran, yangından mal kaçırcasına düzenledikleri gösterilere ML'leri katmayan, katmak zorunda kaldıklarında ise kendilerinin kullandığı P/A özgürlüğünden onları yararlandırmamak için bin dereden su getiren oportünist gruplar hayli olumsuz örnek oluşturmuşlardır.

Propaganda/ajitasyonda serbestlik ilkesinden anlaşılması gereken şey açıktır. Oluşturulan eylem birliği platformdaki hedefin teşhiri-ne özel ağırlık vermek, eylemle ilintili siyasal görüş ve yaklaşımların propagandasını öne çıkartmak, bunun yanı sıra eylemin direkt sahası içine girmeyen propagandaların yapılmasına da karşı çıkmamak, eylemin özünü karartmadığı halde konuyla ilgili özel görüş, tahlil ve yorumların kitlelere ulaştırılmasını önlemeye çalışanlarla mücadele etmek, eleştirisi - özeleştirisi mekanizmasını bütün bu noktalarda işletmek ML'lerin ilke olarak savdukları ve bağlı kaldıkları şeyler olmuştur. Gene bugün de anlamı bu olan "Ey-

lemde birlik, ajitasyon/propaganda da serbestlik" ilkesi değişmez bir koşuldur. Bunu kabul etmeyenlerle resmen eylem birliği gerçekleştirilemez.

Eylem birliği için gerekli olan bir başka şey, katılacak olan güçlerin birbirlerini resmen tanımalarıdır. Yine gerçek anlamda bir eylem birliğinden söz etmek için katılan siyasetlerin yapılan çalışmalarda ortak sorumluluk alması, üzerine düşen görevleri yerine getirmesi gerekir. Ortak sorumluluğun yanısıra eylem birliğine resmen katılanların propaganda/ajitasyon imkânlarının kullanılmasında eşit hakları vardır. Tabii görevlerine sorumsuzca yan çizdikten sonra gelip "demokrasi" adına "söz hakkı" talep edenlere bu hakkın en azından eşit ölçüde tanınması söz konusu değildir. Basit eksiklik ve yetersizlikler ile ciddi engeller karşısında sorumluluğun yerine getirilemediği durumları bu çerçeveden dışarı tutuyoruz. Sorumsuzluk ve kaytarmacılığa ciddi tavır, objektif yetmezlik ve gecikmelere ise anlayış göstermek gerekir. Resmen eylem birliğine çağrıldıkları halde buna yanaşmayanların eylemden kendi kendilerini dışlamış olmaları açıktır. Son anda gelip katılsalarda resmen temsil edilmeleri söz konusu olmaz. Öte yandan eylemin muhtevasına katıldıkları ve karşılıklı tanıma/tanınma durumları olduğu halde çağrı yapılmayanlar öğrendikleri zaman katılabilir ve demokrasi adına söz hakkı da talep edebilirler. Bu talep sadece doğru değil, aynı zamanda gereklidir. Ancak bunu her türlü eylem için geçerli bir şey olarak düşünmemek gerekir. Legal gösteri türü eylemler için özellikle anlaşılır olan bu durum illegal hazırlanan, farklı özellikler taşıyan, bir dizi faktörün hesap edilmesi gereken ve bazı istense bile birlikte yapılması olanaksız olan eylemler için tamamen değişir.

Yukarıda sözünü ettiğimiz birinci türden eylemlere, resmen eylem birliği yapılmamışsa katılıp katılmamak somut duruma göre tespit edilir. Eylemin muhtevası, yönelimi, mevcut durum, olasılıklar... bir bütün olarak değerlendirildikten sonra karara varılır. Bu hem halk saf larındaki siyasetlerin koyduğu ey-

lemler ve hem de halk düşmanlarının koyduğu eylemler için doğrudur.

Eğer karşı-devrimciler halkın somut bir talebini önderliklerinin tesisini için kullanmaya kalkışıyor ve kitlelerin gerçekten somut bir talebini kullanıyorsa, Marksist-Leninist'lerin görevi, kitle nerede ise orada olmak, oyunu bozmak, her türlü karşı-devrimci siyasetin etkisini kırmak ve anti-ML düşüncelerle sürekli mücadele etmektir. Halk kitlelerinin gerçek taleplerinin en kararlı savunucusunun ML'ler olduğu gösterilmeye çalışılmalı; halk düşmanlarının kitleleri aldatma çabaları boşa çıkarılmalıdır. Güç dengesi ve şartların son derece aleyhte olmasından ötürü, eyleme katılmak bir yarar getirmeyecek veya şu ya da bu şekilde halka, devrimcilerle gelecek zarar... vs. sonucun esas yönünü teşkil edecekse böyle eylemlere katılmıyız.

Karşı-Devrimcilerle Eylem Birliği Mümkün müdür?

Karşı-devrimcilerle çeşitli dönemlerde geçici ve kısmi anlaşmalar mümkündür. Böyle durumlarda önemli olan burjuvazinin yedeğine düşmemek, proletaryanın davasına zarar vermemektir. Bazı özel koşullarda mümkün olan bu tür anlaşmalarda temel sorun yapılan işin kime hizmet ettiğidir. Her yönlü burjuvazinin önünde secde etmelerine rağmen, zayıf yönlerini örtmek için "burjuvaziye en yaman karşı çıkma" lafıyla piyasaya çıkan bazı oportünistler karşı-devrimcilerle bazı koşullarda anlaşmanın mümkün olabileceği sorununu teorik olarak imkânsız görmekte iderler. Teorinin saflığını sözde keskin laflarla korumaya çalışan (!) oportünistler, ML'in uzlaşmalar sorununa yaklaşımını iğdiş ediyorlar.

Başında da söylediğimiz gibi önemli olan kim için ve neye karşı nasıl bir uzlaşma? Ve dönemin somut koşullarının böyle bir uzlaşmayı gerektirip, gerektirmediğidir.

Lenin bunu şöyle ifade eder: "Uzlaşma vardır, uzlaşma vardır. Her uzlaşmanın ya da uzlaşma çe-

şidinin durumunu ve somut koşullarını tahlil etmesini bilmek gerekir..... işçiler için yaşamın önlerine çıkaracağı bütün olasılıklara uyacak hazır çözüm yollarını önceden sunan bir reçeteyi hazırlamaya kalkacak olan kimse, ya devrimci proletaryanın siyasetinde güçlüklerin ya da karmaşık durumların olamayacağı yolunda güvenceler veren kimse, şarlatan başka bir şey değildir." (Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı sf. 30).

Aktardığımız pasajdan da görüldüğü gibi hiçbir zaman burjuvaziye geçicide olsa anlaşma yok diyenler Lenin'in deyimiyile şarlatanlar olabilirler.

Sınıf mücadelesi karmaşık bir şeydir. Dışımızdaki objektif gelişmenin dümdüz bir gidişatı yoktur. Bunları anlamamak sınıf mücadelesini kalıplara sokmak ve her şeyin reçetesini, önceden hazırlamaktır. Oportünist beyefendiler kusura bakmasınlar, sınıf mücadelesi, odalarında gördükleri düşler biçiminde gelişmiyor. Nerede neyin, nasıl bir gelişme göstereceği ve bunlara nasıl yaklaşılacağı, nasıl bir siyaset izleneceği sorunlarının tümü önceden kestirilip bir kalıba sokulamaz. Elbette her somut dönemin özelliklerini tahlil etmede, yapılması gerekenleri ortaya koymada bilimsel bir öğretimiz var. Onun bilimselliği her somut koşula uygulanabilir, sorunlarını çözmeye muktedir olan yaşayan canlı özdür. Bunu anlamamak, ML'i ölü, cansız bir söz yığını haline getirmektir. Oportünistlerin reçeteler sistemi tam da budur.

"Keskin" görünmeyle ML olmak ayrı şeylerdir. Hızlı keskinliğin altında yatan kas kati sağcılığı bugüne kadar sınıf mücadelesi çok defalar gösterdi. Biz görünümle durumu idare etmek isteyen bu türden ekonomistlerin niteliğini çok iyi biliyoruz. Bizim için önemli olan görünüm değil özdür. Aynı şekilde ML'in uzlaşmalar sorununa doğru yaklaşımının içini boşaltarak onu kendi burjuva ihanetçi çizgilerinin ihtiyaçlarını karşılamak için sahtekarca kullanılan revizyonistlerin burjuva uşaklığını da mahkûm etmeliyiz. Tarihte Karl Kautsky, Otto Bauer, Bernştayn vb. gibileri bu akımın ustalığını yaptılar. Bunların

açık ihanetçi yüzlerini çoğu kez sergilediğimiz için yeniden uzun uzadıya anlatmayı gereksiz görüyoruz. Şimdi laf ebeliğiyle yamanlık edebiyatı yapan reformistlerin teorik saçmalıklarını ortaya koymak istiyoruz...

Hiç uzlaşma olmayacak diyenlere Lenin'in şu sözleri bugün de sorunu aynı şekilde ele alanlara yeterince cevap veriyor.

"Sonuç açıktır; 'ilke olarak' her türlü uzlaşmayı reddetmek, ne türden olursa olsun, genel olarak uzlaşmayı gayri meşru saymak, ciddiye bile alınmayacak akıllı almaz bir çocukluktur. Devrimci proletaryaya yararlı olmak isteyen siyaset adamı uzlaşmaların reddedilmesi gerektiği durumları, bunların oportünizmi ve ihaneti ifade ettikleri somut durumları iyi ayırt etmesini bilmeli, böyle somut uzlaşmalara karşı en sert ve kesin eleştirisini yöneltmeli, bunları amansızca ortaya çıkartmalı." (age. sf. 30)

Demek ki; gerek her koşul altında uzlaşma, gerekse ilke olarak her tür uzlaşmaya karşı çıkmak doğru değildir. Uzlaşma; somut durumlara göre ele alınması gereken taktik bir meseledir. Proletaryanın davasına zarar veren, halk kitlelerinin bilincini karartan, burjuvazi hakkında iyimserlik ve ham hayalleri güçlendiren bir uzlaşmadan ML'ler asla yana olamazlar. Eğer somut koşullar bir uzlaşmayı gerekli kılıyorsa ML'ler bunu devrim davasını iletmenin bir aracı olarak ele alır, uyanıklığı ve ipleri elden bırakmadan bu tür uzlaşmaları reddetmezler.

Tarihte bu anlayışla burjuvaziyle gerçekleştirilmiş geçici bir dizi antlaşma vardır. Alman emperyalistleriyle Lenin önderliğindeki SBKP'nin yapmış olduğu Brest Litovsk Antlaşması buna örnektir. Üstelik çok ağır koşullar içeren tavizler pahasına bu antlaşma gerçekleşti. Fakat hiçbir zaman SBKP, bu antlaşmadan yola çıkarak Emperyalist Dünya Savaşı'nda soygunculardan birinin desteklenmesi, aldatıcı barış çıkartkanlığıyla halkların devrimden vazgeçirilerek kendi burjuvazilerinin kuyruğuna taktırılması biçimindeki sosyal şoven politikaya mûsamaha etmedi. Koşulların dayattığı böyle

bir uzlaşma yapılması o dönem doğrudu. Güçlerini toplaması, nefes alması için böyle bir antlaşma gerekliydi. Nitekim pratik bu antlaşmanın haklılığını ve sonuçta devrime yaradığını gösterdi. O dönemler burjuvaziye karşı sözde keskinlik sözleriyle hareket eden antlaşmaya karşı çıkan Troçkistlerin özünde yatan devrim düşmanlığı da bizzat sosyal pratik içinde görüldü.

Aynı şekilde Çin'de Japon emperyalizminin işgaline karşı özel programlar çerçevesinde Çan Kay Şek'le 2. emperyalist paylaşım savaşında üçlü mihraka karşı diğer emperyalistlerle gerçekleştirilen geçici antlaşmalarda da görülüyor ki, ML'ler gözü kapalı şekilde her türden antlaşmalara karşı değiller. Önemli olan yapılan uzlaşmanın kime hizmet edeceği ve koşulların böyle bir özel sorunu gerektirip gerektirmediğidir.

Proletarya yürüttüğü mücadelede her somut durumu doğru analiz edip, doğru taktikler uygulamakla hedefe ulaşmayı yakınlaştırabilir. O taktik önderliğini her somut durumda ustaca gerçekleştiremezse stratejisini başarıya ulaştıramaz. Tabii ki o uygulayacağı her taktiği stratejinin hizmetinde onu güçlendirmenin bir aracı olarak ele almalıdır. Yoksa onun için taktik her şey değildir. Stratejiyle taktiğin sıkı ilişkisini gözlerden uzak tutar ve ne için, nasıl bir taktik sorusuna doğru çözüm getirmese kendiliğindencilige, günlük pratik faaliyeti her şey gören sağcılığa düşecektir. Burjuvaziye karşı iyi niyet yönündeki eğilimleri geliştirmede uzlaşmaların yarattığı maddi zemin daha da elverişlidir. Bu bir an için dahi unutulmamalıdır. Fakat buradan çıkarak yanlış düşünceler gelişir korkusuyla hiç uzlaşma yapmamak biçiminde idari bir tavır mı alınacaktır? Elbette hayır. Kitleler, devrimci kadrolar eğitilmedikten ve burjuvaziye karşı sağlam bir temelde bilinçli mücadeleyle seferber edilmedikten sonra sorunu idari çözümlenmek mümkün değildir. Tehlikeyi sağlam bir siyasetle donanarak göğüsleyebiliriz. Aksisi ne kadar keskin davranılırsa davranılsın kolaydan burjuva kuyrukçuluğuna götürecektir.

Uzlaşma sorunundan yola çıkarak

burjuvaziye karşı mücadele savsaklanır veya gelişen iyi niyetlere "nasıl olsa şimdi burjuvaziyle anlaşma halindeyiz" düşüncesiyle ses çıkarılmazsa devrim davası sekteye uğratılır.

Mücadele bir an olsun gevşetilemez. Mao'nun burjuvaziye geçici antlaşmalar dönemindeki tavrı öğreticidir. O uluslararası planda 2. Dünya Savaşı yıllarında burjuvazinin bir bölümüyle birlikte kurulmuş olan "Birleşik Cephe'yi" hiçbir zaman her şey görmedi. Her defasında onların emperyalist niteliklerine dikkat çekti, antlaşmanın zemininin ne olduğunu, bunun nasıl ele alınması gerektiğini usanmadan anlattı. Ve Çin'de de onların uşaklarına karşı ham hayal beslenmemesi gerektiğine işaret etti. Bu tavır öğrenilmesi gereken ML bir tavidir.

Yani uzlaşmalar sorunu taktik bir sorundur. Çeşitli somut şartlarda gündeme gelmesi mümkün olan bir sorundur. İlla uzlaşılacak veya hiç uzlaşılmayacak diye kesin bir kural yoktur. Proletarya her dönem neyi nasıl yapması gerektiğini ML bilim ışığında somut ele alır. Lenin'in dediği gibi;

"Her duruma uyan bir reçete ya da ('hiçbir zaman uzlaşılmayacak' biçiminde) bir genel kural bulmaya çalışmak saçmadır. Her özel durumda doğru yolu bulabilmek için kafayı işletmek gerekir. Parti örgütünün ve adına layık parti önderlerinin varlığının nedenlerinden biri uzun vadeli, kararlı ve çok yönlü bir çalışmayla sözkonusu olan sınıfını düşünen bütün temsilcilerinin katıldığı bir çalışmayla çapraşık siyasal sorunların doğru olarak ve zamanında çözüme bağlanması için gerekli bilgileri, gerekli deneyimleri ve üstelik gerekli siyasal sezgi yeteneğini edinme zorunluluğudur." (Age, sf: 73)

Demek ki; baştan aşağı sınıf mücadelesinin her gününün taktiğini vb. önceden kurallar biçiminde koymakla muazzam bir karmaşıklık gösteren sınıf mücadelesinin sorunlarının üstesinden gelinemez. Ne zaman ne yapılacaktır? sorusu somut bir şeydir. Hiç uzlaşma olmaz veya şu şartta mutlaka uzlaşma olur biçiminde sorun ele alınmaz. Rusya'da Lenin önderliğindeki parti dö-

nem dönem burjuvaziyle de anlaşmalara girdi. "Her türden dolambaçlı yolları, anlaşma siyasetini reddeden" Alman sollarını eleştiren Lenin şöyle der:

"Çünkü Almanya sollarının, Ekim devriminden önce ve sonra Bolşevizmin tarihinin dolambaçlı yollara başvurmaları ve burjuva partileri de dahil öteki partilerle anlaşmalarla, uzlaşmalarla dolu olduğunu bilmemeleri mümkün değildir." (age, sf; 24)

Görüldüğü gibi, burjuvaziyle dönem dönem çeşitli anlaşmalar, salt Çin devriminin sorunu değildir. Aynı durumlara Rusya'da da rastlıyoruz. Veya bu sadece emperyalist işgal döneminin (sömürge bir ülkede) taktiği değildir. Öyle olabilir ki, milli demokratik devrim sürecindeki bir ülkede emperyalist işgale, milli çelişmenin ön plana geçmesine rağmen burjuvaziyle anlaşma yapılmayabilir. Hatta böyle bir siyaset yanlış olabilir. 2. Dünya Savaşı'ndaki güdülen taktik, her emperyalist savaşta proletaryanın izlemek zorunda olduğu bir taktik değildir. Veya bir Brest Litovski anlaşması gibi bir siyaset şu dönem olur anlayışı doğru değildir. Tüm bu taktikleri onların gündeme geldiği somut şartlarla ilişkisi içinde ele almalıyız. Onlardan yola çıkıp bu dönem şu örneği bir başka dönem bu örneği izleyelim biçiminde bir kurallar sistemi yaratmak mekanizm olacaktı. Çok keskin sözde uzlaşma karşıtları; emperyalist işgal döneminde işgalci olmayan emperyalistlerin uşaklarıyla anlaşma yapılmalıdır şeklindeki anlayışlarla sağcılığın batağına giriyorlar. Pekâlâ böyle bir durumda uzlaşma devrime zarar verebilir. Yani önceden bunu kurallara sokmak şu veya bu dönemin somut koşullarını ve o durumda uzlaşmanın zarar ve yararlarını incelemeyi kösteklemektedir.

Biz burada hangi şartlarda, nasıl uzlaşma sorununu veya bugün uzlaşma mümkün mü, değil mi sorununu tartışmıyoruz. Açmak istediğimiz şey, soruna teorik yaklaşımın ne olması gerektiğidir.

Sınıf mücadelesinin dümdüz bir asfalt yolda yürüme olmadığı gerçeği unutulmamalıdır. Lenin şöyle der:

"Devletler arasındaki sıradan savaşlardan yüz kere daha çetin, daha uzun ve daha çapraşık bir savaş olan uluslararası burjuvazinin devrilmesi uğruna savaşa girişmek, ve önceden dolambaçlı yollara başvurmayı (bir anlık olsa bile) düşmanlarımızı bölen çelişkilerden yararlanmayı (geçici olsalarda, pek o kadar güvenilir olmasalarda) olası müttefiklerle anlaşma ve uzlaşmaları reddetmek son derece gülünç bir davranış olmaz mı?" (Sol Komünizm, sf; 75)

Düşmanlararası çelişkilerden yararlanmak demek, her zaman uzlaşmak demek değildir. Bunun bir çok yolu vardır. Anlaşma bu yollardan sadece biridir, çelişkilerden yararlanmayı mutlak anlaşmayla eşitleyen burjuva kuyrukçularının sınıf işbirlikçi mantıkları mahkûm edilmedir. Anlaşma diğer yanıyla proletaryanın gücüne ve onu devrim doğrultusunda kullanıp kullanmamasına bağlıdır. Öyle somut koşullar olabilir ki, burjuvaziyle geçici kısmi anlaşmanın objektif koşulları olabilir, fakat proletarya güç olarak böyle bir anlaşmaya çeşitli yönlerden hazır olmayabilir. Böyle durumlarda anlaşmadan yana olmak, proletaryayı burjuvaziye kuyruk etmekten yana olmaktır. Fakat objektif zeminin yanı sıra, güç olarak da proletarya böyle bir uzlaşmaya hazırsa ve onu devrimin güçlenmesi için kullanabileceksin anlaşmadan çekinmez. Lenin'in dediği gibi:

"Kendinden daha güçlü olan bir düşman, ancak en son kertesine varan bir çaba gösterilerek ve düşmanlar arasındaki en küçük çatlaktan, ayrı ayrı ülkeler burjuvazileri arasında, her ülkenin içindeki burjuvazinin çeşitli grupları ve kategorileri arasında en küçük çıkar çelişkilerinden ve aynı zamanda geçici bir müttefik olsa da, sallantılı olsa da, pek o kadar sağlam ve güvenilir olmasa da, sayıca güçlü bir müttefiği kendi yanına kazanmak için, en küçük olanaktan en büyük özen ve uyanıklıkla ustaca ve en akıllıca yararlanıldığı taktirde yenilgiye uğratılabilir. Bu gerçeği kavramayan bir kimse Marksizmin de, genel olarak modern bilimsel sosyalizmin de zerresini anlamamıştır." (age, sf; 75-76)

Teorik olarak burjuvaziyle bazı

dönemler kısmi anlaşmaların mümkün olabileceği gerçeği gayet net açığa çıkıyor. Rusya'da pratik bir olgu olarak da bunu çeşitli dönemler görmek pekâlâ mümkün. Lenin bu gerçeği şöyle dile getirir:

"Çarlığın iktidardan düşmesine kadar Rusya'nın devrimci sosyal-demokratları çok kez liberallerin yardımına başvurmuşlardır. Yani bunlarla bazı pratik uzlaşmalar yapmışlardır. 1901-1902'de Bolşevizmin doğmasından az önce, Iskra'nın, eski yazı kurulu (Plehanov, Akselrod, Zasuliç, Martov, Portressov ve ben bu yazı kuruluna dahildik) burjuva liberalizminin siyasi lideri Struve ile -çok uzun süreli olmamakla birlikte- belirli bir ittifak kurmuştuk." (age, sf: 77, abç)

Bu geçici anlaşmada Lenin Struve'nin ideolojik zehirine karşı taviz vermedi, onunla mücadeleyi gevşetmedi. 1903'ten 1912'ye kadar Menşeviklerle yıllarca süren ittifaklar yapmalarına karşın Bolşevikler ideolojik siyasi bağımsızlıklarından ödün vermediler. Kısacası onlar, uzlaşmalarda, proletaryanın bilincini karartan, mücadele azmini gevşeten bir tutum takınmadılar. Onun ne getirip ne götürceğini iyi hesap ettiler. Uzlaşmaya yanaşma durumu gösterecek burjuvazinin de böyle bir anlaşmaya kendi çıkarlarından ve diğer burjuva tabakalarla aralarındaki çıkar çelişkisinden ötürü yanaştığını hiçbir zaman unutmadılar. Dikkat edilmesi gereken temel sorunda budur. Kim kimi kullanacak? Sorunu gözden irak tutulmamalıdır. Uzlaşma yapılan burjuvazinin, ilmiği bizim boynumuza geçirmek amacıyla olduğunu bilmeli, uyanıklığı elden bırakmamalıyız. Buna Lenin'in şu sözleri yeterince cevap vermektedir:

"Gözü doymaz yırtıcı Alman emperyalistleri, 1918 yılının Şubat ayında, uluslararası devrim henüz yeterince olgunlaşmadan önce uluslararası proletarya dayanışmasına güvenerek silahlarını bırakmış ve ordularını terhis etmiş olan Rusya'ya karşı tüm kuvvetleriyle saldırıya geçtiklerinde, bir an bile duraksamadan, Fransız monarşistleriyle 'anlaşma' yoluna gittim. Fransız

Devamı 73. sayfada

Revizyonizm nedir? Revizyonizmle nasıl savaşılır?

Kerem Doğar

Revizyonizm hakkında bildiklerimizi tarihsel gelişimi içinde özetleyelim. Revizyonizm 1900'lerin başında, Marksizmin günün koşullarına uygun hale getirilmesi, adı altında, onun gözden geçirilmesi, yeni duruma uyarlanması adına ortaya çıkmıştır.

Revizyonizmin uluslararası sosyalist hareket içinde ortaya çıkan temsilcileri, Marksizmin en temel ilkelerini yok ederek, bilimsel sosyalizmin içini boşaltmak istiyorlardı. Revizyonizm, işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki uzlaşmaz çelişkileri uzlaşır hale sokarak, işçi sınıfının ücretli köleliğinin sonsuza dek sürmesi için çalışıyordu. Düşünceleri, birtakım sosyalist sözlerle cilalanmış burjuva teorileriydi.

İşçi sınıfının iktidarı ele geçirmesine ve iktidarını sürdürebilmek için gerekli dönüşümleri yapmasına karşı çıkıyorlardı. O günkü koşullarda, revizyonistler ile marksistler arasındaki en temel ayrım burada yatıyordu.

1917 Ekim Devrimi, işçi sınıfının burjuvaziye karşı siyasi, askeri, ekonomik zaferi olmakla kalmamış, aynı zamanda, revizyonizme karşı marksizmin kesin, tartışılmaz üstünlüğünü de sağlamıştır.

Lenin, "Proletarya İhtilali ve Dönek Kautsky" adlı yapıtında, revizyonizme gerekli yanıtı vermiş, onun tüm burjuva teorilerini tarihin çöp sepetine atmıştır.

1917 Ekim Devrimi öncesinde "Devlet ve İhtilal" de Lenin, prole-

taryanın iktidara geldiğinde, iktidarda kalabilmek için neleri yapmak zorunda olduğunu anlatmıştır.

Ekim Devrimi, Rusya proletaryası ve yoksul köylülerin, burjuvazi ve feodaliteye karşı, tarihi siyasi zaferi olduğu kadar, Marksizm-Leninizm'in ideolojik alanda revizyonizme karşı kesin üstünlük sağlamasını da anlatır.

Lenin, burjuvazinin iktidarını yitirmekle yenilgiye uğramayacağını, direncinin bin kat artacağını, geriye dönüş için elinden geleni yapacağını birçok kez işaret etmiştir.

Burjuvazinin cennetini, askeri alanda yenilgiye uğramakla işçi sınıfına bırakmayacağı açıktır. Elinde gelen her türlü yolla, iktidarı ele geçirmek için çalışacaktır. Burjuvazi, (Lenin'in deyimi ile), uluslararası sermaye, küçük üretim ilişkileri, devrim öncesi varolan toplumsal ilişkileri, varlığını sürdüren kurumları, kültürü ile sürekli bir biçimde geriye dönüşü gerçekleştirmeye çalışır. Lenin, işçi sınıfının, geriye dönüşü önlemek için gerekli ekonomik, kültürel, askeri ve benzeri tüm önlemleri alması gerektiğini belirtmiştir.

Yaşanan tarihsel süreç, bugüne kadar burjuvazinin, işçi sınıfının kesin siyasi askeri zaferinden sonra, şiddet yolu ile iktidarı ele geçiremediğini ortaya koymuştur. (Bunun tümü ile imkânsız olduğunu söylemek istemiyorum). Burjuvazinin kendi egemenliğini sürdürebilmesi ancak, ve ancak emekçilerin bir bölümünü, kendi örgütleri aracılığı ile, tüm emekçilere karşı seferber edebilme-

sine, silahlandırmasına bağlı bulunmaktadır. Burjuvazinin bu olanağı işçi sınıfı tarafından elinden alındıktan sonra, emekçilerin bir bölümünü tümüne karşı silahlandırıp seferber edebilmesi hemen hemen olanaksızdır. Onun için, burjuvazinin bir silahlı ayaklanma ile iktidarı yeniden alabilmesi çok zayıf bir ihtimaldir. Nitekim yaşananlar bunu doğrulamıştır. Marksizmden etkilenen Küba emekçilerinin devrimi, Nikaragua devrimi, emperyalizmin tüm saldırılarına ve kuşatmasına rağmen yaşayabilmektedir. Bu durum emekçilere dayanan iktidarların, emperyalistler tarafından kolayca yutulacak lokmalar olmadığını kanıtlamıştır.

2. Büyük Paylaşım Savaşında, en azgın emperyalistlerin saldırıları da sosyalizmi yenilgiye uğratamamıştır. Savaş sonrasında, dünya üzerinde emekçilerin lehine ortaya çıkan tablo, burjuvazinin işçi sınıfı iktidarına karşı, askeri bir zaferinin mümkün olamayacağını ortaya koymuştur. Bununla da kalınmamış, tüm silah üstünlüğüne rağmen, emekçiler bir dizi ülkede iktidarı ele geçirmiştir.

Burjuvazi askeri yollardan ele geçiremediği iktidarı, bir başka yoldan, İŞÇİ SINIFI PARTİLERİ İÇİNDE ÖRGÜTLENİP - YÖNETİMİ GASPEDEREK ele geçirmiştir.

Tam da Lenin'in dediği gibi, burjuvazi, kültürde, örgütlenmede illeri düzeyde deney sahibi olmasından yararlanarak, sosyalizmin en büyük, en güçlü, en eski kalelerini ele geçir-

miştir.

Sovyetler Birliği'nde Stalin'in ölümünden sonra, uzun yıllar Stalin'in yanında, partinin devrimci çizgisinin savunucuları olarak gözüken bir avuç burjuva temsilcisi, partinin yönetimini ele geçirmiş, önceleri alçak sesle gizli raporları ile, kapalı kapılar ardında devrimin önderlerine, Marksizm'e-Leninizm'e saldırmışlardır. Daha sonra parti içinde tasfiyeleri ile yönetimdeki durumlarını sağlamlaştıranca, başta Stalin olmak üzere devrimin liderlerine karşı saldırılarını açıkça yapmışlardır.

Kruşçev revizyonizmi, çizgisini sistemleştirmiş, ülke içinde Sosyalizmden - Bürokratik Devlet Kapitalizmine doğru geriye dönüş başlatmıştır. İşçi sınıfının partisini, işçilere karşı parti-işçi sınıfı devletini de işçi sınıfı üzerinde diktatörlük uygulayan, bürokratik bir aygıt haline getirmişlerdir.

Revizyonizmin uluslararası politikası ise, enternasyonalizm, halkların kardeşliği, ulusların eşitliği, devletlerarası ilişkilerde eşitlik, açıklık yerine sırasıyla, işçi sınıfı partileri üzerinde hegemonya, diğer sosyalist ülkelere baskı, onlara zorla kendi politikasını kabul ettirmek haline dönüşmüştür. Devletler arasında, özellikle ABD ile gizli pazarlık, dünyayı hegemonya alanlarına bölmek olmuştur. Halkların devrim savaşlarına, ulusal devrim savaşlarına destek, yerini bastırmaya bırakmıştır.

Ülkelerle olan ilişkiler, sömürü temeline dayandırılmıştır. Sömürü hesaplarına, devrim mücadeleleri feda edilmiştir.

Revizyonizm, Kruşçev'den sonra Brejnev tarafından sistemleştirilerek geliştirilmiştir. Günümüzde, özünden bir şey değiştirmeden iktidarını egemenliğini sürdürmektedir.

Gorbaçov, Revizyonizmin yüzüne şirin bir maske takma çabasındadır. Brejnev döneminin, saldırgan emperyalist politikaları, özellikle de Afganistan işgali, uluslararası alanda sosyal emperyalist devletin tecritine neden oldu. Sahte sosyalizm teorileri inandırıcı olmaktan çıktı.

Diğer ülkelerdeki uzantıları da zor durumda kaldılar. ABD nasıl Vietnam'dan kaçtı ise, kendileri de bugün Afganistan'dan kaçmak zo-

runda kaldılar. Afganistan yenilgisinin nedenlerini yüklemek için Brejnev suçlanmaktadır. Yoksa Kruşçev ile başlayan kapitalistleşmeye, uluslararası emperyalist politikalar uygulamaya, geriye dönüğe, sosyalizmin yozlaştırılmasına karşı çıkan, itiraz eden yoktur.

Kruşçev'in başlattığı geriye dönüş, işçilerin bilinçli, gönüllü katılımına, özverisine dayanarak yükselen sosyalist ekonominin tıkanmasına neden oldu. Önceleri sosyalist ekonominin muazzam gücü, hegemonya kurmak için kullanıldı. Ancak bir süre sonra, sosyalist kültürün yerine burjuva kültürü, sosyalist paylaşımın yerini bürokratik sömürü alınca, işçi sınıfının çalışma şevki kırıldı. Sosyalist inşa döneminde plan hedefleri hemen her dönemde aşılırken, bilim ve teknoloji hızla gelişirken, hem üretimde hem de teknolojiye gerileme başladı. Ekonomi tıkanmaya başladı. Emperyalist rekabette, özellikle ileri teknolojide, ABD, Japonya hatta Federal Almanya'nın gerisine düşüldü. Resmi açıklamalara göre, sarhoşluk ve serserilik üretimde % 10 kayba neden olmaktadır. Bu nedenle Gorbaçov alkol tüketimini yasaklamıştır.

Birliği oluşturan Cumhuriyetler arasındaki ilişki, kardeşlik, tam hak eşitliği yerine, bugün, düşmanlığa, karşılıklı saldırıya dönüşmüştür. Son zamanlarda Ermenistan-Karabağ-Azerbeycan arasındaki sorunlar, enternasyonalizmin, hak eşitliğinin ne hale geldiğini açıkça gösteriyor.

Öyle ki, Ermenistan Meclisi oybirliği ile Karabağ'ı kendine katmaya, Azarbeycan Meclisi ise oybirliği ile, bu kararın reddine karar veriyor. Yani iki cumhuriyet meclisi arasında % 100 oranında bir çelişki ortaya çıkıyor. İkisi de birbirini suçluyor. Bildirildiğine göre çatışmalar onlarca insanın ölümüne neden oluyor.

Bu arada Baltık Cumhuriyetlerinden de ayrılık isteği ile örgütlenme ve gösteriler başlamıştır. Enternasyonalizm yerini gericiliğe ve şovenizm'e bırakmıştır.

Gorbaçov, uluslararası alanda şirin görünmek için, Afganistan yenilgisini kabullenmiştir. Silah indirimi

görüşmelerinde insiyatifi ele alarak, barış atağına geçmiş, barıştan kaçan olarak ABD'ni köşeye sıkıştırarak, müttefikleri ile aralarında çelişkiler çıkararak bununla prestij sağlamıştır. Bu sahte barış manevraları, ne yazık ki birçok ülkedeki yandaşlarının yoğun propagandasının etkisi ile, samimi barış istekleri olarak halklara kabul ettirilmiştir.

Gorbaçov, hem bozulan sosyalist maskeyi düzeltmek, hem de askeri harcamaları kısarak teknolojiyi geliştirmek için kaynak bulmak zorundadır. Tek tek ülkelerdeki politikalarına bakıldığında, emperyalist politikalarda herhangi bir değişiklik olmadığı hemen görülür. En yakın örneği Irak Kürdistanıdır. Önceleri Molla Mustafa Barzani desteklenirken, Baas darbesi ile yandaşları yönetime gelince, Barzani'den destek çekilmiş, Sovyet silahları ile Kürt Gerillalar yok edilmiş ve Barzani yenilmiştir. Bugün de Irak'ta Kürt Ulusu, Sovyet yapımı kimyasal bombalarla yokedilmektedir. Dünyanın tüm ülkeleri bu katliamı kınarken, Gorbaçov yönetimi, gerici Arap devletleri ile birlikte, Irak yönetiminin yanında yer almaktadır. Bu çok yakın canlı örnek, Gorbaçov yönetiminin sosyalizme ne kadar yakın olduğunu, ulusların kendi kaderini tayin hakkından ne anladığını göstermektedir.

Gorbaçov, içerde, gerileyen üretimi arttırmak, gemi azyaya alan rüşvet yolsuzluk ve görevi kötüye kullanma gibi, halkın gözünde tümü ile ipliği pazara çıkan yöntemlerle mücadele etmek durumunda. Ancak görülen odur ki, Gorbaçov bunları yaparken sosyalizme yaklaşmıyor. Kim Gorbaçov, rüşvete, yolsuzluğa karşı diye, sosyalizme yöneliyor dıyorsa, bilin ki o katıksız bir burjuvadır. Katıksız bir revizyonisttir. Bugün dünyanın bir tek ülkesinde, yolsuzluktan yana olduğunu ilan edebilecek bir yönetim var mıdır ki, Gorbaçov'da bundan yana olduğunu söylesin. Bu bir tek şeyi ortaya koyar, Sovyetler Birliği'nde yolsuzluklar, yöneticilerin para yemesi, nüfuz ticareti, adam kayırmalar o kadar büyük boyuta çıkmıştır ki, saklanır yanı kalmamıştır ve bundan dolayı kampanyalarla bunlara karşı mücadele edilmeye çalışılıyor. Bū-

rokratik devlet kapitalizmi, üretim üzerinde yıkıcı etkiye neden olmuştur. Bundan dolayı, bürokratik sistemi elden geçirmek gerekiyor. Bir örnek verilmek gerekirse, Türkiye'de de bürokrasi, ekonomik gelişmenin önünde engeldi. Özal'ın reformları ne kadar sosyalistse, Gorbaçov'unukiler de o kadar sosyalisttir.

Gorbaçov'u şirin göstermeye çalışanlar, Marksistlerin gözünü boyayamazlar. Ama marksist teoriyi bilmeyen, iyi niyetli devrimci emekçiler ile, revizyonizmi hiçbir zaman tam olarak kavrayamayan, daha doğrusu, Marksizmi kendi sınıf çıkarları doğrultusunda yorumlayan, bu nedenle de marksizm ve revizyonizm arasında yalpalayan revizyonizmi marksizmin bir türü olarak değerlendiren küçük burjuva devrimcileri revizyonizmin bu yeni maskesine aldanabilmekte, kitlenin de bu yönde etkileyebilmektedir.

Gorbaçov'un revizyonist teorileri ve uygulamaları, sosyalizmin basit temel ilkelerine aykırıdır. Lenin küçük üretimin sürekli olarak kapitalizmi doğurduğunu söylemiştir. Gorbaçov küçük mülkiyeti yaygınlaştırırken sosyalizmi nasıl geliştirebilir? Yine Sovyetlerde piyasa ekonomisi ve serbest rekabetin özendirildiği bilinmektedir. Bunlar kimin sırtından kazanılan paralarla yapılmaktadır. Menkul değerler piyasası kurulacak deniyor, bu piyasada kimler menkul kıymet alış veriş yapacaktır? İşçiler mi yoksa, Özal'ın akladığı kaçakçılar gibi, yolsuzluklarla, vurgunlarla para kazanan bürokrat para babaları mı?

Görülüyor ki, derinlemesine bir incelemeye gitmeden, sosyalizmin en temel ilkeleri mihenk taşı olarak uygulandığında Gorbaçov reformlarının sosyalizmle bir ilgisi yoktur.

Hemen burada belirtmekte yarar var. Bugünkü Çin Komünist Partisi yönetiminin, Sovyet yönetiminden bir farkı yoktur. ÇKP yönetimi sosyalizmin kazanımlarını hızlı bir şekilde emekçilerin elinden alma çabasıdadır. Son zamanlarda basında, ÇKP'de milyonların partiye üye olup olamayacağını tartışıldığı yazılmaktadır. Evet tam da yeridir. Milyonların, işçilerin yarattığı artı değerden milyonlar sağlaması mümkün olduğuna göre, neden

ÇKP'ye üye olmasınlar. ÇKP'ye çok yakışır. Yine fahişeliğin hızla yükseldiğini öğreniyoruz. İnsanı bir meta haline getiren kapitalist ekonomi, sosyalist kültürün kazanımlarını silip süpürmekte, kapitalist ülkelerde olduğu gibi kadını da bir meta haline getirerek, fahişeliği hızla geliştirmektedir. Pazar ekonomisinin gelişmesi ile son 10 yılda, Türkiye'de de fahişelik hızla gelişmiş, sayıları yüzbinleri geçmiştir. Çinde de aynı gelişme çarpıcı bir benzerlik oluşturmaktadır. Moda, lüks tüketim benzeri sosyalizme yabancı tüketim alışkanlıkları yayılmaktadır.

İşte sosyalizm adına yapılan bu rezaletler emperyalistlerin tekelindeki haber ajansları aracılığı ile dünyaya olumlu gelişmeler olarak duyurulmaktadır. Övgüyle sözedilmektedir.

Basit bir ilke vardır, eğer düşmanın seni övüyorsa bil ki yanlış yoldasın. İşte SSCB ve Çin'de olanlar emperyalistlerin beğenisini ve övgüsünü kazanıyor. Çünkü buralarda olanlar, kapitalist yolda atılan adımlardır. Dün olduğu gibi bugün de emperyalistler ve revizyonistler iki şeyde birleşmektedir; Stalin ve Mao ile onların önderliğindeki SSCB ve Çin'e saldırı. İşte bu kimin doğruyu gösterdiğini, kimlerin doğru yolda olduğunu ortaya koymaktadır. (Revizyonizm Lenin'e açıktan saldırmıyor.)

Bugün, Stalin ve Mao'ya yönelen revizyonist saldırılar artmıştır. Revizyonizm Stalin önderliğinde gelişen sosyalist sistemin ve sosyalist ekonominin üzerine oturmuş, dünya paylaşımına çıkmıştır. O kazanımları reddetmiyorlar, ama kendilerine en büyük düşman olarak görüldükleri için, Stalin'e her gün yeni bir saldırı yöneltiyorlar.

Bu arada revizyonizmden etkilenen bir kesim ise, sözde Stalin'i savunma adı altında Mao'ya saldırıyor, Mao ile Stalin'i iki karşıt olarak göstererek, revizyonizmin ekmeğine yağ sürüyorlar.

Birbirlerinin çağdaşı olan bu iki büyük proleterya evladının, devrimin iki önderinin arasında, bugün sözde Stalin savunucusu zavallıların iddia ettiği karşıtlık ve çelişkiler yoktur. Kruşçev Stalin'e saldırdığı za-

man uluslararası Sosyalist hareket içinde, onun karşısına çıkan Mao Zedung ve onun başında bulunduğu ÇKP olmuştur. Stalin o zaman savunulmuştur. Bu iki büyük önder arasında görüş ayrılıkları vardır. Görev, bu ayrılıkları derinlemesine tahlil etmek, karşılıklı hatalar varsa bunları ortaya çıkarmak ve hatalardan öğrenmektir. Yoksa, Stalin ile Mao'yu karşıt olarak gösterip, revizyonistlerin ve gericiğin safına katılmak değildir. ■

Baştarafı 71. sayfada

Proletaryanın eylem birliği sorununa yaklaşımı ve günümüz somutunda bunun anlamı

yüzbaşısı Sadoul....., Lubersac adında bir Fransız subayı getirmişti bana. Lubersac: "-Ben kralcıyım di-yordu. Ve biricik amacım, Almanya'nın yenilgiye uğratılmasıdır.", "-Bundan en ufak bir şüphem yok" diye cevap verdim kendisine. Lubersac'ın kralcı oluşu, benim kendisiyle anlaşma yapmama ve onun aracılığıyla, sabotaj uzmanı olan Fransız subaylarının hizmetini kabul etmeme engel değildi...

Her aydın işçinin rahatça onaylayacağı bir "anlaşma"ydı bu, sosyalizmin çıkarları doğrultusunda bir anlaşmaydı. Fransız monarşisti ve ben birbirimizi ilk fırsatta büyük bir zevkle ipe çekmeğe hazır olduğumuzu bile bile el ele vermiştik. Çünkü o an için çıkarlarımız uyuşmaktaydı. Rus devriminin ve uluslararası devrimin başarıya ulaşabilmesi için biz üzerimize çullanan Alman yirtıcılarına karşı en az onlar kadar yirtıcı olan öteki emperyalistlerin karşı çıkarlarından yararlanı-yorduk böylece." (Amerikan işçilere Mektup, Uluslararası İlişkiler Tarihi, C.3, sf; 6-7, May Yay.)

Bütün bunlardan sonra karşı-devrimcilerle anlaşmaların mümkün olup olmadığı sorunu, teorik açıdan yeterince açığa çıkmaktadır.

Ortaya koyduğumuz bu genel siyasal yaklaşım ışığında, gelecek bölümde ise proletaryanın ülkemiz özgülünde izleyeceği eylem birliği politikasını açmaya devam edeceğiz.

Devam Gelecek Sayımızda

YALNIZCA TARİHSEL BİR İLGİ KAYNAĞI OLARAK TROÇKİZM VE STALİN-2

1915 yılında, emperyalizmi çok yönlü tahlil eden Lenin, kapitalizmin eşit olmayan, sıçramalı, ekonomik ve siyasi gelişme yasasına ulaştı. Bu yasa, tekel-öncesi kapitalizmin artık tekelcilik aşamasına varması olgusundan hareket eder.

Erdal Gönen

TEK ÜLKEDE SOSYALİZMİN ZAFERİ OLANAĞI:

Köylülerin ve ezilen dünyanın devrimci barutunu ateşlemesini beceremeyen Troçkizm, çok daha vahim bir hataya düşerek tek bir ülkede sosyalizmin zaferi olanağını da cepheden salvo atışlarına tuttu. Bu meselede de Stalin ve Leninizmle karşıt kampta yer aldı.

Neydi tek ülkede sosyalizmin zaferi? Troçkizmin tutunduğu hat neydi? Leninizmin menzilineki Stalin'in mevzilendiği yer neydi?

Kapitalizmin henüz tekelci aşamaya, emperyalizm aşamasına varmadığı, varamadığı 1940-1960 yıllar, kapitalizmin gelişmesinin eşit oranda olmaması yasaasının henüz keşfedilemediği yıllar-

dır. Bu yasanın keşfinin henüz imkân dahilinde olmadığı 1860'lara varınca-ya kadarki yıllarda sosyalizmin tek tek ülkelerde zaferi sorunu henüz dikkate alınmazdı. Bu dönemde, devrimin, sosyalizmi oluşturan öğelerin düzenli olgunlaşması yoluyla, en önce, en gelişmiş ülkelerde "ileri" ülkelerde gelişeceği varsayıldı. Dolayısıyla bu dönemde Marksizmin kurucuları Marx ve Engels, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi olanağını imkânsız görürlerdi. Nitekim Engels, proletarya devriminin yalnızca bir tek ülkede yapılması mümkün mü sorusuna şu karşılığı verir: "Hayır. Büyük sanayi, dünya pazarını yaratarak, yeryüzünün bütün halklarını ve özellikle uygar halklarını birbirine zaten öylesine bağlamıştır ki, her halk, bir diğerine bağımlıdır. Büyük sanayi, ayrıca, bütün uygar ülkelerin toplumsal gelişmesini öylesine eşitlemiştir ki, bütün bu ülkelerde, burjuvazi ve proletarya, toplumun belirleyici iki sınıfı haline gelmişler ve bunlar arasın-

daki mücadele, günün esas mücadelesi olmuştur. Bu yüzden, sosyalist devrim, yalnız ulusal bir devrim olmayacak; bütün uygar ülkelerde, yani en azından İngiltere'de, Amerika'da, Fransa'da ve Almanya'da aynı zamanda gerçekleşen bir devrim olacaktır. Devrim, bu ülkelerin her birinde, ülkenin, öbür ülkelere oranla daha ileri bir sanayie, daha büyük bir zenginliğe, daha büyük üretici güçler kitlesine sahip olmasına göre, daha uzun ya da daha kısa bir zaman alacaktır. Bu yüzden, devrimin, en yavaş ve başarılmasının en zor olacağı yer Almanya olacaktır; en çabuk ve en kolay başarılacak yer de İngiltere olacaktır. Devrim, ayrıca, dünyanın diğer ülkelerinin şimdiye dek varolan gelişme biçimlerini bütünüyle değiştirerek ve onu büyük çapta hızlandırarak bu ülkeler üzerinde oldukça büyük bir etki yapacaktır. Bu, bir dünya devrimi olacaktır ve bundan ötürü, arenası, bütün dünya olacaktır."

Anlaşıyor ki, Engels'in bu formülü tekelci-kapitalizmin henüz gelişmediği serbest-rekabetçi kapitalizm dönemine denk düşüyordu.

Kapitalizmin tarihi bakımdan yeni bir biçimi, kapitalist dünya ekonomisinin çeşitli birimleri arasında yeni bir ilişki, mevcut sınıflar, devletler arasındaki ilişkide değişik bir biçimi olarak emperyalizmin gelişme döneminde; kapitalist

ülkelerin gelişmelerinin eşitsizliğinin emperyalizmin etkeni olduğu, emperyalistler ve mali gruplar arasındaki çelişme ve çatışmaların emperyalist cepheyi zayıflattığı "bazı ülkelerde bu cephede bir yarma yapmanın mümkünleştiği" koşullarda, artık, Engels'in bir döneme uygun düşün yargısı, emperyalizm piramidinde yükselen yeni döneme denk düşmezdi, düşmedi de - Ekim Devrimi, Çin Devrimi vb.

Troçki ile polemikindeki Stalin'in sözleriyle, "Lenin'in bulduğu gelişmenin eşit oranda olmaması yasaının tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi teorisine çıkış noktası olduğu dönemde - bu koşullarda, Engels'in eski formülü artık doğru değildir, artık, bu formülün, yerini, sosyalizmin bir ülkede zaferi olanağına klavuzluk eden bir başka formüle bırakması zorunludur."

1915 yılında, emperyalizmi çok yönlü tahlil eden Lenin, kapitalizmin eşit olmayan, sıçramalı ekonomik ve siyasi gelişme yasasına ulaştı. Bu yasa, tekel-öncesi kapitalizmin artık tekelcilik aşamasına varması olgusundan hareket eder. Dünya ölçeğinde, dünya ekonomisi, emperyalist nüfus ve yatırım alanları mücadelesi koşullarında gelişiyor. Kapitalizmin gelişmesi eşit olmuyor; biri diğerini izlemiyor, ya da gelişme aynı koşullukta sürmüyor; tam tersine sıçramalı gelişiyor. Öyle ki, eskiden ileri olan ülkeler, şimdi yerlerinden oluyor, diğerleri gelip bunları geçiyor. Ve hummalı bir mücadeledir, kıran kırana sürüyor. Ve artık paylaşılmış olan dünya pazarları, kapitalist devletler arasında çatışma ve anlaşmazlıklara ve yeni yeni savaşlara neden oluyor.

Bu gelişmenin sonucu olarak, hırpalanan, çelişmelerle zayıflayan cephe de gediklerin açılması kaçınılmaz olur. Kapitalist-emperyalist cephe en az zırlı olduğu noktada parçalanır. Bu durum, sosyalizmin bir ülkede zaferi olanağını ortaya koyar.

İşte Troçkizmin kavrayamadığı bu gerçektir.

Troçkist mantığa göre, Rusya'da olgunlaşan bir devrim İngiltere ve Almanya'yı beklemek zorundadır. Ya da tersi!..

Lenin'in sözleriyle "Ekonomik ve politik gelişmenin eşit oranda olmaması, kapitalizmin kesin yasasıdır. Bundan, sosyalizmin zaferinin, önce kapitalist ülkelerin pek azında ya da hatta bir tanesinde mümkün olduğu sonucu çıkar. Bu ülkenin zafere ulaşan proletaryası, kendi ülkesinden kapitalistlerin eli çe-

kildikten ve sosyalist üretimi örgütledikten sonra öbür ülkelerin proleterlerini kapitalistlere karşı destekler, gerekirse sömürücü sınıflara ve devletlerine karşı silahlı bir harekete girer."

Troçki'de algılanamayan budur. Ne der Troçki?

Bir tek ülkede sosyalizmin zaferi olanağı mümkün değildir; bu olanak Avrupa Birleşik Devletleri Troçkist şiarıyla olanaklıdır ancak. Yani, O, sosyalizmin bir tek ülkede zaferini mümkün görmüyor; sosyalizmin Avrupa Birleşik Devletleri olarak kümelenen birkaç Avrupa ülkesindeki (İngiltere, Rusya, Almanya) zaferi ile ancak mümkün görüyor. Troçkist mantığa göre, Rusya'da olgunlaşan bir devrim İngiltere ve Almanya'yı beklemek zorundadır. Ya da tersi! Bu, ana rahminde olgunlaşarak dokuz ay on günde doğacak çocuğa, dur bekle, demek değil de nedir? Ya da hamile kadına, komşu kadınlar daha iki, üç aylık hamile, bekle, onlarla birlikte aynı anda doğum yaparsın demek gülünçlürlüğü değil midir?

Nasıl ki, doğa yasalarına karşı çıkılmazsa, toplumsal gelişme yasalarına da karşı konamaz.

Evet, Troçkist mantık budur.

Ve bu mantık ona, şunları söyletebilmektedir: "Avrupa proletaryası tarafından doğrudan bir devlet yardımı olmadan, Rusya işçi sınıfı iktidarda kalamaz ve geçici egemenliğini kalıcı sosyalist bir diktatörlüğe dönüştüremez. Bundan bir an bile kuşku duyulamaz."

Lenin'in, ekonomik ve politik gelişmenin eşitsizliğinin, sosyalizmin bir ülkede zaferini doğuracağı tezini işlediği "Avrupa Birleşik Devletleri Sloganı Üzerine" makalesine yanıt olarak Troçki bakın daha neler diyor:

"Birleşmiş Devletler sloganına, ne kadar az somut olursa olsun, tek tarihsel itiraz İsviçreli Sosyal Demokrat'ta [Lenin'in adı geçen yazısı kastediliyor] şu sözlerle yapılmıştı: 'Ekonomik ve siyasal gelişimin eşitsizliği kapitalizmin mutlak bir yasasıdır'. Sosyal Demokrat, (kastedilen Lenin'dir) buradan, sosyalizmin tek bir ülkede zaferinin olanaklı olduğu ve dolayısıyla ayrı olarak ele alınan her devlette proletarya diktatörlüğünü, Avrupa Birleşik Devletleri'nin kurulmasıyla şartlandırmanın gereksiz olduğu sonucunu çıkarıyordu. Değişik ülkelerde kapitalist gelişmenin eşitsiz olduğu kesinlikle tartışılmaz bir şeydir. Ama bu eşitsizliğin kendisi de çok eşitsizdir. İngiltere'nin, Avusturya'nın, Almanya ya da Fransa'nın kapitalist düzeyi aynı değildir. Ama Afrika ya da Asya ile karşılaştırıldığında, bütün bu ülkeler sosyal devrim için olgunlaş-

mış kapitalist "Avrupa"yı temsil etmektedirler. Hiçbir ülkenin, mücadelede "diğerlerini" beklememesi gerektiği düşüncesi, uluslararası paralel eylem fikri yerine uluslararası bekleyici eylemsizlik fikri yerleşmesin diye yinelenmesi yararlı ve zorunlu olan bir düşüncedir. Girişimimizin diğer ülkelerdeki mücadeleye bir itme vereceğinden tam inançlı olarak diğerlerini beklemeyen, mücadeleye ulusal alanda başlayıp ve onu sürdürüyor; oysa hareketimiz bir itiş vermeyecek olsaydı, örneğin, devrimci Rusya'nın, tutucu Avrupa karşısında tutunabileceğine, ya da sosyalist Almanya'nın kapitalist dünyada tek başına kalabileceğine inanmak için hiçbir umut kalmazdı; tarihsel deney ve teorik düşünceler bunu kanıtıyor. Toplumsal devrimi ulusal sınırlar içinde düşünme görüşü, yurtseverliğin gereği olan ulusal sınırlılık adına bir kurban vermek demektir."

Demek ki; bir tek ülkede devrim, öbür ülkelerdeki devrimlere yolaçmazsa, bu durumda Rusya'nın tutucu Avrupa karşısında tutunabilmesi imkânsızmış! Bu tutunabilmeye inanmak boşunaymış!

Stalin'in değişiyse, devrimin güç ve yeteneklerine inançsızlık! Rus proletaryasının güç ve yeteneklerine inançsızlık!

Açıklamak gerekirse;

Troçki, tek ülkede sosyalizmin zaferi olanağına inanmaz; bir ülkede sosyalizmin zaferi olanağı tezi ile kapitalist gelişmenin eşitsizliği yasası arasında bir koşulluk kurulamayacağını söyler. Troçki'nin, Lenin'in emperyalist gelişmeden çıkardığı bu yasa ve onun dolaysız sonuçlarına inanmamasına şaşırılmaması gerekir. Zira, bu tez, bu Leninist çizgi, Troçki'nin "sürekli devrim" teorisinin temellerindeki toprağı çekip alır.

Troçki ile polemikinde Stalin, Lenin'in sağlam bakış açısıyla hareket eder; gelişmenin eşit oranda olmaması yasaının nereden hareket ettiğini şöyle açıklar: Eski tekel öncesi kapitalizm, gelişmek tekelci kapitalizme varmıştır; dünyanın emperyalist grupların ve güçlerin nüfus bölgelerine ayrılması artık tamamlanmıştır. Dünya ekonomisinin gelişmesi, emperyalist grupların pazar ve hammadde uğruna yürüttükleri ölüm-kalım koşullarında süregelmektedir. Bu gelişme, eşitsiz bir biçimde, sıçramalı olmakta; bazıları gerilerken, yeni güçler öne fırlamaktadır. Bu gelişme tarzı, emperyalist gruplardan birinin tekniğini en hızlı tempoyla geliştirmesinin, malları ucuzlatmasının ve pazarları, öbür emperyalist grupların zararına, kendi yanına çekmesinin zorunlu

sonucudur. Bunun sonucu olarak, paylaşmış dünyanın yeniden paylaşılma zorunluğu gündeme gelmektedir. Şu ya da bu emperyalist güç zor kullanarak bu işe koyulmaktadır. Tüm bunların sonucu olarak, emperyalist cephe zayıflamakta ve emperyalist cephenin şu ya da bu alanda yayılmasına kaçınılmaz olarak neden olmaktadır.

Ve nihayet, bu olgular, bazı ülkelerde emperyalist cephenin yarılmasının mümkün olduğunu; sosyalizmin bir ülkede zafere ulaşmasının önkoşullarını yaratmaktadır.

Troçki'nin karşısında, Lenin'in cephaneliğindeki silahlarla donanan Stalin, emperyalizm koşullarında, eşit oranda olmayan gelişmenin son anlamı ve eşit oranda olmamanın artmasını belirleyen unsurları da şöyle açıklar:

a-) Dünyanın bölüşülmesinin, emperyalist gruplar arasında tamamlanması, bir ekonomik "denge"nin sağlanması için bölüşülmüş oranın yeniden bölüşülmesinin, emperyalist savaşa neden olması.

b-) Görülmemiş hızla tekniğin durmaksızın artan gelişmesinin ivme kazanmasının pazar paylaşım mücadelesinde, diğer grupları geçmesi ve onları geride bırakmasını kolaylaştırması.

Anlaşıyor ki, bu koşullar, ancak emperyalizm koşullarında olgunlaşarak, uç noktalara ulaşabilmektedir. I. ve II. Emperyalist paylaşım savaşları, bu teoriyi besleyen dolaysız kanıtlardır. Ve bilinir ki, bu, eşitsiz, sıçramalı gelişim, serbest rekabet dönemince en önde olan İngiltere'nin tekelci-kapitalist dönemdeki gelişimi sayesinde en fazla yirmi yılda Almanya tarafından aşıl-

ması, bu yasanın doğrudan sonucudur.

Serbest-rekabet dediğimiz eski dönemde "gelişmenin eşit oranda olmasının" bugünden, emperyalist evreden daha önemli olduğu Troçkist teori, gerçeklerle çatışma halindedir. Ve salt iddia düzeyinde kalmaktadır.

Stalin'in sözleriyle, "Sanayileşmiş ülkelerin eski ekonomik eşitsizliğini, gelişmiş kapitalizm döneminde, özellikle bütün kesinliği ve belirginliğiyle kendini gösteren ekonomik ve politik gelişmenin eşit oranda olmaması yasa ile ancak yalnız teori peşinde koşan dar görüşlülerin karıştırabilecekleri besbelli değil midir?"

Devrimin başlıca Avrupa ülkelerinde aynı anda zaferi teorisi ya da Avrupa Birleşik Devletleri sloganı olarak ifade-sini bulan Troçkizmin "sürekli devrim"

teorisinin karşısına, sosyalizmin zafere tek ülkede olanaklılığı teziyle çıkan Stalin'in, Troçki ile girdiği polemik tarihsel kökleri ve hem de Lenin'e uzanan kökleri vardır. Lenin daha 1905 yılında "Avrupa Birleşik Devletleri Sloganı Üzerine" makalesiyle bu tezi mahkûm etmişti, Stalin, Leninizmin bu tezini derinleştirip, yetkinleştirerek, Troçkizmin genel harekete geçişin pasif beklentisini öneren tezine karşı amansızca savaştı. Stalin bildirdi ki, zafere ulaşan devrim, "kendini, kendi kendine yeten bir büyüklük olarak değil", öteki ülkelerdeki proletaryanın zafere ivme kazandırmak, katalizör etkisi yaratmak için, araç olarak işlev görür.

Rus özgürlüğüne gelince.

Troçkizm, Rus özgürlüğünde, sosyalizmin, devrimin kendi ayakları üzerine yükselbileceği ve zafere ulaşması olanaklılığını yadsır. "Ulusal devlet sınırları içinde sosyalizmi kurmak olanaksızdır" diyen Troçki'dir. "Bir ülkede sosyalizmi kurma teorisi, ulusal sınırlamanın teorik bir özürdür" diyen de odur. Şu sözleri söyleyen de; "Avrupa proleterlerinin, doğrudan doğruya devletsel desteği olmadan, Rusya'nın işçi sınıfı iktidarda tutunamayacaktır."

Evet, bu sözlerin sahibi, bir ülkede sosyalizmin zaferini olanaklı gören Lenin'in teorisini "ulusal sınırlılık" teorisi olarak adlandıran Troçki'dir. 1915 yılında bu sözleri söyleyen Troçki, aradan 9 yıl sonra, Ekim Devrimi'nden sonra 1926 yılında da aynı teorisini Leninizme ve onun nezdinde Stalin'e karşı yineler.

Lenin'e göre, iktidarı ele geçiren proletarya, kararlık ve özveriyle sosyalist ekonomiyi örgütleyen ve daha da önemlisi öbür ülke proleterlerine yardıma koşan bir gücün ifadesidir. Troçki'ye göre, iktidarı ele geçiren proletarya, öbür ülkelerde sosyalizmin çabuk zaferinin yapılabileceği bir yardıma gereksinimi olan ve iktidarının sonundan korkan bir güçtür.

Troçki'nin teorisinin özgünlüğünü belirleyen şey, Avrupa proletaryasının doğrudan desteğidir. Avrupa'nın birkaç ülkesinde devrim olduktan ve bu devrimler Rus Devrimi'ne yardıma geldikten sonra, ki Rusya'da sosyalizm olanaklı hale gelir. Aksi halde sosyalizm kurulamaz. Bu demektir ki, eğer Avrupa proletaryası iktidarı ele geçire-

mezse, sosyalizm kendi iç çelişkileriyle, emperyalist baskıyla vs. yıkılır gider. Troçki'nin teorisi, Avrupa'daki birleşik bir devrimi, bir dış gücün gücünü kendine temel eksen alma teorisidir. Proletaryanın güç ve olanaklarına inançsızlık, Rus Devrimi'nin güç ve yeteneklerine güvenmeme teorisidir. Eğer Avrupa'da devrim olmazsa ne olacak? Buna göre, Rus ekonomisi, kendini kapitalist unsurlara teslim edecek ve proletarya partisi iktidardan vazgeçecektir.

Lenin'e göre, iktidarı ele geçiren proletarya, kararlık ve özveriyle sosyalist ekonomiyi örgütleyen ve daha da önemlisi öbür ülke proleterlerine yardıma koşan bir gücün ifadesidir. Troçki'ye göre, iktidarı ele geçiren proletarya, öbür ülkelerde sosyalizmin çabuk zaferinin yapılabileceği bir yardıma gereksinimi olan ve iktidarının sonundan korkan bir güçtür.

Yıl: 1922 ve Lenin, sosyalizmin artık uzak ve geleceğin sorunu olmadığını birçok makalesinde vurgulayarak şöyle der: "Bugün, sosyalizm, artık uzak bir geleceğin sorunu, ya da herhangi soyut bir örnek ya da herhangi bir kutsal tasarı sorunu değildir. Kutsal tasarılar bakımından eski ve çok bayağı bir görüşe saptandık: Sosyalizmin günlük hayata soktuk ve burada yönümüzü belirlememiz gerekiyor. İşte günümüzün görevi budur, işte çağımızın görevi budur. ... NEP Rusya'sından sosyalist Rusya'nın doğacağına inancımı belirterek sözlerimi bitirmeme izin veriniz." Tam da bu sırada Troçki, 1922 yılında "Barış Programı" başlıklı yazısına "Sonsöz"de şu sözlerle ortaya çıkar: "Ama biz, politik ve askeri bakımdan devlet olarak tutunabilirsek, gene de sosyalist bir toplum yaratmış olamayız; evet, bunu başaramayız. ... Öbür Avrupa ülkelerinde burjuvazi iktidarda kaldıkça, biz, ekonomik tecrite karşı mücadelede, kapitalist dünya ile anlaşma olanağını araştırmak zorundayız; bu anlaşma, ekonomimizin bazı yaralarını sarmada ve birkaç adım ilerlemeye bize en iyi şekilde yardımcı olabilir, ama bir devletin ulusal sınırları içinde, tecrit edilmiş olarak sosyalizmin kurulmasına olanak olmadığına... Rusya'da sosyalist ekonominin gerçekten gelişmesinin, ancak, proletaryanın önemli Avrupa ülkelerindeki zaferinden sonra gerçekleşebileceğine açık bir kanıttır."

Lenin'in NEP Rusya'sından, sosyalist bir Rusya yaratma düşüncesine karşı Troçki, dış bir yardıma olan ihtiyacın teorisini üretmekle meşguldür makalesinde.

Sovyet Rusya'nın geriliği, sosyaliz-

mi sindirecek durumda olmadığı ve sosyalizm için maddi önkoşulların olmadığı yaygarasına olanca gücüyle karşı çıkan Lenin, bu tanıtlama "tamen basma kalıp"tır. "Sosyalizmi kurmak için belirli bir kültür düzeyi gerekli ise (hiç kimse, bu kültür düzeyinin nasıl bir şey olduğunu söylememesine karşı) bu belirli düzeyin önkoşullarına ulaşmak için ise neden devrimci yollardan başlamayalım ve ondan sonra işçi-köylü ve Sovyet düzenini temel alarak ilerlemeyelim ve öbür halklara yetişmeyelim?" Sosyalizmi kurmak için uygarlaşmış olmak gerek. Ama bilinmez mi ki, uygarlaşmanın yolu, uygarlık önündeki engelleri ve unsurları yoketmekten geçer. Neden ilk önce mülk sahipleri ve Rus kapitalistleri defedilip bu yol açılmasın ki?

Sosyalizmin kuruluşuna ilişkin olarak "Kooperatifçilik Üzerine" makalesinde, devrimin kendi gücüne dayanarak zafere ulaşmasına karşı çıkan Troçki'ye karşı, Lenin şunları söyler: "Gerçekten, başlıca üretim araçları üzerinde devlet iktidarı ve devlet iktidarının proletaryanın elinde oluşu, bu proletaryanın milyonlar ve milyonlarca küçük ve küçük köylüyle olan ittifakı, köylülüğün proletarya tarafından yönetiminin güvenlik altına alınmış bulunması vb. eskiden bezirgânlık ve bugün de, NEP döneminde bazı bakımlardan öyle saymakta haklı olduğumuz kooperatifçilikten, sadece kooperatifçilikten hareket ederek, tam bir sosyalist toplumu kurma için gerekli olan her şey değil mi? Bu, henüz sosyalist bir toplumun kuruluşu değildir, ama bu kuruluş için gerekli ve yeterli olan her şeydir."

Troçki-Lenin polemikinin üzerinde yükseldiği mihval budur. Ve işte Stalin-Troçki polemikinin köklerinin uzandığı alan budur.

Ne der Stalin?

Ülkemizde sosyalizmin zaferi olanaklıdır; biz, bunu, kendi günümüze, proletaryanın gücüne dayanarak başlatacağız. Nedir sosyalizmin zaferi Stalin'e göre, "Bu, proletarya diktatörlüğünün cenkleşe cenkleşe kazanılması, ekonomimizin kapitalist unsurlarının devrimimizin öz güçleriyle giderilmesi yoluyla kurulması demektir." Bundan ne anlaşılmalıdır? Bundan anlaşılması gereken şey, Rusya'da ekonominin kapitalist unsurları altildebilir, sosyalist toplum kurulabilir. "Sözün kısası, sosyalizmin zaferi bir ülkede kesinlikle mümkündür." Bunun etmenleri şunlardır: "Proletaryanın iktidarı, proletarya iktidarının elindeki büyük üretim, proletarya ile köylülerin birleşmesi, proletaryanın bu birleşmedeki önder-

lik rolü, kooperatifler."

Zaferle, kesin zafer farklı şeylerdir. Sosyalizmin zaferi, burjuvazinin ulusal planda giderilmesini öngörürken; sosyalizmin kesin zaferi, uluslararası burjuvazinin giderilmesini öngörür. Birbirine karşı iki toplumsal sistemin varlığı süresince, kapitalist-emperyalist abluhanın varlığı süresince, sosyalizmin kesin zaferinden söz edilemez. "Kesin zafer, ancak dünya çapında ve bütün ülkelerin işçilerinin ortak çabasıyla ulaşılabilir." Sosyalizmin bir ülkede zaferinin olanaklılığı o ülkenin tamamıyla çözebileceği iç çelişmelerinin çözümü olmasına rağmen, kesin zafer, dış çelişkiler, sosyalizmle-kapitalist ülkeler arasındaki çelişmelerin giderilmesi, çözülmesi yoluyla olanaklı hale gelebilir.

Bu bakış açısı ile sosyalizme yerin göğe uzaklığı kadar uzak olan Troçkizm, Rusya gibi geri kalmış bir ülkede sosyalist kuruluş ve tamamlanmasına, teknik ve ekonomik bakımdan gelişmiş ülkelerin "devlet tarafından yardımı" olmadan olanaksızdır der ve Rusya'da sosyalist ekonominin gerçek atılımını ancak Avrupa'nın önemli ülkelerindeki proletaryanın zaferi sonrası bırakır.

Lenin'in şu sözlerine bakın. Sanki Troçki için özel olarak kaleme alınmış; "Kendilerini çok akıllı sayanların ve üs-

telik sosyalist geçinenlerin, devrim bütün ülkelerde birden patlak vermedikçe iktidarın mücadele ile ele geçirilemeyeceğini iddia edenlerin her türlü-sünü biliyorum. Bu adamlar, bu görevliklerle devrime sırt çevirdiklerini ve burjuvazinin yanına geçtiklerini seziyorlar. Emekçi sınıfların uluslararası oranda devrim yapmalarını beklemek, her şeyin bekleyiş içinde donakalması demek olur. Bu saçmadır."

Troçkizmin "sürekli devrim"inin bir bölümünü oluşturan bu sorundaki mantığını özetlersek: Troçkizm, sosyalizmin kurulması olanağını iç çelişmeler açısından, proletarya ile köylüler arasındaki çelişmeler açısından, bu çelişmelerin giderilemez kendi gücümüze-şeyler olması bakımından yadsıyordu. Troçki zamanla bu terimi yeni bir tezle, yeni bir dayanakla sosyalist-ekonomik sistemle, kapitalist-ekonomik sistem arasındaki çelişmelerin sosyalist kuruluş önünde engel teşkil ettiği savıyla desteklemeye çalıştı. Kısaca teorisi, imkânsızlığın teorisiydi.

Sonuç olarak, Troçkizm der ki, Sovyet ekonomisi geridir; bu gerilik ona sosyalist ekonominin kurulması olanağını tanımaz; ve bu yüzden, Sovyetler sosyalizme hazır değildir. Sosyalizmin maddi şartlarının Sovyetlerdeki yokluğu, ekonomimizin, kapitalist-emper-

yalist dünya ekonomisinin bir parçasına, dünya kapitalizminin denetlediği bir birime dönüşmek zorundadır.

Her yanı, yığınlık, inançsızlık, güvensizlik kokan bir teori!

Devrimin ve Rus proletaryasının gücüne ve yeteneklerine inançsızlık! İşte budur Troçki'nin "sürekli devrim"inin temeli!

Aradan geçen zaman , yaşamın gelişme açısı, Troçkizmi doğrulamadı bu sorunda. Troçkizmin bu özgün teorisine rağmen, sosyalizm Sovyet toprağında, hayatın gerçeği olarak zafer olanağı buldu ve sosyalizmin ekonomik inşası tüm güçlüklerle karşı, yerine getirildi. Lenin'in sözlerini yinelersek, hayat bu teorinin yanından akıp geçti. 1905, 1917 ve sonraları hep böyleydi. Troçki önderliğindeki yıkıcı muhalefete rağmen, Kamanev, Zinovyev vb. rağmen, onlarla yıllarca, olağanüstü sabır ve inatla ve kararlılıkla Leninizmin sahasında amansızca mücadele yürüten Stalin'i hayat doğruladı. Proletaryanın öncülüğünde, köylülerle bir blok, bir anlaşma, bir ittifak kurularak, Avrupa Birleşik Devletleri'nin proletaryasının doğrudan bir devlet desteği olmadan, köylülerle bir çatışmaya girilmeden, sosyalist-yeniden kuruluş ken-

Devamı 82. sayfada

Değerli Yeni Demokrasi Mensupları

Derginizi çıkışından beri izleyen bir okuyucunuzum. Yeni Demokrasi yayın hayatına başlamasıyla, siyasal platformda önemli bir boşluğu doldurmuş oldu. Yeni Demokrasi yayın hayatına girmekle çok zor ve şanlı bir görevi üstlenmiş oldu. Böylesine bir görevi yüklenmek, yaşadığımız toplumun karmaşık sorunlarını diyalektik bir yöntemle inceleme, tarihsel materialist yorum getirmeyi içeriyordu. Böylesine önemli bir görevi üstlenen bir yayın organı toplumun çeşitli kesitlerinde olumlu ve olumsuz tepkilerle karşılanacağı baştan beri bilinen bir gerçektir. Esas saldırılar elbette toplumun gelişmesi, değişmesi karşısında yer alan gerici güçlerden gelecekti ve geldi de. Şu anda bu gerici güçler, sosyalist basının yaşamasını engellemek için türlü oyunlar oynuyorlar ve de oynayacaklardır. Ama ML olan bir yayın organına saldırılar sadece gerici çevrelerden gelmekle de kalmaz. Toplumumuzda Marksizm, Leninizm, Mao Zedung düşüncesine karşı olan birçok burjuva, küçük-burjuva siyasal akım ve bu akımları temsil eden yayın organları mevcuttur. Elbette ML-MZD çizgisini savunan Yeni Demokrasi Dergisi bu akımlarında saldırı hedefi olacaktır. Bütün bunları normal karşılıyorum. Bu sınıf mücadelesinin zorunlu bir gerçeğidir. ML'ler tarihin her döneminde, burjuva, küçük-burjuva siyasi akımlarının saldırı hedefi olmuşlardır. Ama her tarihsel dönemde ML'ler bütün saldırıları göğüsleyerek bu saldırıları altetmeyi başarıyla yerine getirmişlerdir. Yeni Demokrasi'de kendisine yönelen her türden burjuva saldırısını başarıyla göğüsleyip, bu saldırıları altedeceğine inanıyorum.

Derginizin çeşitli sayılarında kendisine yönelen bu türden saldırılar ortaya konuldu. Yine derginizde, çeşitli tartışma yazıları yayınlandı. Özellikle Yeni Çözüm'de yayınlanan Dev-Sol davası tutuklularının yazılarıyla, bu yazılara cevap veren

TKP-ML'den tutukluların cevabı yazıları da derginizde yayınlandı. Aylar öncesinde başlayan bu tartışma halen devam etmektedir. Y.Çözüm'ün 16. sayısında tartışmayı uzatacak nitelikte yazılar yayınlanmaya devam etti. Tartışmayla ilgili olarak düşüncelerimi Y. Demokrasi mensuplarına ve okuyucularına iletmeyi bir görev olarak görüyorum.

ML bir çizgiyi temsil eden Yeni Demokrasi'nin önünde duran çok önemli ve zor görevleri vardır. Bir yayıncı organı olarak Yeni Demokrasi'nin esas görevi, her toplumsal olay karşısında proletaryanın bakış açısını ortaya koymak ve işçi sınıfına yol gösterici görevini yerine getirerek işçi sınıfına ML bilinci taşımaktır. Ülkemizde işçi sınıfı sarı sendikaların reformist, revizyonist güçlerin siyasal etkisi altındadır. Bu somut olgu Yeni Demokrasi'nin görevinin büyüklüğünü ortaya koymaktadır. Bu görev; işçi sınıfını gerici burjuva siyasal akımların, reformist ve revizyonist etki alanından kurtarmak, proletaryanın siyasal bakışı etrafında bütünleştirmek, örgütlemek ve burjuva düzenine karşı sınıfsal mücadele içine çekmek, yol gösterici fonksiyonunu oynamaktır. Ülkemizin, dünyanın ekonomik, toplumsal siyasal yapısını diyalektik tarihsel materialist bir bakışla tahlilini yaparak işçi sınıfını ve toplumun diğer emekçi kesimlerini aydınlatmak gibi zor bir görevi vardır.

Yeni Demokrasi, bu esas görevini yerine getirmeye çalıştığında elbette ki diğer sınıf ve siyasal akımların ortaya koyduğu bakış açılarını değerlendirme, kendisine yönelen eleştirileri cevaplama vb. daha çok görevleri de mevcuttur. Ama yüklediği tüm görevleri yerine getirmeye çalışırken hiçbir zaman esas görevini tali duruma düşürmemeli ve bu konuda diğer siyasal akımların bilinçli olarak kendisini asıl görevlerinden uzaklaştırma çabalarına karşı da ML uyanıklığı göstermelidir. Yeni Çözüm'de yayınlanan Dev-Sol

davası tutuklularının tartışma yazıları bu niteliktedir.

Toplumda her sınıf, örgüt, parti veya siyasal akımın kendi yapısına uygun bir görev ve sorumluluğu vardır. Bu görev ve sorumluluklar nitelik ve önem bakımından birbirinden farklılıklar arzeder. Çağımızda toplumların gelişmesinde, değişmesinde, toplumun sınıfsız, sömürsüz, insanlığın altın çağına götürmede tek sorumluluk proletaryanın omuzlarındadır. Diğer sınıflar toplumların gelişme ve değişmesinde belirli roller oynasalar da, toplumda sürekli ve kalıcı değişimleri gerçekleştirme gücünden yoksundurlar. Bundan dolayı proletaryanın ve onun siyasal örgütlerinin görevi diğer sınıf ve onun örgütlerinin görevinden nitelik olarak farklıdır ve daha büyük bir öneme sahiptir. Bu anlamda Yeni Demokrasi görevleri bakımından diğer sınıfların siyasal yayın organlarından nitelik olarak bir farklılık arzeder. Yeni Demokrasi bu farklılığın bilincinde konuları işlemeli, tartışmalar yürütmelidir.

Yayıncılık anlayışınıza uygun olarak gelen tartışma yazılarına da yer veriyorsunuz. Üzerinde durmak istediğim; Dev-Sol ve TKP-ML davası tutukluların Metris direnişi ve büyük Metris firarı ile ilgili Y.Çözüm ve Y. Demokrasi'de yayınlanan tartışma konusu. Tartışma Dev-Sol'dan tutukluların Metris direnişi ile ilgili yazılarının Yeni Çözüm'de yayınlanmasıyla başladı. Yayın organlarının böylesi tartışma konularına yer vermesine karşı değilim. Böylesi yazıların yayınlanmasının birçok yararı vardır. Ama yapıcı temelde sürdükçe. Tartışmalar yapıcılığını kaybettiği zaman Yeni Demokrasi'ye düşen görev böylesi tartışmaları belirli bir yerde noktalamasıdır. Aksi takdirde Dev-Sol'dan tutukluların kısır döngü içinde yürüttüğü bu tartışma aynı noktalar üzerinde devam edip gidecek ve bir yarar sağlamayacaktır. Yeni Çözüm'ün siyasal çizgisi böylesine tartışmaların yürütülmesine tam da elverişlidir. Yeni

Demokrasi, Yeni Çözüm gibi davranmamalıdır.

12 Eylül yönetimiyle birlikte cezaevlerine onbinlerce yurtsever, devrimci-demokrat, sosyalist doldurulmuş oldu. Egemen güçler cezaevlerine doldurdıkları bu devrimci potansiyeli susturmak için Nazi kamplarındaki vahşeti aratmayacak derecede bir yıldırma hareketine giriştiler. Egemen güçlerin cezaevlerine yönelik bu saldırıları karşısında devrimci güçler kendi siyasal kimliklerini korumak amacıyla bir yığın devrimci direnişle karşılık verdiler. Bu durum cezaevlerini önemli direniş merkezleri haline dönüştürdü. Toplumun suskunluğa itildiği bir dönemde cezaevlerinde güçlü devrimci ses yükseliyordu. Kısacası 12 Eylül sonrasında cezaevleri önemli bir devrimci mücadele alanına dönüşmüştü. Cezaevlerinin bu öneminden dolayı elbette devrimci yayın organları cezaevlerini ele alacak; burada yükselen sesleri kamuoyuna duyurmaya, burada yaşanan tecrübeleri gelecek kuşaklara aktarma görevini yerine getireceklerdir. Ama unutulmamalı ki bu önemli bir görev olmasına karşın, bu, sosyalist bir yayının görevi olamaz. Yeni Demokrasi'de cezaevlerini anlatmalı, baskı ve işkenceleri işlemeli, burada yaşanan tecrübeleri gelecek kuşaklara anlatmalı ve cezaevlerindeki yürütülen mücadele tutuklulara yol gösterici perspektifler ortaya koymalı. Yalnız, Yeni Çözüm gibi, sanki esas görevi cezaevlerini ele alıp incelemek, burada yaşanan vahşeti ve direnişi sergilemek ve bu yönde tartışmalar yürütmek olmamalıdır. Yeni Çözüm'ün şu anda yüklendiği görev, cezaevleri sorunları ve mücadelesidir. En azından bana bu görünümü veriyor. Yeni Çözüm bu görevi üstlendiği için, diğer yayın organlarını da bu noktada bir tartışma ortamına çekme amacıyla. Ama Yeni Demokrasi'nin yapması gereken Yeni Çözüm vb. yayın organlarını proletaryanın esas sorunları üzerinde bir tartışma ortamına çekmesidir. Yeni Çözüm'ün yarattığı ve yaratmaya çalıştığı cezaevleriyle ilgili sorunlarda kısır döngü tartışmaları fazla uzatmadan kesmelidir.

Yeni Çözüm Dergisi'nde yayınlanan Dev-Sol'dan tutukluların Met-

ris direnişleriyle ilgili başlattıkları tartışmaya TKP-ML'den tutuklular yanıt vererek girdiler. Bir anlamda TKP-ML'den tutuklular bir zorunluluk gereği kendilerini bu tartışma içinde bulmuşlardır. 12 Eylül'le birlikte cezaevleri dışında siyasi bir varlık göstermeyen Dev-Sol kendi seslerini cezaevlerinden kitlelere duyurmaya çalıştı. Cezaevleri dışında varlığı pek hissedilmeyen bir siyasi grup için bu bir ihtiyaç olmuştur. Dev-Sol halen bu yapısını aşamadığından yine sesini kamuoyuna cezaevlerindeki sorunlar ve buradaki direnişler aracılığıyla, daha doğrusu geçmişteki cezaevlerinde yürütülen direnişleri gündemde tutarak gerçekleştirmeye çalışıyor. Özellikle de Metris direnişlerini tek yanlı grup çıkarlarını ön planda tutarak diğer siyasi grupları da bu platform temelinde tartışma içine çekmeye çalışıyor.

Metris'i yaşayanlar, bilenler Dev-Sol'un Metris gerçeğini nasıl ustaca çarpıttıklarını bilirler. TKP-ML'den tutukluların Yeni Demokrasi'de çıkan yazıları da bunu ispatlamış oldu. Metris'te yaşayan diğer siyasi gruplar Dev-Sol'un yazılarının gerçeğe bağdaşmadığını ortaya koymaktadır. Tek yanlı açıklamalarla Metris gerçeği anlatılamaz. Dev-Sol'dan arkadaşlar boşuna çabala-yıp duruyorlar. Diğer devrimci örgütler bıraksın da onlar boşuna kürek sallamaya devam etsin.

Dev-Sol'dan arkadaşların Metris direnişleriyle ilgili yanlış yaklaşımları Metris büyük firar eylemiyle de devam ediyor. Daha doğrusu bu yanlış yaklaşımları tahammülsüzlüğe varıyor. Gözlerini yumuyor, ağzına gelen karayı çalıyor. Bu kadarına da ayıp oluyor denir, başka da bir şey denmez ki! Neden bu tahammülsüzlük! Önceleri Metris'teki bütün "direnişleri biz örgütledik", "diğerleri statükocuydu" vb. laflarla gerçeği bilmeyenleri kandırma çabası içindeydiler? Çamur atalım izi kalır misali. Şimdi bütün dünyanın gözleri önünde bütün düşmanı şaşkınlığa sokan büyük bir kaçış eylemi gerçekleşti. Bu büyük eylem hakkında herhangi bir iddiada bulunamazlardı. O zaman tek bir şey kalıyordu. O da bu eyleme kara çalmak. Neden kendileri bu kaçış eylemi içinde bulunamamış. Yok grupçu-

lukmuş, yok sorumsuzluk örneğiymiş v b. Böylesi büyük bir eyleme Dev-Sol'dan arkadaşlar da yer almalı diye, bu eylemi oradaki devrimci örgütler büyük bir rizikoyu göze almamışlar. TKP-ML'den tutuklular kaçış eylemine "Dev-Sol'dan arkadaşları dahil etmenin şartları yoktu, eğer böyle bir girişimde bulunsaydık eylemi tehlikeye sokardık" diye açıklamalarda bulundular. Kaçış eyleminde bulunan diğer siyasi hareketler de aynı açıklamayı yapıyorlar. Dev-Sol üç-dört siyasi grubun açıklamalarını yeterli görmüyor veya görmek istemiyor. Niye bizi almadılar demekten başka bir şey demiyorlar. Arkadaşlar düşünün bir kez! Sizi eyleme dahil edip eylemi büyük rizikoya sokmaları doğru olur muydu? Böyle bir şey yapılmış olsaydı gönlünüz buna razı olur muydu? Kırşehir'de de benzeri eylem oldu. Bu eylemin de her bakımdan desteklenmesi gerekir. Sadece bir boğuştaki tutuklular bu eylemde yer aldı diye eylem karalanabilir mi?

Bakınız! Nedenli sorumsuz olduklarınızı şu sözleriyle ortaya koymuş oluyorlar: "Örneğin fiili bir durum yaratıp eyleme dahil olabilirdik ve siz de bundan kaçmazdınız. Yapmadık, sizi devrimci bildik. 'Bugün keşke yapsaydık' diyoruz. Çünkü siz başka türüsüne layık değilsiniz" (Y.Çözüm, 16. sayı) diyerek niyetlerini açıkça ortaya koyuyorlar. Demek ki Dev-Sol'dan arkadaşlar sonuna kadar diğer siyasi grupların eylemini büyük bir rizikoya sokup kendilerini alacaklarını hesabını yapıyorlar. Eğer diğer siyasi gruplar özellikle de TKP-ML'nin böylesi büyük bir rizikoyu göze alamayacaklarını bilseler "fiili bir durum yaratıp" eylemi rizikoya sokacaklarmış. Ve bu tavırlarıyla da böylesine başarılı bir eylemi engelleyeceklermiş. Niyetler açık ve ortada. Artık Dev-Sol'la tartışmanın bir anlamı kalıyor mu? Aynı yanlış anlayışları Metris direnişleri için de geçerli.

Dev-Sol gerek Metris direnişleriyle gerekse de Metris'teki büyük kaçış eylemiyle ilgili olarak niyetlerini ortaya sergilemiş oluyorlar. Yeni Çözüm'ün 16. sayısında yayınlanan yazıları durumu açık bir şekilde ortaya koymakta. Yazıları baştan sona

küfürlerle dolu. Siyasi seviyeden uzak, niteliksiz bir yazı örneği. Böylesi yazılara cevap vermek, harcanan zamana değmez.

Yeni Demokrasi böylesi niteliksiz ve seviyesiz yazılarla ilgili tartışmalara kendi sayfalarında yer vermemeli ve önünde duran asıl görevleri üzerinde durmalı, diğer yayın organlarını bu platform üzerinde bir tartışmaya çekmeli. Başlatmış olduğu "sosyalist toplum ve sınıf mücadelesi" v.b gibi temel sorunlarda tartışmaları yürütmeli. Mücadele-nizde başarılar dilerim. ■

İstanbul'dan Utku Barış

Yeni Demokrasi'ye Merhaba...

Türkiye halkının karanlık günlerin etkisinden adım adım kurtulduğu, kendi sorunlarına sahip çıkmaya, sesini yükseltmeye başladığı, toplumun genel olarak hoşnutsuz ve huzursuz olduğu, hayat şartlarının giderek zorlaştığı, geçim sorununun insanlarımızı zaman zaman canından bezdirip hatta çıldırttığı, intihar ettirdiği, boşanma olaylarının arttığı kadınların kendilerini satmak zorunda kaldığı (istatistiklere göre Türkiye'de beşyüzbin kadın kendini satıyor), köylünün ürününün, alın terinin karşılığını alamadığı, sözün kısası ufak bir azınlığın milyarları yuttuğu, geniş halk kesiminin sefaletin batağında çarpındığı bir zamanda halkın elinde bir silah, bir meşale olan dergimiz Yeni Demokrasi'ye büyük görev ve sorumluluk düşmektedir.

Bugün ülkemizin ve insanlarımızın içerisinde bulunduğu bu olumsuzlukları göz önüne alırsak, önderlik sorunu yine önemini birinci derecede korumaktadır. Eğer halk kendi sorunlarına kendi çözüm bulacaksa, zaman halkın gelişen mücadelesini doğru rotaya koyacak halkı tek vücut, tek yumruk haline getirecek önder güce ihtiyaç vardır.

Eğer yine meydanlar sessiz bırakılırsa kötü günlerde batan gemiyi ilk etapta terkeden fareler yine sahneye çıkacaklar ve de çıkmaya başlamışlardır. Zaten bunların varlığı hakim sınıfların "icazet" süresine bağlıdır. "Durun" deyince uzun bir zaman istirahat ediyorlar. Sırttıkları zaman bizim kahramanlar ses perdelerini yırtana kadar bağırma-yaya başlıyorlar. Pratik zaten bunları mahkum etti ve de edecektir.

Diğer yandan halkın bilinç seviyesi de göz önünde bulundurulunca burada burjuva partilerinin şansı artıyor. Halk hâlâ kurtuluşu seçimlerde aramaktadır. Halbuki herkes biliyor seçimlerin kurtuluş olmadığını. Dedelerimiz onlarca defalar oy kullanmış, onlarca burjuva partisini denemiş, fakat değişen bir durum olmamış. Yüzeysel değişiklikler hariç.

İşte halkın içerisinde bulunduğu kötü durum sonucu, içten içe gelişen öfke ve kin kendini mutlaka gösterecektir. Sessizlik basite alınmamalı. Kaplanın bile avına pusu kurup atıldığında sessizlik asıldır. Burada sizlere düşecek görev enerjimizi artırarak fabrikadaki işçiden tarladaki köylüye, memura, öğrenciye, esnafa, yani toplumun her kesimine ulaşmak, onlarla omuz omuza mücadele etmek. Sadece teoride gerçekleri göstermek yetmez. Onları hayata geçirerek güçleneceğimizi, sorunların üstesinden geleceğimizin bilincinde olmalıyız. Daha güzel yarınlar için mücadelenizde başarılar dilerim. ■

İstanbul'dan Yeni Demokrasi Okuru Dursun

Kolay İyimserlik

Ulaştığımız sonuçları eleştirmek bize kendimizi yenileme ve geliştirme olanağı vereceğinden 13. sayfa yer alan (bir ağacın dalımdayla biten) öyküye bir göz atalım.

Okuyucuya ne mesaj iletmişti sorusunun içinden çıkılmamış gibi geldi bana. (Öyküden alıntılar olarak eleştirmek

isterdim, 13. sayfa sahip değilim bir arkadaşın evinde okumuştum, bu yüzden daha çok intihar olayı üzerinde duracağım.)

Bir fizikçi fizik bilir, matematikçi matematik onun dışında kafası pek bir şey almaz oysa bir öykü yazarı çok şeyi bilmek zorundadır. Tarihi, fiziği, psikolojiyi, biyolojiyi, diyalektiği... Diyalektiği bilmeli ki etkilenen şeyi ve gösterilen tepkiyi akılcı bir şekilde açıklayabilsin. Öyküde ne anlatılmak isteniyor? Küçük burjuva yaşam tarzı mı, bir esnafın biyografisi mi?..

Bir insan; kanser olduğunu bilse, kendini tedavi ettirecek parası olmasa, acılar içinde kıvransa intihar edebilir ama öyle son derece bireyci, ne idüğü belirsiz, toplumun yüz karası intiharlar olmaz sonra. Karl Marks'ın damadının intiharını, hakkında verilen idam cezasına dayanamayıp kendini hücrelerinde asan devrimcinin intiharını, yine oğlu hakkında verilen idam cezasının ağırlığına ve haksızlığına dayanamayıp kendini asan babanın intiharını nasıl açıklayabiliriz.

Henri Lefebure şöyle diyor: "...İnsan doğayla savaşmaktadır. Onun için, doğaya karşı eli kolu bağlı kalmaması, onu seyre dalmaması ya da romantik olarak kendini doğaya bırakmaması gerekir. Tam tersine, insanın, çalışmayla, teknikle, bilimsel bilgiyle doğayı yenmesi ve ona egemen olması gerekir. İşte insan, ancak bu yoldan kendi kendisi, yani insan olur." (Bu yüzden toplumumuzda kapalı kalmış konuları ortaya koyarken komplekslere yer vermemek lazım.)

Kim çelişkiden söz ederse, aynı zamanda hem çözümlenmesi gereken bir sorundan, güçlüklerden, engellerden, dolayısıyla de savaş ve eylemden söz ediyor demektir; hem de başarı olasılığından, iletirilecek adımlardan, ilerleme olasılığından. Bu bakımdan Marx'çılık, kesin karamsarlık kadar, kolay iyimserlikten de uzaktır." ■

Bir dergi okuru

Baştarafı 79. sayfada

di ayakları üzerine oturdu. Sosyalist kuruluşunu gerçekleştiren daha sonraki ülkelerde, bu teorinin, "sosyalizmin kuruluşu bir tek ülkede kesinlikle mümkündür" tezini, milyonların, onmilyonların pratiğiyle doğruladı.

Devamı Gelecek Sayıda

'Anlatılan senin hikayendir'

Sosyalizmin tarihi... Kültür, sanat, felsefe ve bilimle karşılıklı etkileşimleri... Sosyalist düşünce, siyaset ve örgütlenme sorunları üzerinde ortaya çıkan teorik ve pratik farklılıklar... Osmanlıdan günümüze Türkiye'de sosyalizmin ve toplumsal mücadelelerin örgütlenişi, teorik gelişmesi, eylem biçimleri... ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, Belçika, Hollanda, Macaristan, Yunanistan, İsveç, Mısır, Pakistan, Alman Demokratik Cumhuriyeti, Yugoslavya ve Türkiye'nin özel olarak bu ansiklopedi için yazan, özgün görüşleriyle tanınmış seçkin düşünür ve yazarları... Tartışan tarafların görüş açılarını kendi ağızlarından öğrenmeniz için hazırlanan eklerde polemikler, belgeler, kongre tutanakları, lüzükler, bildiriler, söylevler, gazete kupürleri... Türkiye'de bugüne kadar yayımlanmamış fotoğraflar, illüstrasyon, gravür, resim, grafik, afiş, karikatür, şema, harita ve istatistikler... Her dönemde önemli roller oynamış düşünce ve eylem adamlarının, siyaset adamı, asker, sanatçı, bilim adamı, düşünür ve yazar, binden çok insanın yaşamöyküsü...

SOSYALİZM VE TOPLUMSAL MÜCADELELER ANSİKLOPEDİSİ

8 cilt • Her cilt 10 fasıkül • Her fasıkül 32 sayfa
Her fasıkülle birlikte 8 sayfalık ek

5 Aralık 1988'e kadar abone olun,

indirimden yararlanın

Fiyat artışlarından etkilenmeyin,
ansiklopediniz evinize gelsin

İletişim Yayınları

Klodfarer Caddesi İletişim Han Cağaloğlu 34400 İSTANBUL
Tel: 520 14 53 - 54 - 55

Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi'ne cilt aboneli olmak istiyorum. Abone bedelini,

- Peşin (140.000.- TL) (Son ödeme tarihi 5 Aralık 1988)
 Taksitle (190.000.- TL) ödemek istiyorum.
1. Ödeme (son ödeme tarihi 5 Aralık 1988)	50.000.- TL
2. Ödeme (son ödeme tarihi 5 Ocak 1989)	35.000.- TL
3. Ödeme (son ödeme tarihi 5 Şubat 1989)	35.000.- TL
4. Ödeme (son ödeme tarihi 5 Mart 1989)	35.000.- TL
5. Ödeme (son ödeme tarihi 5 Nisan 1989)	35.000.- TL

Seçtiğim ödeme planına uygun ilk ödeme tutarını,

- İletişim A.Ş. 255661 no'lu Posta Çeki hesabına yatırdım.
 Ödemeyi yaptığımı gösteren Posta Çeki Alındı Makbuzunun fotokopisi ekte.

ADRES..... İSİM .....

..... TARİH .....

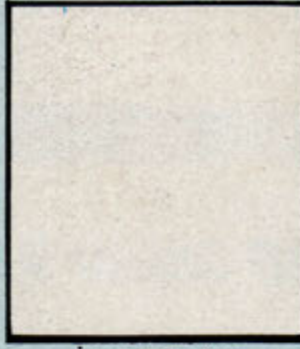
..... İMZA .....

Abone formunu "İLETİŞİM YAYINLARI OKUR İLİŞKİLERİ KLODFARER CADDESİ
İLETİŞİM HAN CAĞALOĞLU 34400 İSTANBUL" adresine gönderiniz.

Hüseyin Tosun

İsmail Doğan

Rıza Sökmen

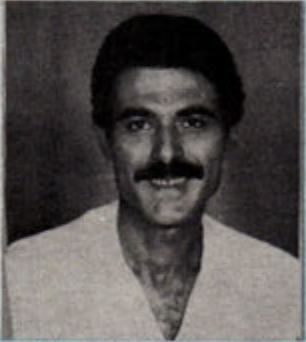
M.Kemal Yılmaz

İbrahim Polat

Zeki Uygun

Ünal Küçükbayrak

A.Rıza Boyoğlu

Kamile Öztürk

yarı gece enselerinde namlularla o götürülenler
sokağınızdan değiller miydi, kentinizden sizin
duymadınız mı onca kan sesini onca ölü ülkeniz
yalan olur bilirsiniz burunlar uzamaz mı sonra
görmedik duymadık bilmedik demeyin sizlerdiniz.

M.Ç.

**9 Fidanımızı Kalbimize Gömdük
Saygıyla Anıyoruz!**

Dostları ve Arkadaşları